

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

YENİ BİR JAPON DİNİ HAREKETİ: OOMOTO

Enbiye Mahbube DİNLER

Danışman
Prof.Dr. Hakkı Şah YASDIMAN

İZMİR-2019

TEZ ONAY SAYFASI

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Yeni Bir Japon Dini Hareketi: Oomoto” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

....../....../2019

Enbiye Mahbube DİNLER

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Yeni Bir Japon Dini Hareketi: Oomoto

Enbiye Mahbube DİNLER

Dokuz Eylül Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı

Felsefe ve Din Bilimleri Programı

Japonya'da on dokuzuncu yüzyılın ilk yarısından itibaren sosyal, kültürel, ekonomik ve politik değişimler sonucu oldukça fazla sayıda dini hareket ortaya çıkmıştır. Bu hareketlerden birisi olan Oomoto dönemin siyasi ve sosyal yaşamında büyük etki bırakmıştır. 1892'de kurulan Oomoto, Şinto'ya dayanan ve geleneksel Japon kültürüne bağlı küçük bir mezhep olmasının yanı sıra evrensel ve enternasyonalist bir ideolojiye de sahiptir.

Oomoto'yu incelediğimiz bu çalışma giriş, dört bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır.

Giriş'te, araştırmanın konusu, önemi, metodu, sınırlılıkları ve kaynakları hakkında bilgi verilmiştir.

Birinci bölümde, Oomoto'nun ortaya çıktığı dönem, çevre ve kültür ele alınmış, sonra genel olarak yeni dini hareketler üzerinde durulmuş, arkasından da Japonya'daki yeni dini hareketlerin ortaya çıkışı ve özellikleri incelenmiştir.

İkinci bölümde, Oomoto'nun ortaya çıkışı, gelişimi ve günümüzdeki durumu ile ilgili bilgi verilmiştir.

Üçüncü bölümde, Oomoto'nun temel inançları, ibadetleri, uygulamaları ve görüşleri ele alınmıştır.

Dördüncü bölümde, Oomoto'nun günümüz dinleri ile ilişkileri mercek altına alınmıştır.

Sonuç'ta, çalışmamızda ulaştığımız bilgiler ışığında değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimer: Oomoto, Esperanto, Deguchi Onisaburo, Deguchi Nao, Japon Yeni Dini, Şinto.

ABSTRACT

Master's Thesis

A New Japanese Religious Movement: Oomoto

Enbiye Mahbube DİNLER

Dokuz Eylül University

Graduate School of Social Sciences

Department of Philosophy and Religious Sciences

Philosophy and Religious Sciences

Since the first half of the nineteenth century, a large number of social, cultural, economic and political changes have emerged in Japan. One of these movements, Oomoto, had a great impact on the political and social life of the period. Founded in 1892, Oomoto is a small sect based on Shinto and traditional Japanese culture, as well as a universal and internationalist ideology.

This Oomoto study, which we examined, consists of an introduction, four chapters and a conclusion.

In the introduction, the study's subject, its importance, method, limitations and sources of the research are given.

In the first chapter, the period in which Oomoto emerged, the environment and the culture are discussed, then new religious movements in general are emphasized, and after that the emergence and characteristics of the new religious movements in Japan are examined.

In the second chapter, information about the emergence, development and current situation of Oomoto is provided.

In the third chapter, Oomoto's basic beliefs, worship, practices and views are discussed.

In the fourth chapter, Oomoto's relations with contemporary religions are examined.

In the conclusion, an evaluation was made in the light of the information we obtained in our research.

Keywords: Oomoto, Esperanto, Deguchi Onisaburo, Deguchi Nao, Japanese New Religion, Shinto.

YENİ BİR JAPON DİNİ HAREKETİ: OOMOTO

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	ii
YEMİN METNİ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xiii
EKLER LİSTESİ	xi

GİRİŞ	1
-------	---

BİRİNCİ BÖLÜM

OOMOTO'NUN ORTAYA ÇIKTIĞI DÖNEMDE ÇEVRE, TARİH, KÜLTÜR VE YENİ DİNİ HAREKETLER

1.1.OOMOTO'NUN ORTAYA ÇIKTIĞI DÖNEMDE ÇEVRE, TARİH VE KÜLTÜR	5
1.1.1. Çevre	5
1.1.2.Tarih	6
1.1.3.Kültür	9
1.2. OOMOTO'NUN ORTAYA ÇIKTIĞI DÖNEMDE YENİ DİNİ HAREKETLER	13
1.2.1.Yeni Dini Hareketlerin Tanımı ve Kapsamı	13
1.2.2.Yeni Dini Hareketlerin Ortaya Çıkış Nedenleri	15
1.2.3.Yeni Dini Hareketlerin Temel Özellikleri	16
1.3.OOMOTO'NUN ORTAYA ÇIKTIĞI DÖNEMDE JAPONYA'DAKİ YENİ DİNİ HAREKETLER	17
1.3.1.Japonya'daki Yeni Dini Hareketlerin Tanımı ve Kapsamı	18
1.3.2.Japonya'daki Yeni Dini Hareketlerin Ortaya Çıkışı	21
1.3.3. Japonya'daki Yeni Dini Hareketlerin Özellikleri	24

1.3.3.1.Karizmatik Lider	27
1.3.3.2.Dünyayı Yenilemek: Binyılcılık	29
1.3.3.3. Bireysel Dönüşüm	30
1.3.3.4.Kutsal Merkezler	32
1.3.3.5. Kadın Lider	33
1.3.3.6.Organizasyon	34
1.3.4.Japonya’da Yeni Dini Hareketler ve Misyonerlik	36

İKİNCİ BÖLÜM

OOMOTO’NUN ORTAYA ÇIKIŞI, TARİHSEL GELİŞİMİ, GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

2.1.OOMOTO’NUN ORTAYA ÇIKIŞI	39
2.1.1.Oomotonun Kurucusu Deguchi Nao	39
2.1.1.1.Hayatı	39
2.1.1.2.Çocukluk Yılları	39
2.1.1.3.Evlatlık Verilmesi	40
2.1.1.4.Evlenmesi, Yoksulluk ve Sıkıntı Yılları	41
2.1.1.5.Rüyaları	43
2.1.1.6.Ruhani Deneyimleri	44
2.1.1.7.Nao’nun Konko-kyo ile ilişkisi	46
2.1.1.8.Nao’nun Kurucu Ortak Onisaburo ile Karşılaşması	47
2.1.2.Deguchi Onisaburo’nun hayatı ve Oomoto’ya Katılma Süreci	47
2.2.OOMOTONUN TARİHSEL GELİŞİMİ	51
2.2.1.Bankyo Dokon	54
2.2.2.Moğol Seferi	55
2.2.3.Dünya Dini Federasyonu	55
2.2.4.Aizenkai	56
2.2.5.Dinler için Bir Tapınak	57
2.2.6.İkinci Oomoto Olayı	58
2.3.OOMOTO’NUN GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU	59
2.3.1. 1948'den günümüze Oomoto	59

2.3.1.1.İkinci Manevi Lider Sumiko Deguchi	59
2.3.1.2.Üçüncü Manevi Lider Naohi Deguchi	60
2.3.1.3.Manevi Lider Hidemaru Deguchi	61
2.3.1.4.Dördüncü Manevi Lider Kiyoko Deguchi	62
2.3.1.5.Beşinci Manevi Lider Kurenai Deguchi	63
2.3.2.Ruhsal Merkezler	63
2.3.2.1. Baisho-en Ayabe	64
2.3.2.2. Ten'on-kyo Kameoka	64

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

OOMOTO'DA İNANÇ, İBADET, UYGULAMA VE GÖRÜŞLER

3.1.ŞİNTOİZM'İN OOMOTO'YA ETKİSİ	66
3.2.OOMOTO'DA İNANÇLAR	68
3.2.1.Oomoto'nun Tanrı İnancı	68
3.2.2.Öğretiler ve İlkeler	70
3.2.2.1.Dört Öğreti	71
3.2.2.2.Dört İlke	71
3.2.3.İlahi Vahiy	72
3.2.4.Kutsal Kitaplar	73
3.2.5.Evrensel Dil: Esperanto	76
3.3. OOMOTO'DA İBADETLER	78
3.3.1.Ritüeller	78
3.3.1.1. Tsukinamisai	80
3.3.1.2.Utamatsuri	82
3.4.OOMOTO'DA UYGULAMALAR	82
3.4.1.Oomoto ve Sanat	82
3.4.2.Aikido	83
3.4.2.1.Morihei Ueshiba	84
3.4.2.2.Moğolistana Yolculuk	85
3.4.2.3.Aikido'nun Yayılışı	86
3.4.3.Kutlamalar	87

3.4.3.1. Setsubun Festivali	87
3.5. OOMOTO'DA GÖRÜŞLER	88
3.5.1.Oomoto ve Biyoetik	88
3.5.1.1.Ölüm cezası	89
3.5.1.2.İnsan Klonlama	91
3.5.1.3.ES Hücreleri	91
3.5.2.Bariş için Atılan Adımlar	94
3.2.2.1.Irak Savaşına karşı tepki	94
3.5.2.2.Dünya Krizine İtiraz	95

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

OOMOTO VE DİNLERARASI İLİŞKİLER

4.1.KUZEY AMERİKA'DA YAPILAN ÇALIŞMALAR	97
4.1.1.New York Saint John the Divine Katedrali	97
4.1.2.San Francisco Grace Katedrali	98
4.1.3. BM ve AT'nin 50. Yıldönümü Kutlamaları	98
4.1.4.Oomoto Gençlik Kaliforniya Misyonu	99
4.1.5.Amerikan Japon Sanatları Okulu	100
4.2. GÜNEY AMERİKA'DA YAPILAN ÇALIŞMALAR	101
4.2.1. Amerika Yerlileri	101
4.2.2.Sao Paulo'daki Oomoto Şubesi	101
4.2.3.Brezilya	102
4.3. AVRUPA, AFRİKA VE ORTA DOĞU'DA YAPILAN ÇALIŞMALAR	102
4.3.1. Vatikan ve Canterbury Katedrali	102
4.3.2. Aziz Egidio Topluluğu	103
4.3.3. Sina Dağı İbadet Töreni	103
4.3.4. İslam ile İlişkiler	104
4.3.5. Global Formun Kuruluşu	106
4.3.6.Sudan Küresel Bariş Konferansı	107
4.3.7. Aizenkai'nin Nijerya Şubesi	107
4.4.DOĞU VE GÜNEY ASYA'DA YAPILAN ÇALIŞMALAR	108

4.4.1.Nepal Aizenkai Şubesi	108
4.4.2. Tibet Budizmi	108
4.4.3. Filipinler'deki Aizenkai Şubesi	109
4.5.JAPONYA’DA YAPILAN ÇALIŞMALAR	109
4.5.1.Japonya'da Ortak İbadet Törenleri	109
4.5.2. Uluslararası Konferanslar	110
4.5.3. Şinto Semineri ve Töreni	110
4.5.4. Ayabe Forumu ve Duası	111
SONUÇ	113
KAYNAKÇA	117
EKLER	

KISALTMALAR

bkz.	Bakınız
bty.	Basım tarihi yok
C.	Cilt
Çev.	Çeviren
Ed.	Editör
MS.	Milattan sonra
MÖ.	Milattan önce
s.	Sayfa
ss.	Sayfalar
S.	Sayı
vb.	Ve benzeri
YDH.	Yeni Dini Hareketler

EKLER LİSTESİ

EK 1: Metinler

ek s. 1

EK 2: Tablolar

ek s. 8

EK 3: Resimler

ek s. 15

GİRİŞ

Araştırmanın Konusu, Önemi ve Amacı: Oomoto大本, Japonca, - 大 = "büyük", 本 = kaynak, köken, kök - "Büyük Kaynak" veya "Büyük Köken" anlamına gelmektedir. Oomoto Japonya'nın yerli dini olan Şintoizme ve kurucusunun ilahi vahiylerine dayanan yeni bir Japon dini hareketidir. Hareketin ortaya çıktığı dönemde Japonya'nın yaşamış olduğu sosyal ve siyasi değişiklikler birçok yeni dini hareketin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu hareketlerden biri olan Oomoto'nun kurucusu Deguchi Nao mistik deneyimleri sonucu aldığı ilahi vahiyler ile "dünyanın yıkılmasını ve yeniden inşasını" öngördüğünü iddia etmiştir. Oomoto, hareketin ilk yıllarında benimsemiş olduğu adaletsiz, ruhsal olarak yozlaşmış ve materyalist dünyayı yenileme fikri onu diğer Şinto temelli yeni dinlere benzetmektedir. Kurtuluşun ancak Tanrıya dönüş ile gerçekleşeceğini ileri süren Nao'nun ölümünün ardından damadı Onisaburo hareketin lideri olmuştur. Onisaburo evrensel uluslar arası din, dünya barışı ve kardeşliği ideallerini benimsemiştir. Oomoto'nun bankyodokon doktrinine dayanan inançların ortak bir ilahî kökü paylaştığı inancından gelen dinler arası işbirliğini desteklemeye başlamıştır. Uluslararası nükleer silahsızlanma hareketi ve uluslararası insani çalışma, Esperanto ve dinler arası işbirliği, Oomoto'nun evrenselliğinin belirleyici yönlerini oluşturmuştur. Oomoto 1920'lerde hareketin uluslar arası temasları için resmi dil kabul edilen Esperanto'yu kullanarak dünya genelinde çeşitli faaliyetlerde bulunmuştur. Faaliyetlerini modern kitle iletişim araçlarını kullanarak yenilikçi yöntemlerle gerçekleştirmiştir.

Her ne kadar fikirlerini yaymak için modern yöntemler benimsemiş olsa da ritüel ve ibadetleri ile gelenekselliğini korumuş ve Meijinin modernizasyonuna karşı geleneksel Japon değerlerine sahip çıkmıştır. Oomoto ayrıca geleneksel Japon sanatlarına ve kültürüne çok değer verdiği için, Şinto ritüel formlarını titizlikle uygulamıştır. Uygulamaları ile Japon merkezli bir din portresi çizen Oomoto hem milliyetçi hemde evrensel bir karaktere sahiptir. Hareket 1920'lerden bu yana, bahsetmiş olduğumuz Japonya merkezli özelliklerle senkronize görünmeyen bazı evrensel idealleri benimsemiştir.

Biz bu çalışmamızda milliyetçi ve evrensel eşitlik ideolojilerine sahip Oomoto'nun tarihsel gelişimi, inançları, kutsal yazıları, ritüelleri diğer dinlerle ve

geleneksel Şinto ile olan ilişkisini inceledik. Böylece geleneksel Japon külürüne sıkı sıkı bağılı kalarak evrensel eşitliğı savunan hareketin bu iki yönünü aynı anda nasıl barındırdığını tespit etmeye çalıştık.

Oomoto sadece Japonya’da değıl, aynı zamanda Batı’da da araştırmacıların ele aldığı yeni dini hareketlerdendir. Oomoto ile ilgili bu araştırmanın yapılmasındaki en önemli neden; ülkemizde bu alanda daha önce yapılmış kapsamlı herhangi bir çalışmanın olmamasıdır. Dolayısıyla bu sahada büyük bir boşluk bulunmakta, yapılacak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bizim araştırmamızın alanının ilklerinden olması önemlidir. Bu çalışma ileride yapılacak çalışmalara kaynaklık edecektir.

Bu araştırmadan amacımız Oomotoyu bütün yönleri ile ortaya çıkarmaktır. Türkçe yazılmış kapsamlı bir çalışmanın bulunmadığı ülkemizde, fazla bilinmeyen bu oluşumu ülke insanımıza sunmaktır. Aynı zamanda bilim dünyasına fazla çalışılmamış bir konuyu kazandırmaktır.

Araştırmanın Sınırlılıkları, Kapsamı ve Metodu: Oomoto’nun ortaya çıkışını ve gelişimini daha iyi anlayabilmek için, araştırmamızın birinci bölümünde Japonya’nın coğrafi konumunu, dönemin siyasi ve sosyal durumunu ele aldık. Ayrıca kültürel yapısına da göz attık. Japonya’nın kırsal bir toplumdan modern bir yapıya dönüştüğü bu dönemde, yaşamış olduğı hızlı modernleşme ve sanayileşme ile gelen sosyal değışimin bir sonucu olarak Yeni Dini Hareketler görölmeye başlamıştır. Bunlara da araştırmamızın başında temas ettik

Araştırmamızda Oomoto’nun kuruluşundan günümüze kadar geçen süre ele alınmıştır. Oomoto’nun tarihini kronolojik bir sıra ile işledik. Bu kronolojiye göre farklı dönemlerde ortaya çıkan siyasi ve dini gelişmelere değındik. Oomoto’nun kurucusundan günümüze kadar gelen tüm liderlerin hayatına ve hareketin tarihsel sürecine yer verdik. Oomoto’nun son lideri ile hareket durağanlığa geçtiğı için biz de araştırmamızı bu tarih ile sınırlandırdık. Araştırmamız kapsamında Oomoto’nun inanç, ibadet, uygulamalar ve görüşlerine yer verdik. Oomoto’nun Tanrı inancı, öğreti ve ilkeleri, kutsal kitaplarına değındik. Amacımız Oomoto’yu geniş bir şekilde ele almak olduğundan hareketin ibadet, ritüel ve kutlamalarına da yer verdik. Hareketin dönemin siyasi ve sosyal problemlerine vermiş olduğı tepkileri ve

öz mleri de işledik. Oomoto'nun ortaya çıktığı tarihten günümüze kadar diğer dinlerle yapılan ilişkilerine değindik.

Sınırlarını ve kapsamını bu şekilde belirlediğimiz çalışmamızda nesnel bir tutum ile tarihsel ve fenomolojik yöntemi esas aldık, değerlendirmemizi de buna göre yaptık.

Araştırmanın Kaynakları: Oomoto hakkında yapılan akademik çalışmalar oldukça sınırlıdır. Ülkemizde yapılan her hangi kapsamlı bir çalışma olmamasının yanı sıra dünya genelinde de çalışmalar sınırlıdır. Çalışmamızda Oomoto kuruluşunun kendi kaynakları, dergileri ve kitaplarından, İngilizce kendi web sitelerinden yararlandık. Websitesi çalışmamızın birinci bölümü hariç diğer bölümlerinde temel kaynağımız olmuştur. Aynı zamanda Oomoto'nun ortaya çıktığı dönemi daha iyi anlamak ve değerlendirmek için Japonya'da ve batıda Din sosyolojisi alanında yapılan çalışmalardan da yararlandık. Bu alışmalar ışığında, Japonya'daki Yeni Dini Hareketlerin oluşum süreci ve Oomoto ile ilişkilerinin yer aldığı makale, tez, gibi dinler tarihi ve sosyoloji açısından önemli kaynaklara ve web sitelerine başvurduk. Araştırmamızda faydalandığımız temel kaynaklardan biri Nancy K. Stalker'ın *Prophet Motive: Deguchi Onisaburo, Oomoto and The Rise of New Religions in Imperial Japan*, kitabıdır. Stalker'in alışması, Oomoto'nun kurucu ortağı Deguchi Onisaburo'nun figürüne odaklanmaktadır. Oomoto'nun kurulduğu andan Onisaburo'nun 1948'deki ölümüne kadar, Oomoto'nun tarihi ve yönelimlerinin yanı sıra hayatı ve faaliyetleri de ayrıntılı bir şekilde sunulmaktadır. Diğer kaynağımız ise Joel Amis'in (2015) *The Japanese New Religion Oomoto: Reconciliation of Nativist and Internationalist Trends* alışmasıdır. Amis, Japonyaya giderek iki yıllık bir araştırmanın ardından oluşturduğu bu çalışmada Oomoto'yu kuruluşundan günümüze kadar inceleyerek hareketin tüm öğreti uygulama ve fikirlerine yer vermiştir. Oishi, Sakae'in (1982) *Nao Deguchi: A Biography of the Foundress of Oomoto*, eseri kurucunun hayatını hiç bilinmeyen detayları ile okuyucuya aktarmıştır. Kurucunun hayatını ve hareketin gelişimini ele alırken yararlandığımız ve çalışmamıza birçok açıdan ışık tutan bir kaynaktır. Onisaburo Deguchi'nin 1904'te yazmış olduğu *Divine Signposts*'un Oomoto Doktrinsel alışma ve Araştırma Bölümü tarafından Esperanto'ya çevrilmiştir. Bu dilden İngilizceye evirisi Charles Rowe (1907) tarafından yapılarak *The International*

Edition of Divine Signposts yayınlanmıştır. Oomoto'nun doğuşu, kurucuların hayatı ve öğretilerini ile Onisaburo'nun Tanrı ile ilgili yazılarından oluşmaktadır.

Japonya'daki Yeni Dini Hareketleri incelerken Peter B. Clarke'ın (2006) *New Religions in Global Perspective: A study of religious change in the modern world* eserinden yararlandık. Clarke farklı dini geleneklerin nasıl şekillendiğini, Yeni Dini Hareketlerin yükselişini, hükümetlerin, kiliselerin, medyanın ve genel halkın tepkilerini ve ana akım dinlerinin değişimini incelemiştir. George A. Cobbold'un (1894) *Religion in Japan: Shintoism-Buddhism-Christianity* eseri Japonya'daki dinlerin inclemesini yaparak bu dinler hakkında detaylı bir analiz sunmaktadır. Esben Andreasen, Fin Stefansson ve Ian Reader'in ortak çalışması olan (2010) *Japanese Religions: Past and Present* eseri Japonya'daki dini geleneklerin tanıtıcı bir rehberi niteliğindedir. Japon Dinlerini tarihsel geçmişleri ile ele alan eser Şintoizm, Budizm, Yeni Dinler, Hristiyanlık ve halk dinlerini de içermektedir. Erica Baffelli'nin (2016) *Media and New Religions in Japan*, eseri Yeni Dini Hareketlerin medya ve teknoloji kullanımını inceleyerek belirli hareketleri örnekleyerek medya ve Yeni Dini Hareketler arasındaki etkileşimi analiz etmiştir. Japonya'nın Şinto araştırmacılarından Sokyō Ono'nun (2004) Türkçe'ye çevrilen *Şinto: Kamilerin Yolu* eseri, Şintoizm'i anlamak amacıyla temel aldığımız kaynaklardandır. Bozkurt Güvenç'in (2002) *Japon Kültürü* kitabında Japonya birçok açıdan incelenmiştir. Güvencin analizleri ve gözlemleri Japonların dine ve dinsel uygulamalara karşı tutumunu ve bakış açısını anlamamızda yardımcı olmuştur. *Bugünkü Japonya (1989)* Uluslararası Eğitim Enformasyon Merkezi tarafından ortaya konulan bir eserdir; Japonya'nın tarihi, coğrafyası, devlet yapısı, ekonomi, bilim ve teknoloji, toplum, eğitim, kültür, dinler, gibi pek çok alanda bilgi veren bir temel kaynaktır. Çalışmamız Dinler Tarihi sahasında yapıldığı için Dinler Tarihi, alanında birçok eserin yanı sıra çağdaş yayın, makale ve tezlerden de istifade ettik.

BİRİNCİ BÖLÜM

OOMOTO'NUN ORTAYA ÇIKTIĞI DÖNEMDE ÇEVRE, TARİH, KÜLTÜR VE YENİ DİNİ HAREKETLER

1.1. OOMOTO'NUN ORTAYA ÇIKTIĞI DÖNEMDE ÇEVRE, TARİH VE KÜLTÜR

Oomoto'nun ortaya çıkmasında çevrenin, tarihin ve kültürün çok önemli bir etkisi vardır. Aşağıda başlıklar altında ele alacağımız bu konulardan da anlaşılağı üzere Oomoto'nun doğuşunu hazırlayan şartlar son derece olumsuzdur. Özellikle dönemin tarihsel olaylarının Japon halkı üzerinde izleri derindir. Bu dönemde oluşturulmaya çalışılan kültürel yapının geleneksel Japon kültürü ile çatışmalar yaşadığı görölmektedir.

1.1.1. Çevre

Bu başlık altında sadece Japonya'nın coğrafyasına kısaca bakmakla yetinilecektir. Böylece Oomoto'nun nasıl bir coğrafyada ortaya çıktığı ortaya konulacaktır.

Japonca adı *Nihon* veya *Nippon* yani “Güneşin doğduğu ülke/topraklar” olan Japonya, Büyük Okyanus’un kuzeyinde dört büyük adayla binlerce irili ufaklı adanın oluşturduğu bir ülkedir. Yaklaşık 3.900 adacıktan oluşur. Toplam yüzölçümü 377.815 km²’dir. Asya kıtasından Japon Denizi ile ayrılan Japonya’nın güneybatı ucu, Kore’den 175 km, Çin’den de 800 km uzaklıktadır. En kuzeyindeki adası ise SSCB’nin Sibirya kıyılarına yaklaşık 300 km uzaklıktadır.

Ülkenin toplam yüzölçümünün % 71’i dağlıktır. Dağların çoğu volkanik olduğundan ülkede sık sık depremler yaşanmaktadır. Japonların kutsal saydığı, 3776 metre yüksekliğindeki en yüksek dağ olan Fuci Dağı, 1707 yılında patlamıştır. Ülkede aktif olan 60’a yakın volkanik dağ bulunmaktadır. Japonya’nın takımadaları içinde dört büyük adası vardır. Bu adalar Honşu, Hokkaido, Kyuşu ve Şikoku’dur. Japonya’nın kuzeyden güneye 3800 km’lik bir uzunluğa sahip coğrafi yapısı olduğu için bölgeler arasında farklı iklimler görölmektedir.

Ülkede dört mevsim yaşanmaktadır. Japonya, 30 ile 45 derece kuzey enlemleri arasında yer alır. Honşu adasında bulunan başkent Tokyo, Atina, Tahran ve

Los Angeles ile aynı enlemindedir. Japonya'nın arazisinin %13.3 tarım ve %3'ü yerleşim için kullanılmaktadır. Dağlık bir ülke olduğundan dolayı tarıma uygun değildir. Bundan dolayı dünyanın en çok tarımsal ürün ithal eden ülkesidir.¹

1.1.2. Tarih

Japon adalarına ilk yerleşimin, Doğu Asya ve Güney Pasifik adalarından gelen göçmenler tarafından olduğu sanılmaktadır. İlk sakinlerin bu topraklara gelişinin 100 bin yıl önceki Yontma Taş Devrinde gerçekleştiği düşünülmektedir. O dönemde yaşayan insanların avcılık, balıkçılık ve toplayıcılıkla geçindikleri ileri sürülmektedir.

Cıvalı Taş Devrinde ise yay ve ok gibi avcılık aletlerinde gelişmeler sağlanmış, ileri avlanma teknikleri geliştirilmiştir. Yemek pişirmek ve saklamak için yemek kapları üretilmeye ve kullanılmaya başlanmıştır. Sicim desenli yani Jomon stili toprak kapların M.Ö. 8000 ile M.Ö. 300 yılları arasında yapılmasından dolayı bu döneme *Cômon/Jomon* denmiştir. Bu yıllarda ülkeye Asya kıtasından tarım ve metal işleme tekniklerinin gelmesi ile tarımsal alanda ilerlenmiş ve metal işçilik teknikleri geliştirilmiştir.

Bu dönemde ülkede birçok küçük devlet kurulmuştur. M.Ö. 300 ile M.S. 250 yılları arasında *Yayoi* (Çömlek) Döneminde çömleklerde seramik üretimi yapılmıştır. Birinci yüzyılda adalar üzerinde var olan devletler zamanla birleşerek Nara eyaletinin olduğu yerde Yamato'da kurulmuştur. 4. yüzyılda kurulan Kansai bölgesindeki devletlerden biri oldukça büyümüş ve adalardaki ilk birleşik devlet olmuştur. Ölen liderler için büyük mezarlar (kofunlar) yapıldığı için M.S. 300-538 arasındaki bu döneme *Kofun* dönemi denir. Bu dönemde ülkeye Çin'den, Budizm ve Konfüçyanizm gibi inanç sistemleri, yazı, tıp, ve astronomi aynı zamanda metal işçiliği, dokuma, gemi yapımı gibi endüstriyel sanatlar gelmiştir.

M.S. 578-710 yılları arasında *Asuka* döneminde Prens Shotoku kendi anayasasını ilan etmiştir. Budizm ve Çin kültürünü yaymaya çalışmıştır. Ülkenin ilk

¹ Petek Kitamura, **Hayaller Ülkesi Japonya**, Erko Yayıncılık, ss.14-16; Halil İbrahim Şenavcu, **Dünden Bugüne Japon Budizmi: İnanç ve Uygulamaları**, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2015, ss.9-10; Yusuf Karaca, **Berikan Tarih Ansiklopedisi**, Berikan, Ankara, Cilt:5 2002, s.257.

başkenti 8. yüzyılda Narada kurulduğu için 74 yıl süren bu döneme *Nara* dönemi denir. MS.794 yılında Kyoto'da Çin stili örnek alınarak bir başkent kurulmuştur. Kyoto'nun o zamanki ismi Heian olduğu için bu dönem *Heian* dönemi olarak bilinmektedir. Japonca anlamı 'barış' ve 'sükûnet' olan Heian dönemi 50. İmparator ile başlamaktadır. Japon tarihinde önemli bir yeri olan bu dönem sanatsal gelişmelerin olduğu ve samurayların yönetimi ele geçirerek feodal dönemini başlatması ile bilinmektedir.

9. yüzyılın sonlarına doğru Çin ile ilişkiler kesilmiş ve dışarıdan getirilen kavramlar Japonlaştırılmıştır. Böylece iki ayrı hece sistemi üretilmiştir. M.S. 1185'de Minamoto Yoritomo şogun seçilmiş ve Kamakura devletini kurarak *Kamaruka* dönemini başlatmıştır. Böylece yedi yüzyıllık bir feodal hâkimiyet devri başlamıştır.²

Yüzyıllarca süren iç savaşların ardından "Tokugogawa Şogunluğu"³ yönetime hâkim olmuştur. Tokugogawa Şogunluğu, İmparator Ieyasu tarafından günümüzde Tokyo olarak bilien Yedo/Edo'da kurulmuştur. Japon tarihinin en önemli dönüm noktalarından biri olan 1603-1867 yılları arasındaki bu devreye *Edo* dönemi denir.⁴ Bu dönemde Avrupalılar Japonya topraklarına ayak basmıştır. Japonya'ya gelen misyonerler Hristiyanlığı yaymaya çalışmışlardır. Bu dönemde yabancılara Japonya'da ticaret acentaları açmalarına için izin verilmiştir. Bunun üzerine İspanyol ve Portekizliler arasındaki rekabet ülkede huzursuzluğa yol açmıştır. Hristiyanlığın ve batı düşüncelerinin zararlı olacağı endişesi ile, 1611-1613 yılları arasında Hristiyanlık yasaklanarak ülkedeki misyonerler Nagazaki'de toplanmıştır.

Tokugowa Sogunluğu, Ieyasu'nun oluşturduğu sosyal ve politik yapıyı korumak için dış dünya ile bağlarını koparttı. Bu iç kapanma döneminde ülkede artan kıtlık çok sayıda isyan çıkmasına neden oldu. 1854 yılında savaş gemilerinden oluşan bir filoyla gelen Amerikalı Komodor Matthew, Japonya'daki bazı limanları ticarete açtırarak, dış dünya ile temasa geçilmesini sağladı. Ertesi yıl tekrar Japonya'ya ziyarete gelerek ikili anlaşma yapmaya ikna etti. Bu anlaşmayı Rusya, İngiltere, Hollanda ve Fransa ile yapılan anlaşmalar izledi. İkili anlaşmalarla

² Kitamura, ss.7-10, Şenavcu, Budizm, s.11; Yusuf Karaca, s.257; **Bugünkü Japonya**, Uluslararası Eğitim Enformasyon Merkezi, Tokyo, 1989, ss.4-11.

³ 1600-1868 yılları arasında askeri komutanlıkla yönetilen yerlere verilen isimdir. Bkz. Bozkurt Güvenç, **Japon Kültürü**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2002, s. 72.

⁴ Brian Bocking, **The Oracles of the Three Shrines Windows on Japanese Religion**, Curzon Press, 2001, s.15.

Japonya'nın kapıları dış dünyaya açılarak içe kapalı geçen dönem son buldu. İmparatorluk sistemi gittikçe zayıfladı. 10 yıl süren kargaşanın ardından son Şogun Yoşinobu'nun iktidarı terk etmesi ile feodal rejim sona erdi. Yedi asırlık gelenek bitti ve tam yetkili imparatorluk sistemine yeniden dönüldü.⁵

1868'de *Meiji* dönemi başladı. Bu dönem Meiji imparatorunun 45 yıllık saltanatını kapsayan modern dönemin başlangıcı oldu. İmparatorluğun restorasyonu ve Japonya'nın Batı'ya yeniden açılmasıyla başlayan bu dönem, birçok toplumsal ve ekonomik değişiklikleri beraberinde getirdi. Bu sürede siyasi, ekonomik ve toplumsal kuruluşlar modernleştirildi. Samuray geleneği kaldırılarak kılıç taşıma kanunları getirildi. Üç yüz yıllık izolasyonunu terk eden Japonya modern bir toplum olma yolunda ilerledi. Meiji İmparatoru batılılaşma, modernleşme, kapitalizm ve batı değerlerini benimsedi. Bu bağlamda batının bilgisine, eğitim tarzına, teknolojisine, siyasi ve askeri fikirlerine sıcak baktı. Meiji döneminde İmparatorluk bir ıslahat hareketine girdi. Böylece Meiji zamanındaki yenileme sırasında kurulan yeni hükümet, 1889'da Avrupa medeniyetini ve kapitalizmi temel alan bir anayasa oluşturdu.⁶ Bir yandan “meşruiyet arayışı”⁷ içerisinde olan Meiji İmparatoru, diğer yandan “Şinto”⁸’yu devlet dini olarak kabul etti. 1868 yılında hükümetin oluşturduğu Şinto Diyanet Kurumu kuruldu. Şintoist din adamları ve tapınakları devlet himayesi altına alındı. 1869 yılında kurumun Büyük Millet Meclisinin yerini almasına karar verildi. Ertesi yıl Kan Nigara (Kaminin Yolu) Japonya'nın doktrini kabul edildi.

⁵ Kitamura, ss.10-11; Ahmet Kavas, DİA, T.D.V. Yayınları İstanbul, Cilt:23, 2001, ss.572-573; Yusuf Karaca, ss.257-258. **Bugünkü Japonya**, s.6; Halil İbrahim Şenavcu, **Japon Dini Bayramları**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale, (Bayram) 2006, s.7.

⁶ Onisaburo Deguchi, **The International Edition of Divine Signposts**, çev. Charles Rowe, Japan, 1997, s.5; Kitamura, s.11; Ayşenur Timor, **Japonya**, Çantay Kitabevi, İstanbul, 2004, s.61.

⁷ Bu yeni Devlet Şinto'su, esas olarak hükümete yönelikti, aynı zamanda maneviyattan ziyade milliyetçiliği arttırmayı amaçlıyordu. Bu hızlı sosyal, ekonomik ve dini değişim birçok Japon tarafından istikrarsızlaştırıcı bir faktör olarak görüldü. Ekonomideki bu değişimler özellikle, kültürel muhafazakârlığın egemen olduğu kırsal alanlarda yaşayan halk için refah yerine zorluklar getirdi. Arazi yenilenmesi köylüleri toprağa bağlayan bağları kopartarak, birçoğunu üretim işleri için, daha büyük kasaba ve şehirlerde göçe zorladı. Bu nedenle, yeni ithal edilen kapitalist sistem, hükümetin vaat ettiği refahtan ziyade kırsal kesime yoksulluk getirdi. Bkz. Joel Amis, **The Japanese New Religion Oomoto: Reconciliation of Nativist and Internationalist Trends**, 2015, ss.13,14.

⁸ Japoncada kami/tanrı yolu anlamına gelen Şinto, Japonya'ya özgü bir dinsel inanç ve felsefe sistemi olmaktan çok toplumsal ilişkileri ve gündelik hayatı düzenleyen kurallar bütünüdür. Bkz. “Şinto”, **AnaBritannica Genel Kültür Ansiklopedisi**, Cilt:20, Ana Yayıncılık, İstanbul, 2004, s. 327.

1871 yılında hükümetin koyduğu bir kanun ile Budist mabetleri Şinto tapınaklarına dönüştürüldü. Böyle yapmakla o güne kadar Budizm ile iç içe olan Şintoizm'i Budizm'den ayırdı. Şintoizm'de Japon imparatorunun Güneş kamisi Amaterasu'nun soyundan olduğu inancı vardı. Bu inanç I. ve II. Dünya Savaşları sırasında Japon emperyalizmine katkıda bulundu. Meiji dönemi 1912'de İmparatorun ölümü ile sona ererek İmparator Taişo ile 1912-1926 yılları arasında süren *Taişo* dönemi başladı. Ardından 1926 yılında imparator olan Hirohito ile *Şôva* dönemi geldi. İkinci Dünya Savaşında Amerika'nın Hiroşima ve Nagasakiye attığı bombalar ile ülke müttefiklere teslim edildi.

1945'ten 1951'e kadar müttefik kuvvetlerin işgali altında kalan Japonya'nın, anayasasında ve kurumsal yapısında reform nitelikli yapılanmalar yapıldı. 1956'da Birleşmiş Milletlere katılan Japonya, 15 yılda yeniden uluslararası rekabet gücüne ulaştı. 1989 yılında sembolik olarak yeni imparatorun tahta oturmasıyla günümüze kadar süren *Heisei* dönemi başlamış oldu.⁹

1.1.3. Kültür

Meiji döneminde Japonya'nın modernleşmesi ve endüstrileşmesi, “*bummei kaika*” yani medeniyet ve aydınlanma olarak bilinen toplumsal entelektüelleşmedir. Hükümet yaygın, aynı zamanda geleneksel bir eğitim şekli geliştirdi. Eğitim sistemini geliştirmek için yabancı uzmanlardan yararlanıldı. 1871'de eğitim bakanlığı oluşturuldu. Bu bakanlık evrensel bir eğitim programına başlayarak binlerce okul inşa etti ve on binlerce öğretmen eğitti. 20. yüzyılın başlarında altı senelik karma eğitim herkes için zorunluydu. Kız öğrenciler, özel akademilere girmedikleri müddetçe, eğitimleri dört veya beş sene sonra ortaokulda sona ererdi. Erkek öğrenciler ise ilkokuldan sonra düşük teknik okulardan yüksek teknik okullara doğru ilerleyebilirdi. Aynı zamanda beş senelik akademik okullardan üç senelik daha yüksek akademik okullara ve en sonunda da hükümet üniversitesilerine devam edebilirlerdi. 1877'de, eğitim alanındaki yenilenmeler ile birlikte üniversiteler açıldı.

⁹ Kitamura, ss.12,13; Şenavcu, Budizm, s.12. Japonya II. Dünya Savaşından yenilgiyle ayrılmasından sonra Şintoizm'e tanınan ayrıcalıklarda son bulmuştur. 1947'de çıkartılan yeni anayasa tüm dinlere özgürlük vererek Şinoizm'in ayrıcalığını kaldırmıştır. Bkz. Vedat Şafak Yami, “Şintoizm'in Kutsal Metinlerinde Yaratılış Hikâyesi”, **Tarihin Peşinde Uluslar arası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Sayı:3, 2010, s.264

1877’de Tokyo İmparatorluk üniversitesi, aynı yıl Kyoto İmparatorluk üniversitesi, 1907’de Sendai ve Fukuoka’da da üniversiteler açıldı. Eğitim sistemi baştan sona Japonların ihtiyaçları için değiştirildi. Halkın okuryazarlık oranı arttı. Eğitim Bakanlığı özel okullar dâhil tüm okullarda otoritesini ilan etti. Müfredat Batı ve Japon konularını birleştirdi, böylece öğrenciler batı bilimi ile meşgul oldu. Eğitimde batıdan yararlanırken “Japonca¹⁰”daki Çince harfler kullanılmaya devam etti. Yabancı diller özellikle İngilizce öğretili ve başka dillerden kitaplar çevirildi. Evrensel eğitim ile Japonya Asya’nın ilk okuryazar nüfusuna sahip ülkesi oldu, buna bağlı olarak endüstriyel, askeri güç yükselişe geçti. Japon liderler için eğitimin amacı, gençlerin bireysel hayatları için değil güçlü bir devletin temelini oluşturmaktı. 1890’da yayınlanan İmparatorluk fermanında Japon eğitim sistemi ahlak, toplumsal uyum ve sadakat vurgulandı. Eğitim, bireyin değil hükümetin yararına bir araç oldu.¹¹

Modern eğitim reformu ile birlikte batı eğitim sistemindeki gibi ilköğretim, lise ve üniversiteler kuruldu. Şintoyu kendi çıkarları için kullanan hükümet bir yandan anayasada inanç özgürlüğünü vurguluyor bir yandan da kutsal atfettiği imparatora tapmanın zorunluluğunu isteyerek tüm okullarda bu öğreti veriliyordu. Bu dönemde Şinto papazlarını eğitmek için iki özel üniversite açıldı. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra Amerikan Ordusu Genel Merkezinin yapmış olduğu reformlarla Japonya

¹⁰ Japonya’nın resmi dili olan Japonca, morfolojik ve sözdilimi açısından Altay Dillerine, sesbilimi açısından Malay-Polenezya dillerine benzemektedir. Korece ve Moğolca ile yaklaşık 200 ortak kelimesi vardır. Japonca üç alfabeden oluşmaktadır. Bunlar, *Hiragana*, *Katakana* ve *Kanci/Kanji*’dir. Kanci (Çin Karakterleri) Koreli keşişlerin 6. Yüzyılda Çin’den yazıyı getirmesi ile gelmiştir. Hiragana ve Katakana ise Heian döneminde kullanılmaya başlanmıştır. Japonya’da bir gazeteyi okumak için tüm alfabeleri bilmek gerekmektedir. Kanci, M.Ö. 14. Yüzyılda geliştirilmiş olup sayıları 40.000’in üzerinde olan Çin resim yazısına dayalı alfabenin adıdır. Her kelime resmi çizilerek şekillerle ifade edilmektedir. Bu alfabe sayesinde Japonlar ve Çinliler sadece yazı yazarak birbirlerini anlayabilirler. Çin’den gelmiş olan bu yazı karakterinin Çince okunuşunu kaybetmeden Japonca yapmışlardır. Bundan dolayı bazı kelimelerin Çince telaffuzu kullanılmaktadır. Orta seviyede eğitimi olan bir Japon en az 6000 kanji bilmektedir. Günlük bir gazeteyi anlayabilmek için bu seviye yeterlidir. Japonya’da kişilerin bildiği Kanci sayısı, onların kültür seviyelerini göstermekte ve saygınlığını artırmaktadır. Hiragana; kanji yazılan kelimelere yapılan eklerde kullanılmaktadır. Harfler tek başına bir anlam ifade etmemektedir. Hiç kanji kullanmadan hiragana ile de yazı yazılabilir ancak bunu sadece dili yeni öğrenenler yapmaktadır. Katakana; Japoncaya yabancı dillerden geçen kelimelerin yazımında kullanılan bir alfabedir. 46 harften oluşan bu alfabenin yazılışı ve okunuşu Hiragana’ya benzemektedir. Radyo, Televizyon, Sinema gibi yabancı dillerden gelen kelimeler, bütün yabancı isimler bu alfabe ile yazılmaktadır. Japoncada “-n” harfi hariç, tüm kelimelerin sonu sesli harfle biter. Ayrıca Japonlar L ve R harfi onlar için aynı olduğundan ayırt edememekte ve bazı kelimelerin telaffuzunda zorluk çekmektedir. Bkz. Şenavcu, Budizm, ss.13,14; Kitamura, s.24, 25.

¹¹ Milton W. Meyer, **Japonya Tarihi**, İnkılâp Kitapevi Yayın Sanayi ve Ticaret AŞ, İstanbul, 2014, ss.160-162.

tamamiyle laik bir devlet oldu. Demokrasi öğretilerek, yeni sistemde din eğitimi yasaklandı. Sonrasında özel okul ve üniversitelerde dini eğitim verilmesine izin verildi. Japon çocukları dini tarih, sivil politika ve ahlak kitaplarından öğreniyor, ancak özel olarak din eğitimi alınmasına izin verilmiyordu.¹²

Japonya'ya batıdan gelen laik kavramların toplum üzerinde çeşitli etkileri oldu. Böylece 1880'lerde öğrenciler ve entelektüeller şehirleşme ve modernleşmeden dolayı oluşan toplumsal sorunlarla ilgilendiler. 1882'de bir erkekler sendikasının yaptığı teknolojik işsizliğin protestosu büyük ilgi çekti. Bunun üzerine sendika feshedildi. Toplumsal şuur arttı ve Marksist kitaplar Japonca'ya çevrildi. 1892'den sonra sosyalist dergiler basıldı. 1892'de bazı Hristiyanları da içeren küçük bir grup Sosyalizmi İnceleme Derneği'ni (Shakai Shugi Kenkyukai) kurdu. 1901'de Sosyal Demokrat Partisinin kurulmasından üç saat sonra hükümet tarafından fesh edildi. 1922'de, yirmi üç sosyalist lidere dava açıldı ve on ikisi infaz edildi. Modernleşme ile birlikte, yabancılar tarafından 1870'de ilk düzenli İngilizce günlük gazete olan, Mainichi yayınlandı. Hükümet yasal formlarla ortak mülk yerine bireysel mülk sahipliğini sağladı ancak nüfus sayımı istatistikleri, eski geniş ailenin geçerliliğini kabul etmeye devam etti.¹³

Meijinin ilk on yıllık döneminde toplumda batının geleneklerine ilgi arttı. 1868'in Sözleşmesindeki kötü alışkanlıkların kaldırılması üzerine Budistler evlendi, çocuk yetiştirdi ve sığır eti yedi. Erkekler uzun saçlarını kestirerek kısa saç tercih etti. Evli kadınlar dişlerini karalamayı ve kaşlarını tıraş etmeyi bıraktı. Batı fikirleri,

¹² Yoshiko Oda, "Japonya'da Din Eğitimi", **Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi**, çev. Hamit Er, Sayı: 14, 2004, ss.102,103. Günümüzde Japonya'da 6-15 yaş arasındaki çocukları kapsayan anaokulu, ilkokul, ortaokulun zorunlu olduğu dokuz yıllık eğitim sistemi vardır. Her ne kadar ortaokuldan sonra eğitim zorunlu olmasa da çoğunluk liseyi de okumaktadır. Devlet okullarının yanı sıra özel okullar da mevcuttur. Japonya'da okuma yazma oranı %100'dür ve halkın eğitim seviyesi çok yüksektir. Gençler arasında bir iyi üniversite okumak için rekabet fazladır. Bundan dolayı üniversitelere hazırlayan özel kurumlarda mevcuttur. Japonya'da üniversitelerin her biri kendi giriş sınavını yapar ve çoğunluğu özeldir. Okul dönemi Nisan ayı ile başlamakta ve üç dönemden oluşmaktadır. Devlet okullarında "din eğitimi" vermek yasak olduğu için sadece bazı özel okullarda ve üniversitelerde din eğitimi vardır. Bkz. Şenavcu, ss.18,19.

¹³ W. Meyer, s.163,164. Günümüzde Japonya'nın nüfusu 2001 yılında 127 milyon iken 31 Mart 2013'te Japonya'nın nüfusu 126 milyon 393 bin 679 olmuştur. Nüfusun sürekli düşüşte olduğu bu ülkede yaşlı sayısı gittikçe artmaktadır. Bundan dolayı 65 yaş üstü kişiler nüfusun dörtte birini oluşturmaktadır. Nüfusun beşte dördünden fazlası şehir ve kasabalarda yaşamaktadır. Ülkede nüfus yoğunluğu yüksek olduğundan kilometreye yaklaşık 336 kişi düşmektedir. Bu açıdan dünyanın kalabalık 7. Ülkesidir. Dünyada yaşam süresi en uzun olan halk Japonlardır. Yaşam standartlarının yüksek olmasından dolayı ülkede yaşam süresi kadınlarda yaklaşık 81, erkeklerde 75 yıl civarındadır. Bkz. Kitamura, ss.18,19; Şenavcu, Budizm, s.13.

son modayı izleme arzusu zamanla yerini muhafazakâr bir tepkiye bıraktı. Batının yüzeysel gelenekleri bırakılarak teknoloji ve bilim alındı. Meiji edebiyatı da batının tesirini yansıttı. Avrupa ve Amerikadan klasikler çevrildi. Meijinin ilk dönem romanlarında siyasi temalar işlense de, daha sonraları bireylere ve aillere yapılan baskıları yansıtan karamsarlık ve eylemsizlik temaları işlendi. Modernleşme ile değişime uğrayan toplum bazı sıkıntılar ile karşılaştı. Toplumdaki yapısal değişimin köylülerin beklentilerini karşılayamaması, zorunlu askerlik, eğitimin getirdiği yüksek maliyetlerden kaynaklanan ağır vergiler nedeniyle isyanlar patlak verdi. Sürekli ödenen vergiler ve gıda fiyatlarının düşmesi ile tarımla geçinen halk sefalet içinde yaşadı. 1885 yılında 100.000 kadar çiftçi iflas etti. Birçok çiftçi Pasifik'teki diğer adalara ve Amerikaya göçtü. Yasalara karşı gelmeyerek yoksulluktan ve açlıktan ölme riskine sahip kişi sayısı yükseldi ve intihar oranları arttı. Bu dönemdeki bir diğer sıkıntı ayrıcalıkları ellerinden alınmış ve gelirleri kesilmiş samuraylardı. Şehirlerde tehlikeli ve hoşnutsuz bir grubu oluşturuyorlardı. Aynı zamanda Tekstil fabrikalarında 20 yaşın altında kızlar ucuz işçi olarak kullanıldı. Madenlerde çok kötü şartlar altında 12 saatlik çalışarak üretimin gece gündüz sürmesi sağlanıyordu. Sanayileşme ile birlikte şehirlerde işçi mahalleri ve ucuz konutlar ortaya çıktı.¹⁴

Japonya'nın kırsal bir toplumdan modern bir yapıya dönüşen modernleşme sürecinde toplumsal değişimler, reformlar ve yenilikler sonucunda insanlar bir çıkış kurtuluş yolu aramıştır. Japonya'nın Meiji dönemi ile yaşamış olduğu hızlı modernleşme ve sanayileşme ile gelen değişime tepki olarak insanlar kurtuluş vadeden Yeni Dini Hareketlere yönelmiştir. Bu dönemin olumsuz şartları Japonları yeni arayışlara itmiştir. Aslında aynı dönemde dünyanın muhtelif yerlerinde de benzer gelişmeler yaşanmış ve insanlar bunalımlara düşmüşlerdir. Bu bunalımlara çare olduğunu iddia eden pek çok yeni dinsel yapılanmalar görülmeye başlamıştır. Biz aşağıda öncelikle dünyanın her tarafında ortaya çıkan bu yeni dini hareketlerin ne olduğuna bakacak, sonrada Japonya'ya özgü Yeni dini hareketlerin bunlarla ilgisi dahil, özelliklerini ele alacağız. Böylece araştırmamızın asıl konusu olan Oomoto'nun ortaya çıkışını hazırlayan şartları anlamak için zemin hazırlayacağız.

¹⁴ Ayşenur Timor, s.64. ; W. Meyer, s.164.

1.2. OOMOTO'NUN ORTAYA ÇIKTIĞI DÖNEMDE YENİ DİNİ HAREKETLER

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren hızla değişen dünyada insanlar mevcut dinlerde tatmin bulamadıklarında anlam ve kimlik arayışı içine girmişlerdir. Küreselleşme ile yaşanan hızlı değişimin karşısında insanın anlam arayışı, yeni dindarlık ve kutsallıkları beraberinde getirerek birçok dini hareketi ortaya çıkarmıştır.¹⁵ Bu tür marjinal oluşumlara yönelen insanların sayılarının toplamının beş ile on milyon arasında olduğu tahmin edilmektedir. Küreselleşen dünyada dini anlamda gerçekleşen değişimlerde büyük payı olan yeni dini hareketlerin anlaşılması ve açıklanması araştırmamız bakımından önemlidir.¹⁶

1.2.1. Yeni Dini Hareketlerin Tanımı ve Kapsamı

“Yeni Dini hareketler”¹⁷ kavramı 1960’larda Batı’da ortaya çıkan, 1970’li yıllarda önem kazanan, 1980’lerde düşüşe geçen ve günümüzde tekrar yükselen maneviyat arayışlarını ifade etmektedir.¹⁸ Bu kavram ilk olarak Harold W. Turner tarafından kullanılmış, 1970’lerin başından itibaren de akademik çevrelerde rağbet görmüştür. Bazı araştırmacılar II. Dünya Savaşı’ndan sonra, bazıları da son 150 yılda oluşan hareketleri bu şekilde tanımlamışlardır.¹⁹

YDH’in karmaşık yapılarının anlaşılması için birbirinden farklı tanımlamalar yapılmıştır. Bu hareketler “yeni dinler”, “sekt”, “kült”, “yeni dindarlık biçimleri”, “zararlı örgütler”, “yeni dinî hareketler” gibi çeşitli kavramlarla ifade edilmiştir. Bu tanımlamaların yetersiz olduğu ve YDH’in sadece belli yönlerini yansıttığı şeklinde görüşler mevcuttur.²⁰ YDH’in çoğunun üyeleri 15 ile 25 yaş arasında olduğu için, bu dini hareketler “gençlik dinleri” ya da “gençlik tarikatları” olarak da

¹⁵ M. Ali Kirman, **Yeni Dini Hareketler Sosyolojisi**, Birleşik Yayınevi, Ankara, 2010, s. 32.

¹⁶ M. Ali Kirman, **Yeni Dini Hareketleri Tanımlama Problemi ve Tipolojik Yaklaşımlar**, Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi, Cilt:3, Sayı:4, 2003, s.27-28.

¹⁷ Bundan sonra "Yeni Dini Hareketler" için kısaltılmış şekli "YDH" harfleri kullanılacaktır.

¹⁸ Özlem Uluç, **Yeni Dini Hareketler**, Yarıncılık, İstanbul, 2013, s.105.

¹⁹ Süleyman Turan ve Emine Battal, **Yeni Dini Hareketlerin Aile Yapıları Üzerindeki Etkileri**, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:1, 2014, s.136.

²⁰ M. Ali Kirman, s.28.

tanımlanmaktadır.²¹ Yeni Dinleri tanımlamaya çalışmak başlıca bir sorundur. Bunun nedeni çok çeşitli kavramlar kullanılması ortak bir tanımın bulunmamasıdır.²²

Bazı YDH'in doğuşu yakın zamanda olmuş olsa da, birçok hareket kuşaklar boyunca kültürel aktarımdan oluşmuştur. Bu grupların tamamını 'yeni' diye nitelendirmek doğru olmayacaktır. Bu yapılanmalar değerlendirirken geleneksel ve yaygın formlardan farklılık göstermeleri yeni ritüeller geliştirmeleri, yeni bakış açıları ve yeni tecrübeler üzerine kurulmuş olmaları dikkate alınır.²³

YDH II. Dünya Savaşı sonrasında, yani yakın zamanda ortaya çıktıkları için yeni olarak nitelendirilmiştir. Dini olarak nitelenmelerinin sebebi de üyelerine hayatın anlamına dair en temel sorulara cevap sunmaları aynı zamanda manevi yönden olgunlaşma ve gelişme vaadinden bulunmalarıdır.²⁴ Gruplar düzene muhalif oldukları ve yeni bir düzen kurmayı amaçladıkları için akış ve dinamizmi ifade eden "hareket" kelimesi ile nitelendirilmişlerdir.²⁵

Teologlar genellikle "kült" kavramını kullanırken akademisyenler bu kavram yerine "yeni dini hareketler" kavramını tercih etmektedirler. İngiliz sosyolog Eileen Barker geliştirdiği "yeni dini hareketler" kavramını 1950'lerden sonra ortaya çıkan ve 1970'lerden itibaren yaygınlaşan dini ve felsefi boyutları olan hareketleri ifade etmek için kullanmıştır.²⁶ Yapılan tanımlamalarda YDH'in ortaya çıktığı "yer" ve "zaman" esas alınmıştır. Bu hareketler başlangıçta Batı toplumlarına özgü olarak tanınmış ancak küreselleşen dünyada her toplumda oluşmaya başlamıştır.²⁷ Amerika, Avustralya, Afrika, Hindistan, Asya gibi dünyanın pek çok bölgesinde bu hareketler mevcuttur. Amerika'daki dinler üzerine araştırmaları olan J. Goldon Melton, Amerika'da 1000 civarında grup olduğunu belirtmektedir. Zen Budizmi üzerine çalışmalarıyla bilinen Eido Tai Shimazono'ya göre, Japonya'da sayısı 800'den birkaç bine kadar ulaşan yeni dinî hareket bulunmaktadır.²⁸

²¹ Süleyman Turan ve Emine Battal, s.136. Cengiz Kanık, **Batı'da Ortaya Çıkan Yeni Dini Hareketlere Genel Bir Bakış**, Cilt:8, Sayı:17, 2017, s.180; Süleyman Turan ve Faruk Sancer, **Yeni Dini Hareketler**, Açılım Kitap, İstanbul, 2014, s.27.

²² Hakkı Şah Yasdıman, **Türkiye'de Yehova'nın Şahitleri**, Tibyan Yayıncılık, İzmir, 2011, s.23.

²³ Özlem Uluç, s.106.

²⁴ M. Ali Kirman, s.64.

²⁵ Özlem Uluç, s.105.

²⁶ Cengiz Kanık, s.180; M. Ali Kirman, s.31.

²⁷ M. Ali Kirman, s.32.

²⁸ Cengiz Kanık, s.179.

1.2.2. Yeni Dini Hareketlerin Ortaya Çıkış Nedenleri

YDH'in ortaya çıkmasında modernleşme, toplumsal değişme, farklılaşma, rasyonelleşme, sekülerleşme, bireyselleşme, özelleşme, küreselleşme, çoğulculuk, görecelik ve benzeri süreçler etkili olmaktadır. YDH II. Dünya Savaşı sonrası sanayileşme ile modern toplumlarda ortaya çıkmıştır. YDH'lerin ortaya çıkmasındaki en önemli faktör toplumsal yapıların hızlı değişimidir. 1950 sonrası savaşların yapmış olduğu tahribat, komünizm, kapitalizmle birlikte gelen materyalist bakış açısı ve bu akımlara karşı duyulan tepkiler ve önlemler değişimin göstergesidir.²⁹

YDH'in ortaya çıkmasının temelinde insanların içinde bulundukları çağın ruh dünyalarını tatmin etmemesi ve yeni arayışlar içinde olmaları yatmaktadır.

Aşırı dünyevileşmenin günümüz insanında yarattığı hayal kırıklığı ve tatminsizlik duygusu, aynı zamanda sanayileşme ve kırsal kesimlerden şehirlere göçle birlikte geleneksel değerlerinden kopan insanların yeni kültürel kimlik arayışlarına girmelerine neden olmuştur. Geleneksel dini söylemin güncellikten uzak oluşu ve çoğu zaman güncel durumları ve problemleri göz ardı etmesi, yeni dini akımların metafizik, dogmatik ve geleceğe ait konulardan ziyade içinde yaşanan ana önem vermesi ve bu konuda insanlara önerilerinin olması, YDH'in oluşumunu ve gelişimini açıklamaktadır.³⁰

Çağdaş insanın zihin ve kimliğini yansıtan ideolojilerin ve sistemlerin başarısızlığı kişilerin hayatında huzursuzluklara neden olmuştur. Dinin manevi ihtiyaçları karşılamasını etkisizleştirmek, dünyevileşme, güvensizlik, yalnızlık, yabancılaşma, umutsuzluk, amaçsızlık ve huzursuzluk gibi faktörler bir takım psikolojik bunalımları meydana getirmektedir. Kişi içindeki bu sıkıntılı durumu azaltmak için yeni yollara başvurmuştur.³¹Üyelerin aşırı gerilim ve sıkıntılı dönemlerden geçmesi dini hareketlere katılmalarında büyük bir etkindir. Araştırmacılar bu tür hareketlere katılan kişilerin bir veya birden fazla ruhsal

²⁹ M. Ali Kirman, s. 20.

³⁰ Ali İhsan Yitik, **Misyonerlik ve Yeni Dini Hareketler**, Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de misyonerlik Sempozyumu Kitabı, Dinler Tarihi Araştırmaları V, Ankara, 01-02.10.2005, s.102.

³¹ Hakkı Şah Yasdıman, s.26.

problemi olduğunu, anlamsızlık, hedefsizlik gibi duygusal sorunlar yaşadığını tespit etmiştir.³²

Modern dönemin şartları geleneksel toplum yapısı ve dini bakış açılarına göre şekillenmiş toplumlarda uyum sorunu oluşturmuştur. Toplamlar bu yeni şartlara uyum sağlayabilmek için kendilerini yeniden algılamaya, düşünmeye, yorumlamaya ve teşkilatlanmaya başlamıştır. Aynı zamanda yenilikler karşısında yaşanan uyumsuzluklar, boşluklar, belirsizlikler, kimlik arayışları bazı kesimleri geleneksel inanç ve kurumlara yönelerek tepkisel savunmacı bir konuma getirmiştir. Bu çok yönlü çelişkili, bunalımlı değişim ve dönüşüm ortamı toplumların yeni manevi ihtiyaçlarının oluşmasına ve birçok dini akım ve hareketin ortaya çıkmasına neden olmuştur.³³

YDH'in yaşanan sosyal değişmelere karşı esnek olması aynı zamanda da dini bakış açısından beslenerek dini metinlerden meşruiyet bulma isteğine cevap vermesi ortaya çıkış nedenlerinden bir diğeridir. Yerleşik inançlarda bulunan katı, değişmez ve dogmatik yaklaşımlar, değişen dünyanın getirdiği sorunlara verdiği çözümlerde bazı toplumları tatmin edememiştir. YDH'in sunduğu esnek alternatifler bu tür hareketlerin ortaya çıkmasına katkıda bulunmuştur.³⁴

1.2.3. Yeni Dini Hareketlerin Temel Özellikleri

Yeni dinlerin çoğunluğu kendilerini eski bir dinsel geleneğe dayandırarak, bu inancın yetersizliğine, yozlaşmasına ve geçersizliğine çözüm oldukları iddiasındadır. Ancak bu hareketlerin inanç ve uygulamaları incelendiğinde çoğunun birçok din ve felsefi görüşe dayandıkları, özgülük iddialarının aksine “senkretik³⁵” yapıları oldukları gözlemlenmektedir.³⁶

YDH'de sınırsız otorite, insanları etkileme gücü, taraftarlarının kurtuluş reçetesine sahip karizmatik bir lider vardır. Bu liderin yeni bir dünya dini ve düzeni

³² Ali Köse, **Milenyum Tarikatları Batı Yeni Dini Akımlar**, Timaş Yayınları, İstanbul, 2011, ss.24.

³³ Ünver Günay, **Din Sosyolojisi**, İnsan Yayınları, İstanbul, 2014, s. 490.

³⁴ Özlem Uluç, **Yeni Dini Hareketler** (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Din Sosyolojisi Bilim Dalı, İstanbul, 2006, s.94.

³⁵ Senkretizm; Farklı dinlerden inan esaslarıyla yeni bir karma inanç sistemi oluşturulmasına denir. Bkz. Süleyman Turan ve Faruk Sancer, s.40.

³⁶ Mustafa Bıyık, “Yeni Dini Hareketler”, **Dünya Dinleri** (Ed.Şinasi Gündüz), MiletNihal Yayınları, İstanbul, 2019, s.359.

kurarak insanlığı kurtaracağına inanılmaktadır. Bu durum onların siyasi özelliklerini ortaya çıkarmaktadır. YDH' sadece kendi kurtuluş reçetesini yerine getirenlerin kurtulacaklarına inanmaktadır. Bundan dolayı içinde yaşanan çağın hidayet ve kurtuluşunun yegâne yolunun kendi üstadlarının getirdiği bu reçete olduğuna inanılmaktadır. Bu tür gruplarda aile kavramı kullanılarak daha sıcak ve samimi bir atmosfer oluşturmak amaçlanmıştır. Bireyseliğin arttığı Batı toplumlarında bu aile ortamını oluşturan gruplar, yaşadıkları toplumun eksiklerine yeni sistemler geliştirmiştir. Aynı zamanda bu grupların çoğunda kıyametin yaklaştığı inancı vardır. Bu inanca göre dünya ömrünü tamamladığı yakın zamanda son bulacaktır.³⁷

Bu hareketlerin diğer bazı özellikleri şu şekildedir:

1. Geleneksel din anlayışına karşı çıkarlar.
2. Üyeleri yeni fikirlerin empoze edildiği bir süreçten geçirirler.
3. Kendilerinin oluşturduğu ahlaki normlar geçerlidir.
4. Sezgisel bir yaklaşımı benimserler.
5. Karizmatik bir lidere sahip olan üyeler teslimiyet halindedirler. Hareketin ilke ve politikalarını sorgulamaz şüphe etmez ve tereddütleri olmaz.
6. Kıyametten önce gerçekleşecek "Milenyum" devrine inanılır.
7. Grup üyeleri harekete yeni üyeler bulmak için çalışır.³⁸

Oomoto'nun Japonya'da ortaya çıktığı dönemde dünyada ortaya çıkan yeni dini hareketler genel olarak bu özellikleri göstermekteydiler. Çok ana hatları ile gözden geçirdiğimiz bu dinsel yapılanmalar ile yine aynı dönemlerde ortaya çıkan Japon yeni dini hareketlerin çıkış şartları ve özellikleri arasında acaba benzerlikler bulunmakta mıdır? Aşağıda bu konular ele alınacaktır.

1.2. OOMOTO'NUN ORTAYA ÇIKTIĞI DÖNEMDE JAPONYA'DAKİ YENİ DİNİ HAREKETLER

Dünyada yaşanan hızlı değişim Japonya'da on dokuzuncu yüzyılın ilk yarısından itibaren kendini göstermiştir. Japonya'daki sosyal, kültürel, ekonomik ve politik değişimler sonucu oldukça fazla sayıda hareket oluşmuştur. Bu hareketler eski

³⁷ Süleyman Turan ve Faruk Sancer, ss.39-42.

³⁸ M. Ali Kirman, ss. 63,64; Ali Köse, ss.23,24; Cengiz Kanık, ss.181,182.

dini geleneklerden ayrılarak 1980'lerde Japonya'da YDH (“yeni dini hareketler” shinshukyo新宗教) tanımlamasıyla öne çıkmıştır.³⁹

1.3.1. Japonya’daki Yeni Dini Hareketlerin Tanımı ve Kapsamı

Japonya'da YDH (shin shûkyô)⁴⁰ terimi, on dokuzuncu yüzyılın ortalarından sonra kurulan dini hareketleri, bu dönemden önce yasal olarak tanınan daha eski ve yerleşik dinlerden ayırmak için kullanılır. Genellikle karizmatik kuruculara sahip olan yeni dinler bir birleştirme yaklaşımı benimserler. Budizm, Şintoizm, Konfüçyüsçülük, Taoizm halk dini ve diğer dinlerin kaynaşmalarından oluşurlar.⁴¹

Japonya’daki YDH’in tanımlanması, tartışılan grubun kendi başına bir din ya da yerleşik bir dinin bir dalı veya alt bölümü olup olmadığı sorusu etrafında hareket etmektedir. Yeni olan sayısız hareketleri tanımlamak ve karakterize etmek çok zordur. Bu çeşitlilik ve komplikasyonun arkasındaki temel neden modern Japonya'daki Japon dini yaşamının, çağlar boyunca Şinto inançları, halk dini geleneği ve Budizm'in yerli yapısı arasındaki karmaşık ilişkisinden kaynaklanmaktadır.⁴²

Bu nedenle, Japon YDH'in incelenmesi, beklenenden daha geniş ve daha karmaşık bir alanı kapsamaktadır. Karşılaşılan ilk sorun, bu YDH'i gerçekten tanımlayıp sınıflandırmaya çalışmak ve daha sonra onları doğru bağlama koymaktır. Bu gerçeğe bakılmaksızın, çağdaş Japon toplumunun ve dindarlığının herhangi bir değerlendirmesini yapmak mümkün değildir. YDH'in karmaşıklığını açıklamak için, araştırmacılar tarafından kullanılan birden fazla terim vardır. Bu terimler “yeni dini mezhepler”, “aşırı din”, “yeni dini gruplar” veya “yeni dini hareketler” olarak adlandırılmıştır. Bununla birlikte, büyük ölçüde “YDH” kısaltması tercih edilmiştir. Son yıllarda “yeniçağ hareketi” terimi de kullanılmıştır. Japonca'da yeni dinler tanımında “shin-shukyo” (yeni din) ve “shinko-shukyo” (yeni doğmakta olan din)

³⁹ Arif Mateen, “New Religious Movements of Japan: An Overview of New Paradigm”, **Journal of Humanities and Social Science**, Cilt: 21, Sayı: 4, Boston Islamic Centre, UK, 2016, s.91.

⁴⁰ Peter B. Clarke, **New Religions in Global Perspective: A Study of Religious Change in the Modern World**, Taylor and Francis Group, New York, 2006, s.257.

⁴¹ Mateen, s.95; WM. Theodore de Bary, Carol Gluck ve Arthure E. Tiedemann, **Sources of Japanese Tradition**, Columbia University Press, New York, 2005, s.117.

⁴² Astley, s.93.

kullanılmaktadır.⁴³ Shin-shukyo teriminin tercih edilmesinin nedeni, bu mezheplerin yeni, yani yakın zamanda kurulmasının yanı sıra, dini yaşamlarının aktif olmasıdır.⁴⁴

“Yeni dinler” veya shinshūkyō, on dokuzuncu yüzyıldan itibaren Japonya’da ortaya çıkan heterojen bir dini örgüt grubunu tanımlamak için kullanılan bir şemsiye terimdir. Japon bağlamında bu gruplara atfedilen “yenilik”, ilk nesil üyeliğe bağlı olmakla kalmayıp, modernleşme süreçleri ve Japon toplumundaki dönüşümlerle ilgili olarak tarihsel ortaya çıkış dönemleriyle ilişkilidir. Üyelik gruplar arasında büyük farklılıklar gösterse de, bu hareketler, çeşitli ekonomik, sosyal ve eğitim alanlarından gelen üyeleri ile birlikte Japon din kültürünün önemli bir bölümünü temsil etmektedir.⁴⁵

Ondokuzuncu yüzyılın ortalarından sonra ortaya çıkan bütün mezheplerin, “yeni dinler olarak adlandırılması; bu, yerleşik mezhepler ile yeni mezhepler arasında çizginin nerede çizilmesi gerektiği sorusunu gündeme getirmektedir. Bununla ilgili olarak, Japon araştırmacılar ve dinler tarihçileri arasında bile genel kabul görmüş bir görüş bulunmamaktadır. 1892 yılında Omoto’nun ortaya çıkmasından bu yana kurulan tüm dini grupların yeni mezhepler kategorisinde olduğu görüşleri mevcuttur. Japonya’daki dinler üç bölüme ayrılmıştır. Budizm ve eski zamanlardan beri var olan Şintoizm; “yerleşik dinler” (kisei shukyo); Omoto ve daha sonraki gruplara ise “yeni mezhepler” (shin-shukyo 新宗教) denir.⁴⁶ Bu gruplara örnek olarak Tenrikyo, Konkokyo, Reiyukai, Seicho no Ie, Soka Gakkai, Sekai Kyuseikyo (Dünya Mesih Kilisesi), Rissho Koseikai ve Myochikai sayılabilir. “Yeni-yeni dinler” (shin shinshukyo) arasında Shinnyoen, Sukyo Mahikari, Cosmomate (Worldmate), Aum Shinrikyo (Aleph ve Hikari no wa olarakta bilinir), ayrıca Birleşme Kilisesi ve Yehova Şahitleri gibi yabancı dini oluşumlar bulunmaktadır.⁴⁷

⁴³ Mateen, s.91; Erica Baffelli, **Media and New Religions in Japan**, Routledge, New York, 2016, (Media), ss.4,5; Bryan Wilson and Jamie Cresswel, **New Religious Movements Challenge and Response**, Routledge, New York, 2001, s.197.

⁴⁴ Harry Thomsen, **The New Religions of Japan**, Charles E, Tattle Co, Tokyo, 1963, s.48; Ōishi Shūten, **The New Religious Sects of Japan**, **Contemporary Religions in Japan**, Cilt:5, Sayı:1, 1964, s.48.

⁴⁵ Baffelli, *Secular Spheres*, s130; Astley, s.93.

⁴⁶ Thomsen, s.50.

⁴⁷ Inose Yuri, “Gender and New Religions in Modern Japan”, **Japanese Journal of Religious Studies**, Cilt: 44, Sayı:1, Nanzan Institute for Religion and Culture, 2017, s.16.

“Shinko shukyo” (yeni doğmakta olan din) ve “shin shukyo” (yeni din) terimleri, 1950’lerde gazeteciler ve araştırmacılar arasında kullanılmaya başlanmış ve 1960’lardan bu yana yaygınlaşmıştır. Aynı zamanda literatürde üçüncü bir terim daha vardır. Bu da “yeni” dinlerin geliştirilmesinde yeni bir aşamaya işaret etmesi amaçlanan “yeni, yeni dinler” (shin shinshukyo) anlamına gelir. Bu terim özellikle Mahikari (Gerçek Işık), Agonshu (Agama Sutra Tarikatı) ve Kofuku no Kagaku (İnsan Mutluluğu Araştırma Enstitüsü) gibi hareketleri 1970’lerde ve 1980’lerde üyeliğini hızla artıranlar için kullanılmaktadır. Kronolojiyle ilgili olarak, ilk ondokuzuncu yüzyılın başlangıcını başlangıç noktası olarak gören dört tanımlama vardır. İlk olarak, Fuji-Ko gibi dağ ibadetlerine dayanan yeni dinler başlangıç olarak görülmüştür. Önerilen ikinci başlangıç tarihi, on dokuzuncu yüzyılın ortalarında, Kurozumikyo, Kurozumi Öğretileri, Tenrikyo (Cennetteki Gerçeğin Öğretimi) ve Konkokyo'nun (Altın Işık Öğretimi) takipçiler çekmeye başladığı yıllardır. Bu seçimin başlangıç noktası olarak görülmesinin ana nedeni, bu hareketlerin üçünün de daha sonra Japonların yeni dini hareketleri üzerinde büyük bir etkisi olmasından kaynaklanmaktadır. Bir diğer teoride, on dokuzuncu yüzyılın sonlarında, YDH’lerin fenomeni olan 1892’de yeni Şinto hareketi olan Oomoto'nun (Büyük Köken-Kaynak) ideolojisinin ve ritüellerinin gelecekteki yeni dinlerin gelişimi üzerindeki önemini vurgulayarak başlangıç noktası görülmektedir. Dördüncü olarak, 1920’lerde ve 1930’larda kurulmasına rağmen, Soka Gakkai gibi birçok yeni dini hareketin ortaya çıkmaya başlamasıyla İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemi başlangıç olarak kabul etmektedirler.⁴⁸

Yeni dinler olarak tanımlanan bazı hareketler, on dokuzuncu yüzyılın başlarında (Tenrikyo ve Kurozumikyo gibi) ortaya çıktıkları için şimdi oldukça eskidir. Üçüncü ve dördüncü nesil üyelikleri bulunmaktadır. Bir hareket ikinci kuşak liderlerine ve üyelerine sahip olduktan sonra dahi “yeni” terimini kullanmaya devam edebilmektedir. “Yeni” nin terminolojisi ilk nesil hareketlerle sınırlı kalmamaktadır. Aksine, hareketler hala “yeni dinler” olarak tanımlanmaktadır. Çünkü “yeni”

⁴⁸ Clarke, s.257; Bryan Wilson and Jamie Cresswel, s.197; Jacop K. Olupona, **Beyond Primitivism: Indigenous Religious Traditions and Modernity**, Routledge, New York, 2004, 217.

ifadesinin kendisi, “yerleşik dinler” kavramına zıtlık oluşturduğu sürece, yeniliğini korumaktadır.⁴⁹

1.3.2. Japonya’daki Yeni Dini Hareketlerin Ortaya Çıkışı

Japonya'daki “yeni dinler” (shinshūkyō) ortaya çıkışları ve büyümeleri, Japonya'nın feodal, ağırlıklı olarak kırsal bir toplumdan modern, kentsel ve teknolojik bir yapıya dönüşen modernleşme süreci ile yakından ilişkili görülmektedir. Hızla değişen bir toplumdaki insanlar için anlamlı öğretiler ve kurtuluş vaat ettikleri için yeni dinler, özellikle bu gibi değişikliklerden ve getirdiği yeniliklerden rahatsız olan insanlara çekici gelmiştir. Bunu yaparken, geleneksel Japon dini ortamından (özellikle halk geleneği) büyülü şifa, ruh, kişisel problemler gibi alanlarla ilgili çeşitli uygulamalar ve teknikler sunarak, geleneksel ve ahlaki değerleri dile getirmektedirler.⁵⁰

Japon tarihinde hızlı modernleşme, II. Dünya Savaşı'ndaki yenilgi ve 1980'lerde yaşanan ekonomik sıkıntılar gibi yoğun sosyoekonomik güvensizlik dönemleri yeni dinlerin ortaya çıkışını oluşturmaktadır.⁵¹ Bu oluşum beş farklı evrede gerçekleşmiştir: Ondokuzuncu yüzyılın ikinci yarısı, savaş öncesi dönem (1920'ler ve 30'lar), savaş sonrası dönem (1950'ler ve 60'lar), petrol sonrası şok dönemi (1970'lerin ve 80'lerin sonları) ve 1995'te yeni bir din tarafından yapılan metro gazı “Aum Shinrikyō'nun olayını⁵²” izleyen şu anki dönem'dir.⁵³ Yeni dinlerin, 1960'larda Japon nüfusunun yarısını içerdiği bilinmektedir. Bu nedenle, Japonya'nın yeni YDH'le ilgili çalışmalar, hem Japon tarihi hem de dinler tarihi alanında önemli bir yer teşkil etmektedir. Japon dinler tarihçileri, yukarıda açıklanan

⁴⁹ Reader, s.2.

⁵⁰ Reader, s.1; Jacop K. Olupona, s.218; Iva Lakic Parać, “Social Context of the Fujo: Shamanism in Japan through a Female Perspective”, **Asian Studies III**, Cilt: 19, Sayı:1, 2015, s.158.

⁵¹ Ian Reader, **Japanese New Religions: An Overview**, University of Lancaster, 2015, s15.

⁵² “Aum Shinrikyo” (Yüce Gerçek Tarikatı) Asahara Shoko'nun kurduğu Japonya'daki YDH'lerden biridir. Asahara Shoko 1966'da Tokyo metrosunu hardal gazıyla bombalamak üzereyken yakalanmıştır. Dünyanın sonunun geldiğine inanan bu grup insanları kıyametin dehşetinden kurtarmayı, insanların ruhlarını materyalizmden çekerek özgür bırakmayı amaçladığı için bu saldırıyı yapmak istediğini açıklamıştır. 1994-1995 yıllarında eş zamanlı sarin gazı saldırıları yaparak binlerce insanın yaralanmasına ve onlarca kişinin ölümüne sebep olmuştur. Bkz. Süleyman Turan; Faruk Sancar, (Boyut), s.41; James R. Lewis ve Jesper Aa Petersen, **Controversial New Religions**, Oxford University Press, New York, 2005, ss.174-175.

⁵³ Trevor Astley, "An Introduction to the Japanese New Religions" (Ed. Paul Loren Swanson, Clark Chilson), **Nanzan Guide to Japanese Religious**, University of Hawaii Press, ABD, 2006, s.96.

evrelerde YDH'in yükselişini açıklamaya yardımcı olan bağlamı ve temel tarihsel faktörleri tam olarak incelememişlerdir.⁵⁴

YDH'in ortaya çıkmasında birçok farklı faktör olsa da insanların kendilerine yönelmelerindeki sebeplerinin merkezinde sosyal kriz⁵⁵ dönemleri olmuştur. Tokugawa'nın⁵⁶ düşüşü, on dokuzuncu yüz yılın ortasında başlayan Meiji Restorasyonu ve II. Dünya Savaşı sırasında sosyal krizlerin yaşandığı dönemlerde YDH'in ortaya çıktıkları gözlemlenmiştir.⁵⁷

Japonya'nın modern tarihindeki sosyal sıkıntılar YDH'in çekiciliğinin artmasına katkı sağlayan en önemli faktördür. Japonya'nın on dokuzuncu yüzyılda yaşadığı türbülans ve huzursuzluk, bu dönemde ortaya çıkan YDH'in yükselişine elverişli bir ortam hazırlamıştır. Bu hareketler, hem ailenin hem toplumun geleneksel değerlerini yeniden canlandırmak, kişisel mutluluk, eşitsizlik ve adaletsizlikleri ortadan kaldırmak, dünyayı dönüştürmek ümidini vaat etmişlerdir. 1920'lerde ve 1930'larda hızlı sanayileşme ve kentleşme ile YDH'de büyüme, gelişme dönemleri yaşanmıştır. 1920'lerin sonlarında yaşanan ekonomik çöküntü dönemi, toplum bağlarının zayıf olduğu, hızla büyüyen şehir nüfusunun huzursuzluğuyla birleştiğinde, daha fazla istikrarsızlık yaratmıştır. Bu dönemde yoksul kesimin kaygılarını ele alan ve onlara içinde bulundukları belirsizlikten manevi dünyaya dönüşüm umutları veren yeni hareketler ortaya çıkmıştır.⁵⁸ Bu hareketlerin çoğu, sanayileşme ile birlikte kırsaldan kentlere göç eden alt sınıf sakinlerinin dini ihtiyaçlarına cevap olarak gelişmiştir. Zamanla, Japon halkının yaşam standartları iyileşirken, YDH'e katılan iyi eğitilmiş insan sayısında da artış gözlemlenmiştir.⁵⁹

YDH'de oluşan en çarpıcı büyüme dönemi, Japonya'nın İkinci Dünya Savaşı'ndaki yenilgisinden sonraki 1940'ların ikinci yarısı ve 1960'larda

⁵⁴ Nancy K. Stalker, **Prophet Motive Deguchi Onisaburō Oomoto And The Rise Of New Religions in Imperial Japan**, University of Hawai Press, United States of America, 2008, s.6.

⁵⁵ H. Neill McFarland, **The New Religions of Japan**, Southern Methodist University, Texas, 1958, s.60.

⁵⁶ Edo dönemi veya Tokugawa dönemi, Japonya tarihinde 1603-1867 yılları arasındaki dönemdir. Bu dönem 1603'de Edo'da (şimdiki Tokyo) Tokugawa Ieyasu tarafından Tokugawa Şogunluğu'nun kurulmasıyla başlar ve 1868'de Meiji Restorasyonu'nun başlamasıyla sona erer. Bkz. Kitamura, ss. 10-11.

⁵⁷ McFarland, s57; Hideaki Matsuoka, **Japanese Prayer Below the Equator: How Brazilians Believe in the Church of World Messianity**, United States of America, 2007, s.18.

⁵⁸ Ian Reader, ss.15

⁵⁹ Shimazono Susumu, "The Expansion of Japan's New Religions into Foreign Cultures", **Japanese Journal of Religious Studies**, Cilt: 18 Sayı: 2-3, 1991, s.118.

Japonya'nın hızlı bir şekilde yeniden inşası, kentleşmesi ve ekonomik büyümesi ile olmuştur. Savaşın yenilgisi, ülke genelinde yaşanan yıkım, dış güçlerin işgali, eski rejimin itibarsızlaştırılması ülkede manevi bir boşluk yaratmıştır. Pek çok kişinin bu tür güvensizlikler ve kargaşaya karşı açıklamalar, anlamlar ve tesadüfler aradığı bu dönemde, Japonya'yı savaşa sokan ve yenilgiye uğratan militarist rejimin destekçileri olan yerleşik Şinto ve Budizm gelenekleri görülmüştür. Savaşın ardından ABD liderliğindeki işgal hükümetinin getirdiği yeni anayasa değişiklikleri, din ve devlet ilişkisini değiştirerek yeni dinlere de yardımcı olmuştur.⁶⁰

Savaş sonrası dönemde YDH'in gelişimi 1947 Anayasası tarafından garanti edilen dini özgürlüklerin ilanıdır. Japon dini tarihini en çok ilgilendiren 20. ve 89. Maddeleri şöyledir:

Madde 20:

Din özgürlüğü herkese garanti edilir. Hiçbir dini kuruluş devletten hiçbir imtiyaz alamaz, herhangi bir siyasi otorite kullanamaz. Hiçbir kimse, herhangi bir dini eylemde, kutlamada, törende veya uygulamada yer almaya zorlanamaz. Devlet ve organları din eğitimi veya diğer dini faaliyetlerden uzak durmalıdır.

89. madde:

Herhangi bir dini kurumun veya derneğin kullanımına, yararına veya bakımına veya kamu otoritesinin kontrolü altında olmayan herhangi bir hayır, eğitim veya yardım kuruluşuna hiçbir kamu parası veya başka bir mülk harcanamaz veya ödenemez.

Böylece, bu iki madde bir kerede bireyin din özgürlüğünü, devlet ile dinin ayrılmasını sağlamıştır. 1947 Anayasası devlet tarafından sınırlandırılmamış koşulsuz bir din özgürlüğünü hazırlamıştır. Dini özgürlüğün güvencesi, yeni dini hareketlerin gelişmesinde tartışmasız en büyük etkidir. Savaş öncesi dönemde 13 Tarikattan birinin şemsiyesi altında bulunan birçok gruba ve mezhebe birdenbire izin verilmiştir.⁶¹ İşgal Hükümeti'nin getirdiği yeni Anayasaya göre, dinin devlet kontrolü kaldırılmış ve dini ibadet ve örgütlenme özgürlüğü getirilmiştir. İnsanların savaşın

⁶⁰ Ian Reader, s.16

⁶¹ Trevor Astley, s.101.

yenilgisi ve kentsel yıkımının ardından arayış içine girdikleri bu dönemde, getirilen özgürlükler, YDH'in ortaya çıkması için elverişli koşullar yaratmıştır.⁶²

Bu dönemlerin tümünü incelediğimizde Japonya'nın YDH'in yükselişinin en önemli faktörünün, hızlı, eşi görülmemiş, sosyal değişimlere bir karşılık olduğu sonucu çıkmaktadır. Tokugawa döneminin son elli yılında (1603-1868), çiftçilerin ve köylülerin şartları oldukça zor olması bu dönemde, Kurozumikyo (1814) gibi genellikle köylü mezhepleri olarak bilinen Tenrikyo (1838) ve Konkokyo (1845) ortaya çıkmasına neden olmuştur. Halkı teselli edecek resmi bir kanalın bulunmaması bu hareketlerin yükselişine zemin hazırlamıştır. Benzer bir durum, Orta Çağ Avrupasının mesihçi hareketlerinde de görülmektedir. Meiji (1868–1912) döneminde modernleşmenin sert koşulları, ağır vergiler, hızlı değişim yoğun biçimde bin yıllık hareketlerin ortaya çıkmasına katkıda bulunmuştur. Bu hareketlerden biri olan Oomoto (1892), yeni düzene karşı çıkmak için mümkün olan her sembolik ve ritüel aracı kullanmıştır.⁶³

1.3.3. Japonya'daki Yeni Dini Hareketlerin Özellikleri

YDH eski geleneklerden farklı, yeni ve daha dinamik fikirler sunarak, modern dünyadaki insanların karşılaştığı sorunları çözme iddiasındadır. Yerleşmiş geleneklerdeki bu belirgin durgunluğun aksine, yeni ve dinamik görünen bir alternatif sunmak, yeni dinlerin kendine özgü bir unsurudur. Çağdaş ve dönemin sorunlarına çözümler sunduğu için insanlarla iletişim halindedir. YDH bilimsel ve teknolojik gelişmelerin yanı sıra, insan deneyimini ve toplumsal değişimi anlamayı sağlayacak bir çerçeve sağlarlar. Zamanın gereksinimlerini gerektiği gibi karşılamak güçlü bir formüldür. Bir toplumun hızlı bir değişim veya dönüşüm geçirdiği kriz anlarında bu formül daha etkilidir. Aynı şekilde, YDH'in kısa bir zaman diliminde insanlarına sorunlarına farklı şekillerde cevaplar vermesi, hareketlerdeki inanılmaz çeşitlilik ve savaş sonrası Japon YDH'in hızlı gelişimi, bunun kanıtıdır.⁶⁴

Japonya'daki YDH'in asıl kaygıları, son 150 yıl içerisinde yaşanan hızlı kentleşme ve sanayileşme sürecinin yarattığı yeni koşullara modern bir inanç

⁶² Ian Reader, s.17.

⁶³ Clarke, s.263; Bryan Wilson and Jamie Cresswel, s.201.

⁶⁴ Astley, s.93; Reader, s.4.

sağlamaktır.⁶⁵ Bundan dolayı YDH üyelere, kendi sorunları ile başa çıkma, bu dünyada anlam bulma ve iyileşme yollarını sunmak için sosyal ve bireysel çalışmalar yaparak, toplum ve ahlaki değerleri arttırmayı hedeflemektedir. Aynı zamanda, dünyayı değiştirmeye vurgu yaparak mevcut durumu eleştirmekte ve sistemi reddetmeyi benimsemektedir. YDH, mesajlarını her kesim tarafından anlaşılabilir ve kitlelere kolayca ulaşılabilir tutmaktadır. Her yaştan ve yaşam kesiminden bireylerin kaygılarını ele alarak, tüm takipçiler tarafından kolayca anlaşılabilir öğretiler sunmaktadır. Bu kavram ve uygulamalar genellikle geleneksel ailevi değerlere ve sorumluluklara dayanmakta, üyelerin hayatlarını yaşayabilecekleri ahlaki bir çerçeveye sağlamaktadır.⁶⁶

Japonya'daki YDH'in çoğu kişisel refahın kazanılması, ruhsal iyileşme, ölümlerin ruhlarının arınması ve ataların kutsanması gibi Japon dinine özgü temel geleneklere sahiptir.⁶⁷ Aynı zamanda Japon YDH'i tek tanrıcılığa yönelik öğretileri ile Japonya'nın dini yaşamında bir fark yaratmıştır. Ayrıca bu hareketler yeni dini kurumlar, yeni ritüel teknikleri, yeni fikirler ve vahiy kaynakları oluşturmuştur. Dünyayı dönüştürmeye, iyileştirmeye, doğru düşünmeye yapılan vurgu ve farklı ülkelerde yayılma çabası da yeni özelliklerdendir.⁶⁸ İyileştirme ve geleceği öngörme yeteneği gibi manevi güçleri barındıran ilham verici ve karizmatik bir liderle, bu dünyada manevi gelişim, kurtuluş ve kişisel mutluluğa giden yolu vaad etmektedirler.⁶⁹ Japon YDH'in tek tanrıcılığa yönelik öğretilere vurgu yapması Japonya'nın dini yaşamında bir fark yaratmıştır. Aynı zamanda dünyayı değiştirmek amacıyla Japon olmayan ülkelere çalışmaya giderek yayılmayı hedeflemeleri ve misyonerlik çalışmaları da YDH'in yeniliklerindendir.⁷⁰

Japonya'da yasal olarak “yeni dinler” kategorisi yoktur. Japonya'daki yasal dini kuruluşlar, kendilerini Kültür Bakanlığı himayesinde Şintoizm veya Budizim dinlerinin mezhebi olarak kaydettirebilirler. Bunu yapmak için bir dizi şartı yerine getirmek zorundadırlar. Bakanlık tarafından kayıt altına alındıktan sonra tescil edilen

⁶⁵ Mateen, s.94; Jacop K. Olupona, s.218.

⁶⁶ Reader, s.22.

⁶⁷ Peter Bernard Clarke and Jeffrey Somers, **Japanese New Religions in the West**, Routledge, 2013, s.4; Clarke, , s.261.

⁶⁸ Clarke, s.262.

⁶⁹ Reader, s.4.

⁷⁰ Clarke, s.262.

gruplara çeşitli imtiyazlar, yasal korumalar ve güvenceler verilmektedir. Kuruluşların kayıt altına alınabileceği kategoriler “Şintoizm” “Budizm“, “Hristiyanlık” ve “diğerleri”dir. YDH'in çoğu genellikle Şinto veya Budist hareketler olarak tanımlanmaktadır. Yeni dinler, gelenekler ve halk inançlarından, geleneksel uygulamalar ve Japon dini inançlarından geniş ölçüde yararlanmaktadır. Japon geleneksel kozmolojisinin, düşünce ve uygulamalarının birçok yönünü insanların ihtiyaçları için kullanmaktadır. Geleneksel fikirlerin ve kozmolojilerin çağın zorluklarına uygun, modern bağlamda birleştirilmesi, YDH'in öne çıkan bir özelliğidir. Bu durum yeni üyeleri çekebilmelerinde önemli bir faktör olmuştur.⁷¹

Japonya'daki YDH'de dini üyelik zorunluluğu yoktur. Grup üyeleri toplulukların ritüellerine ve festivallerine katılmakta, Şinto ve Budist tapınaklarını ziyaret ederek dua edebilmekte aynı zamanda yeni bir dine mensup olabilmektedir. Bu durum, YDH'in başarısına katkıda bulunan bir faktör olmuştur; çünkü üye olmaları için geleneksel, ailevi ve kültürel derneklerden vazgeçmeleri gerekmemektedir. Bu nedenle, bazı YDH'in üyelerinin Budist tapınaklarında aile cenaze törenlerini yaptırmaya devam etmesi ya da Yeni Yıl'ın “ilk tapınak ziyareti” (hatsumode) gibi yıllık festival zamanlarında Şinto tapınaklarını ziyaret etmeleri yaygın olarak görülmektedir.⁷²

YDH dini bir merkeze odaklanırlar. Birçoğunun kutsal hac ibadeti, insanların hacca gittiği kutsal bir merkezleri vardır. Girmeleri, anlaşılması ve takip edilmeleri kolaydır. Basit ama kesin bir giriş süreci vardır. Anahtar uygulama olan tek, basit, kesin bir teknik benimserler. İyimserlik üzerine kuruludurlar. Bunlar Yeryüzünde Tanrı'nın Krallığı'nı gerçekleştirmek isterler. Dinin ve yaşamın bir olduğunu vurgulamaktadırlar. Güçlü ve karizmatik bir liderleri vardır. Üyelere önem ve onur anlayışı verirler. Genellikle daha az hiyerarşik ve daha az rahibe sınıfının egemenliği altındadırlar. Bütün dinlerin göreliliklerini öğretirler. Çeşitli grupların kişisel kurucularına ibadet ederler.

İyileştirme ve büyümlü uygulamalar, pratik bir propaganda yöntemi olarak kullanılır. Şifa mucizelerine vurgu yapılır. YDH Dinlerin büyük bir kısmı “inanç iyileşmesi ve fiziksel sağlığı vaad ederler. Karakter olarak senkretistikler YDH'in

⁷¹ Reader, ss.5-7; Jacop K. Olupona, s.220.

⁷² Reader, s3.

çoğu, reenkarnasyon, Konfüçyüs ahlakı ve Tanrı hakkındaki Hristiyan fikirleri gibi Budist öğretileriyle Şinto ibadet yöntemlerini birleştirirler. Güçlü bir propaganda yürütürler. Vizyon ve tanıtımda uluslararası ve evrenselcidirler. Doğu kaynaklı dini akımlar üyelere mistik tecrübe vaat ederek Tanrı'yla veya mutlak varlıkla doğrudan ilişki kurma imkânı sunduklarını iddia etmektedirler.⁷³

Çok miktarda doktrinal yazı üretirler. Oomoto'nun kutsal metni olan Ofudesaki, Nao'nun hayatının son yirmi yedi yılında 1892'den 1918'e kadar yazıldı. Bu metnin Tanrı'nın ruhu tarafından doğrudan yazdırıldığı iddia edilir. Yazıları en az 200.000 sayfadan oluşur. Diğer taraftan Oomoto'nun ortak kurucusu Onisaburo ise her biri dört yüz sayfadan oluşan, seksen bir ciltlik "Reiyukai Monogatari" olan 600.000'den fazla Japon şiiri ve çok sayıda kitabı yazmıştır. Oomoto'da sıklıkla yüksek pozisyonlarda kadınlar görünür. Modern dönemin YDH'inin çoğunda, kurucu, önderlik eden veya yönetici kadındır. Örneğin, Ananaikyo'da erkek kurucu Nakano Yonosuke, dinin liderliğini başaracak genç bir kadını evlat edinmiştir. Tensho-Kyo'nun kurucusu Kitamura Sayo torununu vekil tayin etmiştir. Deguchi Nao tarafından kurulan Oomoto'da Nao'nun evlatlık oğlu, aynı zamanda en küçük kızının kocası, Onisaburo idari lider olmuştur. Nao'nun en küçük kızı Sumiko, Nao'nun ölümünden sonra ikinci manevi lider olmuştur. Sumiko'nun ölümünden sonra en küçük kızı Naohi, dinin üçüncü manevi başkanı olmuştur. Naohi'nin kocası Isao aynı zamanda Sumiko tarafından aileye kabul edilmesinin ardından ikinci idari lider olmuştur.⁷⁴

1.3.3.1. Karizmatik Lider

Birçok YDH “karizmatik ve otoriter bir lider⁷⁵”e sahiptir. Bu hareketlerde karşılaşılan sıkıntılarda lidere danışılmaktadır. Karizmatik liderlerin insanların harekete yönelmelerinde önemli bir rolü bulunmaktadır. Kurucuların çoğunluğunun kuvvetli insani ilişkileri ve iletişim becerileri olmasından dolayı "karizmatik" olarak nitelendirilmiştir. Bu tür gruplarda üyeler lidere kayıtsız bir bağlılıkla itaat etmektedir. Bu dinler ayrıca kendilerini tanıtmak, yeni üyeler çekmek ve karizmatik

⁷³ Ali Köse, s.23; Mateen, s.95; Johnson, s.100; Mc. Farland, s.59; Mateen, s.95; Arif Mateen, s.95.

⁷⁴ Johnson, s.103.

⁷⁵ McFarland, s.60.

girişimci niteliklerine sahip bir lider imajı oluşturmak için yoğun laik pazarlama teknikleri ve medya iletişimini kullanmaktadır. Bundan dolayı YDH iyi bilinmektedir.⁷⁶

YDH'in takipçileri bu karizmatik liderleri, gizli gerçekleri keşfeden özel yetenekli öğretmenler -bazen Budist metinlerle bazen bir tanrının vahiyleri aracılığıyla- ve diğer manevi âlemler arasında bir bağ olarak görürler. Bu karizmatik figürler, ilham ve otorite odağı olarak taraftarların hizmet ettikleri merkez olmuştur. Genellikle bu tür liderler, bir ruh tarafından ele geçirilir, başarısızlığa uğrar veya manevi bir yola girmeden önce hayatlarında çeşitli problemlerle karşılaşır.⁷⁷

Liderler kurucuların soyundan gelirler ve sadakatin odak noktası ve kaminin vahiylerinin bir aracı olarak görev yaparlar. Kişisel karizmaya sahip olma eğilimindedirler. Özellikle kadınlar “başarının” sembollerini yaşamaktadır. Kurucular bazı kişisel sıkıntılara maruz kalmıştır. Genellikle bir yoksulluk, hastalık, sıkıntı, başarısızlık ve hayal kırıklığı döneminden geçer ve hayata bakış açısını, yaşamını değiştiren bir vahiy deneyimler. Bu durum kaminin onlara, insanlığa hizmetkâr olma yönünde zorlayıcı bir görev duygusu vermesi ile gerçekleşir. Üyeler tarafından huşu içinde tutulurlar ama aynı zamanda onlara da çok yakındırlar. Kurucuların çoğunluğu takipçileri ile aynı sosyal ve eğitimsel seviyede olup, büyük zorluklar yaşadıkları için bulundukları çağa ve sosyal hayata çözüm ararlar.⁷⁸

Kurucu figürler, kaosa düşmüş dünyayı dönüştürmenin yollarını keşfetmenin yanı sıra, takipçilerine ilham vermeyi ve doğru yolu göstermeyi amaçlamaktadır. Kendilerini gerçeklerin tercümanları, habercileri ve kurtuluşa giden yol olarak tanımlayan liderler, Japon yeni dinlerinin merkezi haline gelmiştir. Bu kimseler genellikle ruhsal iyileştirme ve takipçilerinin kişisel sorunlarını çözme kabiliyetine sahiptir. Aynı zamanda kurucular kaçınılmaz olarak kurdukları hareketlerin ibadet yapılarına dâhil olmuştur. Kurucu liderin dünyaya geri dönen bir tanrı-kami için sözcü olduğunu iddia ettiği Şinto merkezli YDH'de, liderler takipçileri tarafından

⁷⁶ Baffelli, ss.131-133; M. Ali Kirman, s.67; A. Van Der Kooji ve K. Van Der Toorn, Canonization and Decanonization, Brill, Netherlands, 1998, s. 280.

⁷⁷ Reader, ss.23-24; Esben Andreasen, Fin Stefansson ve Ian Reader, **Japanese Religions: Past and Present**, Routledge, New York, 2010, s.122.

⁷⁸ Charles H. Hambrick, “Tradition and Modernity in the New Religious Movements of Japan”, **Japanese Journal of Religious Studies**, Cilt:1, Sayı:2-3, 1974, s.236; Clarke, s.264; Johnson, ss.104,105.

yaşayan tanrılar (ikigami) olarak kabul edilmiştir. Ölümlelerinden sonrada ibadetlerin ana odağı olmuş, tapınakları veya türbeleri ise takipçiler için hac yeri haline gelmiştir.⁷⁹

YDH'in tümü, bir tür ilahi vahyin sonucu olarak kurulmuştur. Kurucu aracılığıyla konuşan veya yazan Tanrı inancı vadır. Bu dinlerin kurucuları bir tür ruha sahiptir. Aynı zamanda doğüstü pozisyonda olduğunu iddia eder ve öyle onaylanır. Kurucular, "kendilerini Konfüçyüs, Musa, Buda ve Mesih ile eşitleyebilecek" özgüvenli kişilerdir.⁸⁰

Japon YDH'i genellikle karizmatik kurucuların öğretileri ve vahiylerine yoğun bir şekilde odaklanır. Kurucuların doğdukları veya vahiylerini aldıkları yerler, üyelerin hacı olarak sıkça ziyaret edilmeye teşvik edildikleri kutsal merkezleri haline gelir, aynı zamanda yazıları ve açıklamaları genellikle hareketteki otoritenin temel kaynağı olur. Hareketin üzerindeki güçleri ve önemi, aile üyeleri tarafından miras alınır. Karizmatik liderlik, hane halkı soyundan kalır ve aile ilişkileri yoluyla geçer. Örneğin Oomoto'daki liderlik, Deguchi Nao'dan sonra nesilden nesile aile üyelerine geçer; 1930'larda ortaya çıkan Budist YDH'i olan Kōdō Kyōdan'da, kurucusu Okano Shōdō (1900-1978), önce oğluna, sonra da torununa geçen liderlik vardır. Shinnyoen'de kurucusu Itō Shinjō (1906-1989)'un ölümünden sonra kızlarından biri lider olmuştur. Soyun devam etmediği Japon ailelerde liderlik, bazen aile içinden, bazen de aile dışından evlat edinilen kimseyi halef olarak tayin etmeye dayanır.⁸¹

1.3.3.2. Dünyayı Yenilemek: Binyılcılık

YDH'de adaletsiz, ruhsal olarak yozlaşmış ve materyalist görülen dünyayı dönüştürme gereği, kurucularının açıklayıcı öğretilerinde kilit bir unsurdur. Mevcut durumun bozulması ve ruhsal yönelimli yeni bir medeniyetin yaşandığı dünya dönüşümüne duyulan ihtiyaç (yonaoshi), birçok adanmış için oldukça çekici olan güçlü bir mesajdır. Bazı durumlarda, bu tür bin yıllık⁸² mesajlara, mevcut düzenin ortadan kaldırılacağı ya da daha iyi bir dünyanın ortaya çıkması için yıkıma ihtiyaç

⁷⁹ Reader, s.25.

⁸⁰ Johnson, ss.104-105.

⁸¹ Reader, ss.35-37.

⁸² McFarland, s.60.

duyulacağı vaadi ya da imaları eşlik etmiştir. Tenrikyo ve Oomoto dâhil birçok YDH'in öğretilerinde bulunan bu tür bin yıllık temalar, hareketin ilk dönemlerinde çok sık olmasına rağmen, liderler ve takipçileri değişikçe, dünyayı değiştirmekten ziyade, takipçilerin bireysel yaşamlarını iyileştirmeye odaklanmıştır.⁸³

YDH aynı zamanda öz-dönüşüm yoluyla dünya dönüşümünün gerekliliği konusunda ısrar etmektedir. Şinto-Budist kökenli Japon YDH'in bin yıllık faaliyetlerinin temelinde, tamamen mutluluğa yol açan, insan varoluşunun hedefi olan, yalnızca bu dünyada elde edilebilecek, kendi kendine dönüşüm ile dünyayı dönüştürmek amacı yatar.⁸⁴ YDH ütöpik, umut dolu ve iyimserdir. Gelecek hakkında iyimser bir bakış açısıyla yeni bir çağ getirmek için birlikte çalıştıklarını düşünürler.⁸⁵

İkinci Dünya Savaşından sonra YDH kendilerini dünya barışı ve küresel çevrenin koruyucusu olarak sunmaya başlamıştır. Doğu ve Batı medeniyetlerini kapsayan, hem yurt içinde hem yurt dışında sembolik olarak ifade edilen yeni bir dünya düzeni yaratma umudunu bir misyon olarak benimsemişlerdir. Ancak 1980'lerden bu yana, Japonya'nın YDH'in çoğu ya azalmış ya da büyümekten vazgeçmiştir.⁸⁶

1.3.3.3. Bireysel Dönüşüm

Japon YDH'in temel dünya görüşü, bireysel kurtuluş, kişisel problemlerle uğraşmak ve kendine özgü bir kişisel değer duygusu geliştirmektir. Bu bağlamda birey, evrenin merkezi ve dünyanın dönüştürülebileceği temel yapı taşıdır.⁸⁷

Japonya'nın YDH'inde, hastalığın iyileşmesi, ailede uyum ve birinin çalışmasındaki başarı doğrudan en yüksek inanç hedefi olan kurtuluş ile bağlantılıdır. İkincisi, günümüzde kendine yardım ve çabaya ağırlık vermektedir. Çok sayıda Japon YDH'i, Tanrı'nın gücüne, Buda'nın gücüne ya da kutsal insanın gücüne olan

⁸³ Reader, s.26.

⁸⁴ Clarke, s.265.

⁸⁵ Hambrick, s.238.

⁸⁶ Clarke, s.273.

⁸⁷ Reader, s.27.

güvenini vaaz etmez; bunların yerine kişinin kendi zihinsel tutumunu ve günlük yaşam tarzını değiştirmedeği sürece mutluluğa ulaşamayacağını vaaz eder.⁸⁸

YDH kişilerin kendi ahlaki anlayışlarını geliştirebilecekleri, problemleriyle yüzleşebilecekleri ve kurtuluş bulabilecekleri kendi kendini yetiştirme araçları sunarlar. Bu bağlamda YDH'in önerileri, halk dinine dayanan geleneksel inançları vurgular. Örneğin, hastalıkların veya talihsizliklerin, ölümlerinden sonra gerektiği şekilde mezarlarına bakım yapılmayan ölü akrabaların mutsuz ruhlarının sebep olduğu inancı vardır. Bu inançlarda kişinin başına gelen sıkıntıların, maddi ve manevi hastalıkların, problemlerinin çözümünün merkezine birey yerleştirilir. Hastalıkların sebeplerini, mikroplar gibi fiziksel faktörlerde değil, ataların ruhunu kızdıran bireyin geçmiş davranışlarında ararlar. Tenrikyo'da hastalığa, zihni bulanıklaştıran ve yoldan çıkaran manevi yanlışların sonucu olarak bakılır. Hastalıklar bu anlamda fiziksel bir olay olabilir, fakat ahlaki bir uyarıcı olarak görülür.⁸⁹

YDH dini kurtuluş hareketleri oldukları için bu kurtuluş pratikte dünyasal olarak tasarlanmıştır. İnsanın sorunları genellikle hastalık, yoksulluk, başarısızlık, mutsuzluk, anlamsızlık ve amaçsızlık, kötü ilişkiler ve yanlış zihinsel tutumlar şeklinde tanımlanır. Fakat hepsi insan ve toplumun temelde iyi olduğuna ve yeni bir düşünce tarzının ve yeni bir arkadaşlığın sorunları çözeceğine inanır. Sağlık, zenginlik, mutluluk ve başarı vaatleri tüm yeni dini hareketlerde bulunmaktadır. İnanç ile iyileşmek grupların çoğunda büyük rol oynar. Kişilerin hareketi tanıtımı, en etkili yayılma yollarından biridir. Hepsi dinin ve gündelik hayatın birbirinden ayrılamayacağını iddia eder.⁹⁰

Yeni Dinlerin birçoğu, endişe veya korkunun üstesinden gelmek veya kişilerarası problemleri azaltmak için bazı formüllerin ve tekniklerin benimsenmesini savunur. Bireyin en büyük ihtiyacının kendi zihninin ve kalbinin düzeltilmesi olduğuna inandırmaya çalışır. Bu nedenle, onu engelleyen şeyleri kendi hayatından çıkarabilmesi için dini inanç ve ritüellere davet eder.⁹¹

⁸⁸ Susumu, s.124.

⁸⁹ Reader, s.28; Inken Prohl ve John Nelson, **Handbook of Contemporary Japanese Religions**, Brill, Boston, 2012, ss.247; Esben Andreasen, Fin Stefansson ve Ian Reader, s.56.

⁹⁰ Hambrick, s.238; Esben Andreasen, Fin Stefansson ve Ian Reader, s.122.

⁹¹ Mc. Farland, s.59.

Bu tür manevi sıkıntılar, yalnızca kendi yaptıklarından değil diğer aile üyeleri ve atalarından miras kalanları da içerebilir. Bu, insanların kendi akrabaları ve ataları ile birbirine bağlı yaşayan insanlar olduğu kadar özerk birey olmadığı fikrini de vurgulamaktadır. Ayrıca bazı YDH'de, takipçilerine genellikle bireysel olarak ve grup danışma oturumları yoluyla - bazı sorunların giderilebildiği ve ana sebeplerinin tespit edildiği bir tür manevi danışmanlık hizmeti sunar. Bu danışmanlık, geleneksel ahlakın ve sosyal yapıların yinelenmesinden oluşur. Buna bağlı olarak yaşlılara, atalara, kıdemli aile üyelerine ve kocalara saygı duymaları ve başkalarıyla iyi ilişkiler kurmaları ve bulundukları pozisyonlarına saygı göstermeleri tavsiye edilir. Başka bir deyişle, dış problemlerle başa çıkabilmek için kişinin kendi davranışlarına dikkat etmesi ve onu düşünmesi gerekir. Yine bu, bireyi tüm problem çözme biçimlerinin merkezine yerleştirir; onlara sadece yaşamlarında sorumluluk almaları için bir araç sunmakla kalmaz, aslında onların da yapmasını ister.⁹²

1.3.3.4. Kutsal Merkezler

Genel olarak YDH'in önemli bir özelliği, yeni pratik coğrafyaları yaratmalarıdır. Tıpkı Japonya'da geleneksel dinlerin kendi ibadet merkezlerini, kutsal merkezlerini ve hac yerlerini geliştirdikleri gibi, YDH'de de aynı durum söz konusudur. YDH'in coğrafi bir merkezleri, direktiflerin ve manevi kutsamaların sürdüğü ve inananların hac, ibadet hizmetleri, eğitim programları ve hizmet projeleri için gittiği kutsal mekanları vardır. Merkezlerin çoğu gönüllü işgücü tarafından inşa edilmiştir. Merkezlerin binaları muhteşemdir; çünkü bunlar hareket için gurur kaynağı ve bir başarı sembolüdür.⁹³

YDH'in gelişim sürecindeki ortak nokta, kurucunun doğduğu veya ilk vahiylerini aldığı yerin, öğrencileri için odak noktası haline gelmesi, yeni bir kutsal merkez veya ritüellerin yapıldığı binaların kurulmasıdır. Kurucu bu yaşamdan ayrıldığında mezarı veya türbesi de inanç ve adanmışlar için hac odağı oluşturur. Bu tür büyük hac merkezlerinin yanı sıra, yeni dinler genellikle üyelerin ulaşabileceği ve

⁹² Reader, s.29; Inken Prohl ve John Nelson, s.248.

⁹³ Hambrick, s.237.

iletişim kurabileceği, hareketin ana kutsal merkezlerine bir bağlantı görevi gören yerel merkezler ağı geliştirirler.⁹⁴

1.3.3.5. Kadın Lider

YDH, farklı dini kökenlerden doğar ve boyut olarak değişen birçok grubu içerir. Gruplar içinde cinsiyetin göz önüne alınması da çok çeşitlidir. Örneğin, cinsel farkı reddeden dini örgütler, kadınlar ve erkekler arasında net bir hiyerarşi gösterenler, aynı zamanda erkekler ve kadınlar arasındaki belirgin niteliksel farkı vurgulayanlar, hiyerarşik ilişkileri görmezden gelenler vardır.⁹⁵

Japonya'nın YDH'in en dikkat çekici özelliklerinden biri, bu dini gruplarda, çoğu kurucu ve mevcut lider olarak hareket eden yüksek pozisyonlarda birçok kadının bulunmasıdır. Örneğin, yeni dinlerin takipçileri zaman zaman Deguchi Nao, Nakayama Miki ve Kitamura Sayo'yu "kurucuların trinitesi" olarak adlandırır. Bu, yalnızca söz konusu kadınların Japonya'nın modern dini tarihinde önemli pozisyonları ve rolleri olduğu için değil, aynı zamanda erkek meslektaşlarının çoğundan daha büyük bir etki sergiledikleri içindir. Bu listeye, Aida Gizle, Fukada Chiyoko, Miyamoto Mitsu, Mizuno Fusa, Honjo Chiyoko, Koyama Mihoko, Omori Chiben ve Sugiyama Tatsuko gibi başkaları da eklenebilir. Bu kadınların tümüne hareketlerinin yeleri tarafından derinden saygı duyulur.⁹⁶

YDH'de kadının liderliği farklı şekillerde de karşımıza çıkmaktadır. Bazı YDH'de liderlik erkeklerden miras alınırken bazı kadınlar da kendi YDH'ini kurmuşlardır. Bazı YDH'in erkek kurucuları öldüğünde liderlik kadın ortaklarına düşmüştür.⁹⁷ Japonya'nın YDH'i, genellikle şamanist bir rol üstlenen etkileyici bir liderden ve rgt pekiştiren araçsal bir liderden oluşan ikili bir liderlik ile karakterize olmuştur. Kadın ve erkeklerin bir grup oluşturmak için bir araya gelmesi basit değildir; kadınlar peygamberlerin, şamanların ve kurtarıcılarının rollerini

⁹⁴ Reader, s.31.

⁹⁵ Yuri, s.17.

⁹⁶ Mateen, s.93.

⁹⁷ Süleyman Turan ve Faruk Sancar, **Nedenleri ve Niinleriyle Yeni Dini Hareketler**, Okur Akademi, İstanbul, 2018, s.265.; Süleyman Turan ve Faruk Sancar (YDH), s.237.

üstlenirken, erkekler genellikle kâhin tercümanları (saniwa), doktrin öğretmenleri ve organizatörleridir.⁹⁸

YDH'de cinsiyetlerin rolleri bir miktar eşitlenmiştir. Ancak Omoto, erkeklerin medyum olmasına izin verirken, “kadınların medyumluğa erkeklerden daha uygun olduklarını, çünkü daha güçlü hislere, daha iyi sezgilere ve daha hassas duygulara sahip olduklarını” ileri sürer. Hastalığı iyileştirmek veya teşhis etmek veya tavsiyelerde bulunmak için ruhların sahipliğini kullanmanın yanı sıra, kötü ruhların (özellikle tilkiler, kara kurbağalar, yılanlar ve porsuklar gibi hayvanlar) hastalığa neden olabileceği inancı vardır. Bu, hem geleneksel Japon halk inancında hem de YDH'in bazılarında, özellikle de Omoto ve onun bazı dallarında bulunur.⁹⁹

1.3.3.6. Organizasyon

YDH birkaç dalga halinde gelişerek ön plana çıkmıştır ve bu gruplar kendi inanç, uygulama ve organizasyonel yapı sistemlerine sahiptir.¹⁰⁰Bu yapılanmada üyeler, inançları yaymaya ve başkalarını harekete dâhil etmeye teşvik edilir. Gerçekten de, pek çok harekette gruba yeni bireyler eklemek, üyeye otorite kazandırır ve onların daha yüksek bir statü kazanmalarını ve hareketlerinde rütbe almalarını sağlar. Üyelere öğretileri yaymaya daha fazla enerji harcamasını sağlayan bir teşvik görevi görür. Bunu mevcut sosyal ağlar üzerinden yaparlar; bir bütün olarak yeni dinlerin incelenmesiyle, çoğu üyenin aile üyesi, arkadaş ya da iş arkadaşı gibi zaten tanıdıkları kişiler tarafından gruba alındığı ortaya çıkar.¹⁰¹

YDH iyi organize edilmiş ve merkezileştirilmiştir. Kurum içinde sıkı bir rejim vardır. Aynı zamanda her bireye, bireysel katkılara ve inisiyatiflere dayalı olarak ilerlemeye olanak sağlayan bir organizasyon “merdiveni” vardır. Birçok grupta, kişi bireysel tercihlerle harekete girer. Gruplar, insanların liderlerle ve kendi kişisel problemleriyle ilgili perspektifleriyle görüş beyan etmeleri için bir ortam sağlar. Grup üyeliği inananlara güvenlik ve kimlik duygusu verirken “başarı”

⁹⁸ Yuri, ss.19-20.

⁹⁹ Johnson, s.116.

¹⁰⁰ Terada Yoshirō, “Views on the Pursuit of Happiness in Japanese New Religions”, **The Vitalistic Conception of Salvation and Systems of Instruction**, Religious Studies in Japan, Cilt: 3, 1976, s.44.

¹⁰¹ Reader, s.38.

zihniyeti üyelere umut, iyimserlik ve coşku getirir. Etkili küçük grup toplantıları ve kalabalık toplantılar yapılır.¹⁰²

Yeni üye toplayanlar, onlar için bir sorumluluğa sahiptir ve çoğu durumda, getirdikleri kimselere karşı ebeveyn otoritesine benzer bir konumdadır. Bu durum - özellikle YDH'in daha önceki nesillerinde açıkça görülür - YDH'in takipçileri arasında, hiyerarşik, karşılıklı bir bağımlılık duygusuna sahip, genişletilmiş bir aileye benzer yapı oluşturmasını sağlar. Yeni acemiler “ebeveyn” yetkisine, hareketin kurucusunun ailesinin ve onların soylarının otoritesine bağlıdır.¹⁰³

Üyeler grubun değerine o kadar inanırlar ki, her üye aktif olarak yeni üyeler getirmeye katılır. Japonlar hevesli okuyucular olduğu için popüler literatürden (dergiler, gazeteler, broşürler vb.) yararlanılmaktadır. Kitle iletişim araçlarını iyi kullanırlar. YDH'in çoğu hoşgörülü ve kendilerini benzersiz görür.¹⁰⁴

Organize bir dini hareket, yani dinsel hareket örgütü, er ya da geç, hareketin değerlerini ve rollerini katılımcıları arasında paylaştığını açıkça tanımlayarak kurumsallaşma yoluna başlar. Yeni bir dini hareket belirli sayıda takipçiye ulaştığında ve belli bir süre boyunca varlığını koruduğunda, başka bir deyişle, belli bir başarı elde ettiğinde, kurumsallaşır. R.D. Knudten kurumsallaşma sürecinin dört temel aşamada açıklamıştır. Buna göre, ilk aşama “yeni örgütlenme” aşamasıdır. Bu aşamada insanlar savunma ve karşılıklı yardım uğruna gayri resmi olarak yapılandırılmış bir grup oluşturur. Grup resmi olarak örgütlendiğinde ikinci aşamaya, “verimlilik” aşamasına ulaşır. Bu aşamada, grubun değerleri daha açık bir şekilde tanımlanır ve gerçekleşir. Bu gelişmelerin yanı sıra, grup uzun süre hayatta kalmasına yardımcı olacak adımlar atmaya başlar ve bir sonraki aşamaya geçer. Üçüncü aşamada “formalizm”; örgütsel yapılar, liderlik rolleri, dini ritüeller, inançlar ve dini amaç, ortaya çıkar. Son aşama “fesih” aşaması; kurum amaç, organizasyon ve hatta üyelerini kaybettiği için dağılmaya başladığında ortaya çıkar.¹⁰⁵

¹⁰² Hambrick, s.237.

¹⁰³ Reader, s.39.

¹⁰⁴ Hambrick, s.239.

¹⁰⁵ Morioka Kiyomi, “The Institutionalization of a New Religious Movement”, **Japanese Journal of Religious Studies**, Maich-June, Cilt:6, Sayı:1-2, 1979, s.240.

1.3.4. Japonya’da Yeni Dini Hareketler ve Misyonerlik

Japonya'daki YDH, ülkelerinde başarılı olmuş olsa da, birçoğu ülke dışında da takipçilere sahiptir. Yeni dinler kendi öğretileri çerçevesinde tanrıları, mesajları ve yorumları ile evrenselliğe vurgu yaptıkları için yayılmaları şaşırtıcı değildir. Bu dini hareketlerde dünya kurtuluşunu vaad eden inançlar tüm dünyaya yayma misyonunu beraberinde getirmiştir.¹⁰⁶ İnsan ırkının her bir üyesinin bir insan olarak onurlu olduğu, ancak varlığın acı çekmeyi içermesi nedeniyle, insanların kurtuluşa ihtiyacı bulunduğu söylemiyle YDH diğer kültürlerden insanlara öğretilerini yaymak isterler.¹⁰⁷

Japonya’nın YDH’lerinin yurtdışına yayılmaya başlaması, Meiji dönemine kadar uzanmaktadır. İlk olarak yakındaki kolonilere ulaşan YDH göçmenlerle birlikte yeni kıtalara da ulaşmıştır. 1960’ların ekonomik değişiklikleriyle beraber, Japonya’nın göç vermesinin ardından deniz aşırı yayılma başlamıştır. YDH, Kuzey ve Latin Amerika'daki Japon etnik toplulukları ile genişlemiştir. Tayvan ve Kore’nin eski sömürge bölgeleri dışında, bu YDH’in yayılması, 1960’ların başlarına kadar, Japonya’nın kültürel geleneklerini koruyan Japon etnik topluluklarıyla gerçekleşmiştir. 1960’lardan sonra, Japonya’nın YDH’i, Japon olmayanlar tarafından zamanla kabul edilmiştir. Göçmen etnik toplulukların olduğu Kuzey ve Latin Amerika’da, Yeni Dinlerde Japon olmayan inananlar istikrarlı bir şekilde artmıştır. Tayvan ve Kore’deki durum biraz daha farklıdır. Sömürgecilik zamanlarındaki yayılmanın sonuçları, savaşta yapılan yenilgiler ile tamamen ihmal edilmemiştir. Yerel halkın yönettiği kiliseler, Japonya'daki örgütlerden bağımsız olarak dini faaliyetlerini sürdürmüştür. 1950’lerde başlayan üyeliğin genişlemesi, 1960’larda ve sonrasında belirginleşmiştir. 1970’lerde Japonya'daki örgütlerle ilişkiler yeniden şekillendirilerek, personel değişimi ve Japonya'daki örgütlerin faaliyetlerinin artmasıyla birlikte, yayılmaya harcanan enerji miktarı da artmıştır.¹⁰⁸

Japon YDH’in hepsi misyonerlik faaliyetlerinde bulunmamıştır. Bazıları bunu yapmak istemeyen veya yapacak kaynaklara sahip olmayan küçük gruplardır. Bununla birlikte, farklı ülkelere gidenler, Japon göçmen nüfusu olmayan bölgelerde

¹⁰⁶ Reader, s.40.

¹⁰⁷ Susumu, s.113.

¹⁰⁸ Susumu, ss.105,106.

çok başarılı olamamıştır. Bunun sebebi, Japon uygulamalarına ve kavramlarına (örneğin, ataların ruhlarıyla ilgilenmenin önemi ve kişinin yaşamına olan etkileri) yapılan yoğun vurgunun, başka toplumlarda aynı etki ve anlamda olmamasıdır. Bir diğer faktör ise, hareketlerin kendi dil engelini kıramamasıdır. Yerel Japon toplumlarıyla iletişim kurabilen ancak yabancılar ile iletişim kuramayan misyonerleri yurtdışına göndermesidir. Japonya'daki YDH, modern Japonya'nın sosyo-ekonomik değişikliklerini yaşayan insanların yeni ruhsal ihtiyaçlarını tatmin ederek büyümüş ve gelişmiştir. YDH'in ortak özelliklerinden biri, bireylerin günlük yaşamlarındaki ihtiyaçlarına cevap vermeleri, ilişkilerdeki problemleri, istikrarlı bir sosyal yaşam sürdürmek için somut çözümler sunan pratik öğretileri olmasıdır. Kapitalist sanayileşme ve kentleşme ilerledikçe, birey için manevi destek gerektiren koşullar oluşmuştur. Japon YDH'i, kentsel orta sınıfa hitap eden, onların ihtiyaçlarını karşılayan kültürel kaynaklarla donatılmıştır. Dolayısıyla, bu YDH'in genişlemesi, insanların günlük yaşamda rehberlik eden bir dine yönelik talebini besleyen sosyo-ekonomik koşullardan kaynaklanmaktadır. 1960'lı yıllardan itibaren Brezilya ve Kore'de ve 1980'lerde Tayland'da, bu tür sosyo-ekonomik koşullar mevcuttu. YDH, dünyadaki kentleşmeden etkilenen insanlara pratik, gerçekçi bir şekilde destek sunarak kent sakinlerinin güvenini kazanmıştır.¹⁰⁹

Japonya'nın YDH'in 1960'lı yıllardan itibaren diğer kültürlerle yayılması, savaştan sonra da devam eden Japonya'nın yoğun göçlerinin yanı sıra, savaştan önceki emperyalist yönetim altındaki işgallerin sonucudur. Bu iki faktör olmasaydı, muhtemelen diğer kültürlerle bu kadar geniş bir yayılma gerçekleşmezdi. Japonya'nın ekonomik refahı, son dönemde diğer kültürlerde genişlemesine katkıda bulunan bir başka faktördür. Japonya'nın YDH'i sanayileşme sonucu kentsel nüfusun arttığı toplumlarda büyük başarılar kazanmıştır. Sanayileşmenin daha önce kazanıldığı ve kentsel yaşamın yalnızlığının derinleştiği toplumlarda, misyonerlik faaliyetlerinde belirli bir başarı potansiyeli olduğu düşünülmektedir. YDH bu tür toplumlarda, izole edilmiş bireylerin sıradan günlük yaşamda karşılaştıkları sorunların üstesinden gelmek için somut ve pratik kılavuzlar göstermeye çalışmıştır. İnsanların ahlaki bir

¹⁰⁹ Susumu, ss. 116,118.

disiplin kazanması ve orta sınıf vatandaşlar olarak yaşamaya devam etmesi için dayanabilecekleri bir destek sunmayı amaçlamıştır.¹¹⁰

Japonya'daki birçok yeni din, kitle iletişim araçlarını misyonerlik çalışmalarında kullanarak, toplum üzerindeki etkilerini çok kısa sürede artırmayı başarmıştır. Zamanla medya kullanımının da çeşitlenmesi, gazeteler ve dergiler, radyo ve TV, video ve internet, akıllı telefonlar bunun başlıca nedenlerindendir. Modern YDH'in özelliklerinden biri, geleneksel Tapınak Şinto ve Budizm dinlerinin kurulduğu kan veya topraktan ziyade ortak bir amaç ile bağlı insanlardan oluşan dernekler olmasıdır. İnternetin yeni bir medya aracı olarak sunulması, modern YDH'in çeşitli yeni yollarla bilgi yayınlamasını da mümkün kılmıştır. Dahası, birçok dini hareket metinlerini sıradan perakende kitapçılara dağıtan kendi yayınevlerini kurmuştur. Ayrıca, YDH'in örgütsel kompozisyonunun, halkla ilişkiler veya medya programlaması konusunda uzmanlaşmış ekipler içermesi de dikkat çekicidir.¹¹¹

Japonya'da yüzlerce YDH olmasına rağmen, yalnızca birkaç yabancı alanları takip eden oldukça büyük miktarda takipçi kazanmıştır. Başarılı grupların temsilcileri Soka Gakkai, Seicho no Ie, Sekai Kyuseikyo, PL ve Sukyo Mahikari'dir. Tenrikyo Kore ve Tayvan'da başarılı olmasına rağmen, diğer bölgelerde kayda değer sonuçlar vermemiştir.¹¹² Japonya'daki YDH Japon halkının ihtiyaç ve beklentileri için oluşmuştur. Gruba üyelikte daha iyi bir Japon olma konusunda temel bir inanç vardır. Bundan dolayı birçoğu evrensel terimlerle konuşmaktadır. Ama yine de çoğunluğu neredeyse kayda değer bir başarı elde edememiştir.¹¹³

¹¹⁰ Susumu, ss. 125-128. ; Bryan Wilson and Jamie Cresswel, s.205.

¹¹¹ Mateen, s.93.; Inken Prohl ve John Nelson, s.252.

¹¹² Susumu, s.119.

¹¹³ Hambrick, s.239.

İKİNCİ BÖLÜM

OOMOTO'NUN ORTAYA ÇIKIŞI, TARİHSEL GELİŞİMİ, GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

2.1. OOMOTO'NUN ORTAYA ÇIKIŞI

2.1.1. Oomotonun Kurucusu Deguchi Nao

2.1.1.1. Hayatı

Büyük Kaynak anlamına gelen Oomoto'nun¹¹⁴kurucusu 55 yaşında fakir, okuma yazma bilmeyen bir kadın olan NaoDeguchi'dir.¹¹⁵NaoDeguchi 1837-1918 yıllarında yaşamıştır.¹¹⁶ NaoDeguchi Oomoto'yu 1892'nin Yeni Ay Yılı'nda,¹¹⁷ Kyoto ilinin kuzeybatısındaki, yoksul kesimin yaşadığı tarım arazilerine sahip olan Ayabe¹¹⁸ kasabasında, kurmuştur.¹¹⁹

2.1.1.2. Çocukluk Yılları

Japonya'da 1836-1837 yıllarında sağnak yağmurların tarlalara ve mahsüllere zarar verdiği kıtlık yıllarıydı. Nao Deguchi bu dönemde Tamba eyaletindeki Fukuchiyama köyünde geçimini marangozluk ile sağlayan Gorosaburo Kirumura ve

¹¹⁴ Robert Ellwood, **Japanese Religion The Ebook**, Journal of Buddhist Ethics Online Books Ltd, 2007, s.322; Marco Sampaola, Ōmoto, <https://www.britannica.com/topic/Omoto> (13.01.2019).

¹¹⁵ Dennis Washburu and A. Kevin Reinheart, **Converting Cultures Religion Ideology and Transformations of Modernity**, Brill, Boston, 2007, s.212; Amis, s.13; Mustafa Bıyık, s.359.

¹¹⁶ Inga Bardsen Tollefsen ve Christine Giudice, **Female Leaders in New Religious Movements**, Palgrave Macmillan, Norway, 2017, s.165.

¹¹⁷ Willam Gilkey, The History of Oomoto, Oomoto International, 1982, <http://www.oomoto.or.jp/English/enArkivo/history/index.html> (13.01.2019).

¹¹⁸ Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, Tenseisha, Japan, 1997, s.2.

¹¹⁹ Deguchi, s.5; Toshio Suzuki, **Soul Federation**, World Government Institute, Japan, 2010, s.161; Baffelli, (Media), s.6.

Soyo'nun üçüncü çocuğu olarak dünyaya geldi.¹²⁰ Küçük yaşlarda babasından şiddet gördü.¹²¹

Babasının aksine, annesi çocuklarına karşı şefkatli iyi bir kadındı. O çocuklarına karşı oldukçanazikve titiz davranırdı. Nao, annesinden aldığı iyi eğitimle güçlü bir karaktere sahip oldu. Nao dokuz yaşındayken babası Gorosabura1846'da kötü huylu koleradan öldü. Babasının ölümü üzere Nao on altı yaşına kadar pirinç tüccarlarının yanında çalışarak annesine para yolladı. Annesinin evde ona ihtiyacı olması üzerine yardım etmek düşüncesi ile ailesinin yanına döndü.¹²²

2.1.1.3. Evlatlık Verilmesi

Atalara ibadet Şintoizm'in kendine özgü bir ibadetidir. Aile kültürü inançlarında önemli bir yer kaplamaktadır. Bu nedenle Japonya'nın dini inanç esaslarından biri ata ibadetidir.¹²³ Şintoizm'de ölümlerin ruhlar (Reikon) olarak yaşamaya devam ettiklerine, dünyaya ziyarete geldiklerine inanılmaktadır. Yine ataların yapılan dualar karşılığında soylarını kutsadıklarına dair inançlar bulunmaktadır. Herkesin görevi ve yerine getirmekle sorumlu olduğu bu inanç Şintoizm'in ayrılmaz bir parçasıdır.¹²⁴

Atalarla ilgili bu inançlar nedeniyle Japonya'da çocuğu olmayan bir kimsenin mezarını kimin süpüreceği, aile tabletinin/mezar taşının kim tarafından onurlandırılacağı bir problem oluşturmaktadır. Bundan dolayı çocuksuz ailelerde evlat edinme yaygın bir çözüm olarak görülmektedir. Çocuğu olmayan kimseler temel ayinleri gerçekleştirmek için akrabalarının çocuklarından veya aile dışından bir çocuğu evlat edinmektedirler. Ölümlüler dünyasında ayinleri gerçekleştirilmeyen

¹²⁰ Willam Gilkey, The History of Oomoto, Oomoto International, 1982, <http://www.oomoto.or.jp/English/enArkivo/history/index.html> (13.01.2019).

¹²¹ Nao'nun babası, güçlü ve cana yakın biri olduğu halde içtiği zaman genellikle fiziksel şiddete başvururdu. Nao sadece iki yaşındayken, Gorôsaburô öfkeli bir şekilde onu arka bahçeye karların üzerine fırlattı. Nao dört yaşındayken, babası onu pirinç şarabı alması için dışarı gönderdi. Oyuna dalarak şarabı almayı unutan Nao eli boş eve döndüğünde babası onu yatak çarşafına sardı ve dolaba kapattı. Bkz. Sakae Oishi, Nao Deguchi: A Biography of the Foundress of Oomoto, çev. Charles Rowe and Yasuko Matsudaira, 1982, <http://www.oomoto.or.jp/English/enKyos/kaisoden/index.html> (14.01.2019).

¹²² Amis, s.13.

¹²³ Choon Sup Bae, **Ancestor Worship and the Challenges it Poses to the Christian Mission and Ministry**, University of Pretoria, 2007, s.108.

¹²⁴ Sokyô Ono, **Şinto Kamilerin Yolu**, çev. Suat Ertüzün, Okyanus Yayıncılık, İstanbul, 2004, s.108.

ruhların, ailelerini hastalıklar, çeşitli felaketler ve uğursuzluklarla etkileyen intikamcı hayaletler olduklarına inanılmaktadır. Bu nedenle ataların ölümlerinden sonra arkalarından yapılan işlemler aile üyelerinin tamamı için büyük bir önem taşımaktadır.¹²⁵

Nao'nun annesi Soyo'nun memleketi Ayabe'de, Masagorô Deguchi adında bir adam yaşıyordu. Soyo'nun küçük kız kardeşi Yuriko'nun kocası Masahei'yi evlat edindi. Soyo'nun kız kardeşi, Masahei çocuğu olmadan öldüğü için, Nao'yu, Deguchi ailesine evlat vermesini ve atalarının ruhlarına hizmet etmesi için annesinden istedi. Nao on altı yaşındayken teyzesi Yuriko tarafından 1853'te evlatlık alındı. Teyzesiyle anlaşamayan Nao alt ay sonra Fukuchiyama'daki annesine geri döndü. Ertesi yıl Nao'nun teyzesi Yuriko, Soyo Kirimuranın evine geldi. Nao Deguchi ailesine geri dönmediği sürece, ölümünden sonra onları rahatsız etmekle tehdit etti. O akşam, Yuriko kendini bir kuyuda boğdu. Bu sıralarda Fukuchiyama yakınlarındaki bir kimse, Nao ile evlenmek istedi. Nao, bu evliliğe sıcak bakıyordu. Ancak Nao ciddi bir hastalığa yakalandı ve teyzesinin tehdidinden korktuğu için Ayabe'ye gitti. 1855'te on sekiz yaşındayken Nao, Deguchi ailesine yeniden evlatlık olarak kabul edildi.¹²⁶

2.1.1.4. Evlenmesi, Yoksulluk ve Sıkıntı Yılları

Nao'nun Deguchi ailesine evlat verildiği yıl yirmi sekiz yaşında olan Toyosuke Shikata da Deguchi ailesi tarafından evlatlık olarak alındı. Shikata'nın ismi Masagoro Deguchi olarak değiştirildi ve Nao ile evlendirildi. Nao'nun kocası cömert, çok içen¹²⁷ ve emrindeki işçileri iyi idare edemeyen bir marangozdu. Aynı zamanda o ailesinin geçimini ihmal ediyor, ortaklarına ve akrabalarına karşı aşırı

¹²⁵ Sakae Oishi, Nao Deguchi: A Biography of the Foundress of Oomoto, çev. Charles Rowe and Yasukon Matsudaira, 1982, <http://www.oomoto.or.jp/English/enKyos/kaisoden/index.html>, (14.01.2019).

¹²⁶ Willam Gilkey, The History of Oomoto, **Oomoto International**, 1982, <http://www.oomoto.or.jp/English/enArkivo/history/index.html>, (13.01.2019); Sakae Oishi, Nao Deguchi: A Biography of the Foundress of Oomoto, çev. Charles Rowe and Yasuko Matsudaira, **Oomoto International**, 1982, <http://www.oomoto.or.jp/English/enKyos/kaisoden/index.html> (14.01.2019).

¹²⁷ Mustafa Bıyık, s.359.

cömert davranıyordu. Bütün bu nedenlerle aile gittikçe fakirleşti.¹²⁸ Evliliklerinden bir yıl sonra, Yoneko adında ilk kız çocukları doğdu. Yoneko'dan sonra üç çocukları daha oldu, ancak üçü de bebeklik döneminde öldü.¹²⁹ Ardından ikinci kızı Kotoko, ilk oğlu Takezô, üçüncü kızı Hisako, ikinci oğlu Seikichi, üçüncü oğlu Denkichi, dördüncü kızı Ryôko ve 3 Şubat 1883'te, Setsubun günü, Nao kırk altı yaşındayken, ileride Oomoto'nun ikinci manevi lideri olacak, beşinci kızı Sumiko doğdu.¹³⁰ Nao toplamda onbir doğum yapmıştır.

1885'te Nao kırk sekiz yaşındayken, kocası tamir ettiği bir evin çatısından düşerek ağır bir şekilde yaralandı.¹³¹ Kronik alkolizm yüzünden daha da kötüleşen yaraları, üç yıl boyunca hareket edemediği için çok ciddi bir hal aldı. Aynı dönemde en büyük oğlu Takezo intihar teşebbüsünde bulundu ve kendini yaraladı. Nao iki hastanın ve bunların dışında geriye kalan yedi çocuğun bakımını üstlendi. Kağıt ve eski paçavralar toplayarak geçimlerini sağlamaya çalıştı. Kocasının hastalığının üçüncü yılında durumu gittikçe kötüleşti. Kollarındaki ve bacaklarındaki yaralar daha ağır bir vakaya dönüştü. Nihayetinde 1887 yılının Mart ayında, altmış yaşında iken öldü.¹³²

Kocasının ölümünden sonra da aile maddi sıkıntılar çekmeye devam etti. Nao'nun kızı Hisako yaptığı evlilikten sonra akıl sağlığını yitirdi.¹³³ O dönemde yaygın olduğu üzere, bu durumun kötü bir ruhtan kaynaklandığına inanıldı. Kovma büyüsu yapmak için bir "Konko-kyo"¹³⁴ uygulayıcısı çağrıldı. Uygulayıcı, ritüel boyunca Konkokyo'nun ana ilahı Ushitora-no-Konjin'in adını zikretti. Kızı iyileşti ve Konko-kyo uygulayıcısı Nao'ya kızının bu kami/tanrı tarafından iyileştirildiğini dolayısıyla ona şifanın kaynağı olarak yönelmesini sağladı. Bir yıl sonra, Nao'nun ilk

¹²⁸ Amis, s.14; Inga Bardsen Tollefsen and Christine Giudice, s.165; **Peter B. Clarke, Encyclopedia of New Religious Movements**, Routledge, 2006, New York, s.468.

¹²⁹ Ellwood, s.322.

¹³⁰ Sakae Oishi, Nao Deguchi: A Biography of the Foundress of Oomoto, çev. Charles Rowe and Yasuko Matsudaira, 1982, <http://www.oomoto.or.jp/English/enKyos/kaisoden/index.html>, (14.01.2019).

¹³¹ Amis, s.14.

¹³² Ellwood, s.322.

¹³³ Willam Gilkey, The History of Oomoto, **Oomoto International**, 1982, <http://www.oomoto.or.jp/English/enArkivo/history/index.html> (13.01.2019).

¹³⁴ 1860'da Japonya'da kurulan yeni bir dini harekettir. "Konko" altın ışık ve "kyo" din anlamına gelir. Konkokyo'nun, evrenin öğretileriyle insanlığa parlak bir ışık yakma amacını ifade eder. Bkz. Peter B. Clarke and Jeffery Somers, s.33; The Name "Konkokyo", http://www.konkokyo.or.jp/eng/bri/our_faith/religious_beliefs.html (15.01.2019).

kızı olan Yone de benzer şekilde akıl hastalığına yakalandı. Ancak Yone'nin kocası, herhangi bir dini müdahaleyi reddetti. Nao'nun ilk "kamigakari"¹³⁵ deneyimleri, Yone'nin hastalığının başlamasından kısa bir süre sonra ortaya çıktı.¹³⁶

Oğlu Takezo intihar teşebbüsünün ardından zamanla yaraları iyileştikten sonra evden ayrıldı ve on yedi yıl boyunca kendisinden haber alınamadı. Diğer bir oğlu olan Seikichi 1984'te Çin-Japon savaşının başlamasıyla asker olarak Tayvan'a gönderildi, kısa süre sonra çatışmada öldü. Üçüncü oğlu Denkichi, ablası Yone'nin eşi Otsuki tarafından zorla evlat alındı. Aile içinde sıkıntılar günden güne arttı.¹³⁷

2.1.1.5. Rüyaları

Oomoto'nun ortaya çıkışı Nao Deguchi'nin mistik "ruhani rüyalar" görmesi ile başlar.¹³⁸ Nao 1892 yılının yeni yıl gecesinde elli beş yaşında iken ilk rüyasını görür. Bu gizemli rüyada kendisini, hayal edebileceğinin ötesinde, çok katmanlı ve güzel bir dizi sarayın ortasında bulur. Saraya girer ve tahtta oturan, asil, kutsal ve uzun sakallı biri ile karşılaşır. Bu tanrısal şahsiyetin yüce görünümü ile şok olan Nao, ona yaklaşır. İlahi figür (melek) Nao'nun elini tutar ve onu sarayın içine götürür. Trans halinde olan Nao sarayı terk eder ve kuzeydoğuya yönelir. Orada, büyük bir kapının ötesinde, ilkinden çok daha etkileyici bir saray bulunmaktadır. Sarayın içinde yüceliği ve mücevherlerinin parlaklığı ile Nao'yu etkileyen bir başka tanrı görür. Bu tanrı tahtından yavaşça yükselir ve doğruca Nao'ya doğru ilerleyerek yüzüne sabit bir şekilde bakar. Nao korkmuş bir şekilde saraydan olabildiğince hızla ayrılır. Dışarıda, kocasının da içinde olduğu başka bir görkemli saray vardır. Yaşadıklarını unutmak için kocasına koşar. İkisi eski zamanlarla ilgili konuşurken, Nao aniden rüyasından

¹³⁵ Ruh bulundurma anlamına gelen Kamigakari aynı zamanda ilahi varlıklarla kurulan iletişimi ifade eder. Oomoto'nun kurucusu Nao'nun deneyimlediği bu durum zoraki bir tezahürdür. Bkz. Birgit Staemmler, **Chinkon Kishin: Mediated Spirit Possession in Japanese New Religions**, Transaction Publishers, Berlin, 2009, s.346.

¹³⁶ Amis, s.15.

¹³⁷ Stalker, s.35.

¹³⁸ Willam Gilkey, The History of Oomoto, **Oomoto International**, 1982, <http://www.oomoto.or.jp/English/enArkivo/history/index.html> (13.01.2019).

uyanır. Ertesi günlerde Nao benzer rüyalar görmeye devam eder ve gün geçtikçe gizemli bir manevi ruhun varlığını hisseder.¹³⁹

2.1.1.6. Ruhani Deneyimleri

3 Şubat 1892’de Nao Nishimachi'deki kızı Yoneko'yu ziyaret etti. Eve döndüğünde kendinden geçmiş bir şekilde bağırarak emir vererek kızları Sumiko ve Ryokodan ablalarının evine gitmesini, otuz altı mum yakmasını ve kutsal sutranın ismini söylemelerini istedi. Söylenenleri yerine getiren kızlar annelerinin akıl sağlığını yitirdiğini düşündüler. Bu olaydan sonra her akşam Nao manevi varlık tarafından ele geçirildi ve kendisinden beklenilmeyecek şekilde yüksek sesle bağırarak konuşmaya başladı. Kendisi sessiz sesiyle sorular soruyor ve ruh cevap olarak kükrüyordu. Nao, ruhun kendi bedenine ilk girdiğinde çok şaşırdı kurtulmak istedi. Ona sorular sorarak gerçekten bir kami olup olmadığını anlamaya çalıştı. Birçok rahip ve tapınak ziyaret etti ancak onu ele geçiren ruhun ne olduğunu söyleyebilecek kimseyi bulamadı.¹⁴⁰

Ö 3 Şubat 1892’de bilinçsiz bir şekilde erkek sesi ile konuştu.¹⁴¹ Nao, yüksek sesle bağırarak insanları tövbe etmeleri için uyardı. Bunun üzerine çevresindekiler onun akli dengesini yitirdiğini düşündüler ve zorla susturmaya çalıştılar.¹⁴² Bu duruma anlam veremeyen Nao kendisini ele geçiren “Kaminin¹⁴³” kim olduğunu sorgulamaya başladı.

Bu varlık kendisini Nao’ya “Ushitora-no Konjin(Kami)¹⁴⁴” olarak tanıtır. Dünyayı içinde bulunduğu kötü durumdan kurtarmak ve yeni bir toplum düzeni

¹³⁹ Sakae Oishi, Nao Deguchi: A Biography of the Foundress of Oomoto, çev. Charles Rowe and Yasuko Matsudaira, 1982, <http://www.oomoto.or.jp/English/enKyos/kaisoden/index.html>, (14.01.2019).

¹⁴⁰ Sakae Oishi, Nao Deguchi: A Biography of the Foundress of Oomoto, çev. Charles Rowe and Yasuko Matsudaira, 1982, <http://www.oomoto.or.jp/English/enKyos/kaisoden/index.html>, (14.01.2019).

¹⁴¹ Amis, s.13.

¹⁴² Johnson, s.109; Toshio Suzuki, s.161.

¹⁴³ Kutsal güç, tanrı, ruh, manevî varlık demektir. Ölen insanların ruhları kami olabildiği gibi, bir kaya, bir hayvan, bir bitki, bir dağ, bir ağaç gibi varlıklar da kutsal olabilir. Bkz. Şenavcu, Budizm, s.25.

¹⁴⁴ Kuzeydoğunun Altın Tanrısı anlamına gelen, Konkokyo mezhebinde inanılan, aynı zamanda Nao’nun vahiy aldığı ve ibadet ettiği kami’nin adıdır. Mitolojiye göre Kuzeydoğunun Altın Tanrısı dünyayı yarattı ancak kuzeydoğuda şeytani güçler tarafından hapsedildi. Bu Kami Nao’yu toplumu tekrar yapılandırması için ele geçirdi. Japonya’nın halk inancında Kuzeydoğunun Altın

oluşturmak için geldiğini, onu vahiylerinin yazma aracı olarak seçtiğini açıklar. Böylece sorumlu olarak seçilen Nao, başlangıçta rolünü kabul etmeyi reddeder. Ancak, Ushitora-no Konjin'nin baskısı ve onu terk etmemesi üzerine görevini kabul etmek zorunda kalır. Okuma yazma bilmeyen Nao bir yazı fırçası ile kendi iradesi dışında kehanetler ve uyarılar yazmaya başlar.¹⁴⁵ Oomoto'nun temel kutsal kitabı olan “Fudesaki¹⁴⁶” 10.000 cilt ilahi vahiyden oluşur.¹⁴⁷ Nao Deguchi, ölümüne kadar, yirmi altı yıl boyunca, Ushitora-no-Konjinin vahiylerine aracı olur.¹⁴⁸

Ruh tarafından ele geçirilmesinden sonraki on üç gün boyunca, Nao yemek yemedi ve yetmiş beş gün boyunca uyumasına izin verilmedi.¹⁴⁹ Bu sırada insanları yüksek sesle reform yapmaya çağırdı. İlk ruhani deneyimlerinin ardından, Nao peygamberlik uyarıları, dünyanın imha edilmesi ve dünyanın yeniden inşası gibi insanlara uyarılarda bulunarak nöbetler geçirdi. Kehanetlerin endişe verici içeriği ve garip davranışları nedeniyle, Nao'nun akrabaları, komşuları rahatsız edici davranışların azaltacağını umarak onu bir odaya kilitledi. Bu kapalı kaldığı dönemde, Nao genellikle uyuyamadığı veya yiyemediği için, tanrıya (Ushitora-no-Konjin) onu bu davranıştan kurtarması için ricada bulundu. Ushitora-no-Konjin ona bir fırça alıp yazma talimatını verdi, kendisinin değil, yazıyı ona yazdıracağını söyledi. Odada hiç fırçası olmayan Nao, bir çivi aldı ve tahta bir yüzey üzerine kelimeler yazmaya başladı, eli kendi kendine hareket ediyordu (bu yazılara malzemeleri olduğu zaman fırça ve mürekkeple devam etti). Yaklaşık 200.000 sayfaya ulaşan yazılardan oluşan bu iletişim, Nao'nun 1918'de ölümüne kadar devam etti. Nao, okuma yazma

Tanrısı şeytani bir tanrı olduğu, kuzeydoğunun kaçınılması gereken kötü bir yön olduğu inancı vardı. Oomoto negatif bir sembole pozitif bir anlam vererek dünyaya radikal bir değişim sundu. Bkz. Hideaki Matsuoka, s.25; Louis G. Perez, **Japan at War an Encyclopedia**, ABC-Clio, 2013, s.272.

¹⁴⁵ Isao Deguchi, “Oomoto Great Foundation”, **Contemporary Religions in Japan**, Cilt: 4, Nanzan University, 1963, s.230; Inga Bardsen Tollefsen and Christine Giudice, s.165.

¹⁴⁶ Japoncada kutsal yazılar anlamına gelir. Bu konuda bkz. Johnson, s.109.

¹⁴⁷ Japon kâğıdının bir sayfası 20 sayfadır. Bkz Onisaburo Deguchi, s.5

¹⁴⁸ Willam Gilkey, The History of Oomoto, **Oomoto International**, 1982, <http://www.oomoto.or.jp/English/enArkivo/history/index.html> (13.01.2019); Inga Bardsen Tollefsen and Christine Giudice, s.171; Peter B. Clarke, (Encyclopedia), s.468; Mustafa Bıyık, s.359.

¹⁴⁹ Stalker, s.37; Ellwood, s.322.

bilmediği için, bu yazıları okumak ve yorumlamak için başkalarına güvenmek zorunda kaldı.¹⁵⁰

Bu, Ofudesaki "yazı fırçasının ucundan"¹⁵¹ anlamına gelen Oomoto'nun kutsal yazılarının başlangıcıydı. Ofudesaki hiragana¹⁵² ile yazılmıştır. Yazma tarzı oldukça sanatsız ve anlamayanlar için vasıfsız görünmektedir. Ancak uzmanlar, Çin'in Altı Hanedanının (MS 222-589) sade ve güçlü, doğal yazı stili ile benzerliklerine dikkat çekmektedir.¹⁵³

Nao'nun kâğıt ve yazı fırçası temin etmesiyle, Ushitora-no-Konjin, çok miktarda vahiy yazdırmaya başladı. Yazının içeriği uyarılarla doluydu. İnsanların kalplerinin, oluşturdıkları toplumun tamamıyla yenilenmesi ve Kyoto'nun kuzeybatısında dağlık kırsal alanda bulunan Ayabe'de, Nao'nun etrafında toplanan grubun öncüsü haline gelmesi gerektiğini bildiriyordu. Nao aracılığıyla konuşan ses, dünyada olacak olan olayların ilk önce Oomoto'da küçük bir ölçekte gerçekleşeceğini, Oomoto'nun, insanlığın kaderinin örneği, paradigması olacağı konusunda ısrarla duruyordu.¹⁵⁴

2.1.1.7. Nao'nun Konko-kyo ile ilişkisi

Konko-kyo ile olumlu temasları olması ve aynı kamiye inanması nedeniyle, Nao, Konko-kyo organizasyonu ile irtibata geçti. Vahiyleri aynı kami'den geldiği için, Konko-kyo liderlerinin vahiylerinin üstünlüğünü tanıyacağına inanıyordu.¹⁵⁵

Nao'nun ruhsal güçlerinin yayılması, Kameoka'daki Konkô-kyô tapınağının rahibi Kamejirô Ôhashi'nin dikkatini çekti. Konkô-kyô'nun öğretilerini yaymak için Nao'nun iyileştirici güçlerini kullanmayı düşünerek, tapınağın diğer bir rahibi

¹⁵⁰ Willam Gilkey, The History of Oomoto, **Oomoto International**, 1982, <http://www.oomoto.or.jp/English/enArkivo/history/index.html> (13.01.2019); Amis, s.16; Oishi, 1982.

¹⁵¹ Ellwood, s.322.

¹⁵² Japoncada var olan üç alfabeden biridir. Bkz. Ponte Ryuurui, **Learn Japanese Hiragana**, Ryuurui's Art Studio, 2015, s.9.

¹⁵³ Sakae Oishi, Nao Deguchi: A Biography of the Foundress of Oomoto, çev. Charles Rowe and Yasuko Matsudaira, 1982, **Oomoto International**, <http://www.oomoto.or.jp/English/enKyos/kaisoden/index.html> (14.01.2019).

¹⁵⁴ Willam Gilkey, The History of Oomoto, **Oomoto International**, 1982, <http://www.oomoto.or.jp/English/enArkivo/history/index.html> (13.01.2019).

¹⁵⁵ Amis, s.16.

Sadajirô Okumura'yı Ayabe'ye gönderdi ve Nao'yu davet etti.¹⁵⁶ Nao'nun ünü arttıkça inananlar tapınağa akın etmeye başladı. Kısa bir süre sonra kendisini sadece tarikatlarının çıkarları için kullandığını düşünen Nao, Konkô-kyô ile bağlarını 1897'de altmış yaşındayken kopardı.¹⁵⁷

2.1.1.8. Nao'nun Kurucu Ortak Onisabura ile Karşılaşması

Ushitora-no-Konjin, Nao Deguchi'yi kullanarak yazdırdığı vahiylerinin sonucunda Oomoto'nun kutsal metni Ofudesaki oluştu. Bu kitap kehanetler, Yüce Varlığın doğası, insanlığın oynaması gereken rol, saflık ve cesaret, kötü güçlere karşı uyarılar ve daha birçok konuyu içeriyordu. Kitap çeşitli sembol ve belirsizliklerle doluydu. Oomoto'nun takipçileri anlamakta zorluk çekiyordu. Kehanetlerin birinde doğudan bir adam ortaya çıkacak ve Nao'nun yazılarının ne anlama geldiğini anlayabilecek ve dünyaya açıklayabilecekti. 1898 yılının sonbaharında, Nao, kızına ve gelinine, Yagi köyünün dışındaki Oi Nehri kıyılarına gitmeleri ve yolun kenarında küçük bir çay tezgâhı kurmaları talimatını verdi. Doğudan gelen yirmi yedi yaşındaki tuhaf giyinmiş genç bir adam bir bardak çay istedi. Nao'nun kızı mesleğinin ne olduğunu sorduğunda, "Saniwa"¹⁵⁸ diye cevap verdi. Bu kişinin bekledikleri kişi olabileceğini anlayan Nao'nun kızı, genç adamı gelip annesi ile buluşmaya çağırdı ve ona Ofudesaki'den bazı sayfalar gösterdi. Genç adam biraz okuduktan sonra yazarla tanışmak istediğini belirtti. Oomoto'nun kurucusu ve kurucu ortağının buluşması bu şekilde gerçekleşti.¹⁵⁹

2.1.2. Deguchi Onisaburo'nun hayatı ve Oomoto'ya Katılma Süreci

Kisaburo Ueda, 12 Temmuz 1871'de Anao köyünde fakir bir çiftçi ailede doğdu.¹⁶⁰ Büyükannesi Uno eğitimini devralarak onu klasik Japon şiir çalışmalarıyla

¹⁵⁶ Stalker, s.38.

¹⁵⁷ Sakae Oishi, Nao Deguchi: A Biography of the Foundress of Oomoto, çev. Charles Rowe and Yasuko Matsudaira, 1982, **Oomoto International**, <http://www.oomoto.or.jp/English/enKyos/kaisoden/index.html> (14.01.2019).

¹⁵⁸ Dennis Washburu ve A. Kevin Reinheart, **Converting Cultures Religion Ideology and Transformations of Modernity**, Brill, Boston, 2007, s.220.

¹⁵⁹ Willam Gilkey, The History of Oomoto, **Oomoto International**, 1982, <http://www.oomoto.or.jp/English/enArkivo/history/index.html> (13.01.2019).

¹⁶⁰ Peter B. Clarke, Encyclopedia, s.468.

tanıştırdı. Kisaburo küçük yaşlarda sanata ve resime büyük ilgi duydu. Klasiklere ve sanata olan bu ilgisi ileriki yıllarda güçlendi. Kisaburo, Meiji döneminin zorunlu eğitiminden faydalandı. On iki yaşındayken köy okulunda vekil öğretmen oldu.¹⁶¹ Öğretmenliği kendi başına çalışmaya devam etmek için bıraktı. Japon edebiyatını baştan sona okudu ve Çin edebiyatını incelemek için yerel bir Budist tapınağında gece okuluna gitti. On yedi yaşındayken şiir ve edebi bir çevre yazmaktaydı. Hayatının geri kalanında yazmaya devam etti. Babasının 1897'de ölümü Kisaburo için büyük bir şok oldu. Babası bilinmeyen bir hastalıktan ölmek üzereyken, Kisaburo tüm ilaçları denedi. Tapınaklardan manevi yardım istedi. Din adamlarının boş söylemleri ve yararsız tutumu, onun için acı bir hayal kırıklığı oldu. Babasının vefatından sonra Kisaburo depresyona girdi. Yoğun bir şekilde içmeye, köylülerle kavga etmeye başladı. Sık sık babasının borçlarını tahsil etmeye gelen alıcılar ile kavga etti. 28 Şubat 1898'de Kisaburo, kendisini acımasızca döven ve bilinçsiz bırakan bir grup tarafından saldırıya uğradı. Bilincini kaybeden Kisaburo, yanında Batı kıyafetleri giymiş bir adam gördü. Adam Kisaburo'yu onu Asao dışındaki bir dağa kadar takip etmeye davet etti. Kisaburo Takakuma Dağı'nın küçük bir mağarasında, bir haftasını meditasyon, oruç ve dua ile geçirdi. Hareketin hac mekanlarından biri olacak olan bu mağarada, manevi âlemin çeşitli boyutlarında ruhsal bir yolculuk geçirdiğini ve bu yolculukta ruhsal aleme giderek geçmiş, şimdiyi ve geleceği gördüğünü iddia etti. Kisaburo daha sonra tecrübelerini Reikai Monogatari (Ruh Dünyasından Masallar) çalışması ile yazıya geçirdi.¹⁶²

Yaşadığı tecrübeden tamamen değişmiş biri olarak teolojik çalışmalarına yeniden başladı. Kisaburo, Kami Inari'ye adanmış bir Şinto tarikatı olan İnari-Kosha'ya katıldıktan sonra tarikat lideri Nagasawa Kasutoshi altında çalıştı ve

¹⁶¹ 1872'de, Onisabur'un doğumundan sonraki yıl, yeni eğitim düzenlemeleri dört yıllık zorunlu eğitimi getirdi ve ilkokulları, ortaokulları ve üniversiteleri içeren üç aşamalı bir sistem tasarlandı. Yeni bir öğretmen yetiştirme kurumu olan Tokyo Okulu, Batı eğitim teorisi ve pedagojik teknikler konusunda yeni bir öğretmen adayı yetiştirmek için başlatıldı, ancak mezunların sayısı yeni öğretmenler için talebin çok gerisinde kaldı. Zayıf, yerel topluluklar okul inşası ve öğretmen maaşlarını ödemekte zorlandılar. Nitelikli öğretmenlerin eksikliği, Japonya Tadasosuke bölümünün ve Onisabur'un on bir yaşında öğretmen olarak istihdam edilmesinin açıklamasıdır. Bkz. Stalker, 2008, s.28.

¹⁶² Amis, p.18; Mustafa Bıyık, s.359; Clark B. Offner, Henry Van Straelen, **Modern Japanese Religions**, Salesian Technical School, Japan, 1963, s.66.

chinkon-kishin¹⁶³ tekniğinde ustalaştı.¹⁶⁴ İddialara göre bu Şinto mistik tekniği ile birçok mucizevî tedavi yapmasını sağlayan körleri ve felçlileri iyileştirme yeteneği kazandı.1898'in Haziran ayında, yaptığı dua sırasında, birisinin kendisini beklediğini, Anao'nun kuzeybatısındaki Sonobe'ye gitmesinin gerektiğini bildiren ilahi bir mesaj aldı. Sonobe yolunda dinlenmek için bir çay dükkânının yanında durdu. Dükkânın sahibi Deguchi Nao'nun kızı yaptığı işi sorunca "tanrıların araştırmacısı" olduğu cevabını verdi. Annesinin yaşadıklarını anlatması üzerine Kisaburo, Ayabe'deki Nao'yu ziyaret etmeye karar verdi. Nao ilk görüşmedeki şüphelerine rağmen, Kisaburo'nun adı vahiylerde geçtiği için Oomoto hareketini organize etmesine yardımcı olacak kişi olduğunu anladı. Kisaburo, görüşmenin ardından misyonunun Nao'nun vahiyleriyle uyumlu olduğunu hissetti (Deguchi, 1998).

Nao ve Kisaburo'nun Haziran 1899'da ikinci buluşması üzerine, Oomoto'nun ilk bağımsız organizasyonu olan Kinmei Reigakukai adında yeni bir organizasyon kurdu. Kisaburo daha sonra Nao'nun vahiylerini yorumlamak, dinin teolojisini sistematik hale getirmek ve ritüelleri geliştirmek için çalışmaya başladı.¹⁶⁵

Bu ortak çalışma, kadın mistik ve erkek yönetici kombinasyonu Oomoto'ya özgü değildir. Yeni dinlerde var olan bu dayanışma kadın medyumlar ve erkek şaman tercümanlar kullanan yaşlı halk uygulamalarını yansıtır; bunlar kutsal alemini kontrol eden kadınlar ve laikliği denetleyen erkekler, eski bir yönetim olan "çift cinsiyet" idealinden kaynaklanmaktadır. Savaş sonrası yeni dinler Reiyūkai ve Risshō Koseikai'de de benzer sistem vardır. Güney ve Güneydoğu Asya'daki diğer geleneksel ve 'yeni dini hareketler de bu erkek/kadın iş bölümünü paylaşmışlardır.¹⁶⁶

¹⁶³ Chinkon ve kishin terimleri klasiklerde bulunur, ancak Şintoizmden türetilmiş yeni bir din olan Ōmoto kullanmaya başladıktan sonra yaygınlaşır. Chinkon ruhları iyileştirme ve yönetme anlamına gelir. Aynı zamanda bir ilahın ruhuna bir insanın katılmasını ifade eder. Kishin bir kaminin ruhuna sahip olmak demektir. Kishinin iki türü vardır biri ani ve kendiliğinden gerçekleşir, diğeri ise chinkonun işlemi ile insanca gerçekleştirilir. Birey ile Ame no minakanushi arasındaki manevi birliktelik, kishinin en üstün biçimi olarak kabul edilir. Bkz. Tsushiro Hirofumi, Chinkon Kinshin, 2007, <http://eos.kokugakuin.ac.jp/modules/xwords/entry.php?entryID=1454>, (5.9.2018)

¹⁶⁴ Dennis Washburu and A. Kevin Reinheart, s.219; Peter B. Clarke, Encyclopedia, s.468.

¹⁶⁵ Amis, s.19.

¹⁶⁶ Stalker, s.38.

Ertesi yıl Onisaburo, Nao'nun en küçük kızı ve varisi olan Sumiko ile 1 Ocak 1900'da evlendi¹⁶⁷ ve Deguchi ailesine kabul edilerek ismi Kisaburo Ueda'dan Nao'nun vahiylerinde geçtiği için Onisaburo Deguchi olarak değiştirildi. Böylece Oomoto hareketinin de “Ortak Kurucusu” oldu.

Kurucular arasındaki yaş ve eğitim farkı zaman zaman problem olmaya ve grup içinde farklı çelişkilere sebebiyet vermekteydi.¹⁶⁸ Nao ve Onisaburo tam muhaliflerdi: Kadın ve erkek; yaşlı ve genç; temkinli ve itici; pragmatist ve eksantrik; içe dönük ve dışa dönük; okuma yazma bilmez ve eğitilmiş birçok farklılıklar vardı. Ofudesaki, bu farklılığın Oomoto'yu inşa etmenin ve dünyayı yeniden inşa etmenin tek yolu olduğunu bildirdi.¹⁶⁹

Onisaburo ve Nao'nun buluşmasından çok önce, Kami organizasyondaki görevlerindeki farklılığı bildirdi. Nao, Izu'nun Ruhu olan doğruluk ve ciddiyetle bilinirdi. Doğada, yukarı doğru alev alan yangın olacak, bu nedenle vahiyin dikey yönünü vurgulayan, yani alt ve üst arasındaki cisim sembolü olan güneştir. Mizu aslen cennetin erdemli yönetimi için tarihte antik Çin imparatoru tarafından verilen efsanevi küre idi. Onisaburo ilahi öğretileri yorumlayıp yurt dışına yayacak mizu ruhu olacaktı, doğadaki unsuru yeryüzünün yüzeyine yayılan ve böylece yatay yönünü vurgulayan su ve sembolü aydır. Nao'nun yazılarına göre, bu iki ruh bir araya geldiğinde, büyük çalışmanın temelleri atılacak ve yeni düzen eskisi üzerinde hâkim olacaktı. Kısacası Nao, manevi dünyadan vahiy alacak ve Onisaburo vahiyi dünyevi bir gerçeklik haline getirecek dini cismi oluşturacaktı. Eserin dikey ve yatay yönleri arasındaki bu işbirliği ile, Oomoto'da birlik çemberinin oluştuğu inancı bulunmaktadır.¹⁷⁰

Nao Japonya'nın Rusya'ya yenileceğini, dünyanın tahribatını kehanet etti. Japonya'nın 1905 Mayıs ayında Rus-Japon savaşında Rusya'yı yenmesi takipçileri olumsuz etkiledi. Bu kehanet başarısız olduğunda, Nao güvenilirliğini yitirdi ve pek çok takipçi kaybetti. Nao'nun etkisi azaldıkça Onisaburo'nun Oomoto üzerindeki

¹⁶⁷ Peter B. Clarke, Encyclopedia, s.469; Stalker, s.39; Hideaki Matsuoka, s.25.

¹⁶⁸ Sakae Oishi, Nao Deguchi: A Biography of the Foundress of Oomoto, çev. Charles Rowe and Yasuko Matsudaira, 1982, **Oomoto International**, <http://www.oomoto.or.jp/English/enKyos/kaisoden/index.html> (14.01.2019).

¹⁶⁹ Amis, s.20.

¹⁷⁰ Willam Gilkey, The History of Oomoto, **Oomoto International**, 1982, <http://www.oomoto.or.jp/English/enArkivo/history/index.html> (13.01.2019).

etkisi artmaya devam etti. Kurucular arasındaki ilk anlaşmazlık chinkon-kishin uygulamasıydı. Onisaburo'nun Oomoto'ya tanıttığı ritüel yöntemleriyle ruhu ele geçirme uygulaması yeni üyeler çekti. Nao, bu durumun takipçiler üzerinde Ushitora-no-Konjin'in dünya reformu planından uzaklaştırdığına aynı zamanda vahiylere otoritesini tehdit ettiğine inanıyordu. Bu durum üzerine 1906'da Onisaburo, Ayabe'den ayrıldı ve Şinto rahibi olmak isteyenler için Kyoto'da yeni kurulan bir okul olan Kōten'e Kokyuso Akademisine girdi. Klasik edebiyatın verildiği altı aylık bir hızlandırma eğitimi aldı. Akademide aynı zamanda Konomichi adlı bir dergisi olan edebiyat kulübüne katıldı.¹⁷¹

Onisaburo rahiplik sınavından geçtikten sonra mezun oldu. Kenkun Tapınağı'nda papaz olarak göreve başladı. Onisaburo'nun karizmasının ve düşüncelerinin taraftar çekmesi üzerine dikkatleri üzerine çekti. Fushimi'deki Mitake-kyo tarikatının daveti üzerine onlara katılarak, hastaları dua ederek iyileştirdi. 1907'de Osaka şubesinin yetkilisi oldu.¹⁷²

Oomoto'nun resmi olmayan statüsü, yasadışı olması, bağımsız hareket etmesini engelliyordu. 1908'de Oomoto'ya geri dönen Onisaburo resmi devlet Şinto rahibi, aynı zamanda şinto ritüel becerilerine sahip olarak yönetimi ele aldı. Oomoto dinini resmi bir şekilde yönetmek ve çalışmalarını yapabilmek için Dai Nippon Shusai-kai (Japonya Arınma ve Reform Derneği) kurdu. Seküler bir kurum olan bu dernek laik ve vatansever amaç benimsediğini iddia ederek, Oomoto'nun çalışmalarının arka planında, hareketin faaliyetlerini yürütmeye devam etti.¹⁷³

2.2. OOMOTONUN TARİHSEL GELİŞİMİ

Deguchi Nao'nun 1918'de ölümü ile Onisaburo, Oomoto'nun rakipsiz lideri oldu. Onisaburo'nun liderliğinde hareket genişlemeye ve takipçileri artmaya devam etti. 1916'da örgüt, adını Antik İmparatorluk Yolu Oomoto olarak değiştirdi. Oomoto, Japonya genelinde yayılmaya devam etti. Onisaburo fikirlerini yaymak için konferans platformları ve dergileri kullandı. Bunun için, 1917'den sonra, her ikisi de

¹⁷¹ Amis, s.21; Stalker, s.43.

¹⁷² Willam Gilkey, The History of Oomoto, Oomoto International, 1982, **Oomoto International**, <http://www.oomoto.or.jp/English/enArkivo/history/index.html> (13.01.2019).

¹⁷³ Amis, s.22.

Ayabe'de basılmış olan Ayabe Shimbun (Ayabe Haberleri) ve Shinrei-kai (Ruhların Dünyası) dergilerini kurdu. Toplumun aydın kesimine hitap etmeye başlayan Oomoto yazarları, akademisyenler ve aydınların dikkatini çekti. Oomoto'nun derslerine ve dini hizmetlerine katılmak için birçok kişi geldi. Sadece aydın kesim değil aynı zamanda gençler de Ayabe'deki merkeze gelmeye başladı. Oomoto'nun ani ve beklenmedik popülerliği diğer çevrelerde fark edildi. Çeşitli dini gruptan ve basından şiddetli eleştiriler almaya başladı.¹⁷⁴

Onisaburo, Oomoto faaliyetlerinin kapsamını genişletmeye devam etti. 1917'de Kameoka'daki Kameyama Şatosunu, satın aldı. Burası Oomoto'nun ikinci merkezi oldu. Kameoka, Kyoto'ya (yirmi iki kilometre) Ayabe'ye (elli altı kilometre) göre daha yakındı. Ayabe, büyük şehir hayatının telaşı ve karmaşasından uzakta sakin, manevi bir bölgeydi. Kameoka ise Kyoto, Osaka ve Kobe metropol merkezlerine çok daha yakın olduğu için Oomoto'nun uluslararası faaliyetleri ve dinler arası ilişkilerinin merkezi haline geldi. Oomoto'nun bu dönemde hızlı büyümesinin nedenlerinden biri, Kyoto'dan Ayabe'ye kadar olan yeni Ulusal Demiryolu hattının Ağustos 1910'da açılmasıydı. Ayabe, Omoto tarafından kutsal alan olarak kabul edilen “kutsal bahçenin” (shin'en) veya “ilahi konağın” (kami yashiki) merkeziydi. Yeni ulaşım yolları ile faaliyetler hızlandı ve takipçileri merkeze çekti.¹⁷⁵

Beş yıl içinde Oomoto, Japonya'nın tüm bölgelerinde merkezleri olan üç yüz binden fazla katılımcıya ulaştı. Her taraftan destek ve bağış gelmeye başladı. Yetkililer, öğretmenler, askerler katkıda bulundu. Bu durum dönemin hükümetini harekete geçirdi. Onisaburo, dini ve sosyal ideallerini yaymak için Ağustos 1920'de Osaka'da ofisleri olan büyük bir tirajlı günlük gazeteyi (Taisho Nichi-Nichi) satın aldı. Bir kitlesel iletişim aracının dini bir kuruluş tarafından satın alınması Japonya'da daha önce hiç rastlanılmadığı için büyük tepki çekti.¹⁷⁶

1919'da Oomoto Tokyo'da bir misyon merkezi kurdu, Kakushin-kai (Sadıklar Birliği) bir dizi ünlü, silahlı kuvvetlerden üst düzey yetkililer ve hatta üyeler çekti.

¹⁷⁴ Willam Gilkey, The History of Oomoto, Oomoto International, 1982, **Oomoto International**, <http://www.oomoto.or.jp/English/enArkivo/history/index.html> (13.01.2019).

¹⁷⁵ Nobutaka Inoue, Japanese New Religions in the Age of Mass Media, trans. Norman Havens and Carl Freire, Kokugakuin University, Tokyo, 2017, s.64.

¹⁷⁶ Peter B. Clarke, (Enclopedia), s.468; Mustafa Bıyık, s.360; Hideaki Matsuoka, s.26.

Demokratikleşme için atılan adımlar hükümeti baskı altında bıraktı. Böylece bazı gruplar, imparator sistemin kaldırılmasını ve cumhuriyetin kurulması için bir araya geldiler. 1920 Mayıs Ayında, ilk sivil hareketler ortaya çıktı. Bu durum hükümeti harekete geçirdi. Alınan ilk önlem hızla büyüyen dini organizasyonları önlemek oldu. İçişleri Bakanı, Eğitim Bakanı ve Adalet Bakanı, Oomoto ve Onisaburo'ya dikkat edilmesini ve 10 Ocak 1921'de, Başsavcı, Oomoto'nun yargılanmasını emretti.¹⁷⁷

1.2.1.İlk Oomoto Olayı

Onisaburo'nun uluslararası yaymayı amaçladığı Şintoizm'in yeni mezhebi, yetkililerin tepkisi üzerine çalışmalarına son verdi. 1921'de hükümet, Oomoto liderini tutukladı ve merkezlerini yıktı. Bu olay ilk Oomoto Olayı olarak bilinmektedir. Bu saldırı Oomoto'nun beklemediği bir durum değildi. Nao Deguchi Ofudesaki'de ve Onisaburo kehanetlerinde bu olayı öngördüğünü iddia etmektedir.¹⁷⁸

12 Şubat 1921'de iki yüzün üzerinde polis Ayebe'deki merkezi çevreleyerek aramalar yapıyor. Baskın sırasında Onisaburo, Osaka'daki gazete ofisinde imparatora ihanet suçundan tutuklandı ve gözaltında tutulmak için Kyoto'ya götürüldü. Ayabe'de, Shinrei-kai yayın müdürü Wasaburo Asano ve editörü ve yayıncısı Sukesada Yoshida gözaltına alındı. Yetkililer ayrıca Sumiko Deguchi ve tarikatın diğer üyelerine de aramalar yaptı.

İlk yargılamanın ardından savcılık tarafından suçlu olduğuna karar verilen Onisaburo beş yıl hapis cezasına çarptırıldı, Asano ve Yoshida'ya daha az ceza verildi. Haziran 1921'de kefaletle serbest bırakıldı. Bu süreç "İlk Oomoto Olayı" olarak bilinmektedir. Bu olayda, polis yaklaşık 80 Oomoto takipçisini gözaltına aldı. Deguchi Nao'nun mezarını imparatorun mezarına benzediği için yıktı. İmparatorluk Oomoto'nun Ayabe'deki merkezinin imha edilmesini emretti. Yıkımı yapan işçileri

¹⁷⁷ Willam Gilkey, The History of Oomoto, Oomoto İnternational, 1982, <http://www.oomoto.or.jp/English/enArkivo/history/index.html> (13.01.2019).

¹⁷⁸ Oomoto Foundation, s.3; Marco Sampaola, Ömoto, <https://www.britannica.com/topic/Omoto>, (13.01.2019); Dennis Washburu and A. Kevin Reinheart, s.212; Peter B. Clarke, Enclopedia, ss.468,469; Baffelli, s.131; Mustafa Bıyık, s.360.

“korumak” için üç bin beş yüz kişilik ordu ve polis görevlendirildi. 20 Ekim’de tapınak yıkıldı.¹⁷⁹

İlk Oomoto olayının ardından Omoto’nun liderleri gruptan uzaklaştı. Asano Wasaburo, 1923’te Shinrei Kagaku Kenkyūkai’yi kurdu. İki yıl sonra, Ayabe’den uzaklaştı ve daha sonra kendini manevi araştırmasına adanmıştı. Omoto’nun yayınlarının düzenlenmesinde yer alan Taniguchi Masaharu, Nao’nun “dünya yenilemesi”nin 1921’de gerçekleşmemesi üzerine hayal kırıklığına uğradı ve 1921’de de Ayabe’yi terk etti. Seichōe ile kurarak kendi hareketini başlattı. 1921 olayı, grubu maddi olarak zayıflattı.¹⁸⁰ 1925’te İmparatorun ölümü ile genel bir af çıktı. Böylece “İlk Oomoto Olayı” sona erdi ve hareket toparlanarak eski haline döndü.¹⁸¹

2.2.1. Bankyo Dokon

İlk Oomoto olayı hareketi durdurmak yerine, Onisaburo’yu Oomoto’nun uluslararası alanda ilerlemesini tetikledi. 1921 Ekim’inin sonunda 81 cilde ulaşan büyük çalışması Reikai Monogatari’yi (Ruh Dünyasından Masallar) yazdırmaya başladı. 1922’de Bahai takipçisi ile yaptığı görüşmeden sonra Onisaburo, uluslararası Esperanto dili ile ilgilenmeye başladı ve diğer dinlerle ilişkiler kurmaya başladı. 1923’te Oomoto’nun uluslararası ilişkiler için dünya halklarını ortak tarafsız bir dil ile birleştirme amacıyla resmi dil olarak Esperanto belirlendi.¹⁸²

Bankyo Dokon, Ocak 1922’de yazdırılan Reikai Monogatari’nin 23. bölümünün başlığıdır. Bankyo Dokon, "Bütün dinler aynı kökten geliyor" anlamına gelmektedir. Oomoto’nun Nao’nun yazılarının "Birliğine" dayanan inancının özü, tüm dinlerin aynı ilahi inançtan geldiğine inanmaktır. 1923 yılında, Bankyo Dokon ilkesi, Oomoto’nun Tao Yuan olarak bilinen yeni Çin Taocu dini ile yapılan dinler

¹⁷⁹ Willam Gilkey, The History of Oomoto, **Oomoto International**, 1982, <http://www.oomoto.or.jp/English/enArkivo/history/index.html>, (13.01.2019); Hideaki Matsuoka, s.26.

¹⁸⁰ Inoue, s.66; Marco Sampaola, Omoto, <https://www.britannica.com/topic/Omoto>, (13.01.2019); Peter B. Clarke, Enclopedia, s.469.

¹⁸¹ Mustafa Bıyık, s.360.

¹⁸² Amis, s.23.

arası ilişkisinin ilk adımlarından biriydi. Oomoto 1919'da Tayvan'a, 1923'te Kuzeydoğu Çin'e, 1924'te Koreye misyonerlerini gönderdi.¹⁸³

2.2.2. Moğol Seferi

Şubat 1924'te Onisaburo, İlk Olay sırasında polis tarafından soruşturma altında iken, Aikido kurucusu Ueshiba Moriheri ve bir grup takipçiyle Mançurya lideri Zhang Zuolin'in desteğiyle, yeni bir bağımsız ülke kurma umuduyla Moğolistan'a gitti. Kendisini "Moğolistan Hanı", "Sakyamuni" ve "Dalai Lama" olarak tanıtarak yol boyunca insanları iyileştirdiği iddia edilmektedir. Onisaburo'nun faaliyetleri, Mançurya'nın savaş lordu Chang Tso-Lin'in kendisini tutuklayıp Japonya'ya geri göndermesi ile sona erdi.

Onisaburo'nun Moğol Seferi, Oomoto'nun dünya birliği ideali için atılan ilk adımlardır. Onisaburo'nun planı, Orta Asya, İran, Türkiye ve son olarak Kudüs'ten Moğolistan'ın ötesine geçmektir. Kudüs'te yapmayı planladığı Noh oyunu "Batı'nın Kraliçe Annesi" için bir dizi kostüm hazırlamıştı.¹⁸⁴

2.2.3. Dünya Dini Fedarasyonu

Onisaburo, Japonya'ya geri döndüğünde dinler arası faaliyetlerini hızla sürdürdü. Eylül 1924'te, yeni kurulan bir Kore dini olan Futen temsilcileriyle bir araya geldi ve Kasım ayında, Oomoto merkezinde İslam hakkında ders vermek üzere Müslüman Muhammed Kumon'u davet etti. Kasım ayında Dünya Dini Federasyonu ile bir proje üzerinde çalışmaya başladı. Oomoto dinlerin farklı düşünce ve kavramlara göre doğal farklılıklar gösterdiğini Şinto, Budist veya Hristiyan olarak adlandırılmalarının önemli olmadığını savunmaktadır. Bütün dini gruplar ve düşünürler Oomoto'nun ideallerine uygun hareket ettiği zaman Oomoto'nun dünya birliği mümkün olacak inancı vardı. 22 Mayıs 1925'te Onisaburo sponsorluğunda

¹⁸³ Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, **Oomoto International**, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (13.01.2019); Dennis Washburu and A. Kevin Reinheart, s.224; Hideaki Matsuoka, s.26.

¹⁸⁴ Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, **Oomoto International**, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (13.01.2019) ; Stalker, ss. 147-149.

Dünya Dini Federasyonu Pekin'de açılış töreni yaptı. Konferansta, İslam, Tibet Lamaist Budizm, Futen, Hristiyanlık, Taoizm, Çinde bir din olan Yeni Dünya Kurtuluşundan temsilcilerden oluşuyordu. Toplantıyı, Japonya'nın Kobe kentindeki Tao Yuan merkezinde Tenri-kyo, Jodo (Saf Toprak) Budizm, Hinduizm, Shingon (Ezoterik) Budizm, Zen, Oomoto ve diğerlerinin temsilcilerinin katıldığı bir toplantı izledi. Bu sırada Çin ve Japonya'daki siyasi olaylar çok hızlı ilerliyordu. Federasyon ve temsil edilen dinlerin bazıları, daha sonraları ortadan kaldırıldı.¹⁸⁵

2.2.4. Aizenkai

Onisaburo tarafından 1920'lerde başlatılan bir başka uluslararası girişim, "Evrensel Aşk ve Kardeşler Derneği" olarak adlandırılan Jinrui Aizenkai idi. 1925'te kurulan bu organizasyonun, Oomoto'nun bir tür laik şubesi olması, inançsızlara açık olması ve Japonya ve Doğu Asya'daki insani ve barış inşası çalışmalarına adanmış olması amaçlandı. Derneğin kimliği ayrıca, birçok takipçiye ulaşmayı, Oomoto'ya bir din olarak bağlanmış olan dini engellemeler ve yasal komplikasyonlar olmadan Nao'nun temel ideallerinin (dinler arası ilişki, evrensel kardeşlik, hayata ve doğaya saygı) çoğunun desteklenmesine izin verdi. Ayrıca Japonya dışındaki aktiviteleri kolaylaştırdı.¹⁸⁶

Aizenkai (Evrensel Sevgi ve Kardeşlik Derneği) Asya'da, Brezilya, Afrika ve Mikronezya'da olduğu gibi neredeyse yirmi şubesi bulunan Oomoto'nun laik kolu olarak hizmet vermekteydi. Brezilya hariç, Japonya dışındaki üyeler tamamen yerel Oomoto olmayan takipçilerden oluşmaktaydı. Aizenkai dinler arası faaliyetlere katılırken, asıl odak noktası Hindistan ve Nepal'deki ücretsiz sağlık kliniklerinin kurulmasından Sri Lanka'daki organik tarım programlarına kadar uzanan insani çalışmalar olduğunu iddia etmekteydi. Aizen Yardım Fonu, çocuklara burs sağlamaktaydı. Aizenka'nın burs programlarından biri, 400'den fazla ilkokul

¹⁸⁵ Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, **Oomoto International**, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (13.01.2019); Toshio Suzuki, Soul Federation, World Government Institute, Japan, 2010, s.161; Stalker, s.153.

¹⁸⁶ Dennis Washburu and A. Kevin Reinheart, s.224; Stalker, 145.

çocuğunun okulda çalışmalarına yardımcı olmak için tohum parası sağlayan Filipinler'in Marinduque eyaletindeki bir domuz yetiştirme projesidir.¹⁸⁷

1925'te Onisaburo'nun amacı Oomoto'nun laik kolu olan Aizenkai ile diğer dinlerin takipçileriyle işbirliği insancıl çalışma yapmaktır. 1926'da, Aizenkai'nin Çin'de şubeleri bulunmaktaydı. Aynı zamanda iki Esperanto dergisini Paris'ten yayınlıyordu. O yıl, Aizenkai Avrupa elçileri, Almanya'nın Weisse Fahne (Beyaz Bayrak) manevi organizasyonu ve Bulgaristan'ın Beyaz Kardeşliği ile temas kurdu. Maneviyatçı gruplarla bu temasları İngiltere Büyük Dünya Manevi Birliği, Brezilya Liga Esperitası ve yeni Vietnam dini Cao Dai (1935) ile bağlantılar izledi.¹⁸⁸

2.2.5. Dinler için Bir Tapınak

1929'da Onisaburo, Mançurya'da Şinto ve Tao Yüan arasında ortak dua hizmetlerini yönetti ve bu ziyaret, 1931 ve 1932'de kayınpederi Hidemaru Deguchi (Üçüncü Oomoto Manevi Lider Naohi'nin kocası) tarafından takip edildi. Onisaburo, Japonya, Çin ve Avrupa'daki dinler arası faaliyetler arasında yeni bir proje tasarladı. Tüm Dinler için bir Tapınak yapmayı planladı. Bu tapınak herhangi bir dinin sınırlarının üstüne çıkarak herkese hitap edecekti. Bu tapınağın yeri için Ayabe'deki Tsuruyama ve tapınağı Choseiden (Ölümsüzlük Salonu) olarak adlandırdı.¹⁸⁹

22 Ağustos 1931'de Onisaburo, Oomoto'nun en önemli mimari yapısı olması için bir tören düzenledi. Takip eden beş yıl boyunca, bina üzerinde çalışmalar devam etti, ancak Japonya'daki siyasi durum daha da kötüleşti. Onisaburo, Japonya'nın felaketle sonuçlanacak bir savaşa katılacağına dair tahminlerde bulunuyordu ve 1930'ların Japonya'sında bu tür ifadeler son derece tehlikeliydi. Oomoto'nun artan takipçisi ve siyasi söylemleri imparatorluğu tekrar harekete geçirdi ve Oomoto'ya baskı yapmaya başladı.¹⁹⁰

¹⁸⁷ Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, **Oomoto International**, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html>, (13.01.2019)

¹⁸⁸ Oomoto Foundation, s.4.

¹⁸⁹ Stalker, s.164.

¹⁹⁰ Inoue, s.67.

2.2.6. İkinci Oomoto Olayı

Medya, Onisaburo'yu "politika ve din arasında yeni bir birlik kurma ve bir tür emperyal-dini-sosyalist toplum oluşturmakla suçladı.¹⁹¹ Aralık 1935'e kadar, Choseiden'in şubesinin yalnızca temeli tamamlandı. 8 Aralık 1935'te hükümet, İkinci Oomoto Olayında Oomoto'yu bastırmak için yola çıktığında yapılanma durdu. Polis Onisaburo, Sumiko, Hidemaru ve diğer birçok takipçiyi tutukladı ardından Ayabe ve Kameoka'daki her iki merkezi de tamamiyle yıktı. Aizenkai ve Oomoto şubeleri kapatıldı.¹⁹²

Japonya'nın II. Dünya Savaşı'na girmesinden altı gün önce grubun ikinci kuşak lideri Deguchi Sumi gözaltına alındı. Kameoka'daki tesisleri ve Ayabe'deki merkez kapatıldı. 27'si tutuklanacak olan yaklaşık 500 Oomoto lideri ve üyesi gözaltına alındı. İlerleyen yıllarda 987 kişinin tutuklandığı ve 61 kişinin suçlu bulunduğu soruşturmalar yapıldı. İçişleri Bakanlığı ayrıca Mart 1936'da tüm merkez ve yerel kilise tesislerinin yıkılmasının emrini verdi; Mart ve Haziran ayları arasında merkezler polisler tarafından dinamit kullanarak moloz seviyesine indirildi.¹⁹³

1940 yılında Onisaburo ömür boyu hapis cezasına çarptırılırken, diğer bazı Oomoto yetkililerine kısa cezalar verildi. İlk Oomoto Olayına benzer şekilde, Onisaburo ve destekçilerine, İmparatorluk Tahtını ele geçirmek 'lèse-majesté' suçlaması yapıldı (Deguchi Kyotaro, 1998). Onisaburo, karısı (İkinci Manevi Lider) Sumiko ve diğer Oomoto mahkûmları 1942'de kefaletle serbest bırakılsa da, ikinci Oomoto Olayı hareketi etkiledi. Onisaburo kalan yıllarını sessizce yaşadı, zamanını çoğunlukla sanatına adadı, ancak savaşa muhalefeti ve Japonya'nın mağlup olacağına olan inancında kararlı davrandı. Savaş sonrası yeni anayasa kapsamında din özgürlüğü ilan edildikten sonra Onisaburo, Aizen-en (Sevgi ve İyilik Bahçesi) adı altında Oomoto'yu yeniden başlattı. Ocak 1948'de Onisaburo 76 yaşında öldü.¹⁹⁴

Japon devleti tarafından yok edilmek istenilmesi, Oomoto'nun etkisinin bir tehdit olarak algılandığının kanıtıdır. Bu dönemde diğer yeni dini gruplar Oomoto ile

¹⁹¹ Roberts, 2006, s.102.

¹⁹² Oomoto Foundation, s.5; Marco Sampaola, Ōmoto, <https://www.britannica.com/topic/Omoto>, (13.01.2019); Mustafa Bıyık, s.360; Hideaki Matsuoka, s.26.

¹⁹³ Inoue, s.67. Peter B. Clarke, Enclopedias, s.468.

¹⁹⁴ Amis, s.26; Marco Sampaola, Ōmoto, <https://www.britannica.com/topic/Omoto>, (13.01.2019) ; Peter B. Clarke, (Enclopedias), s.469. ; Mustafa Bıyık, s.360.

aynı muameleleri görmüş, yasal otoritenin bu gruplara karşı tutumu da benzer şekilde gerçekleşmiştir. Çok sayıda yeni dini grup, kurucularının ve liderlerinin Taishō Döneminin son yıllarında ve Shōwa'nın ilk yıllarında tutuklanmıştır. Tutuklamaların sayısı özellikle ikinci omoto olayından sonra artmıştır. Majesteleri'ne karşı gelen gruplar, Tenri Kenkyūkai (1928) Atsnishi Aijirō (1928), Shinsei Rymajinkai (1936) Amatsuky Take, Taketo Kyomaro (1936) ve Yano Yutarō (1936) dağıtılmıştır. Çoğu durumda, suçlamalar, mevcut imparator sistemine karşı gelmekten kaynaklanmıştır.

Japon hükümeti Meiji'nin ana politikalarından biri de halk eğitimi yoluyla yükseltilmiş emperyalist kuşak ve milliyetçi duyguları telkin etmektir. Emperyal kurum hakkında artan dini tartışmalar ve hatta ulusal hedefler, o zamanın hükümet politikaları, yetkililerin bu tür dini hareketler için korku ve nefret hissetmelerine sebebiyet verdi. Yetkililer devlete özerk olan ilkelere göre genişledikleri için gruplardan korkuyorlardı.¹⁹⁵ Bu korkunun sonucunda birçok yeni dini hareket ve oluşum bastırılarak yok edilmeye çalışıldı.

2.3. OOMOTO'NUN GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

2.3.1. 1948'den günümüze Oomoto

Oomoto, kurulduğundan bu yana ilk kez, Onisaburo'nun 1948'de ölümünden sonra¹⁹⁶, kuruculardan birinin rehberliğinde değildir. İkinci Manevi Lider Sumiko (Onisaburo'nun dul eşi), 1952'den ölümüne kadar İkinci Oomoto Olayını izleyen yeniden yapılanma sürecinde Oomoto'ya liderlik etti.

2.3.1.1. İkinci Manevi Lider Sumiko Deguchi

Sumiko Deguchi, Şubat 1883'te Ayabe şehrinde doğdu ve 1952'de altmış dokuz yaşında öldü. Sumiko fakir bir ailede doğup büyüdü. Genç yaşlarında hizmetçi olarak farklı evlerde çalıştı. Sumiko Deguchi, 1900 yılında Onisaburo ile evlendi. Oomoto'nun ilk dönemlerinden itibaren, annesi ve Onisaburo ile birlikte Oomoto'nun

¹⁹⁵ Inoue, s. 68.

¹⁹⁶ Oomoto Foundation, s.6.

ilahi çalışmalarında bulundu. İkinci Oomoto olayı ile birlikte (1935'ten 1945'e kadar) Sumiko Deguchi, yaklaşık yedi yıl hapis cezasına çaptırıldı.

II. Dünya Savaşı'nın sonunda Oomoto olayları çözüldü. Bu süre zarfında hem Oomoto bünyesinde hem de Japonya'da buhran dönemi idi. Sumiko, Dünya Federasyonu hareketine katıldı. Savaşın sona ermesiyle, Japonya gıda sıkıntısı çektiği için Sumiko, Aizen Mizuho-kai ("Sevgiyle Tarım" Derneği) adında, doğal çevresel olarak sürdürülebilir yöntemlerle gıda üretimini artıran bir tarım örgütü kurdu.¹⁹⁷

2.3.1.2. Üçüncü Manevi Lider Naohi Deguchi

Oomoto'nun Kurucu Ortağı Onisaburo Deguchi ve İkinci Manevi Lider Sumiko Deguchi'nin en büyük kızı olan Naohi Deguchi 1902'de doğdu. 1990 yılında 88 yaşında öldü. 1935'teki İkinci Oomoto Olayının başlangıcında, Naohi'nin kocası Hidemaru ve Sumiko, Onisaburo ve diğer Oomoto liderleri hapsedildi. Bu süreçte olayların çözümü için avukatlarla müzakere ederek Oomoto takipçilerine liderlik etti. 1953 yılında Oomoto'nun üçüncü ruhsal lideri oldu.

Oomoto'nun 1970'li yılların sonlarına doğru Naohi altında, Dünya Federalist ve nükleer karşıtı faaliyetler gerçekleştirildi. Oomoto tarihinin üçüncü dönemi, Onisaburo ve Sumiko'nun kızı Deguchi Naohi, Üçüncü Ruhsal Lideri ile başladı. "Oomoto" adının kullanılmasına devam edilmiştir. Oomoto tarihinin üçüncü döneminde Naohi'nin önderliği altında Oomoto, sanatlara odaklanmıştır.¹⁹⁸

Naohi geleneksel Japon sanatlarına adanmış bir ortamda büyüdü. Naohi, hat sanatı, çay töreni, tiyatro, Japon tanka şiiri, iki telli koto (müzik aleti) ve diğer disiplinlerden edindiği deneyimden dolayı, geleneksel Japon sanatlarını önemsemiştir. Kişinin kendisini geliştirmesi gerektiğini vurgulayarak, takipçileri öz farkındalığa yönlendirdi. Naohi, takipçilerini onunla buluşmaya ve estetik ve kültürel konularda fikir alışverişinde bulunmaya teşvik ederek, Japonya'nın kalbi ve ruhuyla ilgili talimatlarla onları doğanın güzellikleriyle yaşamaya yönlendirdi. Naohi Deguchi'nin "Günlüğüm", "Karı Dinlemek", "Küçük Yaprakların Toplanması" gibi birçok Japonca eseri bulunmaktadır. Bu eserlerin içeriği, Oomoto takipçilerinin

¹⁹⁷ Oomoto Foundation, Oomoto's Co-Founder, Onisaburo Deguchi, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enKyos/seisi-en.html> (6.12.18); Mustafa Bıyık, s.361.

¹⁹⁸ Amis, s.27.

uyumluluğu, sosyal eleştiri, doğa ve tarih ile manevi liderin çeşitli düşüncelerinden oluşur. Kolay anlaşılır bir dille yazılmış, bir insanın hayatını nasıl yaşayacağını açıklamaktadır. Ayrıca birçok şiir kitabı da yazmıştır.¹⁹⁹

Onisaburo, resim, hat sanatı, seramik ve şiirde birçok yapıt bırakmıştır. "Sanatın dinin anası olduğunu" dile getirmiştir. Onisaburo kişisel olarak sanata daha fazla ilgi duyuyor olsa da, Naohi, geleneksel sanatları ve geleneksel Japon kültürünün korunmasını çok önemsemiş ve farkındalık oluşturmuştur. Naohi, Oomoto'daki sanat eserlerini geliştirdi ve Kameoka'daki Banshoden Tapınağı'nda bir Noh drama sahnesi kurdu. Oomoto merkezini çay tören odaları, dövüş sanatları salonları ile doldurmuştur. Oomoto'da çay ve dövüş sanatları uygulayıcıları ve ustaları yetiştirmiştir.²⁰⁰ Günümüzde Oomoto'da, inananların dini pratiklerinin bir parçası olarak bir veya birkaç geleneksel sanatla ilgilenmeleri teşvik edilmektedir.

Savaş sonrası dönemde sanatlara odaklanma, Onisaburo'nun endişelerinden biri olan dinler arası ilişki, 1972 yılında Onisaburo'nun çalışmalarının uluslararası sergisi ile başlamıştır. Üç yıldan fazla süren ve Avrupa ve Kuzey Amerika'daki on üç şehri ziyaret eden sergide, Onisaburo'nun eserleri "parıldayan kaseler" adıyla yer almıştır. Yowan, Onisaburo'nun son mirası olmuştur. Oomoto'nun Sanat Sergisi, Onisaburo, Sumiko, Naohi ve kocası Hidemaru'nun sanat eserlerini içeriyordu. Sergi New York'ta Mart Kasım 1975'te, James Parks Morton (Aziz John Katedrali'nin psikoposu) ile Deguchi Kyotaro ile katedralde yapılan Piskopos ve Oomoto Shinto ortak bir ayin yapıldı. Bu yapılan tören Şinto ve Psikoposluk arasında tarihte yapılan ilk dinler arası ilişkidir. Bu tür buluşmalar takip eden yıllarda artmıştır ve Oomoto için dinler arası ilişki bu gün hala önemini korumaktadır.²⁰¹

2.3.1.3. Manevi Lider Hidemaru Deguchi

Hidemaru Deguchi, 1897'de Okayama Bölgesinin, Kurashiki Şehrinde doğdu. 1991 Aralık ayında doksan altı yaşında öldü. 1919'da Oomoto'ya girdi ve 1928'de

¹⁹⁹ Oomoto Foundation, Üçüncü Manevi Lider, Naohi Deguchi, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enKyos/sandai-en.html> (7.12.18); John Singleton, **Learning in Likely Places: Varieties of Apprenticeship in Japan**, Cambridge University Press, United States of America, 1998, ss.80-81.

²⁰⁰ Oomoto Foundation, s.8.

²⁰¹ John Singleton, s. 68.

Naohi Deguchi ile evlendi. İkinci Oomoto Olayı sırasında, Hidemaru dört yıl hapse mahkûm edildi; bu sırada şiddetli işkenceler gördü. Serbest bırakılmasının ardından, kendini tüm insanların ruhsal kurtuluşuna adanarak, Naohi Deguchi'ye manevi destek sağladı.

Hidemaru Deguchi, "İnançla Sohbetler", "İnançla İlgili Tartışma" ve sekiz ciltlik "İnançla İlgili Düşünme" gibi birçok edebiyat eseri yazdı. Bu eserler yeni başlayanlar için rehber niteliğindedir. Eserlerinden "Anlam Arayışı", "Anlamın Yaratılması" ve "Anlamın Beyanı" olarak üç bölümden oluşan çalışması gençlerin ilgisini çekmiştir. 1984 Los Angeles Olimpiyatları jimnastik şampiyonu Koji Gushiken başarısının bu üç kitap sayesinde olduğunu söylemesi üzerine popüler olmuştur.²⁰²

2.3.1.4. Dördüncü Manevi Lider Kiyoko Deguchi

Kiyoko Deguchi, 1935 yılında üçüncü manevi lider Naohi ve kocası Hidemaru Deguchi'nin üçüncü kızı olarak doğdu. Üçüncü manevi liderin ardından, Kiyoko, 23 Eylül 1990'da Oomoto'nun dördüncü manevi lideri oldu. 2001 yılında 66 yaşında vefat etti. Geleneksel Japon kültürünü önemseyen Kiyoko Japon çay töreni, noh tiyatrosu, iki telli koto ve diğer geleneksel sanatlarda kendini geliştirerek, inanç ve yaşamın sanatla ifade edildiği inancını benimsedi. Oomoto'nun lideri olarak inananları geliştirmeye odaklandı.²⁰³

Naohi'nin 1990'da ölümü üzerine kızı Deguchi Kiyoko, Oomoto'nun Ruhani Lideri oldu. Kiyoko, etkileyici Choseiden Tapınağının 1934'te tamamlanmasına ve açılışına başkanlık etti. Kasım 1993'te İslam, Yahudilik, Hristiyanlık, Budizm, Hinduizm, Şinto, Japon ve diğer yeni dinlerin temsilcileri ve diğer gruplardan temsilciler ortak bir dua için davet edildi. Kiyoko'nun 2001'deki ölümünün ardından, Kiyoko'nun evlatlık kızı Deguchi Kurenai, Oomoto'nun beşinci ve şimdiki Manevi Lideri oldu.²⁰⁴

²⁰² Oomoto Foundation, Alternate Spiritual Leader, Hidemaru Deguchi, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enKyos/sandaiho-en.html> (7.12.18).

²⁰³ Oomoto Foundation, The Fourth Spiritual Leader, Kiyoko Deguchi, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enKyos/yondai-en.html> (7.12.18).

²⁰⁴ Amis, p.28; Bill Roberts, Aletter from Oomoto: Encounters with the Spiritual Lider, **Oomoto International**, 2002, <http://www.oomoto.or.jp/English/enVisitor/enBill12.html> (7.12.18).

2.3.1.5. Beşinci Manevi Lider Kurenai Deguchi

Oomoto doktrininde, manevi lider Kurucu Nao Deguchi'nin soyundan gelen bir kadın olmalıdır.²⁰⁵ Kiyoko Deguchi yeğeni olan Kurenai Hirose'yi evlatlık aldı ve ölümünden önce Kurenai'yi halefi olarak ilan etti.

Kurenai Jinrui Aizenkai (Evrensel Aşk ve Kardeşler Derneği)'nin etkinliklerinde bulundu. Ayabe'deki Büyük Sonbahar Festivalinde Spiritüel Lider olarak Noh tiyatrosunda bizzat rol aldı. Geleneksel şiir festivali olan Utamatsuri ve Oomoto'nun Şikoku adasındaki Tokushima şubesinin 50. Yıldönümünü kutladı. Manevi Lider, şiir festivalinde bulunarak başkanlık etti.²⁰⁶ Kurenai Deguchi şuan Oomoto'nun beşinci manevi lideri olarak ritüel, etkinlik ve festivallere başkanlık etmektedir.

2.3.2. Ruhsal Merkezler

Oomoto iki kurucu ve iki merkeze sahiptir. Merkezlerden biri Kameoka'da diğeri Ayabe'dedir. Ayabe'de bulunan manevi merkez, Kameoka'daki ise eğitim ve idari merkezdir. Oomoto, çoğunluğu Kameoka ve Ayabe'de, az miktarda da Tokyo ofisinde olmak üzere yaklaşık 200 ücretli personele sahiptir. Oomoto'nun Japonya genelinde de şubeleri vardır; bunların bazıları 50 kişiden az bazıları ise yüzlerce kişiden oluşmaktadır. Her şubenin gönüllü olarak hizmet veren bir şefi -erkek veya kadın- vardır. Her şube Tsukinamisai adı verilen aylık bir hizmete sahiptir. Bu şubeler gençlik grupları, çocuk grupları, kadınlar, orta yaşlılar ve yaşlılar için faaliyetler yürütmektedir. Oomoto'nun resmi üye sayısı yaklaşık 170.000 kişidir.²⁰⁷

Oomoto'nun profesyonel rahipleri yoktur. Ücretli çalışanların bazıları, zamanlarının çoğunu merkezdeki görevleriyle meşgul olarak geçirmektedir. Oomoto'da herkes rahip olabilmektedir. Erkekler, kadınlar ve çocuklar doktrin ve ritüelleri çalışarak, uygulamalar yapmak için sertifika alabilmektedir. Yetişkin rahiplerin çoğu, her ailenin aylık olarak evdeki tapınaklarda yaptıkları ritüeli uygulayarak başlamıştır. Şubelerin aylık hizmetlerinde, düğünlerde, cenaze

²⁰⁵ Mustafa Bıyık, s.361.

²⁰⁶ Bill Roberts, Aletter from Oomoto: Encounters with the Spiritual Lider, **Oomoto International**, 2002, <http://www.oomoto.or.jp/English/enVisitor/enBill12.html> (7.12.18).

²⁰⁷ Peter B. Clarke, Encyclopedia, s.468. ; Mustafa Bıyık, s.360; Hideaki Matsuoka, s.27.

törenlerinde ve diğer törenlerde gönüllü bir şekilde hizmet veren takipçileri bulunmaktadır.²⁰⁸

2.3.2.1. Baisho-en Ayabe

Ayabe, Kyoto'nun seksen kilometre kuzeybatısındaki Oomoto'nun doğum yeri olan kırsal bir bölgedir.²⁰⁹ Ayabe'deki Oomoto genel merkezi birçok ibadet odası ile birlikte Hongu dağının eteklerinde bulunan Baisho-en adıyla bilinmektedir. Bu merkezde dini hizmetler verilmektedir.²¹⁰

Oomoto, Kurucu Nao Deguchi'nin, dünyanın yeniden inşası ve Yeni Çağ'ın gelmesi ile ilgili ilk vahiy aldığı 1892 yılının Yeni Yılında ortaya çıkmıştır. Bugün Ayabe, Oomoto'nun manevi ibadet merkezidir. Ayabe'de inananlar İlkbahar ve Sonbahar Şenlikleri ile Setsubun Festivali'ni kutlarlar. Ayrıca her ayın ilk pazarında, evlilik törenleri ve cenaze törenlerinde bulunurlar.²¹¹

2.3.2.2. Ten'on-kyo Kameoka

Kyoto'nun yirmi kilometre batısında bulunan Kameoka,²¹² Onisaburo Deguchi'nin doğduğu yerdir. Oomoto'nun manevi merkezi, Ten'on-kyo, Kameoka bölgesinin merkezinde yer almaktadır. Kameoka, ofisleri, okulları ve koferans salonlarının bulunduğu Oomoto'nun öğretim ve yönetim merkezidir.²¹³ Ten'on-kyo, antik Kameyama kalesinin kalıntıları üzerindedir. 1868'de Meiji Restorasyonu'ndan sonra, kalenin duvarlarının yıkılması üzerine Onisaburo 1919'da tarihi kalıntıları satın alarak duvarları yeniden inşa ettirmiştir. 1935 yılında, ikinci Oomoto olayında, polis, ibadet salonları dahil tesisi tamamen yıkmıştır. 1945'te Oomoto'nun suçlu bulunmaması üzerine tesis tekrar inşa edilmiştir. Günümüzde Oomoto takipçileri,

²⁰⁸ Oomoto Foundation, Frequently Asked Questions About Oomoto, **Oomoto International**, <http://www.oomoto.or.jp/English/enFaq/indexfaq.html> (3.12.2018) ; Mustafa Bıyık, s.361.

²⁰⁹ Oomoto, Baisho-en, 1 Hongu-cho, Ayabe-shi, Kyoto-fu, 623-036 Japonya, Bkz. Oomoto Foundation, Spritual Centers, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enSeic/seicm-en.html> (3.12.2018)

²¹⁰ Peter B. Clarke, **Bibliography of Japanese New Religious Movements**, Routledge, New York, 2013, (Bibliography), s.189. ; Mustafa Bıyık, s.361.

²¹¹ Oomoto Foundation, Spritual Centers, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enSeic/seicm-en.html> (3.12.2018)

²¹² Oomoto, Ten'on-kyo, 1 Uchimar, Aratsuka-cho, Kameoka-shi, Kyoto-fu, 621-8686 Japonya, Bkz. Oomoto Foundation, Spritual Centers, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enSeic/seicm-en.html> (3.12.2018)

²¹³ Peter B. Clarke, Bibliography, s.189. ; Mustafa Bıyık, s.361.

Ten'on-kyo'da Yaz Büyük Festivali'ni kutlarlar. Ayrıca her ayın ilk Pazar günü aylık törenler yaparlar. Keza düğün törenleri de bu merkezde yapılır.²¹⁴

²¹⁴ Oomoto Foundation, Spritual Centers, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enSeic/seicm-en.html> (3.12.2018).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

OOMOTO'DA İNANÇ, İBADET, UYGULAMA VE GÖRÜŞLER

3.1. ŞİNTOİZM'İN OOMOTO'YA ETKİSİ

Oomoto kendini, Japonya'nın yeni dinlerinden olan bir Şinto mezhebi olarak tanıtmaktadır. On dokuzuncu yüzyılın ortalarından günümüze kadar Şintoizm'den gelen yüzlerce dini mezhep kurulmuştur. Şintoizm'in aksine tüm bu mezheplerin kurucuları bulunmaktadır. Bu mezhepler kurucularının görüşleri etrafında şekillenmiştir. Bunlardan bazıları yeni bir din olarak nitelendirilirken, bazı araştırmacılar onları “yeni dinî akımlar” olarak isimlendirmiştir. Kendilerini mezhep olarak tanımlayan bu hareketler genellikle karizmatik kuruculara sahip, mutluluk ve başarı getireceği iddiasıyla ortaya çıkmış Şinto kökenli gruplardır. Bu grupların sayısı 1924 yılında 98 iken, 1935'te 1000'in üzerine çıkmıştır. Bu sayı gün geçtikçe artmıştır; öyleki, artık günümüzde net bir rakam vermek güçleşmiştir. Devletin resmi olarak tanıdığı 13 dinî akım bulunmaktadır. Bu dini akımlar: İzumo Taişa-kyô, Şinto Tai-kyô, Şinri-kyô, Şinto Şûsei-ha, Taisei-kyô, Cıkkyô-kyô, Fuso-kyô, Ontake-kyô, Şinşu-kyô, Misogi-kyô, Kurozumi-kyô, Konkô-kyô, Tenri-kyô'dur.²¹⁵

Her ne kadar Oomoto bu mezheplerin en büyüğü olmasa da, birçok nedenden dolayı en etkili YDH'den biri olarak gösterilmektedir. Oomoto'nun ardından kendisinden türeyen yeni oluşumlar meydana gelmiştir. Günümüzde Japon dinleri tarafından uygulanan dinler arası ilişkilerin ilk uygulayıcılarından birisidir.²¹⁶ Oomoto'nun inanç ve öğretilerini ele almadan önce bu hareketin kendisinden çıktığı Şintoizm'e kısaca değineceğiz.

Şintoizm, Japonya'nın özgün halk dinidir. Budizm'in MS 600 civarında Çin'den gelmesinin ardından, “Şinto²¹⁷” adı, çok eski tarihlerden beri var olan yerli

²¹⁵ Şenavcu, Japon Budizmi, ss.35,36; Mateen, s.95.

²¹⁶ Inken Prohl ve John K. Nelson, s.246; Oomoto Foundation, Frequently Asked Questions About Oomoto, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enFaq/indexfaq.html> (11.2.2019).

²¹⁷ Şinto iki ideogramdan oluşur: Yerli kami terimiyle eşanlamlı olan (şin) ve “yol” anlamına gelen miçi terimiyle eşanlamlı olan (do veya to). Çince bir kelime olan Şinto'nun Japonca karşılığı Kami-no-miçi'dir. Bkz. Sokyô Ono, **Kamilerin Yolu**, çev. Suat Ertüzün, Okyanus Yayıncılık, 2004, s.14; George A. Cobbold, **Religion in Japan: Shintoism-Buddhism-Christianity**, JB Young and CO, New York, 1894,s.7.

inançları tanımlamak için kullanıldı. Şinto, “tanrıların-kamilerin yolu” anlamına gelmektedir. Tabiat, insanlar ve tanrılar arasındaki uyumun önemi ve her ikisinin de temel bir inancıdır. Şinto hem kamilere kişisel bir inanç hem de kamilerin iradesine uygun bir hayat tarzıdır.²¹⁸ Şintoizm Japonya’daki en eski ve yerli din olarak kabul edilir.²¹⁹ Doktrinlerden arınmış ve ahlaki öğretilere derinlemesine girmeyen halk inançları ve doğa ibadeti gibi özellikleri nedeniyle, genellikle ilkel bir din olarak tanımlanır. Tarih öncesi çağlardan günümüze kadar Japonya’nın yerli dini olmaya devam etmektedir.²²⁰

Şinto eski insanların, şeytanlardan ve doğaüstü güçlerden korkması üzerine, kendilerini korumak için tanrılara sığınmasıyla ortaya çıkmıştır. Japonya’da Şintoizm üç aşamadan geçmiştir. Bu aşamalar şunlardır: Mitolojik dönemlerden başlayan ve Budizm’in Japonya’ya girişine kadar devam eden dönem (MS. 552), Budizm, Şintoizm mücadelesinin başladığı 9. Yüzyıla kadar süren dönem ve Şintoizm ve Budizm’in birbirinden ayrıldığı, 1192’den 1868 reformuna kadar devam eden dönem. Şintoizm inancında Japonya’nın ve kamilerin ortaya çıkışı birbiriyle hem kardeş, hemde karı koca olan Gök (Baba Tanrı) ve Yer (Ana Tanrı)’in bütün Japon adalarını ve diğer tanrıları doğurması ile gerçekleşmiştir.²²¹ Kojiki’de²²² Şinto yaratılış miti şu şekildedir:

“Gök Kamileri tarafından yeryüzünü yaşanabilecek bir yer haline getirmekle görevlendirilen (kadın) Izanami ile (erkek) Izanagi, gökyüzü ile yeryüzünü birbirine bağlayan köprünün üzerinden aşağıya kutsal mızrağı sarkıtarak okyanusu karıştırırlar. Mızrağın ucundan akan damlayla Onogoro adası meydana gelir. Bu adaya indiklerinde inşa ettikleri kutsal bir sütun etrafında dönmeye başlayan çift buluştukları zaman ilk konuşan Izanami olur ve Izanagi’ye iltifatlar eder. Böylece evlenmiş olurlar; ancak ilk önce kadının konuşmuş olması bu evliliği lanetler ve doğan çocukları küçük Japon adalarını meydana getirir. Izanami ile Izanagi, Gök Kamilerinin emriyle bir kez daha evlenirler. Bu

²¹⁸ Nancy K. Stalker, **History and Culture from Clasical to Cool**, Univrsit of California Press, California, 2018, s.18; Ono, s.15.

²¹⁹ Bae, s.101.

²²⁰ Kuroda Toshio, **Shinto in the History of Japanese Religion**, çev. James C. Dobbins and Suzanne Gay, Journal of Japanese Studies 7, 1981, s.1.

²²¹ Kitamura, s.133; Nancy K.Stalker, s.20.

²²² *Kojiki* (“Kadim Meslelerin Kaydı”) miladi takvimle 712 yılına dayanan Çin ideogramlarıyla yazılmış İmparatorluk ailesi ve Japon toplumunun tarihi, gelenekleri, Şinto törenleri ve pratiklerini, mitlerini anlatan Japonca bir eserdir. Bkz. Ono, s.20.

sefer Izanagi, Izanami'den önce konuşur ve doğan çocukları sekiz büyük adayı, yani Japonya'yı meydana getirir."²²³

Japonya'da dağ, ırmak, ağaç, ateş, gök gürlemesi, fırtına, yağmur gibi onbinlerce tanrı olduğu söylenir. Her meslek sahibine özgü Tanrılar da vardır. Şintoizm ata ve doğa ibadetinin bir kombinasyonudur.²²⁴ Şintoizmde ölümler yaşayanlara muhtaçtır. Kendilerine ikram yapıldığı mezarlarına yiyecek, içecek, eşya konulduğu zaman mutlu olurlar. İmparatorun atalarının ruhları ilk gelen ruhlardır. İmparator Güneş Tanrısının torunudur.²²⁵

Şintoizm'in kendi içinde türleri bulunmaktadır. Bunlar; Halk Şintosu, Mezhep Şintosu, Tapınak Şintosu ve Devlet Şintosudur.²²⁶ Şintoizmde bir peygamber kurucu veya kutsal metin yoktur. "Şinto" kamilere imanı, kamilere yapılan ibadet ve amelleri ifade etmektedir. Şinto'da her şeyin yaratıcısı mutlak bir tanrı yoktur. Dünyanın idamesi kamilerin görevlerindeki uyumlu işbirliği ile gerçekleşir.²²⁷

Oomoto Şintoizm'in etkisi altında gelişmiştir ve kendisini bir şinto mezhebi olarak takdim etmektedir. Pek çok konuda Şintoizm'in görüşlerini savunmaktadır.

3.2. OOMOTO'DA İNANÇLAR

3.2.1. Oomoto'nun Tanrı İnancı

Oomoto'nun ritüelleri, mimarisi ve kıyafetleri Şinto'nun özgün uygulamalarına dayanır. Oomoto Şintoizm gibi birçok kaminin/tanrının var olduğunu inanır, ancak kamilerin/tanrılarının hepsi aynı Evrenin Yüce Tanrısından gelmektedir. Şintoizmin aksine Oomoto'da Tek tanrı inancı mevcuttur.²²⁸

²²³ Eylül Arslan, **Çin, Japon ve Kore Mitolojilerinin Ortak Söylenceler Üzerinden İncelenmesi**, Doğu Asya Araştırmalar Dergisi, C.2, S.1, Bahar 2019,s.106.

²²⁴ Cobbold, s.7.

²²⁵ Kitamura, s.133.

²²⁶ Naokazu Miyaji, "What is Shinto?", **Contemporary Religions in Japan, International Institute for the Study of Religions**, Cilt:10, Sayı: 1-2, Tokyo, 1969, s.40.

²²⁷ Ono, ss.15,18.

²²⁸ Bill Roberts, A Leter from Oomoto, **Oomoto International**, 2001, <http://www.oomoto.or.jp/English/enVisitor/enBill2.html>, (12.2.20019) ; Mustafa Bıyık, s.360.

Hareketin “Unu Dio, Unu mondo, Unu Interlingvo²²⁹” sloganında olduğu gibi Tanrının birliğine yapılan bir vurgu vardır. Aynı zamanda Oomoto’nun tanrı inancı düşünüldüğü gibi basit bir monoteizm değildir. Monoteist, politeist ve panteist bir tanrı inancı bulunmaktadır. Oomoto varlığın kaynağı, ilk sebebi olan mutlak bir tanrıya inanmaktadır. Bu sonsuz mutlak tanrı “Ookunitokotachi” veya “Amenominakanushi²³⁰” olarak adlandırılır. Bununla birlikte Oomoto, Şinto tanrıları veya diğer dinlerin tanrılarını yok saymaz. Bu diğer tanrılar veya kamiler, Tanrının bir parçası veya onun tecellileri olarak kabul edilir.²³¹ Bu nedenle Oomotomensupları belirli bir kamiye dua ettiklerinde, bu kaminin tek bir Tanrı’nın tezahürü olduğuna inanırlar. “Büyük Kaynak” veya “Büyük Köken” anlamına gelen “Oomoto” adı bu noktayı vurgulamaktadır. Oomoto tek tanrılıdır, ancak Yahudilik, Hristiyanlık veya İslam’da olduğu gibi bir tek Tanrı inancı yoktur. Teologlar, Oomoto gibi diğer dinleri “kapsayıcı monoteizm²³²” olarak nitelendirmiştir. Bu dinlerde birçok tanrının var olduğu, hepsinin aynı olduğu ve tek bir kaynaktan geldiğine inanılır; bu nedenle hangi ad veya ritüelle Tanrı’ya tapıldığı önemli değildir. Oomoto, zaman içinde tüm tanrıların, dinlerin, peygamberlerin aynı kaynaktan Evrenin Yüce Tanrısı’ndan geldiğine inanır. Bu inanç, Oomoto’nun dinler arası ilişkilerde aktif olmasının bir nedenidir.²³³

Öte yandan, Oomoto yaratıcı ile yaratılış arasında bir ayrım gözetmez. Tanrı, evrenin özü ve tüm evreni kaplayan ilahi bir karakterdir. Tanrının her şey ve her şeyin içinde olmasının yanı sıra Tanrının yaratılışın ötesinde olduğuna inanılır. Oomoto’da Mutlak Tanrı Ookunitokotachi (Amenominakanushi) inancı var iken

²²⁹ Onisaburo “Tek Tanrı, Tek Dünya, Tek Dil/Uluslar arası Dil” mottosunu, Esperantoyu Oomoto’ya tanıtırken kullanmıştır. Bu tanıtımı yaparken Japonca değil Esperanto kullanılmıştır.

²³⁰ Bu terim diğer tüm tanrılardan önce başlangıçta var olan bir tanrı için Şintoizm’de de kullanılır. Bkz. Amis, s.33.

²³¹ Bu tanrılar göklerin ve yerin tanrılarını aynı zamanda melekleri ve kamileri içerir. İnsan vücudunun uzuvlarında olduğu gibi her tanrının evrende belirli bir görevi vardır. Bkz. Amis, s.33.

²³² Dinlerin çeşitliliği kousunda üç farklı tavır söz konusudur: Ateist tavır; tüm dinler yanlıştır. Teolojik tavır; sadece benim inandığım din doğrudur. Çoğulcu tavır; tüm dinler doğrudur. Ateist tavır bir kenara bırakıldığında, dinlerin birbirlerine bakış açıları üç farklı şekildedir: Dışlayıcılık: Tek bir dinin doğruluğunu kabul eder ve diğer dinleri kabul etmez. Kapsayıcılık: Hak olan tek bir din vardır ve bu diğer dinleri de kapsar. Çoğulculuk: Hiçbir din diğerlerini dışlayamaz veya kapsayamaz. Tüm dinler aynı hakikati farklı ifade biçimleri ile ele alır. Bkz. Latif Tokat, “Dini Çoğulculuk Hangi Açıdan Mümkündür?”, **Milel ve Nihal İnanç, Kültür ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi**, Cilt: 4, Sayı: 2, Mayıs – Ağustos, 2007, ss.50,51.

²³³ Oomoto Foundation, Frequently Asked Questions About Oomoto, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enFaq/indexfaq.html>, (11.2.2019) ; Mustafa Bıyık, s.361.

Ushitora-no-Konjin bu inancın neresindedir? Sorusu akla gelmektedir. Bu soruyu cevaplamak için, Oomoto'nun kuruluşunun arkasında yatan mitolojiyi incelemek gerekmektedir. Oomoto doktrinine göre, Ushitora-no-Konjin, yeryüzünün yöneticisi ve tüm dünya yaşamının tanrı babası olan Kunitokotachi ile aynıdır (Ookunitokotachi ile karıştırılmamalıdır). Kunitokotachi/Ushitora-no-Konjin, mutlak Tanrı'nın bir özüdür. Tanrıların antik çağında, Kunitokotachi, uyum ve barışın egemen olduğu altın bir dönemde yeryüzüne hâkimdi. Yozlaşmış ve tembel olan diğer tanrılar, Kunitokotachi'den korkmaya başladılar. Güçlerini birleştirerek Kunitokotachi'yi dünya'nın kuzeydoğusuna inzivaya zorladılar. -Ushitora kuzeydoğu anlamına gelmektedir.- Böylece, yozlaşmış ve materyalist tanrıların egemenliği altında, şiddet ve bencilliğin arttığı dünya bozulmuştur. Bu durum dünya felaketin eşiğine gelene kadar ısrarla kötüleşerek devam etti. Böylece Ushitorano-Konjin 1892'de, dünyanın yok edilmesi ve yeniden inşasını Deguchi Nao aracılığıyla ilan etmek için inzivaya çekildi. Burada Kunitokotachi gibi güçlü bir Tanrı'nın neden böyle bir zorlanmaya izin verdiği sorusu akle gelir. Oomoto'nun doktrinlerinde bu sorunun açıklaması basit bir analogi ile yapılmıştır: Kunitokotachi'yi inzivaya zorlayan tanrılar ebeveynlerine karşı isyan eden gençler gibidir. Kendi hatalarını yapmalarına izin verilir. Ancak, durum kritik bir noktaya ulaştığında, sorumlu olan "ebeveyn" felaketi önlemek için müdahale etmek zorunda kalır.²³⁴

3.2.2. Öğretiler ve İlkeler

Onisaburo Deguchi, öğretilerin özünü şu vahiy ile açıklamıştır: “Tanrı, tüm evreni kapsayan Ruh'tur ve insan cennetin ve yeryüzünün var olmasının nedenidir. Tanrı ve insan bir olduğunda, sonsuz güç tezahür edecektir. Oomoto'nun inancının özüne göre, Tanrı insanların yardımıyla dünyayı arındırmak ve yeniden inşa etmek için çalışmaktadır. Bu görev tamamlandığında, Tanrı, insanlar ve doğanın tamamı, yeryüzünde ve ruh âleminde barışçıl bir şekilde var olacaktır. İnsanlar dört öğretiye ve dört ilkeye göre yaşamalıdır. Bunlar İlahi Plan için temeldir ve tüm insanların yaşamlarına uygulanabilir niteliktedir. Ayrıca Oomoto'nun öğretilerini ve ilkelerini

²³⁴ Amis, ss.33,34; Inga Bardsen Tollefsen and Christine Giudice, s.169.

takip edip etmeme konusunda Tanrı insanlara seçim özgürlüğü vererek, karar vermekte özgür bırakmıştır.²³⁵

3.2.2.1. Dört Öğreti

Oomoto'nun ilahi Planı (Yeryüzündeki Cennetin Krallığının İnşası) için insanlığın yaşamında uygulanacak dört öğreti bulunmaktadır.

İnsanların önemli bir yaşam sürmeleri için var olduğu düşünülen temel kurallar:

1. Yaşam ve Evrenle uyumlu bir işbirliği
2. Vahyin Tanrısal gerçeği ve onun dersleri
3. İnsan, Toplum ve Kozmos için doğal davranış modeli
4. İçgüdüsel yaratıcı dürtüler²³⁶

3.2.2.2. Dört İlke

1. Aklın ve bedenin arınması yoluyla: Sıfırlık.
2. İlahi İradenin iyiliğine inanmak: İyimserlik.
3. Sosyal gelişmenin bir yolu olarak: İlerlemecilik.
4. Bütün ikiliklerin birleştirilmesi: Uzlaştırıcılık (iyi ve kötü; zengin ve fakir; insanlar ve doğa; insanlar ve Tanrı, vb.).

Bu dört ilke, doğru yaşam için bir prensip olarak düşünülmektedir. Onları uygulayarak, insan evrenle uyum içinde yaşayabilir ve ruh ve bedende cennetsel bir yaşam sürdürebilir.²³⁷

²³⁵ Oomoto Foundation, Frequently Asked Questions About Oomoto, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enFaq/indexfaq.html> (11.2.2019).

²³⁶ Oomoto Foundation, Frequently Asked Questions About Oomoto, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enFaq/indexfaq.html>, - (11.2.2019).

²³⁷ Oomoto Foundation, Frequently Asked Questions About Oomoto, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enFaq/indexfaq.html> (11.2.2019).

3.2.3. İlahi Vahiy

İddialara göre Nao, 3 Şubat 1892 gecesi, Ayabe'deki evinde, kendisini Ushitora ve Konjin olarak tanımlayan bir kami tarafından ele geçirildi. Kami Nao'yu ilk ele geçirdiğinde, dünyayı arındırmak ve yeniden inşa etmek için geri döndüğünü söyledi. İlahî vahiyler neredeyse her gün geldi. Ushitora Konjin Nao'ya vahiyleri bildirirken Nao'nun içinden gelen sesin şiddeti ve yüksekliği nedeniyle çevresindekiler rahatsız oldu ve onu kilitli bir odaya kapattı. Nao bunun üzerine iletişim kurmanın başka bir yolunu talep etti. Kısa bir süre sonra, bildirimlerini, kehanetlerini ve talimatlarını otomatik yazı yoluyla yazmaya başladı. Okuma yazma bilmemesine rağmen, bir fırça alarak eli iradesi dışında otomatik olarak okuyamadığı şeyleri yazdı. Yazdıklarını ancak okur yazar kişiler tarafından öğrenebiliyordu. Nao ölümüne kadar 26 yıl boyunca, Ushitora no Konjin'den 200.000'den fazla sayfa vahiy aldı ve onları yazıya geçirdi.²³⁸

Oomoto, Tanrı'nın insanlık tarihi boyunca birçok kültürde, zamana ve mekâna uygun şekillerde açığa çıktığına inanmaktadır. Nao'nun ilk ilahi vahyi, 1892'de, dünya genelinde ekonomik ve politik karışıklığın hakim olduğu, bundan dolayı birçok farklı dini hareketin ortaya çıktığı dönemde gelmiştir. Bu dönemde Mormonlar (1830), Bahai (1863), Hristiyan Bilimi (1879), Çin'deki Dao Yuan (1921) ve Vietnam'daki Cao Dai (1926) dâhil olmak üzere birçok yeni dini hareket ortaya çıkmıştır. Nao'nun bu ruhani güçle günlük iletişiminin peygamberlerin aldığı ilahî vahiylerle aynı olduğunu ileri sürmektedir. Bu otomatik yazıları, Avila'lı Teresa gibi, on dördüncü ve onbeşinci yüzyıldaki diğer Avrupa Hristiyanları tarafından tarif edilen deneyimlere benzetmektedir. Onisaburo'nun manevi dünyadaki seyahatleri, Eski Ahit peygamberleri, bazı Hristiyan mistikleri ve şamanlarının çeşitli kültürlerdeki çağlar boyunca bildirdiği deneyimlere eş tutulmaktadır.

²³⁸ Bill Roberts, A Letter from Oomoto, **Oomoto International**, <http://www.oomoto.or.jp/English/enVisitor/enBill2.html>, (12.3.2019) Oomoto Shin'yu, <https://www.revolvy.com/page/Oomoto-Shin%27yu>, (12.3.2019); Amis, s.13; Johnson, s.109; Toshio Suzuki, s.161; Isao Deguchi, s.230; Inga Bardsen Tollefsen and Christine Giudice, s.172.

3.2.4. Kutsal Kitaplar

Oomoto'nun iki kurucu figürü olduğu gibi, iki kutsal kitabı vardır. Bu kitaplarda, yazarları gibi, oldukça farklı stil ve tonlara sahiptir. Kurucular Nao ve Onisaburo Deguchi aracılığıyla "Oomoto Shin'yu (İlahi Vahiy)" ve "Reikai Monogatari (Manevi Dünyadan Öyküler)" yazılmıştır. Bu kitaplar Oomoto'nun kutsal yazılarıdır. Kurucular ve Manevi Liderler, öğretiler hakkında da birçok kitap yazmıştır. Nao'nun aldığı vahiyler "Fırçanın Ucundan" anlamına gelen "Ofudesaki" olarak bilinen Oomoto'nun kutsal kitaplarından biridir. Aynı zamanda "Oomoto Shinyu" ("İlahi Vahiy") olarak da bilinir. Diğer kutsal kitap olan Onisaburo tarafından yazılan "Reikai Monogatari"dir. Sadece birkaç bölümü İngilizce ve Esperanto'ya çevrilmiştir.²³⁹ Oomoto'nun ilk kutsal kitabı; "Fırçanın Ucundan" anlamına gelen Ofudesaki'dir. Bu kitap, Deguchi Nao'nun otomatik yazılarının toplamının, düzenlenmemiş formudur. Nao'nun tüm otomatik yazıları tamamiyle hiragana ile yazılmıştır. Noktalama işaretlerinin olmadığı ve birçok belirsiz terimin kullanıldığı, yazıların okunması oldukça zordur. Klasik yazı alanında eğitimli Onisaburo, vahiyleri açıklığa kavuşturma görevini üstlenmiştir. Kelimelerin anlamı, noktalama işaretleri ve kanjilerle metni düzenleyerek anlaşılır hale getirmiştir. Onisaburo, Japon hükümeti ve İmparatoru için kritik olan bazı eleştirel pasajları metne dâhil etmemiştir. Bu beş ciltlik metin Oomoto Shinyu (Oomoto'nun İlahi Vahiyleri) olarak adlandırılmıştır. Oomoto'nun öğretisine göre Nao'nun otomatik yazılarını sadece Onisaburo tamamen kavrayarak yorumlayabilir. Bu nedenle, bir Oomoto inananı Nao'nun vaiyelerini Onisaburo'nun objektifinden görmektedir. Bu uygulama Japonya'nın dinlerinde görülmektedir. Çoğu zaman bir dişi medyum kamiye aracı olmakta, erkek rahip veya şaman tercüman olarak görev yapmaktadır.²⁴⁰

Ofudesaki/Oomoto Shinyu'nun içeriğine bakıldığında, kıyamet ve peygamberlik konuları görülmektedir. Dünyanın içinde bulunduğu durumu ve

²³⁹ Peter B. Clarke, Encyclopedia, 470; Oomoto Foundation, Frequently Asked Questions About Oomoto, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enFaq/indexfaq.html>, (11.2.2019); Oomoto Shin'yu, <https://www.revolvy.com/page/Oomoto-Shin%27yu>, (12.3.2019); Mustafa Bıyık, s.360.

²⁴⁰ Amis, s.29; Stalker, s.38.

gidişatını kınamıştır. Okuyucuları sürekli olarak dünyanın gelecekteki yıkımı ve onu takip edecek olan yeniden inşası konusunda uyarmıştır. Bu yenilenme yoksulluğun ve aşırı zenginliğin olmadığı, insanlığın Tanrı ve doğa ile uyum içinde yaşadığı ütöpik bir dünyadır. Ofudesaki, insanların “yüreklerini temizlemelerini” gerektiğini aynı zamanda sanayileşmeden, kapitalizmden arınmış, daha basit, tarımsal bir yaşam tarzına geri dönmelerinin ihtiyacını vurgulamaktadır. Ofudesaki'nin o zamanki odağı çağın ve fiziksel dünyanın içsel yenilenmesidir. Oomoto'nun ileriki dönemlerinde daha yaygın olan maneviyat ile meşgul olma kaygısı yoktur. Oomoto'nun ikinci kanonik metni, Onisaburo'nun hacimli çalışması (Ruh Dünyasından Masallar) Reikai Monogatari'dir. Bu 81 ciltlik çalışma, Onisaburo'nun Takakurna Dağı'ndaki bir haftalık gizemli deneyiminde ruh âlemleri arasındaki yolculuklarını anlatmaktadır. Reikai Monogatari'nin içeriği, tarzı ve edebiyatı Ofudesaki'den daha farklıdır. Ruh âlemlerine yolculuğunu anlatırken bu âlemleri cennetsel alemlere, ara alemlere ve iç alemlere ayırmıştır. Onisaburo çeşitli tanrılar ve dini figürlerle (hem Japon olan hem de olmayan), şeytanlar, ruhlar ve diğer mitolojik varlıklar ile karşılaşır. Eserde Japon mitolojisine, diğer dünya dini geleneklerinin teolojisine ve Batı düşüncesine yapılan atıflar yazarın bilgisini kanıtlamaktadır. Onisaburo, Tanrı'nın kutsallığını, Tanrı ile insan arasındaki ilişkiyi, Oomoto'nun kökenini, manevi dünyanın durumunu, evrenin yaratılmasını, dünyanın ilahi yönetimini, ahlak, siyaset, ekonomi, eğitim, sanat, sevgi konularını kapsıyordu. Monogatari barış ve sevgiye vurgu yaparak, yabancı düşmanı yurtseverliği kötüler ve evrensel kurtuluş felsefesini teşvik eder. Bundan dolayı Emperyal hükümetin Onisaburo'yu tehdit olarak görmesine şaşmamak gerekmektedir.²⁴¹

İki kanonik yazı ele alındığında, Oomoto inananlarının Reikai Monogatari'yi tercih ettikleri gözlemlenmektedir. Bunun nedeni muhtemelen, Ofudesaki'de olduğu gibi dünya reformu, kıyametin tahminleri gibi bir zamana dayanmamasıdır. Modern teknolojik açıdan gelişmiş Japonya'da, Nao'nun zamanında yaşanan yoksulluk, sosyal eşitsizlik, yozlaşmış çağ ile ilgili kehanetler ve ütöpik dünya vaatleri daha az ilgi çekmektedir. Öte yandan, Onisaburo'nun yazıları Ofudesaki'den daha açık ve net olmasına rağmen, çeşitli durumlara bağlanabilecek geniş bir yorum yelpazesine

²⁴¹ Amis, ss.30,31.

sahiptir. Aynı zamanda Reikai Monogatari inananların düzenli manevi ibadetleri üzerinde daha fazla durmaktadır. Bundan dolayı inanlar 81 ciltlik çalışmanın tamamını bir yıl boyunca okumaya çalışmaktadır. Oomoto inananları her yıl 18 Ekim gecesi, Onisaburo Deguchi'nin çalışmalarını birlikte okumak için toplanmaktadır. Katılan herkes aynı anda ve farklı bölümlerden yüksek sesle metinler okumaktadır. Onisaburo Deguchi, 18 Ekim 1821'de başlayan manevi deneyimlere dayanarak 81 cilt (200.000 sayfa) yazı yazdırmıştır. 1921-26 ve 1933-34 yıllarında yine dört ya da beş çalışma yapmıştır. Bu göreve başladığı tarihin anısına, Oomoto takipçileri, her 18 Ekim'de Kameoka merkezindeki ana ibadet salonunda özel bir etkinlik yapmaktadır. Etkinlik, 20 dakikalık ibadet ile başlamaktadır. Katılan herkes aynı zamanda “Manevi Dünyadan Öyküler” kitabını da getirmektedir. Yapılan ibadetten sonra, belirlenen zamanda, herkes getirdikleri bölümü yüksek sesle okumaktadır. Japonya'nın herhangi bir yerindeki Oomoto takipçileri de aynı anda Kameoka'da yapılan bu okumalara katılmaktadır.²⁴²

Hareketin sınırlı kaynakları ve çok sayıda yazı olması nedeniyle iki kanonik eserin diğer dillere çevrilmesi zor olmuştur. 1999'da Oomoto Shinyu Esperanto'ya çevrilmiştir. Uluslar arası bir basım olan bu eser beş cildin bir cilde indirgenerek kısaltılmıştır. Aynı kısaltılmış metin Portekizcede de bulunmaktadır. Reikai Monogatari'nin çevirisi daha da zor olmuştur. Onisaburo'nun eserlerinden alıntılar, Oomoto'nun Esperanto ve İngilizce dergilerinde 1920'lerden beri sürekli yayınlanmakla birlikte, bugüne kadar kapsamlı bir çeviri tamamlanmamıştır. Oomoto Doktrinal Departmanı Müdürü Saito Hiroshi, Reikai Monogatari'nin çevirisinin oldukça zor olduğunu belirtmiştir. Eserin uzunluğuna ek olarak (Oomoto Shinyu'nun beş cildine karşı 81 cilt), Onisaburo'nun dilinin nüanslarını diğer dillerde ortaya koymak zordur. Onisaburo kelime oyununu ve kelimelerin çift veya çoklu anlamlarını geniş ölçüde kullanmıştır. Bu nedenle, Oomoto Shinyu, resmi olarak yabancı dilde yayınlanan ilk metin olmuştur.²⁴³

²⁴² Bill Roberts, A letter from Oomoto, **Oomoto International**, 18.10.2001, <http://www.oomoto.or.jp/English/enVisitor/enBill2.html>, (12.2.2019) ; Amis, ss.31.

²⁴³ Amis, s.32.

3.2.5. Evrensel Dil: Esperanto

Esperanto, 1887 yılında Polonyalı bir Yahudi ve göz doktoru olan Dr. Ludoviko Zamenhof tarafından, herhangi bir millet veya kültürün ötesinde evrensel bir dil olarak kuruldu.²⁴⁴ Bu dilin kurucusu olan Zamenhof (1856-1917) dönemin Rus imparatorluğunda olan Bialystok şehrinde doğmuştur. Zamenhof'un "Uluslararası Bir Dil" kitabı 1887'de Varşova'da yayınlanmıştır. Esperanto dünyaca konuşulan ortak dil anlayışı ile kurulan ilk dildir. Yapay bir dil olan Esperanto farklı dillerin gramer yapısının bir karışımından oluşmaktadır. Dünya dili olma amacı olsada, Esperanto'yu kullanan kişi sayısı 100.000 kişiyi geçmemektedir. Akıcı konuşan kişi sayısı da 3.000 ile 30.000 kişi arasındadır.²⁴⁵

Esperanto, Onisaburo'nun 1923'te Oomoto dilini benimsemesi nedeniyle Oomoto'da önemli bir rol oynamıştır. Onisaburo Esperanto'yu ilk duyduğunda cennetin dili olduğunu açıklamıştır. 1923'te Esperanto'yu evrensel dil olarak benimsemiştir. Oomoto, konferanslar, yayınlar ve atölye çalışmaları yoluyla Esperanto'yu tanıtmıştır. Oomoto'nun websitesinin bir kısmı Esperanto dilindedir. Oomoto'nun yenilenmiş dünya inancında, hiçbir siyasi, dini çatışma veya rekabet olmadan, tüm insanlar için aynı barış, uyum ve refah hedefleri için çalışmaktır. Bu amaca ulaşmak için her insanın ana diline ek olarak tarafsız bir evrensel dil gereklidir. 1922'de Bahaî takipçileriyle yaptığı toplantıda, Onisaburo Esperanto diline ilgi göstermiştir. Onisaburo, 1923 yılında Oomoto'da Esperanto kursları başlatmıştır. Onisaburo 3600 Esperanto kelimesinin her biri için Japonca kelimelerinin öğrenmesine yardımcı olması bakımından Japonca bir yazı kullanarak 31 heceli bir dizi şiir yazmıştır. Onisaburo bu dili Oomoto'yu yurtdışında tanıtmak için bir araç olarak kullanmıştır. 1925'ten Aralık 1935'teki İkinci Oomoto Olayına kadar Paris'teki Avrupa Oomoto Merkezi, Esperanto aracılığıyla Oomoto hakkında bilgi yaymıştır. Günümüzde, Oomoto her yıl Dünya Esperanto Kongresi'ne katılarak,

²⁴⁴ Oomoto Foundation, "Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto", **Special Issue of Oomoto International**, Tenseisha, Japan, January, 1997.

²⁴⁵ Jouko Lindstedt, **Esperanto as a Family Language**, Lingua Francas: La Vehicularite Linguistique pour vivre, L'Harmattan, 2010, s.1; Christer Kiselman, **Esperanto: It's Origins and Early History**, Prace Komisji Spraw Europejskich PAU, Poland, 2008, s.1; Dennis Washburu and A. Kevin Reinheart, s.225; Humphrey Tonkin, **Esperanto**, Interlinguistics, and Planned Language, University Press of America, United States of America, 1997, s.71.

geleneksel sanatlar ve ortak ibadet ile ilgili bir Oomoto programı yapmaktadır. Oomoto ayrıca Esperanto'yu diğer Doğu Asya ülkelerindeki insanlarla etkileşimde bulunmak, yurtdışına delegasyon göndermek ve birçok misafir ağırlamak için kullanmaktadır. Birçok Esperanto faaliyetini desteklemek için, Oomoto'nun Genel Merkezde çalışan tam zamanlı bir Esperantist personeli bulunmaktadır. Oomoto'nun Esperanto dergileri 1988'den beri Uluslararası Departmanla birlikte olan Joel Brozovsky tarafından düzenlenmektedir. Evrensel bir dil kurma hareketinde 70 yılı aşkın bir geçmişe sahip olan Oomoto'nun Esperanto'ya olan ilgisi uluslararası faaliyetlerinin temel taşı olmaktadır.²⁴⁶

Oomoto'nun Dinlerarası Faaliyetler ve İletişim Müdürü Mr. Yamada Uta Esperanto'yu şu şekilde açıklamıştır:

“Esperanto, Tanrı'nın bir armağanıdır. Oomoto, tüm dünyaya barış getirmeyi hedefler. Esperanto bu barışta önemli bir role sahiptir. Biz Oomoto takipçileri, Deguchi Onisaburo'nun bize öğrettiği bu inancın doğru olduğuna inanıyoruz.”

Esperanto'nun Oomoto'daki idealist rolü Onisaburo'nun evrensel idealleri ve Zamenhof'un hümanizmi arasındaki benzerliklerden ortaya çıkmıştır. Esperanto'nun kurucusu olan Dr. Zamenhof, tarafsız bir ikinci dilin yanı sıra evrensel bir tarafsız din umut etmiştir. Bu din, belirli dogma veya doğaüstü inançlara dayanmayacak, mevcut dinleri değiştirmeden ya da doğaüstü doktrinleri inançsızlara zorlamadan ortak bir insanlık dini görevi görecektir. Onisaburo'nun, Esperanto'yu Oomoto'ya getirme kararında etkili olan Zamenhof'un hümanizminde kendi manevi görüşünü fark etmiş olmasıdır. Bu her iki tarafın ortak bir ilahi kaynak fikrine dayanan, Onisaburo'nun evrenselliğinin temelindeki felsefi varsayımı, (bankyo-dokon) dinsel çeşitliliği koruyarak dinler arasındaki birlik idealidir. Günümüzde Oomoto uluslararası faaliyetinin ilk günleride dâhil, amacının Japonya dışındaki insanları Oomoto üyesi yapmak değil, Oomoto'ya bağlı inanç ve iyi niyetle dolu bir uluslararası inanç bağı oluşturmak olduğu iddiasındadır. Oomoto'ya göre

²⁴⁶ Oomoto Foundation, Frequently Asked Questions About Oomoto, Oomoto International, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enFaq/indexfaq.html>, (12.2.2019); Marco Sampaola, Ōmoto, <https://www.britannica.com/topic/Omoto>, (13.01.2019); Dennis Washburu and A. Kevin Reinheart, s.224; Mustafa Bıyık, s.361; Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, Tenseisha, Japan, January, 1997; Stalker, ss.155,156.

Esperanto'nun dünyada barış ve anlayışı sağlamak için idealist rolü Onisaburo'nun Esperanto'yu Oomoto'ya getirmesinden bu yana devam etmiştir.²⁴⁷

3.3. OOMOTO'DA İBADETLER

Oomoto'nun ibadetleri, ritüelleri ve kutlamalarını Şintoizmden ayırt etmek mümkün değildir. Ayin kıyafetleri Şintoist rahiplerin giydiği “kannushi²⁴⁸” ile aynı tarzdadır. Oomoto tapınakları geleneksel Şinto tapınaklarından farklıdır. Şinto tapınaklarında ibadet eden kimseler için genellikle çok az iç mekan bulunmaktadır. Çünkü ibadet eden kimseler genelde dua için tapınağın önünde durmaktadır. Tapınak içinde aileler veya özel ritüellere katılan küçük gruplar için ayrılmış herhangi bir oturma alanı yoktur. Oomoto tapınakları, diğer Şinto mezheplerinin (Konko-kyo veya Tenri-kyo gibi) ve Budist tapınaklarına benzemektedir. Ana sunaklara bakan geniş tatami odaları bulunmaktadır. Bu odalarda büyük gruplar ortak topluluk ibadetleri yapabilir.²⁴⁹

3.3.1. Ritüeller

Oomoto inananları manevi bir hayat yaşamak için günlük olarak ibadetlerini yerine getirirler. Günde iki kez dua eder ve evlerinde kendilerine ait aylık bir hizmet sunar; genellikle yerel şubelerinde aylık bir servise katılır; her gün biraz kutsal kitap

²⁴⁷ Amis, ss. 90-92.

²⁴⁸ Cincadaki işleri rahipler idare eder, çoğu zaman yanlarında yardımcıları da vardır. Mabedin başrahibine *kannushi* (veya *guci*) denir. Kannuşi, erkek de kadın da olabilir. Bu kişiler özel okullarda yetiştirilmektedir. Rahiplerin evlenmesinde bir sakınca yoktur. Dinî ayin dışında sivil giyinirler. Bazı kannuşiler, mabetteki görevinin yanında öğretmenlik, memurluk gibi yarı zamanlı işlerde de çalışabilmektedir. Mabetlerde bir de kannuşie törenlerde yardım eden evlenmemiş *miko* adı verilen genç kız olur; rahibin kızı varsa genellikle miko o olur. Miko evlendiği zaman mabetteki görevi biter. Kannuşiler, ibadet sırasında beyaz bir cübbe, beyaz çorap (tabi) ve çarık benzeri ayakkabı (*asa-gutsu*), beyaz bir şapka (*eboşi*) giyer, ellerinde bir baston (*şaku*) taşırlar. Miko ise, beyaz bir kimono, kırmızı çizgili bir etek, beyaz çorap ve beyaz çarık giyer, saçlarını arkadan kırmızı kurdeleyle bağlar. Kannuşiler bayramları yönetmek için özel eğitim alırlar. Dinî bayramlardaki ayinlerin yöneticileri de kannuşilerdir. Bkz. Şenavcu, Budizm, s.32; Ono, ss. 51–53.

²⁴⁹ Amis, s.36.

okur; ve Oomoto'nun birçok etkinliğine hac, sanat ve özel ritüellere katılmaya çalışırlar.²⁵⁰

Oomoto duaları/Şintoizmdeki norito, sadece inananlar tarafından kullanılan dört dua bulunmaktadır: Kamigoto, Amatsu-Norito, Sorei-Haishi ve Miyabi No Kotoba. İlk üçü Şintoizmin standart duaları ile aynıdır. Sonuncusu Miyabi No Kotoba, Onisaburo'nun oluşturduğu Oomoto'ya özgü bir duadır. Kamigoto günlük akşam duası olmasının yanı sıra diğer törenler sırasında da okunur. Amatsu-Norito her durumda kullanılır ve en temel dua olarak kabul edilir. Sorei-Haishi atalarının ruhuna, Miyabi No Kotoba ise günlük sabah ibadeti için yapılan duadır. Grup veya aile ibadetlerinde, bu dualar tüm ibadet edenler tarafından birlikte okunmaktadır. Bu temel dualara ek olarak, ibadet edenler ayrıca, herhangi bir müzik aleti eşlik etmeden aynı melodide söylenen şiirleri içeren bir Sanbika'yı (ilahi kitabı) okur. Çoğu Oomoto inananı, sabah ve akşam duasını evlerinde, sunaklarının önünde yapar. Büyükten küçüğe değişen bu sunaklarda küçük kaplarda günlük olarak pirinç ve su bulunduğu tepsi, taze çam dalları ve mumlar vardır. Ana sunağın yanında, ailenin öğünlerinden oluşan yemeklerin günlük olarak sunulduğu ataların ruhlarına adanmış daha küçük bir sunak vardır. Bu sunaklar, genellikle Japon evlerinde geleneksel olarak bulunan standart Shinto kamidana'dan ("kami rafı"²⁵¹) farklı olarak daha büyük ve farklı şekilde düzenlenmiştir. Japon hanelerindeki ata ruhları için kullanılan süslü Budist sunaklarla karşılaştırıldığında, görünüşte çok basit ve mütevazıdırler.²⁵²

Ayabe ve Kameoka'daki Oomoto merkezlerinde günlük sabah ve akşam ibadeti, özel bir rutini içerir. Bu bölgelerde çalışan personele ve yerel Oomoto üyelerine ek olarak, ülkenin dört bir yanından gelen hacılar kişisel maneviyatlarını yenilemek için merkezlere gelir. Bu inananların ve merkezlerde kalan diğer konukların erken kalkmaları ve sabah duasından önce tapınağı temizlemeleri teşvik

²⁵⁰ Oomoto Foundation, Frequently Asked Questions About Oomoto, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enFaq/indexfaq.html>, (12.2.2019) Mustafa Bıyık, s.361.

²⁵¹ Şintoizmde evlerde yapılan ibadet evin bir köşesinde bulunan küçük, bir ev veya mabet maketinin önünde yapılmaktadır. Bu köşede *kamidana* (kami rafı) denilen, içinde aileden ölmüş birinin küllerinin bulunduğu bir raf bulunmaktadır. Ölen kişinin ruhlarının bu küçük makette yaşamına devam ettiğine ve aileyi koruduğuna inanılır. Bu maketin önüne çoğunlukla ölümlerin fotoğrafı konulmaktadır. Kişi dua edeceği zaman bu maketin önüne gelip, tütsü yakar, takdime sunar. Sunulan takdimeler genellikle mabette sunulan ile aynıdır. Eve misafir geldiğinde, önce bu köşeye gidip oradaki çanı çalar ve tütsü yakarak ruhu selamlar. Bkz. Şenavcu, (Budizm), s.33; Ono, ss. 65,66; Güvenç, s. 141; Kitamura, s. 83.

²⁵² Amis, s.36.

edilmektedir. Bu temizlik periyodu ile sembolik olarak kişinin kalbinin arınması düşünülmektedir. Sabah ibadetinin sona ermesinden sonra, ibadet edenler, merkezin arazisinde kuruculara ve misyonerlere adanmış küçük tapınaklarda kısa süreliğine dua ederek küçük bir hac yolculuğu yapar. Bu ibadetler bittikten sonra kahvaltı salonunda toplanırlar. Günün sonunda, akşam yemeğinden hemen önce, aynı rutin, temizlik yapılmaksızın tekrarlanır. Oomoto'daki temel ayin (günlük dualar hariç) Şinto ibadetleri ile aynıdır. Ailede yapılan aynı temel ibadet unsurları Oomoto ayinlerinde bulunur. Arınma ritüeli, tanrıya yiyecek sunumu, dua eden memur tarafından ibadet etme, çam dallarının sunumu “tamagushi hoten²⁵³” ile yapılan ortak dua bunlardan bir kaçıdır. Küçük Oomoto merkezlerinde, tüm ibadetçiler Oomoto'da sonsuzluğun sembolü olan sunaklara yaklaşmak ve çam dalları sunmak için davet edilebilirler. Daha büyük ritüellerde, sadece onurlular ve özel misafirler davet edilir, ardından ibadet edenlerin geri kalanını temsil eden bir çift (her zaman erkek ve kadın) gelir.²⁵⁴

3.3.1.1. Tsukinamisai

Japoncada “Tsukinami” aylık anlamına gelir. Bu yüzden Oomoto’nun her şube ve merkezinde her ay bir defa uygulanan temel ritüele Tsukinamisai denir.²⁵⁵ Bu ritüel, Japonya’nın eski ay takvimin göre sekinci ayın 15.günü kutalanan Şintoizm’deki ‘Dolunay Seyretme Bayramı’ ile benzerlik göstermektedir. Bu bayramın kutlandığı günler hasat mevsinin bittiği günlerde olduğu için “Hasat Bayramı” da denmektedir. Bu bayramda ay kamisine dua edilmekte şükranlar, yiyecekler sunulmaktadır.²⁵⁶

²⁵³ Bu ritüelde, papaz süslü bir çam dalı ile yüksek sunağa yaklaşır. Daha sonra yüksek sunağın karşısında durarak dalı iki eliyle tutar, üç kez eğilir, dalı hazneye yerleştirir, dört kez (Şintoizmde bu el çırpma iki kez yapılır) el çırpır ve sonra tekrar eğilir. Böylece seremony tamamlanmış olur. Bkz. Stuart D. B. Picken, **Essentials of Shinto: An Analytical Guide to Principal Teachings**, Greenwood Publishing Group, London, 1994, s.182; Amis, 38.

²⁵⁴ Bu sunulan yiyecekler temel olarak pişmemiştir: pirinç, sebzeler, balık, sake, tuz ve su. Ancak balık haricinde et sunulmaz ve sunulan gıda ürünleri tipik olarak modem öncesi Japon diyetinde var olanlardır. İbadetten sonra, yiyeceklerin birçoğu ibadetçiler arasında bölünür, dağıtılır ve ibadetçiler kutsanmış hatıraları almaya davet edilir. Bkz. Amis, 37

²⁵⁵ Nakanishi Masayuki, Tsukinamisai, **Mie Prefecture**, 2005, <http://eos.kokugakuin.ac.jp/modules/xwords/entry.php?entryID=748>, (12.2.2019)

²⁵⁶ Şenavcu, Bayram, s.79.

Oomoto takipçileri de, ruhaniyete şükranlarını tören boyunca saygı ile yiyecek sunarak ifade ederler. Bu tören, Şintoizm'den farklı olarak ayda bir kez genellikle ayın ilk pazarında kutlanır. Tsukinamisai, Ayabe ve Kameoka'daki ana tapınaklarda, bölgesel ve yerel merkezlerde kutlanır ve başka bir yerde hizmete katılamayanlar için evde küçük çapta yapılabilir. Kameoka tapınağındaki Tsukinamisai'yi sıklıkla Nuh tiyatrosu veya çay töreni sunumu izler.²⁵⁷

Oomoto'nun ilk aylık töreni tsukinamisai, dinin kuruluşundan iki yıl sonra, 1894 yılında, Kurucu Nao Deguchi'nin komşularından küçük bir oda kiralayıp Oomoto'nun Tanrısını kutsadığı zaman gerçekleştirildi. Nao'nun takipçileri 1893'teki evlerinde tanrıları kutsamaya başladı ve 1900'de Oomoto'nun kurucusu bugünkü tapınağın tarzını belirledi. Kurucu Onisaburo ie birlikte Şinto geleneğine uygun olan törenlerle ayın düzenini kurdu. Ayabe, Kameoka ve Tokyo'daki kutsal alanların yanı sıra şehir ve köylerdeki yerel şubelerde ve ülkenin dört bir yanındaki Oomoto takipçilerinin hane halkı tapınaklarında aylık törenlere rastlanmaktadır. Aylık gözlemler için sabit bir tarih veya günün saati yoktur. Tamamen toplumun veya ailenin rahatlığına bağlıdır. Oomoto'daki önemli dini hizmetler sırasında, rahipler, T'ang hanedanlığı döneminde Çinli sarayların modasıyla başlayan geleneksel Şinto kıyafetleri olan ipek elbiseler ve vernikli başlıklar giyer (618-907). Diğer Şinto tarikatlarının aksine Oomoto'nun profesyonel bir rahibesi yoktur ve bütün törenler gönüllüler tarafından gerçekleştirilmektedir. Tapınağa girmeden önce rahipler ve cemaat ellerini ve ağızlarını temizler. Bu saflaştırmanın bir parçası ve evrensel bir Şinto uygulamasıdır. Antik çağda Şinto rahipleri denizde ya da nehirde yıkanıyorlardı. Oomoto'nun ilk günlerinde, Kurucu takipçilerine kış aylarında bile nehirde yıkanmalarını emretmiştir, ancak günümüzde dünyanın tozunu temizlemenin sembolik bir yöntemidir. Tören iki telli bir Japon enstrmanı olan yakumo-koto'nun sesi ile başlar. Ses, rahiplerin ve cemaatin zihinlerini sakinleştirir ve arındırır. Aylık törenin amacı, bireylerin ve toplumun mutluluğu ve barışı için teşekkür etmek ve dua

²⁵⁷ Oomoto Foundation, Frequently Asked Questions About Oomoto, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enFaq/indexfaq.html> (12.2.2019).

etmektir. Aylık tören bir birlikteliktir. Laik ve kutsalın birliği, neşe ve bağlılığın ve insan ile Tanrı'nın birliğidir.²⁵⁸

3.3.1.2. Utamatsuri

Oomoto'nun erken tarihinde önemli bir rol oynayan ve yılda en az iki kez gerçekleştirilen renkli ritüellerinden oluşan antik şiir festivaline Utamatsuri denir.²⁵⁹

Eski Japonlar şiirleri eğlence için okumak veya söylemek için toplanırdı. Festivaller genellikle bir tapınakta, bir dağın tepesinde, bir nehrin yanında veya pazar yerinde yapılırdı. Geleneksel halk sanatlarına önem veren Oomoto bu Japon halk sanatını devam ettirmektedir. Oomoto'nun Kurucu Ortağı Onisaburo Deguchi, 1935'te Utamatsuri'nin şiirsel şekli olan tanka'yı yeniden canlandırmıştır. Birçok Oomoto takipçisi tanka yazarak çalışmalarını aylık bir dergiye sunmaktadır. Oomoto, her Ağustos ayında, Onisaburo'nun doğum yıldönümünü kutlamak için Kameoka'da düzenlenen Yaz Festivali'nde, bir Utamatsuri yapmaktadır. Festival başrahip tarafından kutsal bir şiir okuyarak başlamaktadır. Daha sonra, yavaş hareketlerle, koto, yay ve davul eşliğinde bir arınma dansı yapılmaktadır. Dansın ardından koto, yay ve davul eşliğinde bir şiir okunur. Menşei bilinmeyen halk melodileri, her zaman Utamatsuri'de kullanılmaktadır. Bazı şiirler, bir grup tarafından da söylenmektedir. Bundan sonra, okunan şiirleri jüri üyeleri ve Manevi Lider tarafından değerlendirilerek en iyi dört şiir seçilmektedir.²⁶⁰

3.4. OOMOTO'DA UYGULAMALAR

3.4.1. Oomoto ve Sanat

Şintoizm'de olduğu gibi, Oomoto insanlar ve doğa arasındaki uyumun önemine inanmaktadır. Oomoto'da, Şinto ve geleneksel Japon kültüründe olan

²⁵⁸ Masamichi Tanaka, Tsukinamisai, The Sabbath of Shinto from the Oomoto International, 1993, <http://www.oomoto.or.jp/English/enArkivo/tsukinamisai.html> (15.2.2019).

²⁵⁹ Oomoto Foundation, Frequently Asked Questions About Oomoto, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enFaq/indexfaq.html> (15.2.2019).

²⁶⁰ Bill Roberts, Oomoto's Traditional Poetry festival roots in an ancient legend, **Oomoto International**, 2002, <http://www.oomoto.or.jp/English/enVisitor/enBill11.html> (15.2.2019).

güzellik ve sanatın önemi kendini göstermektedir. Doğa, sanat ve din arasında yakın bir bağlantıya inanç vardır. Sanat yoluyla güzelliği yaratmak, dünyanın arındırılmasına ve yeniden yapılandırılmasına yardımcı olmanın bir yolu olarak görülmektedir. Bundan dolayı Onisaburo, “Sanat tüm dinlerin anasıdır” demiştir.²⁶¹

1923'deki bir makalede şöyle bir açıklama yapılmıştır: “Yaratıcının büyük gücü tarafından yaratılan güneşin altındaki her şey, Tanrı'nın sanatlarından biridir. Sanat, insanoğlunu cennetteki krallığa yönlendirirken, din onları iyiliğin ve gerçeğin içinden geçirmeye niyetlidir.” Oomoto takipçileri, sanat yapmanın dini bir uygulama olduğuna inanmaktadır. Tanrı, en büyük sanatçı olduğu için, insanlar sanat yaptıklarında Tanrı'yı onurlandırmaktadır. Onisaburo, Manevi Liderler ve Sumiko ile yapılan sanatsal eserler örnek teşkil etmektedir. Hepsi birer amatör sanatçı olarak görülmektedir. Liderler, geleneksel Japon sanatları, hat sanatı, tanka şiiri, Noh drama, çay töreni, dokuma, seramik ile ilgilenmiştir. Onisaburo yaklaşık 3.000 çay kasesini yapıp süslemiştir. Birçok Oomoto takipçisi kendini geliştirme ve Tanrı'yı övmek için sanatsal çalışma yapmaktadır. Bazı Oomoto şubeleri, üyelerin tanka şiiri, hat sanatı, dövüş sanatları, çay ve Noh öğrenmesine yardımcı olacak programlar sunmaktadır.²⁶²

3.4.2. Aikido

Aikido üç sözcükten oluşur. Ai: Uyum, sevgi uyumlu olmak; Ki: Enerji (dünyayı ve evreni yaratan enerji); Do: Yol, disiplin, yöntem, ekol, öğreti. İnsan ruhunun uyum yolu, ruhsal uyum yolu, uyum öğretisi, Aikido ruhsal uyumun yoludur.²⁶³

Aikido kendini savunma amaçlı ortaya çıkan bir dövüş sanatıdır. Aikido, Judo veya Karate'den farklıdır, çünkü bu bir rekabet sporu değildir. Judo ve Karate'de, genellikle galip ve kaybedenle biten bir çeşit maç vardır. Fakat Aikido'da ne kavgaya ne de maç bulunmamaktadır. Zafer ve mağlubiyet, Aikido'yu ilgililendirmez. İki kişi Aikido'yu uyguladıklarında, rekabet etmezler ancak birbirlerinin dövüş sanatını

²⁶¹ John Singleton, s. 82; Mustafa Bıyık, s.361.

²⁶² Oomoto Foundation, Frequently Asked Questions About Oomoto, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enFaq/indexfaq.html> (15.2.2019).

²⁶³ Kitamura, s.97.

öğrenmesine yardımcı olmak için birlikte çalışırlar. Aikido'nun amacı, evrenle uyumdur.²⁶⁴

Aikido'nun kurucusu Morihei Ueshiba (1883-1969), 1919 yılında Ayabe'de Onisaburo'yu ziyaret ettikten sonra onun öğrencisi olmuştur. Aikido'nun gelişiminin ilk aşaması Kameoka ve Ayabe'deki Oomoto merkezlerinde gerçekleşmiştir. Birçok Oomoto takipçisi, Aikido ve diğer dövüş sanatlarını uygulayarak dövüş sanatında “sanatı” vurgulamaktadır.²⁶⁵

3.4.2.1. Morihei Ueshiba

Morihei Ueshiba'nın Wakayama Bölgesi'ndeki Tanabe'de doğdu. Çocukluğundan itibaren birçok tapınakta eğitim almak için manevi çalışmalara ilgi gösterdi. Morihei, birkaç kez babasına muhalif bir politikacıya ait olan çeteye dövuştü. Ueshiba vücudunu güçlendirmek ve dövüş sanatlarını öğrenmek için sürekli çalıştı. Kendisini daha fazla eğitecek ustaları araştırarak, çeşitli Judo ve Kendo okullarında eğitim gördü. Yirmi yaşındayken asker oldu ve Mançurya'daki savaşta görev yaptı. Morihei, 27 yaşındayken ordunun serbest bırakılması üzerine Hokkaido adasının kuzeyinde yer alan grubun öncüsü oldu. Özen, güç ve dürüst oyun anlayışı nedeniyle, yerleşimin lideri seçildi. Aralık 1919'da, kuzey Hokkaido'daki Shirataki-mura'da yaşayan Ueshiba, babasının kritik durumu nedeniyle anavatanı olan Tanabe'ye derhal geri dönmesini isteyen bir telgraf aldı. Bunun üzerine babasına şifa bulmak için yolculuğa çıktı. Kansai bölgesinden geçen trende Morihei Omoto dinine meraklı bir yolcu ile sohbet etti. Yolcu bu mezhebin, mucize tedavileri ve karizmatik lideri Onisaburo Deguchi'nin harika öğretilerinden bahsetti. Duygusal olarak perişan olan Morihei, birkaç günün ardından Ayabe'ye gitmeye ve Onisaburo ile buluşmaya karar verdi. Ueshiba, Onisaburo ile yaptığı görüşmenin ardından çok etkilendi. Morihei'nin Tanabe'ye döndükten sonra babası vefat etti. Babasının ölümü onu depresyona sürükledi. Ruhsal bir yön bulma umuduyla, 1920 baharında ailesiyle birlikte Omoto'nun merkezi Ayabe'ye taşınmaya

²⁶⁴ Joel Brozovsky, Aikido Manevi Sevginin Yolu, 1991, <http://www.tryte.com.br/oomoto/en/aikido.php>, (15.2.2019).

²⁶⁵ Oomoto Foundation, Frequently Asked Questions About Oomoto, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enFaq/indexfaq.html> (15.2.2019).

karar verdi. Kendisini tamamen bedeninin ve ruhunun sırlarını aramak için adamaya karar verdi. Hokkaido'daki tarlalarını ve evini, oradaki tüm eşyalarıyla birlikte, dövüş sanatları öğretmenine verdi. Ailesiyle birlikte 1919'da Onisaburo'dan ders almak için Ayabe'ye taşındı. Onisaburo'nun bir öğrencisi olarak Ueshiba bir model oldu. Onisaburo'ya sadık kalarak çalışmanın onu zaman içinde dövüş sanatlarında ustalaşmasını sağlayacağına inandı, bu inanca kendisini tamamen disipline soktu. Çalışkan Ueshiba hızlı bir şekilde Onisaburo'nun güvenini kazandı. Morihei'nin dövüş becerilerini öğrenen Omoto lideri, onu dövüş sanatları eğitimi için Oomoto takipçilerine vermeye teşvik etti. Bunun üzerine Ueshibanın ünü arttı ve birçok öğrencisi oldu.²⁶⁶

3.4.2.2. Moğolistana Yolculuk

Onisaburo, Oomoto'nun üzerindeki Japon militarist rejimin baskısından dolayı evrensel sevgi mesajını Japonya'nın ulusal sınırları dışına yaymaya karar verdi. 1924'te, Asya kıtasına, yerel yeni dinlerle birlikte, evrensel sevgiye dayalı bir hareket oluşturmak için yolculuk yaptı. Ueshiba'yı ve diğer iki takipçisini yanına aldı. Grup Çin'deki iç sorunlar nedeniyle yolculuk zamanının çoğunu kaçak olarak geçirdi ve sonunda Moğolistan'ın güney sınırında durdu. Sonunda bir düşman ordusu onları ele geçirdi ve Japon konsolosluğu tarafından kurtarıldı. Böylece yolculuk girişimi sona erdi. Moğolistan'da Ueshiba birkaç kez vurulma tehlikesiyle karşı karşıya kaldı, ancak her seferinde silah kullanmadan kendini savunmayı başardı. 1925 baharında, Japon eskrim profesörü bir donanma subayı Ueshiba'ya geldi. Karşılaşma sırasında, polis memuru zaman zaman Ueshiba'ya tahta kılıcıyla saldırdı, ancak Ueshiba her seferinde kılıç vuruşunu kolayca önledi. Sonunda, tamamen tükenmiş olan memur, Ueshiba'ya bir kez bile dokunmadan bu işten vazgeçmek zorunda kaldı.²⁶⁷

²⁶⁶ John Stone ve Rone Meyer, **Aikido in America**, Frog Ltd, California, 1995, s.4; Joel Brozovsky, **Aikido Manevi Sevginin Yolu**, 1991, <http://www.tryte.com.br/oomoto/en/aikido.php> (15.2.2019); Josh Gold, (2.8.2002) Morihei Ueshiba and Onisaburo Deguchi <https://aikidojournal.com/2002/08/02/morihei-ueshiba-and-onisaburo-deguchi/> (16.2.2019).

²⁶⁷ John Stone ve Rone Meyer, s.5. ; Joel Brozovsky, **Aikido Manevi Sevginin Yolu**, 1991, <http://www.tryte.com.br/oomoto/en/aikido.php>, (15.2.2019); Josh Gold, (2.8.2002) Morihei Ueshiba and Onisaburo Deguchi, <https://aikidojournal.com/2002/08/02/moriheiueshiba-andonisaburo-deguchi/> (16.2.2019); Stalker, s.142.

3.4.2.3. Aikido'nun Yayılışı

1926'da, Onisaburo'nun tavsiyesi ile Ueshiba, Tokyo'ya taşındı. Reklam vermemesine rağmen şöhreti ve müritleri hızla büyüdü. Aikido'nun gücünün kötüye kullanılmamasını istediği için çok endişeliydi. Sadece seçkin karakterli olanları öğrenci olarak kabul etti. İki yıl sonra, Oomoto hareketinin hızlı büyümesini kutlamak için Ayabe'de büyük bir festival vesilesiyle, Ueshiba kutsal alanda Tanrı'nın bağlılığında oyunların sunumuna liderlik etti. Ueshiba, Kohbu Budoh (İlahi Savaşçıların Savaş Sanatı) adı altında sanatını öğretti. Ancak Onisaburo, adını Khobu'dan Aiki'ye değiştirmesini önerdi. Aiki, aşkın ya da ilahi ruhun enerjisi demektir. Sonunda isim Aikido, aşkın veya ilahi ruhun yolu oldu. 1932'de Oomoto, Japon Savaş Sanatı Yayılım Derneği'ni (Dai Nihon Budoh Senyoh-kai), onursal başkan Onisaburove Ueshiba ile kurdu. Bir yıl sonra, merkezi, Ueshiba'nın sorumlu olduğu bir eğitim salonunun kurulduğu Ayabe'nin 40 kilometre batısındaki Takeda'ya taşındı. Bundan sonra Aikido, ülke çapında yayıldı. Ueshiba'nın ünü büyümeye devam etti. Fakat kısa süre sonra 1935'te İkinci Oomoto Olayı oldu ve diğerlerinin yanı sıra, dövüş sanatları birliği kuruldu. Muhtemelen büyük ünü nedeniyle, Ueshiba tutuklanmadı. Aikido'yu öğretmeye devam ettiği Tokyo'ya geri döndü, ancak 1941'de Asya'da patlayan İkinci Dünya Savaşı nedeniyle öğrencilerini kaybetti. Birçok dövüş sanatı okulu kapanmak zorunda kaldı. Ueshiba, Tokyo'nun kuzeydoğusundaki Ibaraki Eyaletindeki ülkesine taşındı ve en sevdiği iki işi, tarım ve dövüş sanatını icra etti. Savaştan sonra, Amerika Birleşik Devletleri işgal ordusu, dövüş sanatlarında uzun yıllar boyunca her türlü tekniği yasakladı. 1948'de, Onisaburo Deguchi'nin ölümünden üç hafta sonra, Aiki Derneği yeniden başlama iznini aldı. Savaştan sonra Aikido'yu genel halka öğretmeyi amaçladı. Sadece Japonya'da değil, aynı zamanda yurtdışında da popüler oldu ve başarıları ile birlikte itibarı yayıldı. 1953'te bir Ueshiba öğrencisi olan Koichi Tohei, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ülke çapında bir judo şampiyonluk maçına katıldı. Katılımcılar tarafından çağrıda bulunulduğunda, daha önce tanışmamış olduğu beş ABD judo ustasının eşzamanlı saldırılarına maruz kaldı. Beşini de aynı anda yenmesi,

Aikido'nun önemine dikkat çekerek bir sansasyon yarattı. 1969'da virtüöz Ueshiba 86 yıllık ömrünün sonuna geldi.²⁶⁸

3.4.3. Kutlamalar

Oomoto yıl boyunca dört büyük festivali kutlamaktadır. Bu festivaller: Zusei, Oomoto-Kaiso, Miroku, Setsubundur. Tsukinamisai'nin aksine, bu festivaller sadece iki ana tapınaktan birinde düzenlenmektedir. Büyük Yaz Festivali olan Zusei, Onisaburo'yu anmak üzere Ağustos ayında kutlanmaktadır. Bu festival, Kameoka tapınağında kutlanan tek büyük festivaldir. Oomoto-Kaiso, Nao'yu anmak için Kasım ayında Ayabe'de kutlanmaktadır. Miroku, Mayıs ayında Ayabe'de, Miroku'nun dünyaya gelmesi kutlanmaktadır. Oomoto'nun en büyük ve en önemli festivali Şubat ayının üçüncü günü kutlanan Setsubundur.²⁶⁹

3.4.3.1. Setsubun Festivali

Şintoizm'de Çin kökenli eski Japon ay takvimine göre kışın bitiminde 3 Şubatta kutlanan festivaldir. Setsubun 'mevsim değişimi' anlamına gelir. Çin takvimine göre ilkbaharın ilk günü olarak kabul edilir. Eski tekvime göre 'yeni yıl' başlamadan önceki Setsubun gününde geçmiş yıl hatırlanarak arınma ayinleri düzenlenir. Bu gün herkes pişirilip kurutulmuş soya fasulyesi alıp, evin kapısından ve camından dışarı fırlatır. Bu sırada "*Oni wa soto, fuku wa uchi*" denir. Bu uygulamanın amacı, şeytanları uzaklaştırmak ve huzur sağlamaktır.²⁷⁰ Oomoto Şintoizm'den gelen bu festivali kendi inançları ile harmanlayarak kutlamaktadır.

Oomoto'nun dört büyük festival olan İlkbahar, Yaz, Sonbahar ve Kış festivalleri sırasıyla Mayıs, Ağustos, Kasım ve Şubat aylarında yapılmaktadır. Setsbun bu festivallerin en önemlisidir. 3 Şubat Oomoto'nun kuruluş tarihidir. Setsubun, manevi lider ve önemli rahiplerin yanı sıra, her alandan en az bir erkek ve bir kadın rahibin katıldığı, bütün gece dua edildiği bir arınma törenidir. Her yıl binlerce takipçi katılmaktadır. İlkbahar, Sonbahar ve Setsbun festivalleri

²⁶⁸ John Stone ve Rone Meyer, ss.8,9. ; Joel Brozovsky, Aikido Manevi Sevginin Yolu, 1991, <http://www.tryte.com.br/oomoto/en/aikido.php> (15.2.2019).

²⁶⁹ Amis, s.38.

²⁷⁰ Şenavcu, Bayram, s.56,57. Kitamura, s.120.

Ayabe'de, Yaz festivali ise Kameoka'da yapılmaktadır. Bu festivalde Oomoto "Evrenin büyük arınması" olarak görülen Nao'nun vahiyinin başlangıcını kutlar. Oomoto'nun Ayabe'deki en büyük ve en önemli tapınağında düzenlenen tören, üç Şubat akşamı başlamakta ve gece boyunca sürmektedir. Tören Tsukinamisai ve diğer törenlerde bulunan temel ritüel unsurları ile başlar. Tören daha sonra saflaştırma bölümüne geçer. İlk olarak, "arındırma hizmetçileri" bir arınma ritüeli dansı gerçekleştirir. Bunu törenin en uzun kısmı "Hitogata"²⁷¹ nın kutsanması takip eder. Setsubunun saflaştırma ritüeli sırasında bir önceki yıla ait negatif enerjinin yok edildiğine ve gelecek yıl için hitogata aracılığıyla kutsamaların yapıldığına inanılır. Setsubun'dan önceki aylarda, Oomoto inananları aileden, arkadaşlardan, komşulardan ve çevresindeki topluluktan, kimisi de kapı kapı dolaşarak hitogata toplar. Setsubun töreninin en uzun bölümünde, büyük seramik kavanozlara yerleştirilen bu hitogatalar rahipler tarafından dua edilir. Arındırma hizmetçileri, bu kavanozları, yakındaki Wachi Nehri'ne taşır ve hitogata'lar köprüden nehre atılır. Hitogatanın sayısından dolayı bu işlem gece boyunca tekrarlanır. Bu işlem devam ederken, bir rahip tarafından yönetilen ibadet edenler, gece boyunca Kamigoto duasını sürekli bir döngü halinde söyler. Sürekli olarak dua eden büyük bir grup olmasına rağmen, ibadetçiler kutsal bölgeyi zaman zaman kendilerini yenilemek için veya nehre gitmek için bırakabilir.²⁷²

3.4. OOMOTO'DA GÖRÜŞLER

3.4.1. Oomoto ve Biyoetik

Oomoto insan haklarının önemine vurgu yaparak, ölüm cezası, insan klonlama ve Es hücreleri ile ilgili bildiriler yayınlamıştır. Bu bildirilerde insan

²⁷¹ Hitogata, üzerlerine basılmış stilize bir insan formu ile küçük pirinç kâğıt tabakalarıdır. Herkes hitogata üzerine adını, adresini ve doğum tarihini yazar (evler, araçlar, işletmeler vb. için farklı tasarıma sahip kâğıtlar mevcuttur). Bkz. Amis, s.39.

²⁷² Patricia Montley, *In Nature's Honor Myths and Rituals Celebrating the Earth*, Skinner House Books, Boston, 2005, s.61; Oomoto Foundation, Frequently Asked Questions About Oomoto, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enFaq/indexfaq.html> (15.2.2019); Amis, s.39.

yaşamının kıymeti, önemi ve atılması gereken adımlar üzerine görüşlerini beyan etmiştir.

3.4.1.1. Ölüm cezası

Japonlar evrensel ahlak değerleri ve toplum düzenini bozacak her türlü suçu çok ağır cezalar ile kontrol altına almaktadır. Hırsızlık gibi toplumun düzeni ve huzuruna kast eden suçlar çok ağır şekilde cezalandırılır, cinayet ve vatana ihanet suçları ölüm ile cezalandırılır. Japonya’da cinayet işleyenlerin yaşam haklarına sahip olmadığı düşüncesi hâkimdir. 1946-1993 yılları arasında Japon mahkemeleri 708 idam cezası kararı almış ve bunların 608’i uygulanmıştır. Bu cezalara çaptırılan suçlular genellikle seri cinayetlere bulaşmış kişilerden oluşmaktadır. Çin’deki yargı sisteminden etkilenmiş olan Japon yargı sistemi 4. yüzyıldan bu yana idam cezası uygulamaktadır. Tarihte idam cezaları incelendiğinde Nara döneminde neredeyse hiç uygulanmamıştır. Heian döneminde 300 yıl kullanılmamak üzere Genpei savaşına kadar tamamen kaldırılmıştır. Kamakura döneminde idam cezası aktif olarak uygulanmıştır. Muromachi döneminde idam yöntemleri daha da acımasız bir hal almıştır. Bu durum Edo’dan Meiji dönemine kadar devam etmiştir. Fakat zaman zaman tartışmalar ile ölüm cezasının uygulanması gerektiren vakaların kapsamı azaltılmaktadır.²⁷³

Oomoto ölüm cezasının kaldırılmasını savunmuştur. Bundan dolayı 12 Haziran 2003 tarihinde bir bildirge yayınlayarak Meclis’e adımlar atması yönünde çağrıda bulunmuştur. Bu bildirmede Meclisten mevcut ölüm cezası sistemi için bir araştırma komisyonu kurmasını talep etmiştir. Onisaburo Deguchi 1930’dan itibaren ölüm cezasının kaldırılmasını teşvik etmiştir. Bu konu hakkındaki görüşlerini şu şekilde açıklamıştır: “*Ölüm cezası kaldırılmalıdır. Bir cezanın adaleti intikam olmamalıdır. Suçluyu öldürürsek, geri alınamaz. Cinayeti cinayetle ödemek ilahi aşka aykırı ve çok zararlı bir intikamdır.*” Oomoto’nun inancına göre Tanrının nazarında bir insanın hayatı yeryüzünün ağırlığından daha fazladır. İnsanın ruh ve bedenden oluştuğu ve her ikisinin de Tanrı tarafından yarı-ruh ve yarı-beden olarak dağıtıldığına inanılmaktadır. Bu nedenle Oomoto’da insanlara “Tanrı’nın çocukları”

²⁷³ Japonya’da İdam Cezaları ve Uygulamaları, 6.10.2017, <https://mkataeurekaa.wordpress.com/2017/10/06/japonyada-idam-cezasi-ve-uygulamalari/>, (15.02.2019)

ve “Tanrı'nın tapınakları” denmektedir. Her insanın evrende eşsiz ve yeri doldurulamaz, benzersiz olduğu düşünülmektedir. Yaşam amacını toplumsal gelişime katkıda bulunarak refah seviyesini artırmak aynı zamanda kişilerin maneviyatını geliştirmesi ve yükseltmesi olarak görmektedir. Oomoto intihar ve cinayetin Tanrı'ya karşı yapılan ağır bir suç olduğuna inanmaktadır. İnsan olmayı Tanrı'nın adına yaşamının sonuna kadar çalışmak, iyi erdem biriktirmek için asli bir görev olarak tanımlamaktadır.²⁷⁴

Oomoto ölüm cezasına karşı olmasının nedenini ruhun ölümsüzlüğüne olan inancından kaynaklandığını belirtmektedir. Dünya hayatında tövbe eden insanın Tanrı'nın merhameti ve bağışlanması ile kurtulacağına inanmaktadır. Ölüm cezasının karşısında durmalarının bir diğer nedeni de doğru olmayan bir suçlama ile masum bir bireyin öldürülmesidir. Yanlış bir yargıya dayanarak hükümet tarafından yapılan bu eylemin yasal olmasıdır. 21. Yüzyılda var olan medeni toplumların insan haklarının ihlal edilmesine izin vermemesi gerektiğini savunmuştur. İkinci dünya savaşından önce Oomoto'nun Japon ulusal makamları tarafından iki kez baskına uğramasını sahte suçlamaya örnek olarak göstermekte bundan dolayı şiddetle karşı çıkmaktadırlar. 1935 yılında başlayan ve on yıl süren ikinci "Oomoto olayı", modern Japon tarihinin en büyük dini bastırması olayı olarak görülmektedir. Japon hükümetinin aşırı milliyetçi olması, Oomoto'nun "ilahi aşk" ve "tüm dinler aynı kaynaktan doğar" inancı, pasifizm, enternasyonalizm ve evrenselcilik doktrinleri ile ters düşmüştür. Bu fikir ve doktrinler yetkililerin dikkatini çekerek harekete geçmelerine neden olmuştur. Kamu Düzeni Yasasını ihlal etme ve majesteyi tehdit şüphesiyle birçok Oomoto takipçisi ve lideri tutuklanmıştır. Onisaburo Deguchi ve diğer liderler gözaltına alınarak yargılanmak üzere yıllarca tutuklu kalmıştır. İddialara göre birçoğu ölümüne işkence görmüştür. Oomoto'ya göre bu baskınlar, devlet tarafından kasıtlı olarak yapılan sahte suçlamalara dayanmaktadır. Onisaburo Deguchi ve diğerleri, 1942'de yapılan ikinci duruşmada Kamu Düzeni Yasası'nı ihlal etmekten suçlu bulunmamıştır. Yüksek Mahkeme, 1945'te tam bir beraat vermiştir. Böylece Lese majesteleri suçu sona ermiştir.

²⁷⁴ Oomoto Foundation, Oomoto's support for abolishing the death penalty, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enBiet/dethp030612.html> (15.2.2019).

Oomoto bu olayın geçmişte kaldığını ancak sahte suçlamalardan dolayı yaşanan eziyetlerin ortadan kaldırılamayacağını belirtmektedir.²⁷⁵

Oomoto yargı sisteminin mağdurların ve mağdur aileler için yetersiz görmektedir. Mağdurları hem maddi hem de zihinsel olarak destekleyen sosyal yapının zorunluluğunu iddia etmektedir. Kitle iletişim araçlarının halka bu sorunları bildirmek için bir fırsat olarak kullanılmasını istemektedir. Ölüm cezasının kaldırılması üzerine kamuoyu tartışmasının açık, eksiksiz, dürüst olması ve ölüm cezasının kaldırılmasını talep etmektedir.²⁷⁶

3.4.1.2. İnsan Klonlama

Oomoto, Japonya'da yapılmış olan insan klonlama deneylerine karşı çıkmıştır. Klonlanmış bir bebeğin doğumunu eleştirerek 5 Ocak 2003 tarihinde Oomoto Vakfı'nın Japonya Uluslararası Genel Merkezi tarafından bir bildiri yayınlamıştır. Oomoto klonlanmış bir bebeğin doğumunu Doğanın Temini ve Yaşamın Evrimi Yasasını ihlal ettiğini savunmuştur. Oomototya göre böyle bir bebeğin doğumu toplumda ciddi düzensizlikler getirerek insanlığın varlığını tehdit etmektedir. Oomoto aynı zamanda genetik mühendisliği, insanın embriyonik kök hücrelerini içeren araştırma yapılması ve organ nakline karşı kampanyalar yürütmüştür. Bu tür çalışmaların insanlığı mahvedeceğine inanarak protesto etmiştir. Bundan dolayı insan klonlamanın durdurulması yönünde talepte bulunmuştur.²⁷⁷

3.4.1.3. ES Hücreleri

Günümüzde bilim ve teknolojiye hızlı bir ilerleme kateden Japonya Es hücreleri ile ilgili çalışmalarına 2000 yılında başlamıştır. Oomoto bu duruma şiddetle karşı çıkmıştır. Japonya'nın İnsan ES hücrelerini içeren araştırma görevine izin vermesinin üzerine Oomoto 12 Haziran 2000'de bir bildiri yayınlanmıştır. Japonya'da, 2000 yılında Bilim Teknolojisi Konseyi'ne (başbakanın danışma organı)

²⁷⁵ Oomoto Foundation, Oomoto's support for abolishing the death penalty, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enBiet/dethp030612.html> (15.2.2019).

²⁷⁶ Oomoto Foundation, Oomoto's support for abolishing the death penalty, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enBiet/dethp030612.html> (15.2.2019).

²⁷⁷ Oomoto Foundation, The Oomoto Foundation protests any birth of a human clone baby, **Oomoto International**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enBiet/clone030105.html>, (16.2.2019).

ait olan Biyoetik Komisyonu altındaki İnsan Embriyo Araştırmaları Alt Komitesi, Biyoetik Komisyonuna bir rapor sunmuştur. Raporda, bu tür tıbbi araştırmaların, koşullarla, embriyonik kök hücreleri (omnipotent hücreler olarak adlandırılan) kullanma ve üretmelerine izin verilmesi önerilmiştir. Komisyon raporun içeriğini onaylamıştır. Bu onayı alan, Bilim ve Teknoloji Ajansı, ES hücrelerini içeren araştırmalara kılavuzluk etmektedir.²⁷⁸

Oomoto, insanın döllenmiş yumurtalarının tıbbi deneylerde çalışmanın bir nesnesi olarak tahrip edilmesi durumunda insan yaşamının saygınlığını ihlal ettiğine inanmaktadır. Oomoto'nun kurucu ortağı olan Onisaburo Deguchi, göksel varlıkların yavrularının (ruhun tohumlarının) gebe kalma anında fiziksel dünyaya (insan bedenlerine) indiğini, bu yüzden insan hayatının başlangıcının insan ovum(yumurta) olduğu an olduğunu belirtmiştir. Embriyolojik olarak Spermin ovuma girmesinden sonra döllenmiş bir ovum şu şekilde açıklanmıştır: "hem sperm hem de ovum çekirdeklerinin zarlarının orijinal bir gen yapısı oluşturmak için çözelti içinde olduğu an. " Manevi bir bakış açısıyla, "yeni ve nadir bir manevi yaşamın (ruhun tohumu) indiği andır". Oomoto inancına göre bu ruhun tohumu, fiziksel olarak büyümesiyle birlikte, yavaş yavaş bir yetişkin ruh olarak büyümektedir. Ruhun tohumunun ruhsal bir kişiliği vardır. Başka bir deyişle, embriyo ve fetüsün manevi durumu, embriyolojik süreç boyunca "hiçbir şey" den "varlık"a değişmez; İlk embriyonun evresinden "varlık" olarak sürekli ve tutarlı bir şekilde var olmaktadır. Yetişkin bir insanla aynı maneviyata, aynı zamanda bir insanla aynı yaşam haysiyetine sahiptir. Oomoto'ya göre bireysel kişiliğin olduğu yeni bir yaşam, döllenme anında başlamaktadır. Bu nedenle, Oomoto Vakfı, insan döllenmiş ovum kullanılarak biyomedikal deney olan ES hücrelerinin araştırılmasına izin verilmesine şiddetle karşı çıkmıştır.²⁷⁹

Bu yıllarda Almanya, Fransa ve diğer ülkeler bu tür araştırmaları "insan hayatının döllenmiş yumurtalarda yaşadığı" bakış açısıyla yasaklamıştır. Aynı zamanda ABD federal bütçesinin ilgili yasası ile bu tür araştırmaların harcamalarını yasaklamıştır. O dönemde ES hücrelerinin araştırması, insan yaşamının saygınlığı

²⁷⁸ Oomoto Foundation, Oomoto's View Regarding Japan's Permission to the Reserch Involving Human ES cells, 2000, <http://www.oomoto.or.jp/English/enBiet/escells.html> (16.02.19).

²⁷⁹ Oomoto Foundation, Oomoto's View Regarding Japan's Permission to the Reserch Involving Human ES cells, 2000, <http://www.oomoto.or.jp/English/enBiet/escells.html> (16.02.19).

ile ilgili bilim insanları ve din adamları arasında tartışmalı bir konu olmuştur. Japonya'da, döllenmiş yumurtayı idare etmek için yasal kontroller bulunmamakla birlikte Japon toplumunda herhangi bir tartışma olmamıştır. Japon hükümeti dünyada bu tür bir araştırmanın lehine "izin" veren ilk ülke olmuştur. 2000 yılının Ocak ayında, Japon hükümetinin Bilim ve Teknoloji Ajansı, Japon halkı arasında araştırmanın etikliği konusunda bir anket yapmıştır. Halkın yarısından fazlası araştırmaya karşı çıkmış veya doğru ya da yanlış olup olmadığına yönelik bir tutumları olmamıştır. Japon halkı arasında bu konuda ulusal bir fikir birliği bulunmamasına rağmen, hükümet araştırmanın uluslararası rekabetine ayak uydurabilmek için araştırmayı ulusal bir politika olarak teşvik etmiş ve kabul etmiştir. Oomoto bu yapılan politikayı yalnızca geçici bir karar olarak görmüştür. Bundan dolayı bu araştırma hakkında dikkatli bir müzakerenin başlatılması ve din adamları ile filozofların tartışmaya dahil edilmesi gerektiğini savunmuştur. ES hücreleri, iç organların tıbbi nakli için bir tedarik kaynağı yeni bir umut olarak kabul edilmektedir. Oomoto üreme teknolojisi ile yaşamın kesildiğini ve bu teknoloji kullanılırken döllenmiş yumurtayı yok ettiğini (hastanın kendi somatik kök hücrelerini kullanan rejeneratif ilaçlardan bahsedilmekte) iddia etmiştir.²⁸⁰

Araştırmada kullanılan döllenmiş yumurtaların, kısırlık tedavisi için dış döllenme tarafından üretilen "gereksiz ve ilave" ovumlardan elde edildiği söylemine karşılık Oomoto, bu yumurtalıklar "gereksiz ve fazla" olsalar bile, başka amaçlar için kullanılmaması ve atık madde olarak bırakılmaması gerektiğini belirtmiştir. Ovumun saygıyla toprağa gömülmesi gerektiğine, çünkü yumurtanın insan yaşamının ilk bireyselliğini taşıdığına inanmaktadır. ES hücreleri, ilaçların geliştirilmesinde, toksik deneylerde, genom projesinde vb. özel ve kar amaçlı işletmelerin kullanımı için incelenmektedir. Oomoto, bu tür uygulamaları bir tür "insan deneyi" veya "insan yaşamının ticarileşmesi" olarak görmektedir. Aynı zamanda bu dönemde uzmanların gelecekte ES hücrelerinin araştırılmasıyla ilgili bilinmeyen tehlikelere işaret etmiş ve araştırmaya dâhil olan risklerle ilgili olarak dikkat edilmesi gereken birçok sorun söz konusu olmuştur. Oomoto, hükümetin, insan yaşamıyla ilgili içsel sorunlarına rağmen, bu biyoetik konu hakkında toplumun dini kesimine

²⁸⁰ Oomoto Foundation, Oomoto's View Regarding Japan's Permission to the Reserch Involving Human ES cells, 2000, <http://www.oomoto.or.jp/English/enBiet/escells.html> (16.02.19).

danışmamasını büyük bir problem olarak görmüştür. Oomoto Vakfı, hükümetin, bu konuda dini toplumdan geniş çapta görüş alarak, ES hücreleri de dahil olmak üzere insanın dölllenmiş yumurtalarını kullanan tüm araştırmaları temel olarak yeniden gözden geçirmesini talep etmiştir.²⁸¹

3.4.2. Barış için Atılan Adımlar

20 Mart 2003 Perşembe günü sabaha karşı ABD uçakları 1991' den sonra ikinci kez Irak'ı bombalamaya başladı. ABD bu saldırıda Saddam Hüseyin'i korunağında vurarak savaşı daha başlamadan bitiremedi. Ertesi gün Kuveyt sınırında başlayan kara operasyonundan kırk gün sonra, ABD askerleri Bağdat'a girdi. Başkan Bush 1 Mayıs'da savaşın bittiğini ilan etti. Ardından Saddam Hüseyin'in, doğum yeri olan Tikrit'e 15 km uzaklıktaki Adwar'da bir kuyuda 15 Aralık'ta yakalandı.²⁸²

Jinrui Aizenkai (Evrensel Aşk ve Kardeşler Birliği), Irak Cumhurbaşkanı Saddam Hüseyin (1937-2006), ABD Başkanı George Bush(1946), İngiltere Başbakanı Tony Blair(1953), Kofi Annan BM Genel Sekreteri (1938) ve Japonya Başbakanı Junichiro Koizumi'ye (1942) 14 Mart 2003 yılında temyizde bulundu.²⁸³

3.4.2.1. Irak Savaşına karşı tepki

20 Mart 2003 Irak savaşının patlak vermesi üzerine Oomoto bildirge yayınlarak barış çağrısı yapmıştır. Bildirgede ABD kuvvetlerinin, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nden ikinci bir karar almadan Irak'a saldırmaya başlaması çok üzücü olduğunu belirtmiştir. Oomoto dünya barışı için günlük dua hizmetleri vermekte olduğunu ve değerli yaşamlara mal olacak savaşın bir an önce sonlandırılması için Tanrı'ya gece gündüz dua ettiklerini beyan etmiştir. Oomoto İnsanlığın, tüm yaşamın itibarını korumak, bu savaşa son vermek ve savaşı farklılıklarını çözmenin bir aracı olarak kullanmayı bırakmak için her türlü çabayı

²⁸¹ Oomoto Foundation, Oomoto's View Regarding Japan's Permission to the Reserch Involving Human ES cells, 2000, <http://www.oomoto.or.jp/English/enBiet/escells.html> (16.02.19).

²⁸² Aydın Mustafa ve Özcan Nihat Ali ve Kaptanoğlu Neslihan, **Riskler ve Fırsatlar Kavşağında Irak'ın Geleceği ve Türkiye**, Matsa Basımevi, Ankara, 2007, s.1.

²⁸³ Lukas Pokorny ve Franz Winter, s.66.

göstermesi gerektiğini savunmuştur. Savaş ve şiddeti reddeden, hukuk ve adalet temelinde kurulan adil bir uluslararası topluma hedeflemiştir.²⁸⁴

3.4.2.2. Dünya Krizine İtiraz

Jinrui Aizenkai (Evrensel Aşk ve Kardeşler Birliği), Irak Cumhurbaşkanı Saddam Hüseyin, ABD Başkanı George Bush, İngiltere Başbakanı Tony Blair, Kofi Annan BM Genel Sekreteri ve Japonya Başbakanı Junichiro Koizumi'ye 14 Mart'ta temyiz başvurusunda bulunmuştur.

Jinrui Aizenkai, küresel krizin yaşandığı bu dönemde dünya barışı çağrısı yapmıştır. Savaşların ve barışın nerede yapılacağını belirleme gücüne sahip dünya liderlerinden, şiddeti değil, barışı seçmelerini istediklerini açıklamıştır. Jinrui Aizenkai, kendilerini tüm insanların doğal olarak tek olduğu fikrine dayanan, dünya barışı ve tüm insanların refahı için çalışan, ırk, milliyet ve din engellerini aşan bir dernek olarak tanıtmaktadır. Jinrui Aizenkai'nin ana organı olan Oomoto Vakfı bu dönemde, Japonya'da ve dünyada dünya barışı için günlük dua hizmetleri yürütmüştür. Şiddete karşı intikam ile karşılık vermenin daha fazla şiddeti doğuracağını savunmuştur. Dünya barışını gerçekleştirmek için insanlığın, yaşamın onurunun farkında olmasını ve her bireyin hayatına değer veren evrensel bir etik oluşturulması gerektiğini belirtmiştir. Oomoto herhangi bir ulusal çıkar olmaksızın, Dünya Hukukuna dayalı yeni bir Dünya Düzeni gerektiğine inanmaktadır. Oomoto, 21. yüzyılda, savaş ve şiddeti reddeden, hukuk ve adalet temelinde adil bir uluslararası toplum inşa etmeyi amaçlamıştır. Evrensel kardeşlik, dinler arası işbirliği ve tüm dinlerin aynı kaynaktan doğduğu öğretirliyle sonsuz bir barışı hedeflediklerini iddia etmişlerdir.²⁸⁵

²⁸⁴ Lukas Pokorny ve Franz Winter, s.66 ; Oomoto Foundation, Statement of regret for the outbreak of war against Iraq, 2003, <http://www.oomoto.or.jp/English/enOpin/iraq030320.html> (19.02.19).

²⁸⁵ Oomoto Foundation, Urgent Appeal for a World Global Crisis, **Oomoto International**, 2003, <http://www.oomoto.or.jp/English/enOpin/iraq030314.html> (16.02.19).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

OOMOTO VE DİNLERARASI İLİŞKİLER

Oomoto, dinler arası ilişkileri ile öne çıkmaktadır. Ortaya çıktığı ilk günden beri farklı dinler ile ilişkilerin geliştirilmesi için çaba harcamaktadır. Dinlerarası ilişkilerin Oomoto'daki yeri ve önemini göz önünde bulundurarak müstakil bir bölümde bu konunun incelenmesini uygun bulduk. İncelemelerimizde, Oomoto'nun kendi sitesini esas aldık ve bilgileri daha ziyade bu siteden aktardık.

Oomoto, takipçilerinin sayısı ile ölçülen küçük bir harekettir. Ancak 1892'de kurulmasından bu yana Japonya ve yurt dışındaki dinler arası ilişkilerde büyük bir rol oynamıştır. Oomoto için dinler arası çalışma, ilahi misyonunun merkezi bir parçasıdır. Ortak ibadet ve diğer dinlerle ilişkiler sadece bir görüşme değil, bir dinin diğerleriyle uyumlu ilişkileri sürdürmesi için yapılması gereken bir şeydir. Kurucularının öğretilerine göre, dinler arası ilişki Tanrı'nın Oomoto'yu yaratmasındaki amaçtır.²⁸⁶

Oomoto'nun dinler arası ilişki için gerekçe olarak gösterdiği ve dini çoğulculuğun kabulü olarak aynı kökten geldiği inancını sunmuştur. Bu inanç, genellikle bankyo dokon ("on bin inanç, bir kök") ve bankyō kiitsu ("on bin inanç ortak kaynağa geri dönüyor") gibi kavramlarla ifade edilmektedir. Oomoto'da bu fikirlerle, dünyadaki diğer dinlerle anlamlı bir ilişki kurma yolunda önemli bir çaba eşlik etmektedir. Bununla birlikte, bankyō dokon'un anlamının aslen Oomoto'nun "diğerlerinin de tabi olduğu kök veya baş din" olduğu gösterilmiştir.²⁸⁷

Oomoto'nun 1920'lerin ortalarına dayanan uluslararası yayınları, II. Dünya Savaşı öncesi dönemde oldukça misyoner ve genişlemeci bir gaye taşısa da, ikinci Dünya Savaşı sonrası dönemde daha içine kapanık bir şekilde devam etmiştir.²⁸⁸

Oomoto dinler arası ilişkinin sadece bir konferanstan veya bir ritüelden ibaret olmadığını, yıllarca süren görüşmelerden meydana geldiğini savunmuştur. Oomoto

²⁸⁶ Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, **Oomoto International**, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

²⁸⁷ Stalker, s.152; Ugo Dessi, s.92.

²⁸⁸ Amis, s.89.

temsilcileri bu görüşmelere Kameoka ve Ayabe'de ev sahipliği yapmıştır. Aynı zamanda farklı ülkelerdeki din liderleri, kültür kurumları, müze müdürleri, akademisyenleri, sanatçıları ve yazarları ziyaret etmiştir.²⁸⁹

4.1. KUZEY AMERİKA'DA YAPILAN ÇALIŞMALAR

4.1.1. New York Saint John the Divine Katedrali

Oomoto'nun dinler arası yapılan çalışmalarda en önemli ilişkilerden biri New York'taki İlahi Aziz John Katedrali ile olan bağı olmuştur. Hem Katedral hem de Oomoto 1892'de aynı yıl kurulmuştur. Böylece bir asırlık tarihi birlikte paylaştıklarını belirtmişlerdir. Bu ilişki, Oomoto'nun 12 Mart 1975'te New York'ta Oomoto Sanat Sergisini açmak üzere Katedralde bir Şinto töreni gerçekleştirmesiyle başlamıştır. Şubat 1977'de, Katedralin Psikoposu Dean Morton, Ayabe'deki Oomoto Genel Merkezinde gerçekleştirilecek olan "Barış Öpücüğü" töreni için Japonya'ya gitmiştir. Bu ilişkilerinin başlangıcından itibaren, Oomoto ve Katedral birçok etkinlik ve ibadete birlikte katılmıştır. Bunlardan bazıları, Sina Dağında yapılan Barış Duası (1979 ve 1984), 1995 yılının Ekim ayında Katedral'de yapılan Birleşmiş Milletlerin 50. Yıldönümü gala kutlamasıdır. Ortak yapılan ibadetlere ek olarak, Katedral ve Oomoto bir değişim programı oluşturdu. Bu programda Katedral halkı Oomoto Geleneksel Japon Sanatları Okulu'na katılırken, Oomoto üyeleri ise Katedral'de birkaç ay kaldı.²⁹⁰ Oomoto ile yapılan dua ibadetleri hakkında Dean Morton şöyle demiştir:

"Sergi üyeleri bana geldi ve katedralde ayinlerini yapıp yapamayacaklarını sordular. Çünkü orası bir kilise olduğu için orada olmaktan dolayı Tanrı'ya şükretmek istiyorlardı. Olanlar gerçekten dünyayı sarsan cinsdeydi, çünkü Katedral'de bir Şinto töreni yapılıyordu. Kendimi çok minnettar hissettim. Kyotaro Deguchi bana Japonya'ya gidip karşılık verip vermeyeceğimi sorduğu zamana kadar bu fikir aklıma gelmedi. Daha sonra meselenin, onun için ne anlama geldiğini bana söyledi. Bu olayı Yeni Çağ olarak gördüğünü belirtti. Onun evinde ibadet etmemi istediğinde bunu New Age olarak gördüm ve bu gerçek bir andı. "Evimde Tanrıya kendi inancınızla

²⁸⁹ Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, **Oomoto International**, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

²⁹⁰ Lukas Pokorny ve Franz Winter, **Handbook of East Asian New Religious Movements**, Brill, Bosto, 2018, s.65; John Singleton, s.82; Birgit Staemmler, s.216; Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

*ibadet edin" diyordu, Bu "Tanrı'ya birlikte ibadet edeceğiz" anlamına geliyordu."*²⁹¹

4.1.2. San Francisco Grace Katedrali

1975'te yapılan San Francisco'daki Sanat Sergisinin son durağında Oomoto, Grace Katedrali'nde ibadet etmiştir. İki yıl sonra, 1977'de, Katedralden Dean Rodgers Kameoka'da bir Piskoposluk ritüeli ile karşılık vermiştir. 1995 yılının Haziran ayında, Piskopos William Swing liderliğindeki bir San Francisco grubu, "dinler arasında barış sağlamak ve dünyadaki tüm yaşam uğruna işbirliğine dayanan bir hareket" için Birleşik Dinlerin kurulmasını önerdi. Bishop Swing, 1996 Temmuz ayında dini liderlerden tavsiye ve taahhüt almak için dünya çapında yaptığı gezi nedeniyle Oomoto'yu ziyaret etti. Oomoto, Onisaburo'nun Pekin'deki Dünya Dinler Federasyonu kuruluşunda dile getirdiği ideallerle aynı fikri paylaşan teklifi benimsemeyi memnuniyetle karşıladı. Bishop Swing'in ziyareti ile Oomoto Gençlik Bölümünde bir Shinto ibadeti yapıldı. Ekim 1996'da Grace Katedrali'nde Noh müziği ve çay töreni sunuldu. Böylelikle 21 yıl önce yapılan dinler arası bağ yenilenmiş oldu.²⁹²

4.1.3. BM ve AT'nin 50. Yıldönümü Kutlamaları

Anlayış Tapınağı (AT), 1960 yılında Juliet Hollister tarafından kuruldu. Sadece 13. yılında olmasına rağmen, dünyanın dinler arası çalışmalarına adanmış en eski kurumlarından biridir. Oomoto'nun AT ile ilişkisi, Ekim 1975'de Oomoto'nun Birleşmiş Milletler'in kuruluşunun 30'uncu yıldönümünü kutlayan AT sponsorlu bir konferansta ortak ibadet hizmeti vermesiyle başladı. O zamandan beri Oomoto, Juliet Hollister ile AT Başkanları ve Dr. Karan Singh ve Peder Luis P. Dolan, CP gibi danışmanlarla dostluk sürdürmeye devam etti. İlahi Aziz John Katedrali ile Oomoto'nun yirmi yıl süren ilişkileri bulunmaktaydı. Bu iki inanç 21-22 Ekim 1995

²⁹¹ Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, **Oomoto International**, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

²⁹² John Singleton, s.82; Lukas Pokorny ve Franz Winter, s.65; Birgit Staemmler, s.216; Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, **Oomoto International**, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

tarikhlerinde Sempozyum ve Ortak İbadet ritüeli yapmıştır. New York'ta düzenlenen kutlamalara 12 dünya dininden 1000'in üzerinde dini liderin katılımı ile çok sayıda yerli inanç mensubu toplanmıştır. Birleşmiş Milletlerin kuruluşunun 50. Yıldönüm etkinliği Anlayış Tapınağı ile ortaklaşa desteklenmiştir. Kyotaro Deguchi, Sempozyum konuşmasında, büyükbabası Onisaburo'nun Pekin'de 70 yıl önce bir Dünya Dini Federasyonu oluşturma girişimi üzerine vurgu yaparak, dinler arası işbirliği için küresel bir yapı oluşturmada bir araya gelme çağrısı yapmıştır.²⁹³

4.1.4. Oomoto Gençlik Kaliforniya Misyonu

Oomoto Gençlik Departmanı, 1980'lerde Brezilya'ya (1981), Çin'e (1988), Kore'ye (1989) ve Sovyetler Birliğine (1990) kültürel değişim misyonu olan heyetleri yurtdışına göndermeye başladı. Bu dört seyahatin her birinde ev sahipleri yerel Esperanto grupları olmuştur. Gençlik Bölümü, 1996 sonbaharındaki beşinci gezisinde San Francisco Körfezi bölgesinde bir dizi etkinlik düzenledi. Taiko Dojo ustası ve Oomoto üyesi Seiichi Tanaka'nın işbirliğiyle 28 Ekim'deki Grace Katedrali'nde, 29 Ekim'de Stanford Üniversitesi'nde San Francisco'da düzenlenen "Japonya-Sanat Akşamı" gezinin en önemli unsurlarındandı. Grace Katedrali'ndeki çay ve Noh müziğinin sunulduğu tören, Oomoto'nun 21 yıl önce San Francisco'daki ilk törenleri ile bezerlik taşıyordu. Bu yapılan beşinci gezi, ABD Batı Kıyısı'ndaki uzun yıllar öncesine dayanan din ve sanat bağlantıları ile gerçekleşmiştir. Milena Chilla-Markhoff, Patricia Madson ve diğerleri, bu gezinin başarılı olmasına katkıda bulunmuştur. Bu üyelerin desteğiyle, Oomoto gençliği eski bağları yenileyerek gelecekte yapılacak yeni faaliyetler için bir temel oluşturdu. 1986'da düzenlen 10. Oomoto sanat seminerinin mezunlarından olan Patricia Ryan Madson San Francisco'ya döndü. Ardından Oomoto'nun yurtdışı faaliyetlerini desteklemek için Oomoto okul mezunu grubunu oluşturdu. "Oomoto'nun Dostları" olarak adlandırılan grup, seminer mezunlarının birbirleriyle iletişim halinde olmalarına yardımcı oluyordu. Seminere yeni öğrenciler getirmek için ABD'de yaptıkları dinler ve sanat

²⁹³ Jacop Neusner, **World Religions in America**, Westminster John Knox Press, London, 2003, s.161; Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, **Oomoto International**, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

etkinlikleriyle Oomoto'ya katkı sağlıyordu. Patricia ve Oomoto Dostları üyeleri, Ekim 1996 Gençlik Misyonu için Kaliforniya'daki etkinlik programını düzenlemeye yardımcı oldu. Patricia, Stanford Üniversitesi'nde Dramada Kıdemli Öğretim Görevlisidir. 1986'dan beri Seminer Koordinatörü olarak hareket ederek Oomoto seminerine her yıl destek vermektedir.²⁹⁴

4.1.5. Amerikan Japon Sanatları Okulu

Oomoto Sanat seminerinden ilham alan seminer mezunları Liz Kenner ve Linda Richardson, 1987'de San Francisco'nun kuzeyindeki Marin İlçesi'nde geleneksel sanatlar okulu kurdular. Oomoto seminerinden sonra Amerikan Japon Sanatları Okulu (ASJA) model olmuştur. Çay töreni, seramik, Kyogen tiyatrosu, kaligrafi, mürekkep boyama ve dövüş sanatı Shintaido'nun öğretilmesi ile toplamda 10 günden iki haftayakadar varan yoğun bir yaz semineri yapmaktaydı. AJSO, Japon sanat fakültesi öğretmenlerinin desteğine dayanmaktadır. Geçtiğimiz 10 yıl süresince, yaz seminerlerinin yanı sıra, yıl boyunca yaptıkları çalışmalar ve üniversite seyahat programları sunarak genişlemiştir. AJSO programında eğitim gören birçok öğrencinin Oomoto seminerini alması için okullar arasında geçiş gerçekleşti. Mevcut AJSO Direktörü Mario Uribe, 1991-1992 yıllarında Oomoto Seminerlerinden mezun oldu. Diğer yönetim kurulu üyeleri arasında 1995 yılında onursal üye olarak katılan Liz Kenner, Kyotaro Deguchi ve 1991-1992 yıllarında yine Oomoto seminerlerine katılan aynı zamanda 1993-1996 yılları arasında Oomoto Uluslararası Departmanında çalışan Bodhi Fishman bulunmaktadır.²⁹⁵

²⁹⁴ Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

²⁹⁵ Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

4.2. GÜNEY AMERİKA'DA YAPILAN ÇALIŞMALAR

4.2.1. Amerika Yerlileri

Oomoto'nun dayandığı Şintoizm, Japonya'nın yerli dinidir. Bu dinin kökleri animist bir yapıya sahiptir, kutsal kitabı ve kurucu bir peygamberi yoktur. Şinto tarih öncesi Japonya topraklarından ve insanlarından ortaya çıkmıştır. Oomoto bu nedenle, yalnızca Hristiyanlık ve İslam gibi büyük uluslararası dinlerle değil, aynı zamanda yerli dinlerin takipçileri ile de dostça ilişkiler kurmaya çabalamaktadır. Oomoto, Amerika'da Dennis Banks ve Amerikan yerli kültürünün önde gelen lideri Philip Lane ile ilişkiler başlatmıştır. Dennis Banks, Ojibwa Kızılderili, Sun Dance Din üyesi ve Amerikan Kızılderili Hareketi'nin kurucusudur. Eylül 1989'da Oomoto ile görüşmüştür. Philip Lane Güney Dakota'dan Standing Rock Lakota kabilesinin üyesidir. Phil Lane Nisan 1993'te Iwashimizu Tapınağı'nda düzenlenen Yerli Dinlerin ortak ibadetine yönelik bir Hint töreni yapmıştır.²⁹⁶

4.2.2. Sao Paulo'daki Oomoto Şubesi

Dinlerarası ve sanat etkinliklerinde küresel erişime rağmen, Oomoto'nun Japonya dışında yaşayan nispeten az takipçisi bulunmaktadır. Bunun bir istisnası, Japon göçmenlerine ev sahipliği yapan Brezilya'dır. Oomoto'nun São Paulo Genel Merkezi, Brezilya'nın dört bir yanından bine yakın takipçi üyeliğine sahiptir. 13 Ekim 1957'de São Paulo Jandira şehrinde kurulan Brezilya merkezi, Oomoto festivalleri, hizmetleri, doktrinal çalışma toplantıları, düğünler ve Oomoto topluluğunun hayatındaki diğer etkinlikler için bir merkez olarak hizmet vermektedir.²⁹⁷

²⁹⁶ Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

²⁹⁷ Bettina Schmidt ve Steven Engler, **Handbook of Contemporary Religions in Brazil**, Brill, Boston, 2006, s.281; Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, **Oomoto International**, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

4.2.3. Brezilya

Kurucu Nao'nun "Fırçanın Ucundan" Ofudesaki adıyla bilinen yazıları kaminin söylediklerinden oluşan otomatik yazılardır. Onisaburo'nun 81 ciltlik Reikai Mono-gatari "Ruh Dünyasının Masalları" nda (temel prensipleri daha sonra Ruhun Temelleri adlı bir kitapta yoğunlaştırılan) anlattığı mistik tecrübeleri de, manevi ortak bir noktaya sahiptir. Kutsal kitaplarında var olan mistik deneyimlerden dolayı Oomoto, ilk zamanlardan beri, dünyadaki maneviyatçı gruplarla ilişkiler kurmuştur. İlk temaslar 1926'da Avrupa'ya yapılan Aizenkai elçileri ile Almanya'nın Weisse Fahne (Beyaz Bayrak) maneviyatçı organizasyonu ve Bulgaristan'ın Beyaz Kardeşliği ile bir araya geldiğinde gerçekleşmiştir. Bunları İngiltere Büyük Dünya Maneviyatçı Birliği ve Brezilya Liga Esperita'sı ile bağlantılar izlemiştir. Aynı zamanda Oomoto Brezilyada var olan bir manevi grubun üyesi Benedicto Silva ile teması sürdürmüştür. 1946'dan beri Esperantist olan Silva, Brezilya Manevi Federasyonu ve Maneviyatın Yayılması Enstitüsü tercümanıdır.²⁹⁸

4.3. AVRUPA, AFRİKA VE ORTA DOĞU'DA YAPILAN ÇALIŞMALAR

4.3.1. Vatikan ve Canterbury Katedrali

Oomoto'nun Vatikan'la olan ilişkileri, 1976 Ekim'inde Vatikan Hristiyan Olmayanlar Sekreteri Direktörü Kardinal Sergio Pignedoli'nin Kameoka ziyareti ile başladı. Kyotaro Deguchi'nin Vatikan'ın içindeki Santa Maria Şapeli'nde 12 Ekim 1977'de yaptığı Oomoto ibadet hizmeti ile devam etti. Oomoto liderleri Papa VI. Paul ve daha sonra Papa II. Paul ile birkaç kez görüştü ve Hristiyan olmayanlar Sekreteryası Başkanı Kardinal Francis Arinze'yi 1986-1992'de Oomoto'ya davet etti. Oomoto ve Vatikan, WOREC (1981) ve 1987'de Kyoto'daki Hiei Dağı Din Zirvesi gibi ortak ibadet törenlerine ve konferanslarına birlikte katıldılar. 16 Mayıs 1980'de Dördüncü Manevi Lider Kiyoko Deguchi, İngiltere'deki Canterbury Katedrali'nde Noh oyunu olan Hagoromo'yu oynadı. Bu olay, Oomoto'nun 1975'te New York'ta

²⁹⁸ Bettina Schmidt ve Steven Engler, s.281; Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, **Oomoto International**, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

başlattığı Anglikan Hristiyanlığı ile devam eden ilişkiler kapsamında gerçekleşti. Bu gösteriden sonra, Katedralin başkanı Victor de Waal, Oomoto'yu ziyaret etti. Katedralin başkanı Victor'un karısı ve oğlu daha sonra Oomoto Sanat Semineri'ne katıldı.²⁹⁹

4.3.2. Aziz Egidio Topluluğu

Oomoto sadece diğer dinlerle değil, aynı zamanda Anlayış Tapınağı, Dean Morton'un New York Dinlerarası Merkezi, Dünya Din ve Barış Konferansı ve diğerleri gibi uluslararası ekümenik gruplarla dostane ilişkileri sürdürmüştür. Bunlar arasında son zamanlardaki en aktif bağlantılardan biride Egidio Topluluğu ile olmuştur.³⁰⁰

Egidio Topluluğu, 1968 yılında Roma'da bir grup lise öğrencisi tarafından kuruldu. Küçük Saint. Egidio Kilisesi'nin etrafında toplanmış olan ve çoğunlukla düzensiz Katoliklerden oluşan Topluluk, dünyadaki birçok insani projeyi destekliyordu. Günümüzde topluluk, gönüllülerden oluşan 5000 üyeye sahiptir. 1986'dan bu yana Aziz Egidio Topluluğu, her yıl dünyanın dört bir yanından dini liderler toplayan "Barış İçin Dua Günü" nün sponsorluğunu üstlendi. Bunlardan ilki, 27 Ekim 1986'da İtalya'nın Assisi kentinde yapılan Papa II. Paul tarafından ağırlandı. Aizenkai Başkanı Yasumi Hirose, Oomoto heyetlerini Varşova (1989) ile başlayan ve en son 10 Ekim 1996'da Roma'da bulunan Aziz Egidio toplantılarının dördüne gönderdi. Aziz Egidio Topluluğu'ndan Dr. Agostino Giovagnoli, Oomoto'nun bu ziyaretine Ağustos 1995 ve 1996'da karşılık verdi.³⁰¹

4.3.3. Sina Dağı İbadet Töreni

Tendai Budizm inancına sahip olan Abbot Shocho Hagami, 1970'lerde ve 1980'lerde Japonya'da dinler arası hareketinin lideriydi. Abbot Hagami, Oomoto'nun

²⁹⁹ John Singleton, s.82; Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, **Oomoto International**, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

³⁰⁰ Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

³⁰¹ Lukas Pokorny ve Franz Winter, s.65; Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, **Oomoto International**, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

Kameoka ve Ayabe'deki ortak ibadet hizmetlerine tanık olduktan sonra, ortak duaların dünya barışı için en güçlü araçlardan biri olduğuna inandı. 1979'un başlarında Abbot Hagami, Mısır Devlet Başkanı Sedat ile bir araya geldi. Abot Hagami Sina Dağında ortak bir ibadet töreni önerdi. Cumhurbaşkanı Sedat, Sina Yarımadası'nın Mısır'a dönüşünü anmak için bu öneriyi kabul etti. 19 Kasım 1979'da yapılan törene Oomoto'dan Kyotaro Deguchi ve Alex Kerr, Abbot Hagami'den ve New York'taki İlahi Aziz John Katedrali'den Dean Morton üyeleri katıldı.³⁰²

II. Şenuda, Şeyh El Azhar ve İskenderiye Büyük Hahamı, Sina dağının eteklerinde Üç Dinin Kutsal kitabı ile dua etti. Kısa süre sonra Başkan Sedat öldürüldü. Yahudilik ve İslam arasındaki ilişkiler daha da kötüye gitti. 6 Mart 1984'te, Dean Morton'un yardımıyla toplanan, yüzlerce insandan oluşan bir grup, Raha Ovası üzerinde bir daire şeklinde toplandı ve dünya barışı için birlikte dua etti. Oomoto Kutsal Sina Dağında yapılan duaların farklı dilleri ve dinleri Hristiyanlık, Yahudilik, İslam, Budizm, Şinto, Zerdüştlük temsil ettiğini iddia etmiştir.³⁰³

4.3.4. İslam ile İlişkiler

Oomoto'nun İslamiyet ile ilişkileri Onisaburo'nun Kasım 1924'te Japon Müslümanı olan Muhammed Kumon'u Ayabe'ye gelip İslam hakkında ders vermeye davet etmesine dayanmaktadır. Son yıllarda, özellikle Aizenkai'nin Hindistan'da şubeler kurmasından sonra, Oomoto merkezindeki ortak ibadet törenlerine katılan Müslümanlarla sık sık temaslar kurdu. Oomoto, El Azhar Üniversitesi'nin Şeyhleriyle görüşmeler yaptı. Yasumi Hirose ve diğer Oomoto takipçileri Kahire'de Mısır'ın en eski İslam üniversitesi olan El Azhar'ı ziyaret etti ve El Azhar temsilcileri birkaç kez Kameoka'yı ziyaret etti. İslamiyet ve Oomoto'nun dostane ilişkilerinin ilerlemesi, Kyotaro Deguchi'nin Ocak 1990'da İkinci Küresel Forum'a katılmak için Moskova'ya gittiği zamanda gerçekleşmiştir. Orada Kyotaro, Suriye Büyük Müftüsü

³⁰² Lukas Pokorny ve Franz Winter, s.65; Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, **Oomoto International**, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

³⁰³ Judy Kuriansky, **Beyond Bullets and Bombs Grassroots Peasebuilding between Israelis and Palestinians**, Praeger, London, 2007, s.14; Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, **Oomoto International**, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

Şeyh Ahmad Kuftaro ile bir araya geldi ve Şeyh'i Japonya'yı ziyaret etmeye davet etti. Şeyh Kameoka'ya geldiğinde Oomoto takipçileri ile tanıştı. Şeyh Kuftaro, birçok seyahat yaptığını ve dünya dinlerinin çoğunu ziyaret ettiğini, Ancak Oomoto'dan önce İslam'a kardeş bir din bulduğunu hissetmediğini söyledi. Oomoto takipçilerini Suriye'ye Şam'daki camiye ziyaret etmeye davet etti. Şeyh Kuftaro'nun davetine cevaben, Oomoto'nun genel merkezinden dört temsilci Kyotaro, Hisao Deguchi, Yoshitaka Nishino, Masamichi Tanaka 11 Nisan 1991'de Şam'a gitti. Üç temsilci 5 Mayıs'a kadar Şamda kalarak Şeyh'in camisinde İslam'ın öğretilerini ve uygulamalarını inceledi. Oomoto grubu, Şam'da üç hafta boyunca dua namaz ve Kur'an'ın incelenmesi ile İslam anlayışını büyük ölçüde derinleştirdi. Şeyh Kuftaro onlara "Siz Müslümansınız ve biz Oomoto'yuz. Uzaklık yüzünden birbirimizi tanıımıyorduk" dedi. Üç kişiyi Mekke ve Medine'ye hac yapmak için davet etti.³⁰⁴

Şeyhin hac daveti üzerine, Oomoto'nun Bankyo Dokon, yani tüm dinlerin tek bir kaynaktan geldiği inancı ile üç Oomoto üyesi Şamda öğrendikleri bilgiler ile Müslüman oldu. 6 Mayıs akşamı, Şam Müftüsü, Kyotaro Deguchi, Yoshitaka Nishino ve Masamichi Tanaka'nın eşlik ettiği kabile Mekke'ye gitti ve kabeyi ziyaret etti. Bütün hacılar ihramlarını giydi. Kabe'nin çevresinde tavaf etti, zenzem içti ve başlarından aşağı döktü. Safa ve Merve tepeleri arasında sa'y yaptı, ve saçlarını kesti. Tanaka: "Hac sırasında, başka bir dünyadaydım." diyerek duygularını ifade etti. Grup 7 Mayıs akşamı, Medineye giderek (Mescidi Nebevi'yi) Kutsal Cami'yi ziyaret etti ve yatsı namazını kıldı. 8 Mayıs'ta sabah namazını kıldıktan sonra eski Suudi Arabistan Petrol Bakanı HE Yamani, grubu Cidde'deki evinde öğle yemeğine davet etti. Kyotaro Deguchi'ye Mekke ve Medine'nin kutsal camilerinin fotoğraflarını verdi. Üç ay sonra, 21 Ağustos 1991'de Şeyh Kuftaro, Oomoto'nun Büyük Yaz Festivali'ne katıldı. Festivalde sunağa bir çam dalı sundu ve cemaate hitap etti. Şeyh, 1993 yılının Kasım ayında, Ayabe'de düzenlenen Dünya Dini Forumu'na katıldı. Şeyh Kuftaro ile Oomoto'nun İslamiyet ile bağları kuvvetlenmiştir. Oomoto, 1991

³⁰⁴ Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

yılında İslamiyetin kutsal bölgelerine ve Kutsal Camilere yapılan hac ziyaretinin dinler arası ilişkide klometre taşı olduğunu inanmaktadır.³⁰⁵

4.3.5. Global Formun Kuruluşu

Oomoto, Küresel Formun doğal çevre ile ilgili dünyanın en etkili toplantılarından biri olduğunu iddia etmektedir. Tam adı "Küresel İnsani Hayatta Kalma Manevi ve Parlamenter Liderleri Forumu"dur. Din ve hükümet liderlerini dünya sorunlarını tartışmak üzere bir araya getirmek amacıyla 1985 yılında Anlayış Tapınağı tarafından kurulmuştur. Küresel Forum Sekreteri, Eski Birleşmiş Milletler üyesi Akio Matsumura, onlarca yıllık deneyimleri ile kuruluşu yardım etti. İngiltere'de düzenlenen Global Forum'un ilk kongresinde 11 Nisan 1988'de Oxford'da eşi görülmemiş bir dini ve siyasi lider grubu topladı. 1988 yılının baharında Oxford'daki Küresel Forum, Dalai Lama, Rahibe Teresa ve Carl Sagan da dâhil olmak üzere iki yüzün üzerinde kişiyi bir araya getirdi. Oxford'daki Global Forum'un ana teması haline gelen tartışmalarda çevreye odaklanıldı. Küresel çevre krizi konusundaki dünya bilincini arttırmak için bir sonraki toplantıya daha fazla bilim adamı ve basının dâhil edilmesine karar verildi.³⁰⁶

Ocak 1990'da Moskova'daki İkinci Küresel Forum, Suriye'nin Grand Müftüsü Şeyh Kuftaro, Oomoto'dan Kyotaro Deguchi, İstanbul İslami Araştırma Merkezi Başkanı Dr. Ekmelleddin İhsanoglu ve Başkan Morton, Rus Akademisyen Velikhov, bilim adamı Carl Sagan, yazar Fritzof Capra, Javier Pérez de Cuéllar, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri de dâhil olmak üzere, 800'den fazla katılımcıyla daha geniş bir alana ulaştı. Forumun sonunda katılımcılar Gorlinev ile konuşmak ve kişisel olarak görüşmek için Kremlin'e davet edildi. Küresel Forum, 1993 yılında Kyoto'da üçüncü kez bir araya geldi. Kyoto Forumu, yerleşik dünya dinlerinin varlığına ek olarak, geleneksel doğa sevgisi nedeniyle yerli dinlerin önemini vurguladı. Oomoto, yerli liderleri Kameoka'yı ziyaret etmeye davet etti ve ortak bir ibadet için Iwashimizu Hachimangu'nun Şinto Tapınağı ile işbirliği yaptı. Forum,

³⁰⁵ John Singleton, s.83. ; Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html>, (16.02.2019)

³⁰⁶ Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html>, (16.02.2019)

yeni bir dünya çevre örgütü olan Yeşil Haç'ın kurulmasıyla sonuçlandı. Mikhail Gorbachev, 1990'da Kremlin'de Yeşil Haç'ın ilk direktörlüğüne atandı.³⁰⁷

4.3.6. Sudan Küresel Barış Konferansı

Sudan Küresel Barış Konferansı, 16 ve 17 Kasım 1991'de, Uluslararası Halk Dostluğu Konseyi himayesinde Hartum Dostluk Salonunda gerçekleşti. Oomotoya göre bu konferans İslami grupların katıldığı, Hristiyan, Budist ve Şintoist inananlarla Afrika'da düzenlenen ilk büyük dinler arası konferans olmuştur. Delegeler, Etiyopya, Ürdün, İran, Lübnan, Bosna Hersek, Suriye, Çad ve Zaire gibi çok çeşitli ülkelerden geldi. Japon heyeti, Kakuhan Enami (Tendai Budist), Eiki Ikeda (Şingon Budist), Khalid Higuchi (Japonya Müslüman Birliği Başkanı) ve Oomoto ile Aizenkai'yi temsil eden Yasumi Hirose ve Kyotaro Deguchi tarafından yönetildi.³⁰⁸

4.3.7. Aizenkai'nin Nijerya Şubesi

Aizenkai'nin ilk Afrika şubesi 14 Ocak 1983'te Nijerya'daki Port Harcourt'da kuruldu. O dönemde, kabileler arası çatışma ve baskıcı bir askeri rejimden komşu Ruanda'daki iç savaştan gelen bir mülteci selinden kaynaklanan iç sıkıntılar vardı. Aizenkai'nin Elder Udo B. James'in yönettiği Port Harcourt Şubesi, öncelikle bölgedeki yetimlere ve mültecilere yiyecek ve giyecek bağışında bulunmak için fon sağlamak için çalışmalarına başladı.³⁰⁹

³⁰⁷ Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

³⁰⁸ Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

³⁰⁹ Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

4.4. DOĞU VE GÜNEY ASYA'DA YAPILAN ÇALIŞMALAR

4.4.1. Nepal Aizenkai Şubesi

Aizenkai Nepal'deki ilk şubesini 1974 yılında Katmandu'da kurdu. Günümüzde dört Nepal kasabasında faaliyet göstermektedir. Aizenkai'nin Nepal'deki ana faaliyetleri ücretsiz sağlık klinikleri ile halkı desteklemek ve fakir çocuklar için yardım sağlamaktadır. 16 Şubat 1978 ve 28 Şubat 1979'da Oomoto, Sakyamuni Buddha'nın doğum yeri olan Katmandu ve Lumbini'de yapılan ortak ibadete öncülük etmiştir. Bu törenler, Hinduizm, Budizm ve Şinto'nun bir araya gelmesinin ilk örneklerindendir.³¹⁰

4.4.2. Tibet Budizmi

Oomoto'nun Tibet Budizmi ile ilk temasları, Onisaburo'nun 1924 Moğol Seferi'ne dayanmaktadır. Tibet Budizmi temsilcileri, Onisaburo'nun 1925 Dünya Dini Federasyonu'na katılmıştır. 1977'de, Tibet ustası Tomo Geshe Rimpoche, Üçüncü Manevi Lider olan Naohi ile bir araya geldiği, Kameoka ziyareti ile tekrar temaslar kurulmuştur. Bunun üzerine Tibetli bir araştırmacı olan Kalsang Rimpoche, Oomoto Sanat Semineri'nde çalışmıştır. Kültür Enstitüsü Müdürü Doboom Tulku, Nisan 1993'te Kyoto'daki Küresel Forum'dan sonra Kameoka'da kalmıştır. 23 Haziran 1979'da, Oomoto Uluslararası Departmanından Kyotaro Deguchi ve Masamichi Tanaka, Tibet'te Dalai Lama'nın merkezi olan Hindistan'ın Dharamsala kentine gitti. Dördüncü Dalai Lama, Tenzin Gyatso tarafından kabul edildi. Dalai Lama, Pema Gyalbo ile birlikte 8 Kasım 1980'de Kameoka'yı ziyaret etti. Ziyareti sırasında maneviyat hakkında bir konuşma yaptı ve Banshoden Barınağı'nın sunağında dua etti.³¹¹

³¹⁰ Lukas Pokorny ve Franz Winter, s.65; Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, **Oomoto International**, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

³¹¹ Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

4.4.3. Filipinler'deki Aizenkai Şubesi

Aizenkai Manila Şubesi, 17 Eylül 1986'da kuruldu. Aizen Burs Fonu'nun 800 öğrenciyi desteklediği Marinduque eyaletinde, çok sayıda yerel burs ve gençlik programına sponsorluk yaptı. Aizenkai Ayabe'yi ziyaret eden Manila Başpiskoposu Kardinal Sin başta olmak üzere Filipinli dini ve hükümet liderleriyle dostluklar geliştirdi. 12 Mart 1995'te Aizenkai, Filipinler'deki varlığının on'uncu yılının yanı sıra, kuruluşunun 70'inci yıldönümünü ve II. Manila'da düzenlenen Savaş Mağdurları anısına etkinlik düzenledi. Kardinal Sin'in ortak sponsorluğundaki etkinlik, İkinci Dünya Savaşı sırasında yoğun bir mücadele alanı olan Fort Santiago'da kurulan bir Oomoto sunağı ile Hristiyan ve Oomoto dualarını birleştirdi.³¹²

4.5. JAPONYA'DA YAPILAN ÇALIŞMALAR

4.5.1. Japonya'da Ortak İbadet Törenleri

Oomoto'nun yapmış olduğu ortak ibadetler 12 Mart 1975'te New York'taki St. John Divine Katedrali'nde gerçekleştirilen törenle başladı. Ardından 16 Kasım 1975'te San Francisco'daki Grace Katedrali'nde düzenlenen törenle devam etti. Tarihte, ilk kez Şinto ibadetinin bir Hristiyan Katedralinde yapıldığı burada görülmüştür. 3 Şubat 1977'de, Aziz John Katedrali Başkanı Morton, Oomoto'ya geldi ve bir Piskoposluk ritüeli olan Barış Öpücüğü'nü gerçekleştirdi. Aynı yıl, Grace Katedrali'nin Başkanı Rodgers, Kameoka'da başka bir Piskoposluk ritüeli düzenledi. Bu etkinliklerin konukları, Japonya'nın din liderlerinin yanı sıra alimler, yazarlar ve medyanın önde gelen üyelerini içeriyordu. Uluslararası Hristiyan Üniversitesi Emeritus Başkanı Dr. Hachiro Yuasa, Şubat 1977'de Barış Öpücüğü etkinliğine "Kutsal Bir Macera" yorumu yaptı. Japon din dünyası üzerinde yapılan ortak ibadet büyük bir etki bıraktı. Bu etki, Başkan Sedat'ı Sina Dağın'daki İslam-Hristiyan-Yahudi törenine sponsor olmaya ikna eden Abbot Shocho Hagami'nin daha sonraki faaliyetlerinde gözlemlenmektedir. Ortak İbadet o zamandan bu yana birçok büyük

³¹² Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, , 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html>, (16.02.2019).

Japon Budist ve Şinto grubu tarafından yapıldı. Japon dini gruplar, Oomoto'nun varlığıyla, dünyanın her yerinde düzinelerce ortak ibadet hizmetine sponsor oldu. Bu olayların bazıları, 1987'deki Hiei Zirvesi ve 1993'te Ayabe'de yapılan Dua ve Forumdur. Japonya'nın yerli dini olan Şintoizm, Oomoto ve diğer Şintoistler, yerli dinlerle ilişkilerine değer verdi. Nisan 1993'te yapılan Kyoto Küresel Forumu'nda, Kyoto'nun güneyindeki Iwashimizu Tapınağı, Güney Dakota ABD'de bulunan, Duran Kaya, Lakota Kabilesi'nden Phil Lane Jr. ve Filipinler'den temsilcilerin de katıldığı Yerli Dinlerin Dua Toplantısına sponsor oldu.³¹³

4.5.2. Uluslararası Konferanslar

Rissho Koseikai ve Konko-kyo'nun İzuo Şubesi, Dünya Din ve Barış Konferansı'nın yapılmasında etkili oldu. Bu kuruluş ilk toplantısını 16-21 Ekim 1970'te Kyoto'da yaptı. O zamandan beri, Japon üyelerin güçlü desteğiyle, dünya çapında sayısız dinler arası toplantıya sponsor oldu. Doksanlı yıllarda Japon dini dünyası, 11 Temmuz 1979'da kurulan Japonya Dini Temsilciler Konseyi aracılığıyla işbirliği yaptı. Konsey, Tokyo'daki (1981) Dünya Dinciler Etik Kongresi'ne (1981) Kyoto'daki Hiei Zirvesi'ne (1987) ve Oomoto'nun Ayabe'deki Duası ve Forumu'na (1993) sponsor oldu. Bu toplantıların her biri, dünyanın dört bir yanından önde gelen dini liderlerin ortak dua ve tartışmaları ile gerçekleşti.³¹⁴

4.5.3. Şinto Semineri ve Töreni

Oomoto Geleneksel Japon Sanatları Okulu, 1976'da kuruluşundan bu yana, Oomoto ve Shinto'nun dini öğitlerini, sanat eğitiminden ayrı tutmaya çalıştı. Bu, Oomoto'nun uzun süredir devam eden politikasının bir parçasıdır. Sanatçılar, ortak ibadet etkinliklerinde ziyaretçilere veya dışarıdaki katılımcılara herhangi bir dini baskı yapmamayı amaçlamaktadır. Ancak, Seminer süresince, öğrencilerden Shinto hakkında daha fazla şey öğrenmeleri için tekrarlanan talepler üzerine 1992'de

³¹³ Lukas Pokorny ve Franz Winter, s.65; Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

³¹⁴ Birgit Staemmler, s.216.

mezunlar için öğrencilerin Shinto tarihi, dini doktrin ve ritüel üzerinde çalışacağı bir Reunion Semineri düzenlenmesine karar verildi.³¹⁵

22 Haziran - 7 Temmuz 1992 tarihleri arasında, on dokuz seminer mezunu, iki haftalık çay töreni, hat sanatı ve Oomoto Shinto ritüelinde gerekli dini görevlerinin yoğun bir şekilde uygulanması için Kameoka'ya döndü. Seminerin sonunda öğrenciler, ilk Japonoloji uzmanı Lafcadio Hearn'ün evinin korunduğu Bizen şehrindeki eşya seramiklerinin evi olan Imbe, Japonya Denizi'ndeki Matsue ve Japonya'nın en eski Şinto tapınağının bulunduğu Izumo'yu ziyaret etti. Seminer öğrencileri 5 Temmuz'da, Japonya Denizi kıyısındaki Kunimiyama'ya gitti. Orada, Meshima ve Oshima'nın kutsal adalarına ("Kadın Ada" ve "Erkek Ada") bakan bir yamaçta bir sunak kuruldu. Oomoto din adamları beyaz kimono ve gök mavisi hakama pantolonu giyen seminer mezunları, tamamen kendi başlarına bir Oomoto Shinto töreni yaptı. Bu tören Japon olmayanlar tarafından gerçekleştirilen ilk Şinto Töreni oldu.³¹⁶

4.5.4. Ayabe Forumu ve Duası

1934'te Onisaburo Deguchi, Ayabe'deki Tsuruyama'nın Tepesi'de Choseiden binasının temel taşı koydu. İddialara göre Oomoto'nun en kutsal bölgesini taçlandıran bu bina, yalnızca Oomoto için değil, tüm dinler için ibadet yeri olarak tasarlanmıştır. İkinci Oomoto Olayında 1935'ten sonra imha edilen Choseiden, elli yılın ardından yeniden inşa edilmeye başlandı. Onisaburo, Choseiden tamamlandığında, dünyanın dinlerinden liderleri bir araya getireceğini öngörmüştü.

6 Kasım 1992'de, Oomoto Choseiden inşasını bitirdi. Geleneksel tapınak marangozları tarafından değerli eski ahşap kereste kullanılarak yapılan bu çalışma yaklaşık yirmi yıl sürdü. Choseiden'in Japonya'da saf Japon tarzında inşa edilen son büyük ölçekli yapı olduğu söylenmektedir. Onisaburo'nun öngörüsünde olduğu gibi 4 ve 5 Kasım 1993'te Choseiden'de, dünya dini liderleri bir araya geldi. Hinduizm,

³¹⁵ Birgit Staemmler, s.216. ; Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html>, (16.02.2019)

³¹⁶ Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html>, (16.02.2019)

Şinto, Japon Yeni Dinler, Çin Tao Yüan, Vietnam Cao Dai ve diğerleri, Oomoto'nun sponsor olduğu Dua ve Dünya Dini Forumu için Choseiden'de toplandı. Katılımcılar arasında Dean Morton, New York'taki İlahi Aziz John Katedrali bulunmaktaydı. 1930'dan uzun bir süre önce Oomoto'ya bağlı evrenselci bir din olan Vietnam'ın yenilenen Cao Dai dinini temsil eden Rev. Giao Huu Kaliforniya'dan geldi. Japon tarafında, Forum'un destekçileri arasında Şinto Tapınaklar Birliği Başkanı HE Eiji Shirai vardı. Ven. Niwano Nikkyo, Rissho Koseikai'nin kurucusu, En Ven. Etai Yamada, Tendai Budizmi Patriği, H. E. Shlomo Goren, İsrail'in Eski Baş Hahamı Giao Huu Thunong Mang Thanh, Kaliforniya Cao Dai Tapınağı Başkanı Dr. I. B. Oka Punia Atmaja, Dünya Hindu Federasyonu Eski Başkan Yardımcısı H. E. Moskova Patrikhanesi Başpiskoposu Aleksandr Koja katılımcılar arasındaydı.

Ayabe'deki Dua ve Forum çeşitli nedenlerden dolayı farklı bir dini buluşma noktası olmuştur. Etkinlik, modern bir konferans salonunda değil, Choseiden'in içini kaplayan sedir ve tatami üzerinde yapılmıştır. Bu toplanma sadece bir konferans konuşmasından ziyade, dini ritüel paylaşımı şeklinde gerçekleşmiştir. Toplantıya Avrupa ya da Amerika'da değil, Doğu Asya'da ortaya çıkan dinler arası çalışmalar ivme kazandırmıştır. Bu çalışmalarla yeni bir dönem oluşmuştur.³¹⁷

³¹⁷ Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html> (16.02.2019).

SONUÇ

19. yüzyılda kurulan, kendini Şinto mezhebi olarak tanımlayan, Oomoto Japonya'daki en etkili yeni dini hareketlerden birisi olarak görülmektedir. Oomoto, gerek kendisinden türeyen yeni oluşumlarla, gerekse yapmış olduğu faaliyetlerle döneminde derin izler bırakmış bir hareket olarak değerlendirilmektedir. Bütün bu söylenenleri ve iddiaları analiz edebilmek için hareketin ortaya çıktığı tarihten itibaren incelenmesi gerekmektedir. Bu çerçevede Japonya'da savaş öncesi, Meiji döneminde oluşan din ve ulusal kimlik arasındaki ilişkilerin doğru anlaşılması önemlidir.

Oomoto'nun kuruluş döneminde, Japonya'nın içinde bulunduğu buhran yılları, sosyal ve siyasi değişiklikler toplumu maddi ve manevi olarak derinden etkilemiştir. Ülkenin geçim kaynağının tarıma dayalı olması, Meiji İmparatorluğu'nun izlediği politikalar ve reformlar sonucu halkın sıkıntı çekmesi kaçınılmaz olmuştur. Bu dönemde ortaya çıkan Oomoto, batıdan ithal edilen kapitalizm, liberalizm, sömürgecilik, bilim gibi modernist reformlara karşı çıkmıştır. Halkı yoksullaştıran bu akımlara karşı “Büyük Kaynak” anlamına gelen Oomoto inancı ile durulabileceğini savunmuştur.

Oomoto'nun kurucusu Nao Deguchi, Ushitora-no-Konjin'nin (kami) sözcüsü olarak kurtuluşun ancak Tanrıya dönüş ile gerçekleşeceğini söylemiş, modernist ve yabancı etkilerin reddedilerek, daha basit bir yaşam biçimine dönmenin gerekliliğinden bahsetmiştir. Böylece Tanrının dünyayı arındırıp, yeniden inşa etmesiyle, bir yeryüzü cenneti oluşturacağını ileri sürmüştür. Nao'nun ölümü üzerine ortağı -aynı zamanda damadı- olan Deguchi Onisaburo hareketin başına geçmiştir.

Onisaburo ile farklı bir döneme geçen hareket, onun sayesinde, ilk liderin Japonya için öngördüğü kötü senaryoları ve kehanetleri geride bırakarak, evrensel bir bakış açısı kazanmıştır. Bu bakış açısının temelinde olan “Bankyo Dokon”, yani tüm dinlerin eşit olup tek bir tanrıdan geldiği inancı Oomoto'nun felsefesinin temelini oluşturmuştur. Onisaburo evrensel uluslar arası din, dünya barışı ve kardeşliği idealleri ile Esperanto'yu kullanarak dünya genelinde çeşitli faaliyetlerde bulunmuştur. İdeal bir dünya oluşturma kaygısı ile dünyanın dört bir tarafında dinler arası ilişkiler ve uluslar arası görüşmeler gerçekleştirmiştir. Onisaburo modern kitle

iletişim araçlarını kullanarak yenilikçi bir tutum sergilemiştir. Fikirlerini yaymak için modern yöntemler benimsemiş olmasına rağmen, ritüel ve ibadetleri ile gelenekselliğini korumuştur. Oomoto, Meijinin modernizasyonuna karşı geleneksel Japon değerlerine sahip bir görüş oluşturmuştur. Savaşın ardından Batının materyalist ve bireyselciliğinden korunmak isteyen kişi sayısı arttıa Oomoto daha da gelişmiştir.

Oomoto'nun karmaşık tarihini ve içerdiği öznellikleri anlamaya çalışmak, Japonya'daki devlet ile toplum arasındaki ilişkinin daha ayrıntılı bir şekilde anlaşılmasını gerektirir. Oomoto, dindar bir ulusal topluluk anlayışına sahip devlet politikalarını sorgulayarak otoriteye meydan okumuştur. Devletin benimsediği şintoizm ile onun kapitalist ve emperyalist kalkınmayı desteklemesine karşı çıkmıştır.

Japonya'nın gelişiminin başlangıcı olan Meiji döneminde, milliyetçilik çalışmaları, devlet ve milletin bütünlüğünü amaçlamıştır. Bundan dolayı dine yönelik devlet politikalarının yanı sıra hem kalkınma hem de modernleşme hedeflenmiştir. Bu hedefleri desteklemek için İmparatorluk Devlet şintosunu getirmiştir. Böylece Batı'nın bilim ve teknolojiyle uyumlu olmak, emperyalist hükümete itaat etmek ve tanrılara saygı göstermek gibi vatandaşlık görevlerini içeren dayatmalarda bulunmuştur. Bu politikalarla oluşturulan devlet inancı ile, imparatora ve atalara bağlı itaatkar bir toplum hedeflenmiştir. Devlet emperyalizm ilkesini desteklerken, Onisaburo eşitlikçi toplum ve millet bağları ile evrenselci bir yaklaşıma sahiptir. Devlet-şinto'su şıfa, hac ve dağ ibadeti gibi bazı geleneksel dini uygulamalarla uğraşan, devlet kontrolündeki on üç şinto tarikatını resmi olarak tanımıştır. Devlet bu mezheplerin faaliyetlerini büyümelerini sınırlamak ve politik aktivitelerini önlemek amacıyla denetlenmiştir. Oomoto, bu Devlet şinto'sunu reddederek modern çağda ülke çapında yayılmayı gerçekleştiren ilk gayri resmi hareket olmuştur.

Oomoto Japon ulusunun içinde bulunduğu dönemdeki manevi ihtiyaçlarını karşılamayı hedeflemiştir. Hareketin devlete karşı bir tehdit oluşturmasının en büyük nedeni, milletin ortak unsurlarına sahip çıkması, bunların dünyanın ve evrenin yararına nasıl yorumlanması gerektiği üzerine yoğunlaşmasıdır. Bu görüşleri savunan Oomoto, hızlı büyümesi ve dönemin siyasilere karşı tutumu ile medyanın dikkatini çekmiş ve nihayetinde bir tehdit olarak algılanmıştır. Birinci ve ikinci Oomoto olayı

olarak bilinen baskınlar ve tutuklamaların ardından merkezleri yıkılmış, takipçileri azalmış ve gitgide popülerliğini yitirmiştir. Savaş sonrası dönemde, kurucusunun ve takipçilerin suçsuz bulunmasının ardından, Oomoto siyasetten Japon geleneksel sanatlarına ve uluslararası ilişkilere yönelmiştir.

Oomoto yapmış olduğu Şinto ayinleri, sanatsal çalışmalar, festivaller ve kutlamalar ile Japon geleneklerine bağlılığını göstermektedir. Oomoto'nun uluslar arası çalışmaları hareketin temel ideallerinden olan dini birlik ve kardeşlikten kaynaklanmaktadır. Şintoizm'in bir mezhebi olduğunu iddia etmesine rağmen Oomoto'nun, Japon kültürü ile sınırlı kalmayarak, dinler arası ilişkiler ve barış faaliyetleri yapması Bankyo-dokon temel öğretisinin bir sonucudur. Oomoto'nun belirli bir topluluğa ait olmayan Esperanto dilini benimsemesi ise sömürgecilik ve emperyalizme karşı olan dünya kardeşliği idealini yansıtmaktadır. Bu idealler her ne kadar kuruluş dönemini kapsamasa da daha sonraki gelişim sürecinden günümüze kadar devam etmiştir.

Oomoto'nun temel ideali olan evrensel bir din ve insanlığın birliği inancı onun kapsayıcılığının kanıtıdır. Tüm dinlerin tek bir Mutlak Tanrı'dan geldiği inancını savunmasından dolayı, Oomoto yeni bir Japon dini hareketi olarak görülmektedir. Ancak Oomoto ibadetleri, ritüelleri bayramları, geleneksel kıyafetleri gibi sahip olduğu Japon kültürünün unsurlarının Şintoizme dayandığını belirterek kendisini bir Şinto mezhebi şeklinde tanımlamaktadır. Oomoto, sahip olduğu ve savunduğu yerel kültürel uygulamaları nedeniyle, dünya çapında benimsenememiştir.

Oomoto bir yandan evrensel bir bakış açısına sahipken, diğer yandan kendi içinde özel bir Şinto mezhebidir. Bu farklılığı anlayabilmek için Oomoto'nun gelişme aşamasında Japonya dışındaki tutumlarını incelemek gerekmektedir. Bu dönemde Japon olmayanlara Şinto ayini, mitolojisi ve kültürü ile değil barış kardeşlik ve dinler arası işbirliği söylemleriyle yaklaşılmıştır. Zamanla bu ideallerin uluslar arasındaki popülerliği arttıkça, Oomoto'nun bu alandaki benzersizliği azalmıştır.

Oomoto, birbirinden çok farklı iki zıt fikirli kurucunun düşünceleri doğrultusunda oluşmasından dolayı, kendi içinde farklılıklar yaşamıştır. Bu durum Oomoto'nun hem evrenselci idealleri taşımasının hem de Şintoizm'in bir mezhebi olmasının sebebini açıklamaktadır. Geleneksel Japon kültür ve sanatlarına ve bunlara

bağlı olarak gelişen Şintoizm formlarına sahip olan, Oomoto'nun öğretileri daha ziyade Japon halkına hitap etmektedir. Kapsayıcı bir tanrı anlayışına sahip olan Oomoto, tüm dinlerin aynı kökü paylaştıklarını öne sürerek, başka bir dinden Oomoto'ya dönüşümün gerekli olmadığını söylemektedir. Bu nedenle de kurulan dinlerarası ilişkilerde Oomoto'ya katılma teşvikleri yapmamaktadır. Oomoto günümüzde, ortaya çıktığı dönem ve gelişim sürecindeki uyandırdığı büyük yankıların aksine, azalmış üye sayısı ile hala Japonya'nın yeni bir dini hareketi olarak varlığını sürdürmektedir.

KAYNAKÇA

Amis, Joel. **The Japanese New Religion Oomoto: Reconciliation of Nativist and Internationalist Trends**, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Université Du Québec À Montréal, Québec, 2015.

Andreasen, Esben, Fin Stefansson ve Ian Reader. **Japanese Religions: Past and Present**, Routledge, New York, 2010.

Arslan, Eylül. Çin, Japon ve Kore Mitolojilerinin Ortak Söylenceler Üzerinden İncelenmesi, **Doğu Asya Araştırmalar Dergisi**, Ankara, Cilt:2, Sayı:1, 2019, ss. 97-118.

Aydın, Mustafa, Nihat Ali Özcan ve Neslihan Kaptanoğlu. **Riskler ve Fırsatlar Kavşağında Irak'ın Geleceği ve Türkiye**, Matsa Basımevi, Ankara, 2007.

Bae, Choon Sup. **Ancestor Worship and the Challenges it Poses to the Christian Mission and Ministry**, University of Pretoria, 2007.

Baffelli, Erica. Contested Positioning: “New Religions” and Secular Spheres, **Journal of the International Research Center for Japanese Studies**, Cilt: 30, 2017, ss.129-152.

Baffelli, Erica. **Media and New Religions in Japan**, Routledge, New York, 2016.

Bary, WM. Theodore de, Carol Gluck ve Arthure E. Tiedemann, **Sources of Japanese Tradition**, Columbia University Press, New York, 2005.

Mustafa Bıyık, “Yeni Dini Hareketler”, **Dünya Dinleri** (Ed.Şinasi Gündüz), MilelNihal Yayınları, İstanbul, 2019.

Bocking, Brian. **The Oracles of the Three Shrines Windows on Japanese Religion**, Curzon Press, 2001.

Brozovsky, Joel. Aikido Manevi Sevginin Yolu, 1991,
<http://www.tryte.com.br/oomoto/en/aikido.php>, (15.2.2019)

Clarke, Peter B. **Encyclopedia of New Religious Movements**, Routledge, New York, 2006.

Clarke, Peter B. **New Religions in Global Perspective: A study of religious change in the modern world**, Taylor and Francis Group, New York, 2006.

Clarke, Peter Bernard. ve Jeffrey Somers, **Japanese New Religions in the West**, Routledge, 2013.

Cobbold, George A. **Religion in Japan: Shintoism-Buddhism-Christianity**, JB Young ve CO, New York, 1894.

Deguchi, Isao. "Oomoto (Great Foundation)", **Contemporary Religions in Japan**, Cilt: 4, 1963.

Deguchi, Onisaburo. **The International Edition of Divine Signposts**, çev. Charles Rowe, Oomoto, 1997.

Dessi, Ugo. "Japanese Religions, Inclusivism and the Global Context Lecturer", **Japanese Religions**, Cilt: 36, Sayı:1/2, 2011. ss.83-99.

Ellwood, Robert. **Japanese Religion The Ebook**, Journal of Buddhist Ethics Online Books Ltd, 2007.

Gilkey, Willam. The History of Oomoto, **Oomoto İnternational**, 1982, <http://www.oomoto.or.jp/English/enArkivo/history/index.html>, (13.01.2019)

Günay, Ünver. **Din Sosyolojisi**, İnsan Yayınları, İstanbul,2014.

Güvenç, Bozkurt. **Japon Kültürü**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2002.

Hardacre, "Helen. Gender and the Millenium in Omotokyo, A Japanese New Religion", **Senri Ethnological Studies**, Cilt:29, 1990, ss.47-62.

Hambrick, Charles H. “Tradition and Modernity in the New Religious Movements of Japan”, **Japanese Journal of Religious Studies**, Cilt:1, Sayı:2-3, 1974, ss. 217-252.

Hirofumi, Tsushiro. Chinkon Kinshin, 2007,
<http://eos.kokugakuin.ac.jp/modules/xwords/entry.php?entryID=1454>, (5.9.2018)

Inoue, Nobutaka. **Japanese New Religions in the Age of Mass Media**, çev. Norman Havens and Carl Freire, Kokugakuin University, Tokyo, 2017.

Inoue, Nobutaka. **Japanese New Religions in the Age of Mass Media**, çev. Norman Havens ve Carl Freire, Kokugakuin University, Tokyo, 2017.

Japonya’da İdam Cezaları ve Uygulamaları, 6.10.2017,
<https://mkataeurekaa.wordpress.com/2017/10/06/japonyada-idam-cezasi-ve-uygulamaları/>, (15.02.2019)

Johnson, Thomas W. **Japan’s New Religions: A Search for Uniformities**, University of California Press, San Diego,1963.

Josh Gold, 2002, **Morihei Ueshiba and Onisaburo Deguchi**,
<https://aikidojournal.com/2002/08/02/morihei-ueshiba-and-onisaburo-deguchi/>,
(16.2.2019)

Kanık, Cengiz. **Batı’da Ortaya Çıkan Yeni Dini Hareketlere Genel Bir Bakış**, Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt:8, Sayı:17, 2017, ss. 177-188.

Karaca, Yusuf. **Berikan Tarih Ansiklopdisi**, Berikan Yayınları, Ankara, 2002, Cilt:5.

Kirman, M. Ali. **Yeni Dini Hareketler Sosyolojisi**, Birleşik Yayınevi, Ankara, 2010.

Kirman, M. Ali. “Yeni Dini Hareketleri Tanımlama Problemi ve Tipolojik Yaklaşımlar”, **Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi**, Cilt:3, Sayı:4, 2003, ss.27-43.

Kiselman, Christer. **Esperanto: It's Origins and Early History**, Prace Komisji Spraw Europejskich PAU, Poland, 2008.

Kitamura, Petek. **Hayaller Ülkesi Japonya**, Erko Yayıncılık, İstanbul, ty.

Kiyomi, Morioka. **The Institutionalization of a New Religious Movement**, **Japanese Journal of Religious Studies**, March-June, Cilt:6, Sayı:1-2,1979, ss.239-280.

Korkutata, Mustafa. **Japonya'da İdam Cezaları ve Uygulamaları**, 6.10.2017, <https://mkataeurekaa.wordpress.com/2017/10/06/japonyada-idam-cezasi-ve-uygulamaları/>, (15.02.2019)

Kooji, A. Van Der ve K. Van Der Toorn. **Canonization and Decanonization**, Brill, Netherlands, 1998.

Köse, Ali. **Milenyum Tarikatları Batı Yeni Dini Akımlar**, Timaş Yayınları, İstanbul, 2011.

Lewis, James R. ve Jesper Aa Petersen. **Controversial New Religions**, Oxford University Press, New York, 2005.

Lindstedt, Jouko. **Esperanto as a Family Language**, Ed. Fred Dervin, Lingua Francas: La Vehicularite Linguistique pour vivre, L'Harmattan, 2010.

Masayuki, Nakanishi. Tsukinamisai, **Mie Prefecture**, 2005, <http://eos.kokugakuin.ac.jp/modules/xwords/entry.php?entryID=748>, (12.2.2019)

Mateen, Arif. New Religious Movements of Japan: An Overview of New Paradigm, **Journal Of Humanities And Social Science**, Cilt: 21, Sayı: 4, Boston Islamic Centre, UK, 2016, ss.91-96.

Matsuoka, Hideaki. **Japanese Prayer Below the Equator: How Brazilians Believe in the Church of World Messianity**, Lexington Books, United States of America, 2007.

McFarland, H.Neill. **The New Religions of Japan**, Southern Methodist University, Texas, 1958.

Meyer, Milton W. **Japonya Tarihi**, İnkılap Kitapevi Yayın Sanayi ve Ticaret AŞ, İstanbul, 2014.

Miyaji, Naokazu. “What is Shinto? Contemporary Religions in Japan”, **İnternational İnstitute for the Study of Religions**, Cilt:10, Tokyo, 1969.

Montley, Patricia. **In Nature's Honor Myths and Rituals Celebrating the Earth**, Skinner House Books, Boston, 2005.

Neusner, Jacop. **World Religions in America**, Westminster John Knox Press, London, 2003.

Oda, Yoshiko. “Japonya’da Din Eğitimi”, **Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi**, çev. Hamit Er, Sayı: 14. 2004.

Offner, Clark B. Henry Van Straelen, **Modern Japanese Religions**, Salesian Technical School, Japan, 1963.

Oishi, Sakae, **Nao Deguchi: A Biography of the Foundress of Oomoto**, 1982, <http://www.oomoto.or.jp/English/enKyos/kaisoden/index.html>, (14.01.2019)

Olupona, Jacop K. **Beyond Primitivism: Indigenous Religious Traditions and Modernity**, Routledge, New York, 2004.

Ono, Sokyō. **Şinto Kamilerin Yolu**, çev.Suat Ertüzün, Okyanus Yayıncılık, İstanbul, 2004.

Oomoto Foundation, Oomoto’s support for abolishing the death penalty, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enBiet/dethp030612.html>, (15.2.19)

Oomoto Foundation, Oomoto's View Regarding Japan’s Permission to the Reserch Involving Human ES cells, 2000, <http://www.oomoto.or.jp/English/enBiet/escells.html>, (16.02.19)

Oomoto Foundation, Statement of regret for the outbreak of war against Iraq, 2003, <http://www.oomoto.or.jp/English/enOpin/iraq030320.html>, (19.02.19)

Oomoto Foundation, The Oomoto Foundation protests any birth of a human clone baby, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enBiet/clone030105.html>, (16.2.19)

Oomoto Foundation, Urgent Appeal for a World Global Crisis, 203, <http://www.oomoto.or.jp/English/enOpin/iraq030314.html>, (16.02.19)

Oomoto Foundation. **Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto**, Special Issue of Oomoto International, Tenseisha, Japan, 1997.

Oomoto Foundation. **Frequently Asked Questions About Oomoto**, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enFaq/indexfaq.html>, (3.12.18)

Parać, Iva Lakić. “Social Context of the Fujo: Shamanism in Japan through a Female Perspective”, **Asian Studies III**, Cilt: 19, Sayı:1,2015, ss.145-170.

Perez, Louis G. **Japan at War an Encyclopedia**, ABC-Clio, 2013.

Prohl, Inken ve John Nelson. **Handbook of Contemporary Japanese Religions**, Brill, Boston, 2012.

Reader, Ian. **Japanese New Religions: An Overview**, University of Lancaster, 2015.

Roberts, Bill. A Letter from Oomoto, <http://www.oomoto.or.jp/English/enVisitor/enBill2.html>, (12.3.2019)

Ryuurui, Ponte. **Learn Japanese Hiragana**, Ryuurui's Art Studio, 2015.

Sampaola, Marco. Ōmoto, <https://www.britannica.com/topic/Omoto>, (13.01.2019)

Shūten, Ōishi. “The New Religious Sects of Japan”, **Contemporary Religions in Japan**, Cilt:5, Sayı:1, 1964, ss.45-80.

Singleton, John. **Learning in Likely Places: Varieties of Apprenticeship in Japan**, Cambridge University Press, United States of America, 1998.

Staemmler, Birgit. **Chinkon Kishin: Mediated Spirit Possession in Japanese New Religions**, Transaction Publishers, Berlin, 2009.

Stalker, Nancy K. **History and Culture from Clasical to Cool**, University of California Press, California, 2018.

Stalker, Nancy K. **Prophet Motive Deguchi Onisaburò, Oomoto And The Rise Of New Religions in Imperial Japan**, University of Hawai'i Press, United States of America, 2008.

Stone, John ve Rone Meyer. **Aikido in America**, Frog Ltd, California, 1995

Susumu, Shimazono. "The Expansion of Japan's New Religions into Foreign Cultures", **Japanese Journal of Religious Studies**, Cilt: 18, Sayı. 2-3, 1991, ss.105-132.

Suzuki, Toshio. **Soul Federation**, World Government Institute, Japan, 2010.

Şenavcu, Halil İbrahim. **Dünden Bugüne Japon Budizmi: İnanç ve Uygulamaları**, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2015.

Şenavcu, Halil İbrahim. **Japon Dini Bayramları**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale, 2006.

'Şinto', **AnaBritannica Genel Kültür Ansiklopedisi**, Ana Yayıncılık, İstanbul, 2004, Cilt:20.

Tanaka, Masamichi. Tsukinamisai, The Sabbath of Shinto from the "Oomoto International,1993,<http://www.oomoto.or.jp/English/enArkivo/tsukinamisai.html>, (15.2.2019)

Thomsen, Harry. **The New Religions of Japan**, Charles E, Tattle Co, Tokyo, 1963.

Timor, Ayşenur. **Japonya**, Çantay Kitabevi, İstanbul, 2004.

Tokat, Latif. “Dini Çoğulculuk Hangi Açıdan Mümkündür?”, **Milel ve Nihal İnanç, Kültür ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi**, Cilt: 4, Sayı: 2, 2007, ss.49-99.

Tollefsen, Inga Bardsen and Christine Giudice. **Female Leaders in New Religious Movements**, Palgrave Macmillan, Norway, 2017.

Tonkin, Humphrey. **Esperanto, Interlinguistics, and Planned Language**, University Press of America, United States of America, 1997.

Toshio, Kuroda. “Shinto in the History of Japanese Religion”, çev. James C. Dobbins and Suzanne Gay, **Journal of Japanese Studies**, Cilt:7, Sayı:1, 1981, ss.1-21.

Trevor, Astley. “**An Introduction to the Japanese New Religions.**”, (Ed. Paul Loren Swanson, Clark Chilson), Nanzan Guide to Japanese Religious, University of Hawaii Press, ABD, 2006.

Turan, Süleyman ve Emine Battal. “Yeni Dini Hareketlerin Aile Yapıları Üzerindeki Etkileri”, **Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı:1, 2014, ss.135-149.

Turan, Süleyman ve Faruk Sancar. **Yeni Dini Hareketler**, Açılımkitap, İstanbul, 2014.

Turan, Süleyman ve Faruk Sancar. **Nedenleri ve Niçinleriyle Yeni Dini Hareketler**, Okur Akademi, İstanbul, 2018.

Uluç, Özlem. **Yeni Dini Hareketler**, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Din Sosyolojisi Bilim Dalı, İstanbul, 2006.

Uluç, Özlem. **Yeni Dini Hareketler**, Yarın yayıncılık, İstanbul, 2013.

Uluslararası Eğitim Enformasyon Merkezi, **Bugünkü Japonya**, Tokyo, 1989.

Washburu, Dennis ve A. Kevin Reinheart. **Converting Cultures Religion**, Ideology and Transformations of Modernity, Brill, Boston, 2007.

Wilson, Bryan ve Jamie Cresswel. **New Religious Movements Challenge and Response**, Routledge, New York, 2001.

Yamı, Vedat Şafak. “Şintoizm’in Kutsal Metinlerinde Yaratılış Hikâyesi”, **Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt:2, Sayı:3, 2010, ss.263-277.

Yasdıman, Hakkı Şah. **Türkiye’de Yehova’nın Şahitleri**, Tibyan Yayıncılık, İzmir, 2011.

Yitik, Ali İhsan. “Misyonerlik ve Yeni Dini Hareketler”, **Misyonerlik ve Yeni Dini Hareketler, Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye’de misyonerlik Sempozyumu Kitabı**, Dinler Tarihi Araştırmaları V, Ankara, 01-02.10.2005, ss.91-102.

Yoshirō, Terada. “Views on the Pursuit of Happiness in Japanese New Religions”, **The Vitalistic Conception of Salvation and Systems of Instruction**, Religious Studies in Japan, Cilt: 3, 1976, ss.41-65.

Yuri, Inose. Gender and New Religions in Modern Japan, **Japanese Journal of Religious Studies**, Nanzan Institute for Religion and Culture, Cilt: 44 Sayı:1, 2017, ss.15-35.

EKLER

EK 1: Metinler

12 Haziran 2003 tarihinde Oomoto'nun Japonya'daki idam cezasının kaldırılmasına yönelik bildirgesi:

Ölüm cezasının kaldırılmasına yürekten destek veriyoruz ve Meclis'in yarım yüzyıldan sonra ölüm cezasının kaldırılması yönünde adımlar atması için teşvik ediyoruz. Özellikle Meclis Üyelerinin Ölüm Cezasını Kaldırması Birliği'ni, destekliyoruz ve onlardan ömür boyu hapis cezası verilmesi konusunda, mevcut ölüm cezası sistemi ile ilgili bir araştırma komisyonu kurulmasını talep ediyoruz. 1930'dan itibaren, Oomoto'nun Kurucu Ortağı Onisaburo Deguchi, ölüm cezasının kaldırılmasını teşvik etmiştir. Onisaburo bu konuda: “Ölüm cezasının kaldırılmalıdır. Bir cezanın adaletinin amacı intikam olmamalıdır. Suçluyu öldürürsek, geri alınamaz. Cinayeti cinayetle ödemek ilahi aşka aykırı ve çok zararlı bir intikamdır.” Oomoto ayrıca şöyle bildirir: “Tanrı'nın gözünden, bir insanın hayatı yeryüzünün ağırlığından daha ağırdır.” İnsan ruh ve bedenden oluşur ve her ikisi de Tanrı tarafından yarı-ruh ve yarı-beden olarak dağıtılır. Bu nedenle bizlere “Tanrı'nın çocukları” ve “Tanrı'nın tapınakları” denir. Her insan, bu büyük evrende eşsiz, yeri doldurulamaz, benzersizdir. Bu dünyadaki yaşamlarımızın amacı, toplumsal gelişime ve toplumsal refah hizmetine hizmet etmek, kendi maneviyatımızı geliştirmek ve yükseltmektir. İntihar ve cinayet, Tanrı'ya karşı yapılan ağır suçlardır. İnsan olmak, Tanrı'nın adına İlahi olanak için yaşamının sonuna kadar çalışmak, iyi bir erdem biriktirmek için asil bir görevdir. Oomoto'da, ölüm cezasının kaldırılması fikri, ruhun ölümsüzlüğüne olan inancından dolayıdır. Bu dünya hayatı boyunca insanın tövbesi ruhun kurtuluşu, Tanrı'nın merhametinden ve bağışlanmasından gelir ve tüm insanlığın kurtuluşu için ilahi sevgi kavramına dayanır. Ölüm cezasındaki en büyük kusur, sahte suçlamanın trajedisidir ve bunun birçok örneği vardır. Bu sistem devam ettiği sürece, hükümetin bir yanlış yargıya dayanarak masum bir vatandaşı öldürmesi yasaldır. 21. yüzyılın medeni toplumunda insan haklarının ihlal edilmesine izin vermemek gerekir. Oomoto, sahte suçlamalarla ilk elden deneyime sahiptir. İkinci Dünya Savaşı'ndan önce Japon ulusal makamlarınca iki kez bastırılmıştır. 1935 yılında başlayan ve on yıl süren ikinci "Oomoto olayı", modern Japon tarihinin en büyük dini bastırmasıydı. O zamanlar Japon hükümeti aşırı milliyetçiydi. Oomoto,

"ilahi aşk" ve "tüm dinler aynı kaynaktan doğar" inancını savundu ve pasifizm, enternasyonalizm ve evrenselcilik doktrinlerini vaaz etti. Bu, Oomoto'yu dünya yüzeyinden silmek için bir plan oluşturan yetkililerin şüphelerini çekti. Kamu Düzeni Yasasını ihlal etme ve majesteyi tehdit şüphesiyle birçok Oomoto takipçisini ve liderini tutukladılar. Ülke genelinde 3000'den fazla Oomoto inananı tutuklandı. Onisaburo Deguchi ve diğer liderler gözaltına alındı ve yargılanmak üzere yıllarca tutuklu kaldı. Birçoğu ölümüne işkence gördü. İkinci Manevi Lider Sumiko Deguchi, tek kadın mahkûm olarak altı yıl dört ay hapis yattı. Sorguda bir polis ona "ailen ölüm cezasından kaçamaz" dedi. Bir polisten bir bardak su aldığı anda, "Bu, bu dünyadaki son su bardağınızdır" dedi. Bu olay, devlet tarafından kasıtlı olarak sahte bir suçlamaya dayanıyordu. Onisaburo Deguchi ve diğerleri, 1942'de yapılan ikinci duruşmada Kamu Düzeni Yasası'nı ihlal etmekten suçlu bulunmadılar. Yüksek Mahkeme, 1945'te tam bir beraat verdi. Lese majesteleri suçu da sona erdi. Savaş ve olay tamamen çözüldü. Ancak bu sahte suçlamaların neden olduğu sefalet tanımlamanın ötesindedir. Bir aile üyesini işkence ile kaybeden her ailenin kederi ve hüznü çok ciddidir. Sahte bir şekilde suçlanan şüpheli kişinin acısı ve ailenin yaralı kalbi ortadan kaldırılamaz. Oomoto'yu putperestlikle suçlayan kitle iletişim araçları tarafından yapılan zalim bir basın kampanyası da vardı. Tüm Oomoto inananları insanların soğuk bakışlarından gizlenmek ve saklanmak zorunda kaldı. Aileleriyle ilişkilerini bozması gereken bazı inananlar vardı. Bazıları için, ayrımcılık nedeniyle geçim sağlamak son derece zordu ve bazıları kiralık evlerinden atıldı. Çocuklarına öğretmenler tarafından hakaret edildi ve arkadaşları, yalnızca Oomoto'nun takipçisi oldukları için onlara taş attı. Bununla birlikte, Oomoto'ya karşı bu şiddetten hükümeti suçlamıyoruz; artık kinimiz yok. Yalnızca geçmişin hatalarının şimdiki ve gelecek nesiller tarafından düzeltileceğini umuyoruz. Gerçek bir medeni toplum yaratmayı diliyoruz, böylelikle bu trajediler tekrarlanmayacaktır. Japonya'daki kamuoyu, ölümcül ölüm cezasını, çocuk ölümleri gibi korkunç suçlardan dolayı kısmen desteklemektedir. İnsanlar doğal olarak suçlulara karşı öfke ve mağdurlara karşı sempati duyuyorlar. Din adamları olarak bu duyguları anlıyoruz, ancak keyfi olarak bir insanın hayatını alan ölüm cezasını kabul edemeyiz. İnsan insanları öldürmemelidir. Toplum bu etiği benimsemelidir. Ölüm cezasının kaldırılması, insanların tüm yaşamlara değer verdiği bir topluma giden yolda bir

adımıdır. Japonya'nın ölüm cezası sistemindeki sorunların çoğunun, Japonya'ya özgü olduğu iddia ediliyor. Bu sorunlardan biri de, sağlık cezası ile ilgili haber ve bilgilerin mutlak gizlilik içinde tutulmasıdır. İnsanlar, kınanan suçlular veya infazın zulmü hakkında nesnel bilgilerden haberdar değildir. Bazı insanlar yargı sistemindeki yargılama, hapis ve af dâhil olmak üzere yapısal sorunlara ve polis ve savcıların cezai soruşturmasının insan haklarını göz ardı ettiğine dikkat çekiyor. Özellikle ciddi olan mağdurların ve mağdur ailelerin rahatlaması için yetersiz bir sistemdir. Bunu, ölüm cezasının kaldırılmasına karşı kamuoyunu dolaylı olarak muhafaza etmesi gerekiyor. Bu nedenle, aynı zamanda, mağdurları hem maddi hem de zihinsel olarak sıcak bir şekilde destekleyen sosyal yapı zorunludur. Oomoto'da biz kitle iletişim araçlarının halka bu sorunları bildirmek için bir fırsat olarak kullanacağını umuyoruz. Ve ölüm cezasının kaldırılması üzerine kamuoyu tartışmasının açık, eksiksiz, dürüst ve ölüm cezasının aşılmasında başarılı olacağını umuyoruz.³¹⁸

Japonya Uluslararası Genel Merkez, Oomoto Vakfı, bir insan klon bebeğinin doğumunu protesto ederek 5 Ocak 2003 tarihinde yayınladığı bildiri:

İnsan klonlu bir bebeğin doğuşu, Doğanın Temini ve Yaşamın Evrimi Yasasını ihlal eder. Toplumda ciddi düzensizliğe neden olur ve insanlığın varlığını tehdit eder. Bir insan klon bebeğinin herhangi bir doğum, bir gerçeği varsa, çok pişman olur. Dini bir kurum olarak Oomoto'da bizler beyin ölümleri, genetik mühendisliği ve insan embriyonik kök hücrelerini içeren araştırma hastalarından organ nakline karşı kampanyalar yürütüyoruz. İnsanlığı mahvedecek herhangi bir anormal umursamaz harekete karşı şiddetle protesto ediyoruz ve insan klonları üretmek için herhangi bir çabanın derhal durdurulmasını şiddetle talep ediyoruz.³¹⁹

³¹⁸ Oomoto Foundation, Oomoto's support for abolishing the death penalty, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enBiet/dethp030612.html>, (15.2.19)

³¹⁹ Oomoto Foundation, The Oomoto Foundation protests any birth of a human clone baby, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enBiet/clone030105.html>, (16.2.19)

Oomoto'nun Japonya'nın İnsan ES hücrelerini İçeren Araştırma Görevine İzin Verdiğine İlişkin Görüşleri, 12 Haziran 2000 yayınlanmış olduğu bildirir:

Japonya'da, Bilim Teknolojisi Konseyi'ne (başbakanın danışma organı) ait olan Biyoetik Komisyonu altındaki İnsan Embriyo Araştırmaları Alt Komitesi, Biyoetik Komisyonuna bir rapor sunmuştur. Raporda, bu tür tıbbi araştırmaların, koşullarla, insan gübreli ovumdan embriyonik kök hücreleri (omnipotent hücreler olarak adlandırılan) kullanma ve üretmelerine izin verilmesi önerildi. Komisyon raporun içeriğini onayladı. Bu onayı alan, Bilim ve Teknoloji Ajansı, ES hücrelerini içeren araştırmalara kılavuzluk etmenin ortasındadır. Aynı zamanda, Biyoetik Komisyonu, “klonlanmış insanlar” üreten yasalarla yasaklamak için makul bir prosedür uyguluyor, ancak Komisyon “ES hücrelerinin araştırmasının yasal kontroller getirmesinin vazgeçilmez olmadığını” ifade ediyor. Bununla birlikte, yukarıdaki görüşe kolayca karar veremiyoruz, çünkü insan döllenmiş yumurtalarının tıbbi deneylerde çalışmanın bir nesnesi olarak tahrip edilmesi durumunda insan yaşamının saygınlığını ihlal etmektedir. Oomoto'nun kurucu ortağı olan Onisaburo Deguchi bize, göksel varlıkların yavrularının (ruhun tohumlarının) gebe kalma anındaki fiziksel dünyaya (insan bedenleri) indiğini, bu yüzden insan hayatının başlangıcının insan ovum olduğu an olduğunu belirtmiştir. Yani, embriyolojik olarak şu şekilde açıklanabilir: Spermin ovuma girmesinden sonra döllenmiş bir ovumda, "hem sperm hem de ovum çekirdeklerinin zarlarının orijinal bir gen yapısı oluşturmak için çözelti içinde olduğu an. " Manevi bir bakış açısıyla, “yeni ve nadir bir manevi yaşamın (ruhun tohumu) indiği andır” diyebiliriz. Bu ruhun tohumu, fiziksel olarak büyümesiyle birlikte, yavaş yavaş ruhsal olarak dolu bir yetişkin ruh olarak büyür. Ruhun tohumu çok nadir bir ruhsal yaşam aşamasındadır, Oysa tohumun zaten ruhsal bir kişiliği vardır. Başka bir deyişle, embriyo ve fetüsün manevi durumu, embriyolojik süreç boyunca "hiçbir şey"den "varlık"a değişmez; ilk embriyonun evresinden "varlık" olarak sürekli ve tutarlı bir şekilde var olurlar. Esasen yetişkin bir insanla aynı maneviyata, aynı zamanda bir insanla aynı yaşam haysiyetine sahiptirler. Bireysel kişiliği ima eden yeni bir yaşam, döllenme anında başlar. Bu nedenle, biz, Oomoto Vakfı, insan döllenmiş ovum kullanılarak

biyomedikal deney olan ES hücrelerinin araştırılmasına izin verilmesine şiddetle karşı çıkıyoruz. Embriyolojik süreçte "varlık" haline; ilk embriyonun evresinden "varlık" olarak sürekli ve tutarlı bir şekilde var olurlar. Esasen yetişkin bir insanla aynı maneviyata, aynı zamanda bir insanla aynı yaşam haysiyetine sahiptirler. Bireysel kişiliği ima eden yeni bir yaşam, döllenme anında başlar. Bu nedenle, biz, Oomoto Vakfı, insan döllenmiş ovum kullanılarak biyomedikal deney olan ES hücrelerinin araştırılmasına izin verilmesine şiddetle karşı çıkıyoruz. Almanya, Fransa ve diğer ülkeler bu tür araştırmaları "insan hayatının döllenmiş yumurtalarda yaşadığı" bakış açısıyla yasakladılar. Ayrıca, ABD federal bütçesinin ilgili yasa ile bu tür araştırmaların harcamalarını yasaklamaktadır. Şu anda, ES hücrelerinin araştırması, bilim insanları ve dindarlar arasındaki insan yaşamının saygınlığı ile ilgili halen tartışmalı bir konudur. Aksine, Japonya'da, döllenmiş yumurtayı idare etmek için yasal kontroller yoktur, ayrıca Japon toplumunda herhangi bir tartışma veya yaygın tartışma olmamıştır. Bununla birlikte, Japon hükümeti dünyada bu tür bir araştırmanın lehine "izin" veren ilk ülkeydi. Bu Ocak ayında, Japon hükümetinin Bilim ve Teknoloji Ajansı, Japon halkı arasında bir araştırma yaptı ve araştırmanın ahlaki anlamı hakkında bilgi aldı. Yarısından fazlası araştırmaya karşı çıkıyor veya doğru ya da yanlış olup olmadığına yönelik tutumlarını netleştirmiyor. Günümüzde Japon halkı arasında bu konuda ulusal bir fikir birliği bulunmamasına rağmen, hükümet araştırmanın uluslararası rekabetine ayak uydurabilmek için araştırmayı ulusal bir politika olarak teşvik etmeyi kabul etti. Bu politika yalnızca kaba ve hazır (geçici) bir karardır. Böyle bir araştırma hakkında dikkatli bir müzakere derhal başlatılmalı ve dinciler ile filozofların tartışmasına dâhil edilmelidir. ES hücreleri, kronik olarak kısa tedavide iç organların tıbbi nakli için bir tedarik kaynağı yeni bir umut olarak kabul edilir, ancak üreme teknolojisi, yaşamın kesilmesi anlamına gelir. Çünkü teknolojiyi kullanırken döllenmiş bir yumurtayı yok eder (burada hastanın kendi somatik kök hücrelerini kullanan rejeneratif ilaçlardan bahsetmiyoruz). Araştırmada kullanılan döllenmiş yumurtaların, kısırlık tedavisi için dış döllenme tarafından üretilen "gereksiz ve ilave" ovumlardan elde edildiğini söylüyorlar (burada dış gübrelemenin ahlaki anlamından bahsetmiyoruz). Bununla birlikte, bu yumurtalıklar "gereksiz ve fazla" olsalar bile, başka amaçlar için kullanılmamalı ve aynı zamanda atık madde olarak bırakılmamalıdır. Ovum,

saygıyla toprağa gömülmeli, çünkü yumurta insan yaşamının ilk bireyselliğini tasarlıyor. ES hücreleri, ilaçların geliştirilmesinde, toksik deneylerde, genom projesinde vb. özel ve kar amaçlı işletmeler kullanımı için incelenmektedir. Bu faydacı uygulamalar bir tür "insan deneyi" veya "insan yaşamının ticarileşmesi" ile bağlantılı olabilir. Dahası, tıp uzmanları gelecekte ES hücrelerinin araştırılmasıyla ilgili bilinmeyen tehlikelere işaret ediyor; bu nedenle, araştırmaya dahil olan risklerle ilgili olarak dikkat edilmesi gereken birçok sorun devam etmektedir. Bu durumda, hükümetin, insan yaşamıyla ilgili içsel sorunlarına rağmen, bu biyoetik konu hakkında toplumun dini kesimine resmen danışmaması büyük bir problemdir. Biz, Oomoto Vakfı, hükümetin, bu konuda dini toplumdaki geniş çapta görüş alarak, insanlık üzerindeki ciddi yanlış anlaşılma kaynaklarını ortadan kaldırmak için ES hücreleri de dahil olmak üzere insanın döllenen yumurtalarını kullanan tüm araştırmaların temel olarak yeniden gözden geçirmesini istiyoruz.³²⁰

20 Mart 2003 Irak savaşının patlak vermesi üzerine verilen beyan:

Kunihiko Shimamoto ABD kuvvetlerinin, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nden ikinci bir karar almadan Irak'a saldırmaya başlaması çok üzücü. Oomoto'da bizler dünya barışı için günlük dua hizmetleri veriyoruz ve savaştan kaçınmak için dua etmekteyiz. Çok değerli, yeri doldurulamaz yaşamlara mal olacak savaşın derhal sonlandırılması için Tanrı'ya gece gündüz dua ediyoruz. İnsanlık, tüm yaşamın itibarını korumak, bu savaşa son vermek ve savaşı farklılıkları çözmenin bir aracı olarak kullanmayı bırakmak için her türlü çabayı göstermelidir. Durmadan, savaş ve şiddeti reddeden, hukuk ve adalet temelinde kurulan adil bir uluslararası topluma hitap ediyoruz.

³²⁰ Oomoto Foundation, Oomoto's View Regarding Japan's Permission to the Reserch Involving Human ES cells, 2000, <http://www.oomoto.or.jp/English/enBiet/escells.html>, (16.02.19)

Jinrui Aizenkai (Evrensel Aşk ve Kardeşler Birliği), Irak Cumhurbaşkanı Saddam Hüseyin, ABD Başkanı George Bush, İngiltere Başbakanı Tony Blair, Kofi Annan BM Genel Sekreteri ve Japonya Başbakanı Junichiro Koizumi'ye 14 Mart'ta şu temyiz başvurusunda bulundu:

20 Mart 2003 Kunihiro ShimamotoDevlet Başkanı Jinrui Aizenkai (Evrensel Aşk ve Kardeşlik Derneği)

"Jinrui Aizenkai, küresel krizin yaşandığı bu dönemde acilen dünya barışına başvuruyor. Savaşların, nerede barış yapılacağını ya da olmayacağını belirleme gücüne sahip dünya liderlerinden, şiddet biçimini değil, barış biçimini seçmelerini istiyoruz. Jinrui Aizenkai, tüm insanların doğal olarak tek olduğu fikrine dayanan, dünya barışı ve tüm insanların refahı için çalışan, ırk, milliyet ve din engellerini aşan bir dernektir. Jinrui Aizenkai'nin ana organı olan Oomoto Vakfı, Japonya'da ve dünyada, dünya barışı için günlük dua hizmetleri yürütüyor. Oomoto'nun diğer ülkelerdeki birçok arkadaşı bu ciddi dualarda bize katılmaktadır. Tarihte hiçbir zaman barış bu kadar çok insan tarafından istenmemiştir. İnsanlık yaşamın onurunu korumak, savaşı yok etmek için ortak bilgelikliğini kullanmalıdır. Şiddete karşı intikamdan gelen şiddet yalnızca hiç bitmeyen bir aşağı doğru sarmalla daha fazla şiddet yaratır. Gerçek dünya barışını gerçekleştirmek için insanlık, yaşamın onurunun farkında olmalı ve her birimizin hayatına değer veren evrensel bir etik oluşturmalıdır. Bu çaba, Dünya Federasyonu gibi barış için çerçeveler gerektirecektir. Başka bir deyişle, herhangi bir ulusal çıkar tarafından sallanmayan, Dünya Hukukuna dayalı yeni bir Dünya Düzeni gerekmektedir. Bu 21. yüzyılda, savaş ve şiddeti reddeden, hukuk ve adalet temelinde adil bir uluslararası toplum inşa edilmesini diliyoruz. Bu yüzyılın, evrensel kardeşlik ruhu, dinler arası işbirliği ruhu ve tüm dinlerin aynı kaynaktan doğduğunu öğretmesiyle aydınlık ve hayat dolu sonsuz barışın gerçekleştiği bir yüzyıl olmasını istiyoruz."³²¹

³²¹ Oomoto Foundation, Urgent Appeal for a World (Global) Crisis, 2003, <http://www.oomoto.or.jp/English/enOpin/iraq030314.html>, (16.02.19)

EK 2:Tablolar

Oomoto'da Dinlerarası Etkinlik Kronolojisi 1836 - 1996³²²

1836	16 Aralık	Nao Deguchi'nin doğumu.
1871	12 Temmuz	Onisaburo Deguchi'nin doğumu.
1883	3 Şubat	Sumiko Deguchi'nin doğumu.
1887	26 Temmuz	Ludoviko Zamenhof Esperanto'yu buldu.
1892	3 Şubat	Oomoto'nun kuruluşu.
1893	11-27 Eylül	Dünya Dinleri Parlamentosu, Chicago.
1895		Şinto Doshikai'nin (Şinto Mezhep Federasyonu Öncüsü) kuruluşu.
1897	28 Aralık	Hidemaru Deguchi'nin doğumu.
1899	3 Temmuz	Onisaburo, Oomoto'ya katıldı.
1900	1 Ocak	Onisaburo ve Sumiko evlendi.
1901	12 Temmuz	Nao, Izumo Büyük Tapınağından kutsal alevi geri getirdi.
1902	7 Mart	Naohi Deguchi'nin doğumu.
1918	6 Kasım	Nao Deguchi'yi ölümü
1921	12 Şubat	1. Oomoto Olayı. Onisaburo, Osaka'da 17 Haziran'a kadar hapsedildi.
	18 Ekim	Onisaburo “ Ruh Dünyasından Masallar ” yazdırdı.
1922	Ağustos	Bahaî takipçileri Oomoto'yu ziyaret etti.
1923	25 Haziran	Oomoto Esperanto Derneği kuruldu.
	4 Kasım	Tao Yüan ve Çin'den Dünya Kırmızı Haç Topluluğu liderleri Oomoto'yu

³²² Bkz. Oomoto Foundation, Bankyo Dokon Seventy Years of Inter-Religious Activity at Oomoto, Special Issue of Oomoto International, 1997, <http://www.oomoto.jp/enDokon/main.html>, (16.02.2019)

		ziyaret etti.
	19 Aralık	Futen, Oomoto ile dini üyeliğe katıldı.
1924	13 Şubat	Onisaburo Moğolistan Seferi'ne çıktı
	Haziran 21	Onisaburo Moğolistan, Paindara'da tutuklandı.
1925	22 Mayıs	Dünya Dini Federasyonu, Onisaburo tarafından Pekin'de kuruldu. Bu kuruluşun Asya Genel Merkezi, Kameoka'daki Oomoto Genel Merkezi'nde bulunmaktadır.
	9 Haziran	Aizenkai (Evrensel Aşk ve Kardeşlik Derneği) kuruldu.
	1-5 Eylül	Oomoto, Paris'teki Dünya Barışı Konferansına katıldı.
1926	Mayıs ayı	Yeni Maneviyat Hareketi gruplarıyla : Almanya'dan Beyaz Bayrak, Bulgaristan'ın Beyaz Kardeşliği, İngiltere'nin Büyük Dünya Maneviyatçısı Birliği ve Brezilya Manevi grupları ile ilişkiler kuruldu.
	13 Ekim	Aizenkai Brezilya Genel Merkezinin kuruldu
1928	1 Şubat	Naohi ve Hidemaru evlendi
1929	14 Temmuz	Onisaburo liderliğindeki Şinto ile Tao Yüan arasındaki Mançurya'da ortak dua ibadeti yapıldı
1930	8 Mart	Kyoto Dini Sergisi açıldı.
1931		Hidemaru Çin ve Mançurya'yı ziyaret etti.
	23 Mayıs	Oomoto, üçüncü kez Doğu Asya ülkelerini ziyaret etti, Tao Yuan, İslam, Tibet Budizmi ile olan dini işbirliği bağlarını derinleştirdi.
	Mart	Mikronezya Pohnpei'de Aizenkai Şubesi kuruldu.
	22 Ağustos	Choseiden için temel atma töreni yapıldı.
1932	18 Haziran	Tibet Budizmi ile Oomoto ilişkiler kuruldu.
1934	7 Ekim	Dünya Mahayana Budist Grubu ile ilişkiler kuruldu.
1935	Ekim	Cao Dai ile ilişkiler kuruldu.
	8 Aralık	İkinci Oomoto Olayı yaşandı. Onisaburo tutuklandı.

1942	31 Temmuz	Onisaburo serbest bırakıldı.
1945		İkinci Oomoto Olayının Sonu, hükümet Oomoto'yu masum ilan etti.
1948	19 Ocak	Onisaburo'nun ölümü.
1952	31 Mart	Sumiko'nun ölümü.
	3-6 Kasım	1. Dünya Federasyonu Asya Konferansı Hiroşima'da yapıldı.
1954	1-5 Kas	2. Dünya Federasyonu Asya Konferansı Tokyo'da yapıldı. ardından ayın 14'ünde Kameoka'da düzenlendi.
1955	8 Ağustos	Dünya Barışı İçin Dini Konferansı Ayabe Kongresinde yapıldı.
1956	8 Temmuz	Isao Deguchi, Vietnam'ın Tay Ninh kentindeki Cao Dai Genel Merkezini ziyaret etti.
1960	26 Kas	Yeni Japon Dini Gençlik Birliği Açılış Kongresi yapıldı.
1962	11 Nisan	Japonya Dini Barış Kooperatifi Komitesinin Kuruluşu.
1965	2 Şubat	Japon din adamlarının barış heyeti tarafından Orta Doğu ülkelerini gezdi.
	12-15 Eylül	Uluslararası Şinto Konferansı Amerika'da yapıldı.
1967	2 Mayıs	Birinci Dünya Federasyonu, Japonya Dini Komite Toplantısı Tokyo'da yapıldı.
1970	16-21 Ekim	1. Dünya Din ve Barış Konferansı, Kyoto'da yapıldı.
1972	18 Ekim	Onisaburo'nun eserleri Paris Cernuschi Müzesi'nde sanat sergisinde sergilendi.
1973	5 Ağustos	Teruaki Furuta, Vietnam'ın Cao Dai Genel Merkezini ziyaret etti.
	8 Ağustos	Atom Bombası Kurbanları için I. Anma Hizmeti Nagasaki Barış Parkında yapıldı.
1974	23 Ocak	Oomoto'nun Sanatlar Sergisi Victoria ve Albert Müzesinde İngiltere'de sergilendi.
	24 Mart	Aizenkai Katmandu Şubesi kuruldu.
1975	6 Ocak	Dr. Frederick Franck'ın Kameokadaki şubeyi ziyareti.

	12 Mart	Oomoto Shinto töreni, St. John the Divine Katedrali'nde New York'ta yapıldı.
	30 Eylül	Oomoto Sanat Sergisi Victoria'da British Columbia'da başladı.
	20 Ekim	İlahi Aziz John Katedrali ve Anlayış Tapınağında toplantı yapıldı.
	16 Kasım	Oomoto Shinto töreni San Francisco'daki Grace Katedrali'nde yapıldı.
1976	28 Mart	Aizenkai Şubesi Hindistan'ın Madras bölgesinde açıldı.
	26 Temmuz	Oomoto Geleneksel Japon Sanatları Okulu kuruldu.
	12 Ekim	Vatikanlı Kardinal Sergio Pignedoli, Oomoto'yu ziyaret etti.
1977	3 Şubat	Morton başkanı Ayabe'ye geldi.
	12 Ekim	Vatikan'da Oomoto Shinto ibadeti yapıldı.
	7 Kasım	Oomoto ortak ibadeti Grace Katedrali başkanı Rodgers ile Kameoka'da yapıldı.
1978	16 Şubat	Hindu-Budist-Oomoto ortak ibadeti yapıldı.
	19 Şubat	Hindistan'ın Bangalore kentinde Aizenkai Şubesi açıldı.
	7 Mayıs	I. Oomoto Miroku Kengensai ve Şiir Festivali, St. John the Divine Katedrali'nde NewYork'ta yapıldı.
	19 Temmuz	Japon dini temsilcileri, Vatikan temsilcileriyle İtalya'daki Nemi Gölü Konferansında bir araya geldi.
1979	28 Şubat	Hindu-Budist-Oomoto Aizenkai Lumbini Şubesinde ortak ibadet etti.
1979	10 Mart	Aizenkai Şubesi Sri Lanka'nın Kolombo kentinde açıldı.
	4 Mayıs	3. Oomoto / Piskoposluk ortak ibadeti Kameoka'da gerçekleşti.
	23 Haziran	Kyotaro HH, Dalai Lama, Dharamsala, Hindistan'ı ziyaret etti.
	19 Kasım	Yahudilik, İslam, Hristiyanlık dinlerinden katılımcılarla Sina Dağında barış duası yapıldı.
1980	10 Mayıs	II. Oomoto Miroku Kengensai, Aziz John Divine Katedrali'nde yapıldı.
	16 Mayıs	Canterbury Katedrali'nde Noh performansı sergilendi.

	13-25 Ekim	Canterbury Katedrali'nden Dean Victor de Waal, Oomoto'yu ziyaret etti.
	8 Kasım	HH Dalai Lama Oomoto'yu ziyaret etti.
1981	5 Şubat	I. Aizenkai Asya Temsilci Konferansı Kyoto'da yapıldı.
	23-26 Haziran	Dünya Dindarları Etik Kongresi, Tokyo'da yapıldı.
	7 Kasım	Utamatsuri Şiir Festivali, Ayabe'de yapıldı.
1982	29 Mayıs	III. Oomoto Miroku Kengensai ibadeti, St. John the Divine Katedrali'nde yapıldı.
1983	14 Ocak	Aizenkai Şubesi Nijerya'daki Port Harcourt'da açıldı.
	23 Mart	Aizenkai Şubesi Hindistan'ın Mysore kentinde açıldı.
	25 Mart	Hindistan'ın Delhi kentinde Aizenkai Şubesi açıldı.
	5 Kasım	“Barış ve Yaratılış” Utamatsuri Ortak İbadeti Kameoka'da yapıldı.
	16 Kasım	Hindistan'ın Turichirapalli kentinde Aizenkai Şubesi açıldı.
1984	6 Mart	II. Barış Duası Sina Dağında Mısır'da yapıldı.
	Aralık	Sri Lanka Dış Tapınağı'nda Oomoto töreni yapıldı.
1985	1 Nisan	Oomoto heyeti, Mikronezya, Pohnpei'de ibadet etti.
	7 Kasım	II. Aizenkai Asya Temsilcileri Konferansı Kameoka'da yapıldı.
1986	27 Haziran	Vatikanlı Kardinal Francis Arinze, Oomoto'yu ziyaret etti.
	18 Temmuz	Aizenkai Genel Merkezi Nepal Katmandu'da açıldı.
	Ağustos	San Francisco'da “Oomoto’nun Arkadaşları” kuruldu.
	17 Eylül	Filipinler'in Manila kentinde Aizenkai Şubesi açıldı.
	27 Ekim	I. Dünya Barışı Dua Buluşması İtalya'da yapıldı.
1987	29 Temmuz	Oomoto Anıtı ibadeti Treblinka Polonya'da yapıldı.
	3-4 Ağustos	Din Zirvesi, Kyoto'da Hiei Dağında yapıldı.
1988	1 Nisan	Aizenkai Şubesi Koslanda, Sri Lanka'da açıldı.

	11-15 Nisan	İnsan Yaşamında Küresel Forum, Oxford, İngiltere’de yapıldı.
	4-10 Ekim	Oomoto Gençlik Değişimi Misyonu Şanghay, Çin’de yapıldı.
1989	13 Ağu	Aizenkai Şubesi, Mikronezya, Pohnpei’de yeniden açıldı.
	1 Eylül	Egidio Topluluğu, III. Dünya Barış için Dua Günü, Varşova, Polonya’da yapıldı.
1990	15-19 Ocak	II. Küresel Forum, Moskova’da yapıldı.
	1 Mart	Aizenkai Heyeti Nepal’i ziyaret etti. Lumbini’de ortak ibadet (Hindu, Budist, Oomoto) edildi.
	3 Ağustos	Multaqa Konferansı, Kyoto Hiei’de yapıldı.
	23 Eylül	Naohi’yi ölümü ile Kiyoko, Manevi Lider olarak göreve başladı.
	4-5 Kasım	H. E. Kardinal, Haham Shear Yashuv Cohen ve Dr. Abdullah Naseef Ayabe’yi ziyaret etti.
	8 Kasım	Suriye Müftüsü Şeyh Ahmad Kuftaro, Oomoto’yu ziyaret etti.
1991	11 Nisan	Oomoto Şeyh Kuftaro’nun daveti ile Şam’ı ziyar etti.
	6-7 Mayıs	Oomoto heyeti tarafından Mekke ve Medine’ye hac ziyareti yapıldı.
	16 Kasım	Multaqa Sudan Küresel Barış Konferansı Hartum Sudan’da yapıldı.
	25 Aralık	Hidemarunun ölümü
1992	1 Haziran	Janeiro Çevre Zirvesi Rio’da yapıldı.
	1 Temmuz	Kardinal Francis Arinze, Oomoto’yu ziyaret etti.
	5 Temmuz	Oomoto Shinto Seminer öğrencileri Japonya Denizi kıyısında, dünya barışı için Shinto ibadeti yaptı.
	29 Ağu	Aizenkai Hong Kong Dostluk Derneği kuruldu.
	3 Eylül	Dünya Hindu Konferansı, Bali, Endonezya’da yapıldı.
	13-15 Eylül	Egidio Dağı Topluluğu ile VI.Dünya Barışı Duası Brüksel, Belçika’da yapıldı.
	6 Kasım	Ayabe’deki Choseiden Tapınağı tamamlandı.

1993	17-23 Nisan	Kyoto Küresel Forumu yapıldı.
	18 Nisan	Iwashimizu Duası Yerli Dinlerin Buluşması, Kyoto'da yapıldı.
	11 Eylül	Egidio Dağı Topluluğu, VII. Dünya Barışı Duası Milan, İtalya'da yapıldı.
	2 Kasım	Aizenkai Şubeleri Bhaktipur ve Nepal Patan'da açıldı.
	2-3 Kasım	Aizenkai Uluslararası Konferansı, Fukuchiyama, Japonya'da yapıldı.
	4-5 Kasım	Ayabe Dua Forum, Choseiden'de yapıldı.
	2 Kasım	Nepal Katmandu'da Aizen Merkezi açıldı.
1995	Mart	Aizenkai Barış ve Anma ibadeti Manila, Filipinler'de yapıldı.
	Haziran	Bishop Swing, Birleşik Dinler Girişimi'ni önerdi.
	21-22 Ekim	L. Dinlerarası İbadet ve Sempozyumu, St. John the Divine Katedral'inde New York'ta yapıldı.
1996	31 Temmuz	Bishop Swing, Oomoto'yu ziyaret etti.
	18 Temmuz	Palau Cumhuriyeti'nde Aizenkai Şubesi açıldı.
	22 Ağustos	Egostio Topluluğu'ndan Dr. Agostino Giovagnoli ve Giuseppe Brancaccio Kameoka'yı ziyaret etti
	23-30 Ağustos	Dean Morton, dinler arası ilişkilerin geleceği ile ilgili tartışmalar için Kameoka'yı ziyaret etti.
	10 Ekim	Egidio Topluluğu, X.Dünya Barışı Duası Roma'da yapıldı.
	28-30 Ekim	Oomoto Gençlik Heyeti Kaliforniya'ya seyahat etti.

EK 2: RESİMLER³²³

Oomoto'nun Ayabe ve Kameoka'da iki merkezi

Kyoto'da bulunan kutsal merkez Baisho-en

Ayabe'de bulunan kutsal merkez Ten'on-kyo

³²³ Oomoto Foundation, Frequently Asked Questions About Oomoto, 2010, <http://www.oomoto.or.jp/English/enFaq/indexfaq.html>, (16.02.2019)

Kobe'deki Ikuta Tapınağı'ndaki geleneksel Şinto düğünü

Moto Ise Tapınağı'nda bahar kutlaması.

Oomoto'nun Kurucusu Nao Deguchi

Kurucu ortak Onisaburo Deguchi

Ushitora no Konjin'in 3.000 yıl inzivaya çekildiği ada Meshima

Oomoto takipçileri her beş yılda bir adada ritüel gerçekleştiriyor.

Takakuma Dağı

Her Ağustos ayında, Oomoto Takakuma Dağı'ndaki mağarada ayin yapıyor.

Choshu şubesinin kadınları (Yamaguchi) ve çocukları ayin yapıyorlar.

Noh Draması

Çay Töreni

Oomoto takipçileri, Noh draması ve çay töreni gibi geleneksel sanatları uygular.

Tsukinamisai aylık ibadetin bir bölümünde rahipler meyveleri, sebzeleri sunağa götürürler, başrahipler tarafından kutsanırlar.

Şubat ayında yapılan Setsubun ayini

Osaka’da aylık yapılan ritüel